

Jitka Pakostová

Rostliny v magii

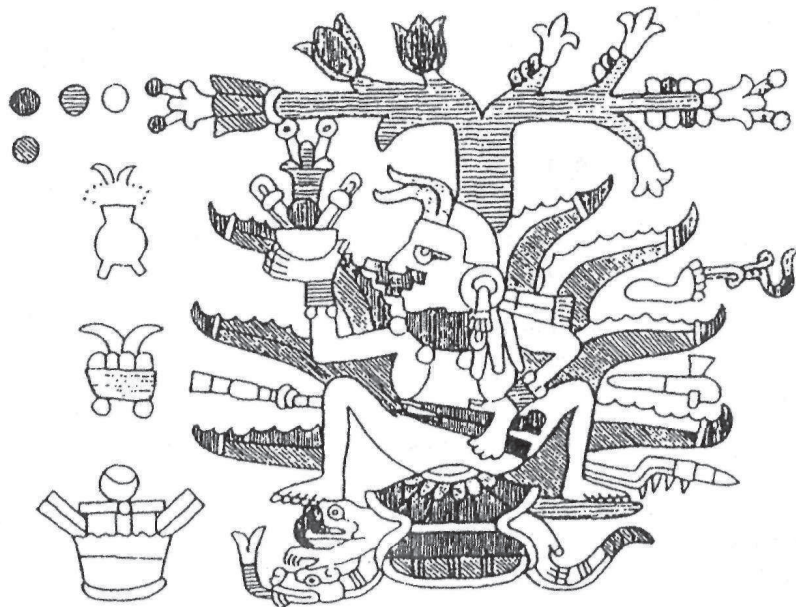
Magická komunikace s rostlinami

Na rozdíl od profánního člověka, který chápe rostliny jen jako užitečnou, okrasnou, případně indiferentní součást přírody, uvědomuje si magik, že rostliny, stejně jako všechny ostatní složky naturální říše, jsou živoucími a oduševněnými entitami, které v hmotném světě odrážejí a manifestují řád světů vyšších. Nauka o analogiích, která je jedním z opěrných sloupů hermetismu, umožňuje magikovi, aby pronikl do pletiva těchto subtilních vztahů a porozuměl tak nejen smyslu bytí jednotlivých empirických entit, ale pochopil i jejich vzájemné vztahy a naučil se sil, které jsou zde utajeny, uvážlivě používat. Četba v „knize Přírody“ je jedinečnou iniciační metodou, kterou nelze ničím nahradit.

Kolektivní duše rostlin

Rostliny se odedávna těší velké pozornosti magiků, neboť v sobě soustřeďují rozličná fluida v nejrůznějších koncentracích a kombinacích, což má mimořádný význam v praktické magii. Nemám zde na mysli pouze využití rostlin v léčitelství a spagyrii, ale i v magii mentální a rituální. Na rozdíl od člověka, který jediný disponuje individuální duší, mají rostliny duši kolektivní, která obsahuje zkušenost celého botanického druhu. Práci s touto kolektivní duší, a to nejen rostlinnou, ale i zvířecí, dobře ovládají kouzelníci a šamani přírodních národů. Vždyť různí rostlinní či zvířecí „spojenci“ nejsou ničím jiným, než právě personifikovanými kolektivními dušemi příslušných rostlinných nebo živočišných druhů, s nimiž šaman vstupuje do kontaktu, aby jeho navázáním dosáhl určitých výsledků v hmotném světě, nebo prostě jen proto, aby se poučil. Z pohledu hermetismu je každý rostlinný druh ožíván kolektivní duší. Tato duše se vyznačuje určitými vlastnostmi, jejichž souhrn představuje duchovní charakter nebo podstatu rostliny. Personifikované duše některých rostlin byly nebo stále ještě jsou předmětem kultu u národů, které žijí v těsném sejetí s přírodou a které si váží poznání, které mohou rostlinné bytosti člověku poskytnout.

Aztékové například uctívají bohyni Mayael, která je personifikovanou duší agáve, ze které se připravuje posvátný omamný nápoj pulque, nebo bohyni tabáku Cihuacoatl. O bohatou úrodu kukuřice prosí mayové ducha kukuřice v podobě božstva Ah Mun, zatímco peruánští indiáni bohyni Zara-Mama. Na Jávě je uctívána Saning Sani, Matka rýže, v Číně pak Tchao-chu sien-nu, duch květu broskvoně.

Bohyně agáve

Magická komunikace s rostlinami byla i v Evropě dříve zcela běžná, ale spolu s tím, jak se orientace západní civilizace začala měnit, byla postupně zapomenuta, takže nakonec přežívala pouze v pokleslých praktikách lidové magie a později už jen ve folklóru v podobě pověr. V současné době jsou tyto postupy v „civilizovaném“ světě znovu objevovány a přizpůsobovány mentalitě moderního člověka. Nebo se snad mentalita moderního člověka začíná vracet ke svým magickým kořenům? Není mým cílem tuto otázku řešit. Chtěla bych zde jen krátce pojednat o některých aspektech magické komunikace s rostlinami a přispět tím k oživení tradice a k hlubšímu pochopení určitých souvislostí, které byly kdysi jasnější než dnes.

Kolektivní duše* rostlin jsou živoucí entity a jako každé jiné mohou magikovi pomáhat nebo mu také mohou překážet a škodit. Účelem magické komunikace s rostlinami je především rozšíření vědomí operátéra. Možnosti této komunikace jsou nepřehledné. O některých z nich se zde zmíním. Každopádně

* Někteří autoři nerozlišují mezi kolektivními dušemi rostlin a živlovými duchy (elementály), kteří o rostliny pečují. Terminologie je zde, jak je to ostatně v okultismu běžné, značně nejednotná. Např. M. Pogačnik hovoří v této souvislosti o rostlinných děvčech, což je, mimochodem, docela hezký termín.

bych však chtěla zdůraznit jednu věc, kterou je třeba mít na paměti: Při kontaktu s duší rostliny se dostáváme na astrální úroveň se všemi důsledky, které z toho vyplývají.

S magickým přístupem k rostlinám je možné začít hned při setí. Rituálním setím dochází k dynamizaci semen, zlepšuje se jejich klíčivost a schopnost růstu, nemluvě o tom, že tento postup je šetrnější, než např. zvyšování klíčivosti semen jejich máčením v kyselině sírové. Rituál se používá pro semena vždy jen jednoho druhu rostlin.

Na magický oltář rozmístíte rituální předměty tak, jak jste zvyklí. Barvu svíce zvolte tak, aby odpovídala planetární signatuře vybrané rostliny, jako kuřidlo použijte šalvěj a pohár naplňte vodou. Doprostřed oltáře postavte květináč se zemí a misku nebo talířek se semeny. Zapalte svíce a kuřidlo, vytvořte magický kruh a proveďte menší zažehňavací pentagramový rituál, abyste očistili sebe i pracovní prostor od rušivých vlivů. Potom se postavte k oltáři čelem k východu (nebo se posadte; sama většinou klečím před oltářem na zemi) a uchopte misku se semeny oběma rukama. Se zavřenými očima si představujte, jak všechna semena začínají klíčit, vyvíjejí se v rostliny, až jsou v plné síle, kvetou, mají plody a jejich zralá semena se sesypou zpět do vaší misky. Otevřete oči a uvidíte, že vaše semínka v misce ožila. Opakujte vizualizaci ještě dvakrát. Až skončíte, semena budou plná energie a budou vydávat bílou záři. Zatlačte je do hlíny v květináči a zalijte vodou z poháru. Tím je rituál skončen. Uhasťte svíce a kuřidlo, zrušte kruh a uklidte magické nástroje.

Aktivita kolektivních rostlinných duší ve spojení s klíčením i s jinými životními procesy rostlin dokážou spontánně vnímat nejen jasnovidci, ale i citlivější osoby např. ve snu. M. Pogačnik vypráví pěknou historku o problémech s klíčením sóji. V létě 1971 navštívil spolu se svou ženou Marikou a dvěma dcerami Velkou Británii a seznámil se při té příležitosti se sójou. Marika koupila pytlík sóji a po návratu ji na zahrádce vysela, aby vyzkoušela, jestli poroste i v jiných podmínkách. Několik týdnů se nedělo vůbec nic a všichni byli už přesvědčeni, že semena nevykičí, protože se nejednalo o řádné osivo, nýbrž pouze o konzumní sójové boby. Tehdy se Marice jedné noci zdálo, že okolo zahrady projelo koňské spřežení s vozem bez kol a s koboldem na kozlíku, aniž se dotýkalo

Bohyně tabáku

„Matná Coca“ - personifikovaná skupinová duše rostliny *Erythroxylon coca*

země. Do rytmu valčíku tančila na voze křehká dívka, zahalená do zelených závojů, a přitom zpívala: „Já jsem sója, já jsem sója...“ Marika se probudila a v noční košili běžela do zahrady k sójovým záhonům. Sotva věřila vlastním očím, když ve světle měsíčního svitu viděla, že všechna semena vyklíčila.

Astrální kontakt s duší rostliny

Metodami astrálního kontaktu s rostlinami se zabývala Ch. Zalewska, jejíž postupy se opírají o magický systém hermetického řádu *Golden Dawn*. Nejprve je třeba si ujasnit, čeho chceme s pomocí rostliny dosáhnout a na co ji potřebujeme. Dále je nutno uvážit, jaké metody další práce s rostlinou použijeme (sušení, extrakce olejů apod.). Před zahájením operace rovněž provedeme všechny potřebné astrologické výpočty pro určení okamžiku započetí práce. Pokud v tomto směru nemá magik jasno, může se celý postup minout účinkem a rostlina prostě neodpoví. Celý postup vypadá následovně.

Podle toho, pro jaký účel rostlinu potřebujete, vyberte konkrétní druh. Jděte za svou rostlinou. Ideální je vyhledat ji v místě přirozeného výskytu, další možností je rostlina pěstovaná na zahradě, v nouzi postačí zakoupená v zahradnictví. Proveďte menší zažehnavací pentagramový rituál a proneste modlitbu k inteligencím živlů. Jednotlivé živly pociťujte v sobě jako při invokaci. Dále proveďte formuli LVX a v tichosti rozjímejte o přítomnosti živlů. Odstupte od rostliny a mentálně k ní vyšlete představu svého záměru, zprávu nebo otázku. Snažte se rozšířit svoji auru tak, aby obklopila celou rostlinu. Dívejte se na rostlinu a pokuste se nastolit harmonii mezi ní a svým záměrem. Tak jí umožníte, aby vám odpověděla. Z rostliny byste měli cítit velmi intenzivní vibrace, které vás k ní budou přitahovat. V tomto okamžiku se může stát, že na vaše volání odpoví jiná rostlina než ta, kterou jste vybrali. V takovém případě není nutné operaci skončit. Pokuste se identifikovat rostlinu. Mohli jste sice zvolit správný druh, ale je možné, že právě u tohoto exempláře převažuje jiná signatura než byla zvolena. To, že vám odpověděla jiná rostlina než ta, kterou jste volali, může mít celou řadu důvodů. Jste-li si jisti, že se operace nepokazila, zopakujte tento postup ještě dvakrát v různé dny, a obdržíte-li pokaždé stejné výsledky, můžete si být jisti, že výběr rostliny byl správný a pokuste se o navázání kontaktu, jak je dále uvedeno. Pokud neuspějete, ukončete operaci a opakujte ji za příznivějších podmínek zcela od začátku.

Vlastní magickou komunikaci zahajte tím, že okolo rostliny, kterou jste si zvolili, utvoříte pomocí imaginace a vůle, případně za pomoci magického meče, magický kruh. Stejným způsobem vytvoříte magický kruh i kolem sebe. (Předem očistěte a posvěťte okolí rostliny a zbavte ho všeho, co by mohlo narušovat operaci.) Nyní se pokuste evokovat živlovou bytost rostliny, která dříve odpověděla na vaše volání, a požádejte ji, aby se vám ukázala a předvedla

řádkové znamení svého živlu. Podle vzhledu ducha rostliny musíte zjistit, zda odpovídá povaze předpokládané práce. Pokud vzezření neodpovídá a bytost neprovede znamení, přerušte operaci. Je-li vše v pořádku, pokračujte v invokaci, která se provádí buď mlčky nebo nahlas s použitím živlových zbraní (imaginárních nebo reálných, záleží na tom, kde jste a zda vás mohou pozorovat jiní lidé) toho živlu, který odpovídá zamýšlené operaci. Pravou rukou nakreslete do vzduchu zodiakální znamení, které odpovídá příslušnému živlu. Na místo níže uvedené formule můžete použít vlastní slova.

Invokace

Volám tě, duchu této rostliny (uveďte jméno). Přijď ve jménu Michaela, velkého archanděla ohně (proved'te zvířetníkové znamení Lva), Gabriela, velkého archanděla vody (proved'te zvířetníkové znamení Štíra), Rafaela, velkého archanděla vzduchu (proved'te zvířetníkové znamení Vodnáře), Uriela, velkého archanděla země (proved'te zvířetníkové znamení Býka). Přijď a ukaž se ve své podobě zde přede mnou, ukaž se hned a dej mi znamení tvého živlu tak, jako já ti dávám své. (Dejte znamení.) }
Souhlasí. (Když znamení souhlasí.)

Abyste napomohli zjevení elementála, zapojte svoji vůli a použijte metodu vizualizace. Zjevení se obvykle manifestuje před vnitřním zrakem operátora. Uvnitř kruhu kolem rostliny se většinou objeví hustá mlha, která obklopuje celou rostlinu.

Když je identifikace provedena k vaší spokojenosti, sdělte elementálovi, co s rostlinou zamýšlíte, kdy a jak ji budete sklízet, a požádejte ho, aby rostlinu připravil na to, co nastane, a aby vám ukázal, kdy a jak má být rostlina sklizena (jestliže se bude sklízet) nebo aby vám sdělil další pokyny. Instrukce elementála se pak musí do písmene dodržet, má-li být operace úspěšná. Ujistěte se ale, že si z vás elementál nedělá legraci.

Před skončením operace upozorněte bytost, že se chcete rozloučit a ukončit komunikaci. Proveďte menší zažehnavací pentagramový rituál. Nyní můžete opustit místo a připravit se na další etapu, která může následovat tentýž den, ale ne dříve než po půlhodinové pauze. Nejlepší však je zvolit takovou dobu, která

Na první pohled se může zdát zvláštní, že skupinová duše rostliny poslušně „salutuje“ podle regulí *Golden Dawn*. Je však třeba si uvědomit, že astrální prožitky jsou vždy určitým způsobem „filtrvány“ použitými magickými technikami. I v magii platí, že jak se do lesa volá, tak se z lesa ozývá.

V *Golden Dawn* sloužil živlový pozismus zároveň k vyjádření řádkových hodnot.

povaze zamýšlené činnosti astrologicky nejlépe odpovídá. Je-li vaším cílem např. sklizeň rostliny, můžete postupovat takto.

V den sklizně zbavte okolí vybrané rostliny plevele a jiných rostlin. Půl až jednu hodinu před sklizní proved'te menší invokační pentagramový rituál, abyste navázali s rostlinou kontakt. Sdělte jí, co právě děláte, a co zamýšlíte. Pak vytvořte další kruh kolem rostliny a intonujte přitom příslušné magické formule.¹ Postavte se k rostlině po větru a vycit'ujte změny, které v rostlině probíhají, a pokud to rostlina potřebuje, buďte jí nápomocni vlastní auroou, aby mohla sebrat síly, které od ní požadujete. Když se nyní palcem a ukazováčkem dotknete hlíny poblíž rostliny tak, abyste o rostlinu nezavadili, ucítíte chlad.

Metody komunikace s rostlinami

Zaiewská uvádí několik příkladů komunikace s rostlinami a doporučuje, aby experimentátor porovnával své zkušenosti s poznatky jiných osob, které byly získány při komunikaci s toutéž rostlinou. Tato autorka rozlišuje tři druhy kontaktů s rostlinou:

- Formální kontakt (viz výše popsáný rituál)
- Příležitostný kontakt, kdy vzniká okamžitý astrální kontakt a k projevení ducha rostliny dochází bez předchozí invokace
- Spontánní kontakt z okamžitého podnětu

Následující příklady ukazují, jaký druh vjemů je možné očekávat.

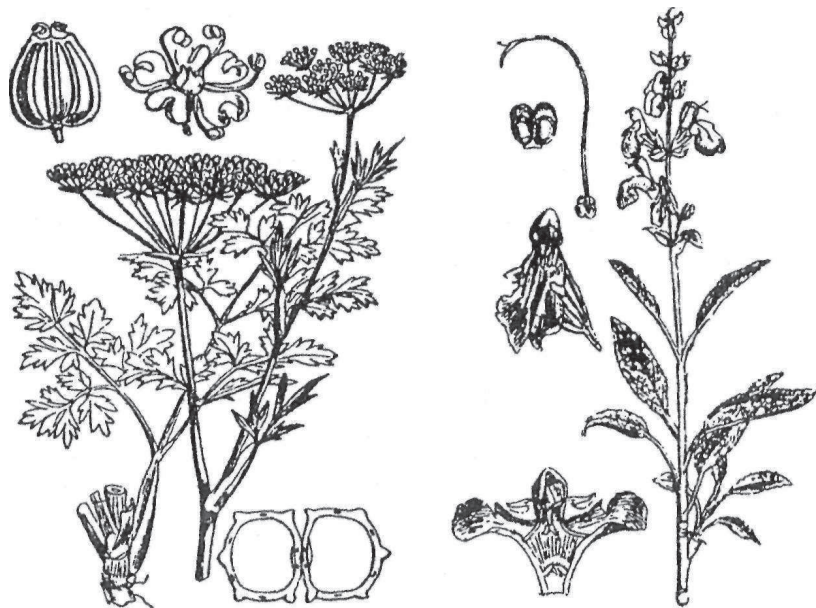
Planá petržel - formální kontakt

Vzhled rostlinné inteligence: feminní, mladá, drobná postava.

Znamení: řádkové znamení živlů v následujícím pořadí: vzduch, voda, vzduch.

Rostlina opakovala znamení vzduchu, aby potvrdila, že tento je pro ni dominantním živlem.

Zaiewská tyto formule blíže nerozvádí, ale magik si zde jistě dokáže snadno poradit. Formule musí odpovídat povaze rostliny a zároveň být oporou pro magickou imaginaci, a to samozřejmě nejen v případě sklizně, ale i ve všech ostatních případech, kdy po rostlině něco chceme. Formulí si můžete buď sami vytvořit nebo můžete s prospěchem použít již hotových „formulí“ z nevyčerpatelné studnice lidových písní či básní, kde jsou rostliny často opěvovány. Jako kuriozitu uvádím, že jistý český hermetik, který je milovníkem a pěstitelem netřesků, používá pro navázání kontaktu se skupinovou duší této rostliny následující formuli: „A přec jak vepř dřepí skřet v netřesku, třepaje pepř s přezky na přezku.“ Já bych takovou formuli nikdy nepoužila, ale musím uznat, že jeho netřeskům se daří dobře.

Petřel

Šalvěj

Záznam komunikace: Cílem bylo zjistit způsob sklizně celé rostliny pro lékařské účely. Bylo mi sděleno, abych rostlinu nevytáhla ze země rukou, ale pomoci nějakého pruhu látky, obtočeného kolem stonku. Také mám odstranit z jejího okolí plevel, konkrétně pampelišky. Potvrdila, že má merkurickou signaturu. Souhlasila, že bude sklizena a sušena, až bude mít co možná nejvíce síly. V den sklizně jsem se vrátila, kontaktovala rostlinu a požádala ji, aby se připravila a uvolnila své zakotvení v zemi. Zdálo se, že chápe, a tak jsem k ní vyslala emoci lásky a slíbila jí vyšít její semena. Při vlastní sklizni šel kořen velmi snadno vytáhnout. Přestože jsem na to byla připravena, bylo to pro mne i tak překvapení, protože dříve jsem měla se stejným druhem problémy.

Kvetoucí šalvěj -formální kontakt

Vzhled rostlinné inteligence: mladistvý obličej, nakrátko ostříhané černé vlasy kolem zarudlého obličejce, fialové splývavé šaty.

Znamení: voda, vzduch, země a znovu voda pro zdůraznění vodního živlu.

Záznam komunikace: Tato rostlina právě kvetla levandulově fialovými květy. Cílem kontaktu bylo si popovídat. Konverzace mezi experimentátorem a šalvějí probíhala takto:

Š: Můžeš mě oslovovat „Duchu kvetoucí šalvěje“.

E: Jaká je životnost šalvěje?

Š: Život je věčný, neumíráme.

E: Řekni mi něco o tvém růstu.

Š: Pěstuješ mě na kyselém místě. My potřebujeme vápno. Vyměň mi půdu okolo kořenů. Líbí se mi na tomto místě. Pěstuj dále má semena a nesklízej mě dříve než vyraší.

III

Popenec -formální kontakt

Vzhled rostlinné inteligence: útlá ženská postava svěže fialové barvy se světle hnědými vlasy.

Znamení, země jako dominantní živel, pak oheň a voda. Inteligence si oblíbila jupiterské vibrace.

Záznam komunikace: Rostlina se nacházela uprostřed různých plevelů a trav. Právě kvetla. Některé listy už nepřekypovaly zdravím; bylo to ke konci sezóny. Bytost rostliny řekla, že její magickou schopností je prospívat okolním rostlinám. Také je prospěšná ovcím a koním, ale zvířata ji žerou pouze když ji potřebují. Je to malá šťastná rostlinka a snaží se, aby i její okolí bylo šťastné.

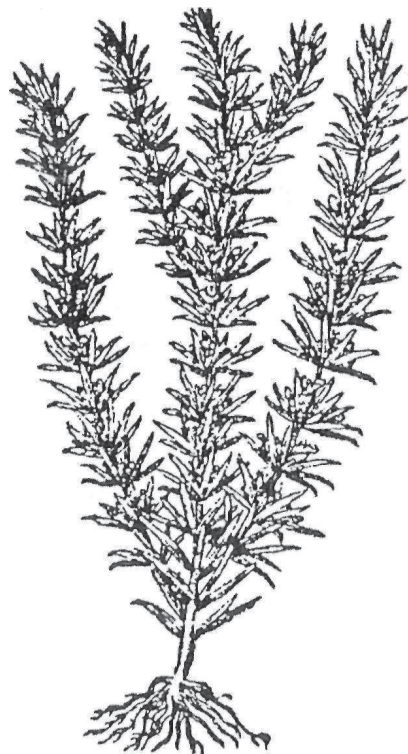
IV

Kvetoucí rozmarýna - spontánní kontakt

Cítila jsem se vyčerpaná a nevěděla jsem, co s tím dělat. Šla jsem do té části zahrady, kde ještě svítilo slunce, a ocitla jsem se vedle rozmarýny. Snažila jsem se naplnit sluneční energií v naději, že mi bude lépe, což se mi ale nepodařilo. Byl sice již podzim, ale rozmarýnový keř ještě kvetl. Náhle

Popenec

Rozmarýna

Kokoška

jsem byla vtažena do rozhovoru s rostlinou, která byla zahalena do mlžného oparu. Inteligence rostliny se mě ptala, co je v nepořádku, a řekla mi, abych se nad ni naklonila, vzdechovala její vůni a rozetřela pár lístků v dlaních. Pak mi doporučila, abych snědla pár jejích fialových květů. To bylo pro mě překvapení. Nevěděla jsem, že její květy jsou jedlé. Řekla jsem si, že malé množství by mi nemělo uškodit, a následovala jsem její pokyny. Ve chvíli, kdy se květy dotkly mých úst, se dostavil pocit pálení, a současně započala obnova energie. Mé vyčerpání zmizelo.

Podobnou, jenže jednodušší metodu magického kontaktu s rostlinami popisuje E. Brookeová, která pro navázání kontaktu s kolektivní duší rostliny podává následující dispozice. Tento postup je vhodný i pro úplné začátečníky.

Vyhleďte rostlinu, se kterou chcete pracovat. Může být dosud rostoucí, ve volné přírodě, na záhone nebo v květináči anebo rostlina čerstvě utržená.

Můžete použít i usušený exemplář, první navázání kontaktu bude ale trochu obtížnější.

Pohodlně se usadte, uvolněte tělo, zavřete oči a několikrát se zhluboka nadechněte. Až budete vnitřně ukliděni, otevřete oči, uchopte bylinu a pořádně si ji prohlédněte, jako byste ji viděli poprvé. Prozkoumejte její barvu, strukturu, tvar a způsob uspořádání listů. Všimněte si, jak voní a není-li jedovatá, kousek jí ochutnejte. Aniž byste přemýšleli, nechte rostlinu dostatečně dlouho působit na své smysly. Pak opět zavřete oči, držte rostlinu v rukou nebo se jí dotýkejte a zkuste si představit, jak by asi vypadala bytost, která by jí zosobňovala. Snažte se být spíše pasivní a nespěchejte, její podoba se sama objeví. Až se tak stane, nechtějí, aby vám sdělila své poselství. Možná se vás nyní zmocní různé představy, emoce nebo vize, uslyšíte zvuky nebo hlasy. Jednotlivosti nemusí dávat smysl, proto je neanalyzujte, zůstaňte ponořeni v zážitku, dokud není ukončen. Pokud byste se začali cítit nepříjemně, dostali strach nebo se vám prostě jen „něco“ nezdálo, pokus přerušete. Až budete mít pocit, že jste se dozvěděli dost, komunikaci ukončete a vraťte se do normálního vědomí. Svě zážitky si hned zaznamenejte, protože jinak by se mohlo stát, že je zapomenete.

Když jsem se poprvé rozhodla metodou E. Brookeové vyzkoušet, měla jsem právě doma obrovskou kytici kokošky, a tak jsem tuto bylinu zvolila jako partnera pro komunikaci. Po chvíli prozkoumávání se mi při zavřených očích před vnitřním zrakem objevila drobná víla. Byla šedozelená a trochu průsvitná, její obličej měl ostré rysy a až překvapivě přísný pohled. Mlčky mne pobídla, abych ji následovala. Ocitly jsme se na okraji pole, kde jsem ji jako rostlinu trhala. Procházely jsme polem řepky plným plevele, já jsem však měla dojem, že je to spíš prales. S úzkostí jsem si uvědomila, že se trochu setmělo a že prales houstne. Pak jsem před sebou uviděla jakýsi podivný temný palouk, a zmocnila se mně taková hrůza, že jsem se rázem ocitla zpět ve svém pokoji před vázou s kokoškou. Když jsem zážitek později analyzovala, zjistila jsem, že souvisel s mým konkrétním problémem, v té době neřešitelným. Nicméně další experimenty s jinými rostlinami byly již uspokojivější.

Využití komunikace s rostlinami v magické praxi

Možnosti magické komunikace s rostlinami jsou však daleko širší. Vzhledem k již zmíněným analogiím vykazují rostliny jistou afinitu k určitým oblastem lidských zájmů a činností. Jedněmi si můžeme „příčarovat“ lásku, jinými peníze atd., pokud ovšem skupinovou duší rostliny vhodným, tj. rituálním způsobem oslovíme a požádáme ji o pomoc. Z knihy P. Sédira *Magické rostliny* pochází návod, jak kontaktovat duchy stromů. Několik pěkných postupů pro spolupráci s rostlinami zmiňuje také C. Bias. Vybrala jsem z nich návod na milostné očarování, při němž se operuje s kolektivní duší koriandru, a jednoduchou divinační praxí, kde se pracuje se skupinovou duší pelyňku.

Jak uvidět lesní duchy

Po nezbytné rituální očistě vyjdete brzy ráno do lesa a vyhledejte místo, kde rostou stromy tak hustě, že zcela zakrývají oblohu. Potom si sedněte, víčka očí mějte přivřená, ale pohled pevný a upřený. V duchu a nebo i nahlas usilovně volejte duchy stromů jménem, které vám připadá co nejpřirozenější. Možná se vám již v této chvíli objeví. Pokud je nevidíte hned po prvním volání, zopakujte tento postup následujícího rána znova. Pokud se ani pak vašemu zraku neobjeví, přichystejte si skleněnou misku s čerstvou vodou a misku s obilím a tyto obětiny duchům na vašem vyhlédnutém místě nabídněte. Zcela určitě přijdou. Tyto bytosti náleží mezi elementální obyvatele astrální říše. Jsou nadaní jistou inteligencí a mění svoji podobu podle hmotné bytosti, ke které jsou poutáni. Mají poměrně velkou moc, protože obývají samotný okraj astrální oblasti, nejbliže k hmotné úrovni. Mohou způsobit přímo zázračné uzdravení nemocného nebo také zapříčinit překvapující astrální vizi.

Milostné očarování

Příprava „filtru lásky“ se provádí v pátek buď brzy ráno, v poledne nebo krátce po půlnoci, vždy však za přibývajících luny. Doprostřed magického oltáře položte třetí tarotové arkánum (Císařovna), horní část k východu. Po levé straně této karty položte pohárovou dvojku a po pravé straně pohárovou desítku. Pod zmíněné arkánum dále položte pohárovou devítku, vedle níž položte dvě figurální karty, které symbolizují dvojici lidí, jichž se tato magická operace týká. Na oltáři rozložte voňavé květiny (např. jasmín nebo růže) nebo je dejte do vázy, kterou postavíte nad kartu Císařovny. Na oltáři musí hořet zelené nebo růžové svíčky. Magickou hůlku položte na jižní a magický pohár s vodou na západní stranu oltáře. Na stolku postaveném na západní straně umístěte hmoždíř s paličkou a všechny potřebné ingredience. Na další stolek, který stojí na jižní straně oltáře, postavte kadidelnici s uhlím, zápalky (případně podpalovač) a nádobu s kuřidlem, které sestává z aloe, jasmínu, myrty, rozmarýny, růže, santalového dřeva, sporýše a fialky s přísadou pižma a případně i krve operatéra. Proveďte zahajovací rituál, rozsviňte svíčky, zapalte uhlí, vhodte na něj kuřidlo a vykuřujte oltář. Pak si sedněte k západní straně oltáře čelem k východu a se zavřenými očima meditujte o svých bývalých láskách. Pak pohlédněte na kartu Císařovny a řekněte:

„Ó bohyně lásky a paní rozkoše! Jak velká je tvá moc! Tobě vděčím za své hořkosladké vzpomínky. Máš mnoho jmen: Isis, Hathor, Afrodíté, Venuše, Lolita, Freya, Rhiannon, Habondia, Aradia - ale pod všemi svými jmény jsi známa jako paní rozkoše a bohyně lásky! Ve tvém jménu zahajuji toto dílo lásky.“

Povstaňte, uchopte obě figurální karty a přiložte je lícem k sobě se slovy: „XY (jméno první osoby) miluje YZ (jméno druhé osoby). YZ (jméno druhé osoby) miluje XY (jméno první osoby).“ Pak položte tyto dvě karty (stále lícem k sobě) na pohárovou devítku. Na ně položte lícem nahoru pohárovou dvojku a potom ještě pohárovou desítku se slovy:

„Taková jako láska Osirise a Isidy, Orfea a Eurydiky, Romea a Julie, (Davida a Jonatána, Sapphó a jejích přítelkyň - formule pro méně obvyklé sexuální orientace), Jangu a Jinu, červené a modré, hole a poháru, ať je i láska (zde doplňte jména osob). Ať je to pravá láska. Tak se staň!“

Nyní následuje zařikávání skupinové duše rostliny. Vhodte do hmoždíře sedm semen koriandru. Rozdrťte je a vizualizujte přítom dotýčnou osobu, jejíž jméno třikrát vyslovte. Pak proneste následující formulí (citují v originále):

*Warm seed, warm heart,
may they never be apart.*

Český překlad je mnohem méně libozvučný:

*Vroucí semínko, vroucí srdce,
ať nejsou nikdy sami*

Prášek přesypte do magického poháru s vodou a zamíchejte magickou hůlkou se slovy:

*Blest be he (she), blest be she (he),
may their love a true love be.*

Česky:

*Bud požehnan (požehnána), bud' požehnána (bud' požehnan),
ať je jejich láska pravou láskou.*

Potom nad pohárem udeřte holí kruh a kříž a nechtě obsah poháru několik hodin v klidu ustát. Směs pak přefiltrujte přes plátno a trochu prášku tajně přidejte do jídla nebo nápoje příslušné osoby. Celou operaci zakončete uzavíracím rituálem.

Koriandr

Divinační rituál

Divinační rituál za pomoci pelyňku se provádí rovněž za přibývající Luny. Na lístek bílého papíru napište: BÍLÁ je ANO, ČERNÁ je NE. Doprostřed papíru vepište symboly Luny, Merkuru a Uranu a pod ně napište otázku formulovanou tak, aby odpověď na ni mohla znít buď ano nebo ne. Tuto otázku třikrát nahlas zopakujte. Vložte papír do sáčku s pelyňkem a sáček si dejte na noc pod polštář. Nejpozději třetí noc budete mít sen, v němž uvidíte něco bílého nebo černého, což bude znamenat odpověď na vaši otázku. Vlastní obsah snu se otázky netýká.

Mandloň

Řadu podnětů pro magické využití rostlin uvádí také S. Cunningham. Např. pro operace milostného očarování se hodí sporýš, meduňka, hruška, kopretina, fialka, šafrán, bazalka, hyacint, lékořice, narcis, růže, marhaník a mnohé další. Získání peněz a bohatství mohou napomoci borovice, heřmánek, jírovec, kopr, mák, mandloň, měsícnice, pohanka, rýže, tulipán apod. (Doporučuje se přidat do koupele červený jetel, aby pomohl při řešení finančních operací všeho druhu.) Štěstí přinášejí (kromě čtyřlístku) badyán, brambořík, dub, říkovník, jeřáb, kdouloň, zvonek a jiné. K ochraně slouží aloe, bez černý, borůvka, bříza, cedr, cibule, česnek, hledík, jmelí, kaktusy, kaprad, kopřiva, posed, ruta atd. (Sušené kořeny pivoňky, jsou-ii nošeny společně s kousky korálu a křemene, jsou účinnou ochranou proti in kubům.) Při plnění tužeb a přání pomáhá buk, dřín, šťěrbák, šušardka a ženšen. Získání odvahy napomáhá brslen, brutnák, orlíček, ploštičník a tymián.

Pro konkrétní účely uvádí Cunningham řadu zajímavých předpisů. Tak např. závrať se léčí poněkud zvláštním způsobem: Po západu slunce třikrát proběhněte nahý lněným polom. Tím přenesete závrať na len. Tato rostlina má

i další použití: Své sedmileté dítě nechtě tančit ve vzrostlém lnu. Budete mít jistotu, že až doroste, bude krásná a chytré. Kořen pivoňky se nosí na ochranu proti šilenství. Třezalka, pověšená v nádobě u okna chrání proti hromu a blesku, proti ohni i zlým duchům. V soudních sporech prý pomáhá řešetlák: Před každým soudním přelíčením pokropte okolí svého domu odvarem z řešetláku - to vám pomůže vyhrát spor. Také se nosí k soudu, aby přivolal štěstí. Půvabná

legenda vypráví o tom, že této rostliny se dá použít k vyvolání elfa. Ten se zjeví, pokud za úplňku rozházíte řešetlák do kruhu a potom v kruhu tančíte. Musíte si elfa včas všimnout a dříve než zmizí, říci: „Stůj a prokaž mi laskavost.“ Elf vám potom splní jedno přání. Podobně sedm zrněk pšenice, položených na čtyřlístek, umožňuje uzít víly. Také levandule umožňuje vidět duchy a vložena pod polštář přivolává prorocké sny. Chcete-li poslat svému milému nebo milé zprávu, sfoukněte chmýří pampelišky do směru, kde je, a myslte přitom na obsah svého vzkazu. Mnohé však dokáže i „obyčejná“ tráva. Nošení stébel lipnice napomáhá psychickým silám. Zelenou trávou napište své přání na kámen nebo jednoduše trávu rozetřete po kameni tak, aby se vytvořilo nazelenalé místo. Představte si obrazně svou tužbu a potom kámen zahrabte nebo hodte do tekoucí vody. Velmi užitečná může být v dnešní době kalina, neboť kousek jejího kořenu v kapse pomáhá při hledání zaměstnání a zmírňuje pracovní problémy. Pomůže vám též, dožadujete-li se zvýšení platu.

Závěrem chci uvést tři příklady ze své vlastní praxe. I v záležitostech zdánlivě banálních se vyplatí kontaktovat duši rostliny či rostlin, aby byla nápomocna našemu záměru. Pro zapuzení molů jsem zvolila tuto směs: skořice, muškátový květ, muškátový oříšek, hřebíček, oddenek kosatce florentského, vše mleté. Směs jsem vložila do misky a tu jsem postavila na magický oltář, kde jsem její obsah jednoduchým rituálem s použitím hnědých svíček a kadidla posvětila pro požadovaný účel. Použila jsem přitom latinskou koncentrační formuli APAGE TINEA, kterou jsem rovněž vyšila na sáčky, do nichž jsem po ukončení rituálu byliny uložila. Když jsem prováděla zařikávání bylin, pozorovala jsem, že ze směsi jakoby vyletují jiskry. Je zajímavé, že sáčky zahánějí moly ještě i dnes, ačkoliv koření již dávno vyčichlo.

Oslovením skupinových duší rostlin jsem „oživila“ i své meditační korále, které jsem sestavila na základě tohoto biblického verše: „Odkud přichází moudrost, kde je sídlo rozumnosti?“ (Job 28, 20) V herbejském originále zní takto: nrrn DpD m *KI man puD nosím

Při zhotovení korálů jsem postupovala tak, že jsem za každé hebrejské písmeno navlékla odpovídající počet bobulek jalovce. Jednotlivá písmena jsem odědila semeny badyánu a jednotlivá slova korálkem vyřezaným z muškátového oříšku. Celkem jsem použila 228 bobulí jalovce, 22 semen badyánu a 6 korálků z muškátových oříšků. Všechny tyto rostliny podporují mentální schopnosti, jako je např. schopnost koncentrace. Při nabíjení korálů jsem požádala kolektivní duše všech tří rostlin o podporu mého meditačního záměru, přičemž jsem jako „mantru“ použila výše uvedený hebrejský verš, který obsahuje slova chochma (moudrost) a bina (rozum). Korále používám tak, že si je pověším na krk a vyslovím příslušnou formuli.

Pro zachycení a koncentraci solárních fluid je dobré zhotovit si tzv. sluneční kotouč. Dělá se tak, že se do krásně žlutého kulatého citronu zapíchá koření a připevní byliny se signaturou Slunce: úlomky kůry skořice (do tvaru paprsků), tymiánové věnečky, hřebíčky, jmelí a květ levandule, vše po šesti

Skupinová duše máku

kusech (nebo po násobcích šesti - solární číslo). Hotový artefakt jsem pokapala směsí esencí rozmarýny, levandule a cedru. V den a hodinu Slunce jsem za pomoci vůle a imaginace tento talisman nabila solárními kvalitami, a požádala jsem rostlinné inteligence, aby tento náboj podržely a poskytly mi jej, kdykoliv ho budu potřebovat.

Hermetické signatury rostlin

Každá věc hmotné úrovně reality má svůj obraz v astrální úrovni a je přiřaditelná svému vzoru ve světě archetypů. V rostlinné říši je možné vysledovat vliv různých archetypálních kvalit: mužské a ženské polarity, tří principů alchymistů - síry, soli a rtuti, čtyř živlů, sedmi tradičních, ale i tří novodobých planet a dvanácti zvířetnickových znamení. P. Sédir říká: „Každá rostlina je pozemskou hvězdou. Její nebeské vlastnosti jsou vepsané v barvách okvětních lístků a její vlastnosti pozemské ve tvaru listů. Celá magie je v tom obsažená, protože rostliny představují celý souhrn hvězdných sil.“

Podle dominantní kvality můžeme vyhledat např. rostliny ženské, sirnaté, ohnivé nebo lunární apod. Je třeba pamatovat na to, že přiřazení tohoto druhu mluví pouze o hlavním vlivu v rostlině obsaženém. Označíme-li na příklad arniku za sluneční rostlinu, znamená to, že charakter Slunce je u ní dominantní. Její květy mají žlutou barvu a svým tvarem připomínají slunce. Zároveň je však také patrná signatura Marsu: její listy jsou kopinaté, a signatura Saturnu: arnika má silný oddenek a kořeny. Jako lék povzbuzuje činnost srdce (vliv Slunce), při předávkování působí pálení až záněty (vliv Marsu), arniková tinktura má hořkou chuť (vliv Saturnu). Primární planetární signaturou arniky je tedy Slunce, sekundární Mars, a terciální Saturn. Určování signatur rostlin je možné za pomoci intuice nebo magického rituálu. Další možností je, řídit se obecnými pravidly, která byla hermetiky trpělivým zkoumáním přírody vypořádována. Nyní uvedu příklady jednotlivých typů analogií.

Polarita

Obecně lze říci, že u rostliny převládá v její nadzemní části mužský a v podzemní části ženský vliv. Kromě toho se rostliny tradičně dělí na tzv. mužské a ženské, a to bez ohledu na to, zda u nich lze botanicky rozlišit samčí a samičí exempláře. Rostliny s mužskou polaritou jsou nadány silnými vibracemi. Jejich působení je pronikavé a rychlé. Používají se jako rostliny ochranné a očišťující, při vymítání, také pro povzbuzení mysli, odvahy a síly. Příklady: cesmína, pór, tabák, čajovník, anýz, kopřiva, máta, yzop, vavřík, artyčok, cypřiš, dub, lomikámen, ředkev.

Rostliny s ženskou polaritou jsou méně nápadné a mají jemné působení, které se projeví po delší době. Přivolávají lásku a krásu, nastolují klid, štěstí a harmonii. Také podporují rozvíjení duševních sil a napomáhají věštění. Příklady: durman, fialka, jablonoň, lilie, růže, prvosenka, sedmikráska, locika, mák, měsíček.

Arnika

Artyčok

Tři alchymistické principy

Tři alchymistické principy symbolizují ducha, duši a tělo a v žádném případě nejsou totožné s chemickou sírou, rtutí nebo solí. Princip síry umožňuje rostlinám růst a dává vznik jejich substanci. Převahu síry projevují rostliny nebo jejich části, které jsou vonné a mají vliv na psychiku. Takové rostliny jsou většinou šťavnaté nebo z nich při poranění prýští mléko. Příklady: fialka, konvalinka, prvosenka, pryšec, mák, majoránka, květ lípy, kořen omanu.

Princip rtuti dodává rostlinám sílu a plodnost. Projevuje se vysokým obsahem pryskyřice, ve velké míře se objevuje v těch rostlinách, které upoutají na pohmat, tedy rostliny velmi měkké nebo tvrdé, lepkavé a olejnaté. Příklady: rosnatka, svízeľ, špenát, borovice, třezalka, kostival.

Princip soli propůjčuje rostlinám hustotu, barvu a chuť. Vysoký podíl soli v rostlině se pozná podle výrazné chuti. Příklady: lékořice, kardamom, pelyněk, hořec, jahoda, šťovík, višně, trnka, břečťan.

Živlové signatury

Rostliny, jako všechna hmotná těla, se skládají ze čtyř živlů, nicméně tyto živly zde nejsou v jednotlivých rostlinách ani jejich částech zastoupeny rovnoměrně. Ve stavbě rostlinného organismu představuje květ pro svoji jemnost živl vzduchu, šťavnatý list živl vody, hutný kořen živl země, a semena pro svoji plodivost živl ohně.

Rostliny ohně mají výraznou vůni, pikantní chuť a rostou na suchých a slunných místech. Bývají kompaktního vzrůstu a jejich listy mají zašpičatělý tvar se zoubky na okraji. Příklady: kopřiva, česnek, pepřovník, kaktusy a bodláky, ohnice, hořčice, zázvor.

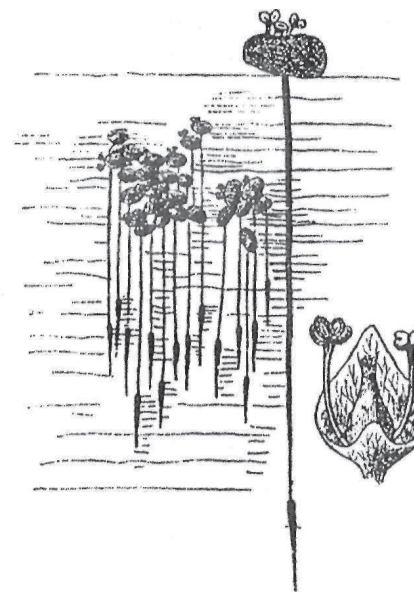
Rostliny vzduchu mají příjemnou vůni a často sladkou chuť, bývají vysokého vzrůstu s mnoha drobnými kulatými listy. Příklady: líska, anýz, eukalypt, máta, kmín, kopretina, jalovec, koriandr.

Rostliny vody mají slabou neurčitou vůni, jsou bez chuti, zato s velkou listovou hmotou. Často bývají plazivé. Do této skupiny patří všechny vodní rostliny. Příklady: lilie, okurka, vrba, locika, sléz, stulík, okřehek, lilek.

Rostliny země mívají ostrou vůni, velký kořen nebo kořenový systém a tmavé hranaté listy. Příklady: kostival, mochna, brambor, jedlovec, celer, petržel, pýr.

Trnka

Okřehek

Planetární signatury

Planetární analogie rostlin jsou nejlépe rozpracované a v literatuře jim bývá věnována největší pozornost. Sedm tradičních planet se rostlinným částem přiřazuje takto: kofen Saturnu, kmen nebo hlavní stonek Marsu, listy Luně, květy Venuši, plody Jupiteru, větve Merkuru, semena Slunci.

Rostliny obecně přiřazené Slunci jsou ty, které se obracejí ke slunci, po západu slunce sklápějí listy, dále jsou to rostliny s květy žluté a oranžové barvy, rostliny teplomilné a stálezelené, vonné a vitální, a rostliny které následují slunce svým jednoletým vegetačním cyklem. Příklady: slunečnice, hořec, závor, citroník, palma, cedr, vavřín, šafrán, rozmarýna, jitrocel

Lunární rostliny jsou ty, které jsou zvláště citlivé na vliv luny. Mají měkké šťavnaté listy, rostou u vody nebo ve vodě a mívají bílé nebo žluté květy a šťavnaté plody s nevýraznou chutí. Jejich vegetační cyklus je velmi krátký. Příklady: vratička, tykev, kapusta, sněženka, vlčí mák, orobinec, lilie.

Malé a jemné nebo složené listy, mnoho nenápadných drobných kvítků a rozvětvené stonky mají rostliny Merkuru. Bývají bohaté na minerály. Příklady: přeslička, traviny, dobromysl, líska, podběl, mochna, saturejka, koniklec.

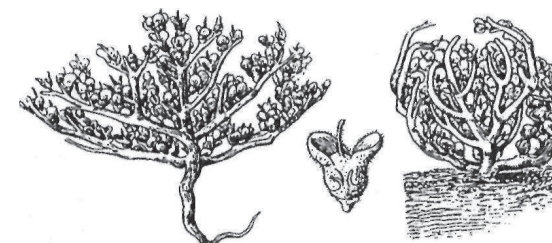
Venušiny rostliny jsou vonné a plodné s velkými sladkými plody, mívají výrazné krásné květy pestrých barev. Příklady: mže, fialka, sedmikráska, myrta, sporýš, hrušeň, marhaník, hvozdík, kopretina, hyacint.

Rostliny odpovídající Marsu mívají trny a ostny, při dotyku pálí nebo působí zarudnutí pokožky a očí. Patří sem rostliny jedovaté a palčivé a ty, které dráždí oči. Plody mívají kyselou chuť, štiplavou vůni a často červenou barvu. Vegetační cyklus martických rostlin bývá obvykle dvouletý. Příklady: česnek, kopřiva, hořčice, cibule, bodlák, šípek, mečík.

Jupiteru se přiřazují rostliny, které mají olejnaté a sladké plody a příjemnou vůni. Bývají to trvalky. Také sem patří stromy, které jsou považovány za šťastné nebo majestátní. Příklady: oliva, kdoule, levandule, pohanka, lékořice, jírovec, fikovník, jasan, obilniny.

Rostliny stojící pod vlivem Saturnu jsou omamně a jedovaté. Patří sem také

ty, které zdánlivě neplodí, rostliny tmavého vzhledu s černou kůrou nebo plody, obvykle trpkými. Dále sem náleží smuteční rostliny, rostliny s výraznými kořeny a rostliny dřevnatějící. Růst saturnských rostlin je pomalý, ale dožívají se vysokého věku. Příklady:

Vraneček

čemeřice, cypřiš, routa, mandragora, borovice, platan, kapradí, tabák.

V největší době byly u rostlin vyzorovány i signatury transsaturnských planet, které se ve starých herbářích přirozeně neuvádějí. Domnívám se, že objevení těchto nových vztahů je projevem vývoje vědomí lidstva jako celku. Tak jak pokračuje rozvíjení Božího plánu směrem ke stále větší diferenciaci, objevují se nové a nové potřeby, ideje a myšlenky, které přirozeně mají své „nové“ analogie. Moderní vymoženky civilizace, jako je např. genetická modifikace rostlin, nemohou zůstat bez své vazby na svět archetypů.

Uranu přináležejí rostliny, které jsou schopny narušit kámen, dále rostliny hybridní a ty, které lze roubovat nebo transplantovat. Příklady: vyšlechtěné tulipány, muškáty, astry, podražec, kontryhel, šťavel, topol, osika, šerík, lilie, lomikámen, prysec, rozrazil, ředkev.

Neptunské rostliny po požití působí halucinace nebo omámení. Patří sem i vodní rostliny (hlavně mořské), mechy a rašeliníšní rostliny. Příklady: blín, bolehlav, koniklec, rojovník, leknín, kozalec, kokainovník, šťovík, mák, kónopí, řasy.

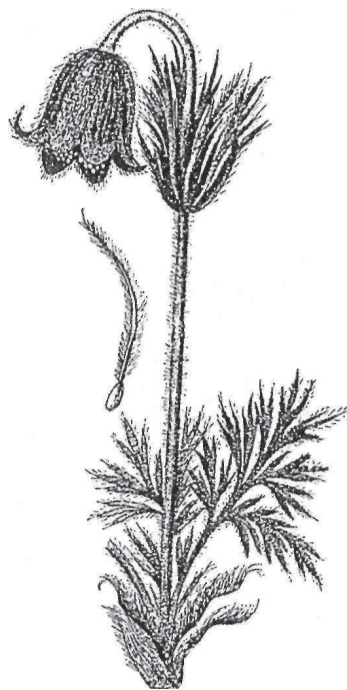
Stálezelené stromy a keře patří pod vládu Pluta, stejně jako rostliny, které zdánlivě mrtvé, mají schopnost znovu začít růst, rostliny, z nichž se vyrábí drogy, žijící fosilie a bahenní rostliny. Příklady: mák, blatouch, asfodel, rosnatka, posed, řimbaba, vraneček, jinan, cedr, smuteční vrba, cypřiš, mink, narcis.

Zodiakální signatury

Zodiakální korespondence rostlin lze v podstatě odvodit z kombinací příslušných planet a živlů. Nicméně se ustálila určitá přiřazení, která mohou posloužit jako příklady. Dále uvádím jen stručné charakteristiky.

Beran: červené a oranžové květy, chuť pikantní, listy štíhlé, rostliny rychle rostoucí víc do výšky než do šíře, s pronikavou silnou vůní, např. bodlák, lopuch, ředkev, pepř, hořčice, konopí, chřest, česnek, pelyněk, náprstník.

Býk: příjemná vůně, mohutný rozložitý vzrůst, rostliny vonné, plodné, které snadno vymrzají. Např. špenát, jitrocel, bramborík, bez, len, pampeliška, sedmikráska, jasmín, rododendron, proskurník, dříví, sporýš, myrta.

Koniklec

Blíženci: bílé nebo světlé květy, rostliny popínavé s mnoha listy, vzdušné a jemné, např. plamének, kávovník, majoránka, bazalka, konvalinka, kozlík, řebříček, svlačec, tužebník, heřmánek.

Rak: rostliny vodní a vodomilné, poléhavé s velkými plochými listy, květy bílé nebo nevýrazné. Např. meloun, dýně, leknín, rebarbora, zelí, okurka, řepka, plicník, kapusta, olše.

Lev: žluté a oranžové květy, chuť výrazná, trpká nebo pálivá, rostliny suchomilné a léčivé, např. slunečnice, prvosenka, jmelí, levandule, fenykl, jitrocel, dub, arnika, světlík, oman, pampeliška.

Panna: rostliny plazivé a silně plodící, tvrdé a křehké. Např. pohanka, proso a další obiloviny, jablono, badyán, routa, puškovec, polej, marulka.

Váhy: rostliny okrasné květem, elegantního tvaru s vysokými a ohebnými stvoly. Např. jahodník, maceška, fialka, rozmarýna, petrklíč, astra, hvozdík, buk, pivoňka, chryzantéma.

Štír: rostliny šťavnaté a lepkavé, s nechutnými plody, při poranění často roní mléko, mívají červené květy. Např. lilek, pryšec, aloe, ocún, křen, cibule, narcis, kozlík, jeřáb, Černobýl, vřes, kaktusy.

Střelec: bujné rostliny vysokého vzrůstu nebo popínavé, květy modré, např. brutnák, sléz, buk, topol, máta, chmel, fazole, kukuřice, čistec, palma, drchnička, kerblík.

Kozoroh: zelené květy, jedovatá šťáva, rostliny, které se spokojí i s neúrodnou půdou. Např. topol, borovice, čemeřice, šťovík, vilín, rulík, jedlovec, mydlice, kokořík.

Vodnář: odolné a vytrvalé rostliny, někdy aromatické, s fialovými květy, např. pryskyřník, myrta, osika, šerík, protěž, dobromysl, cypřiš, mink, vrba, tabák.

Ryby: rostliny tmavých, chladných a vlhkých míst, fádni chuť, často psychoaktivní. Např. pilát, jilm, podražec, mořská cibule, vlčí mák, plavuň, vrba, ěajovník.

Dvanáct rostlin rozenkruciánů

Přestože se v každé rostlině mísí více vlivů, byly podniknuty pokusy specifikovat rostliny, které obsahují relativně čisté kvality. P. Sédír uveřejnil následující seznam dvanácti rostlin rozenkruciánu. Přiřazení signatur nechávám na uvážení a intuici čtenářů:

arnika	podběl
fuchsie	protěž
hořec	růže
lilie	slunečnice
mandragora	sporýš
oměi	třezalka

Mořská cibule

Protěž.

Využití analogií v praxi

Znalost rostlinných analogií magik potřebuje doslova „na každém kroku“ své praktické činnosti: při sestavování magických kuřidel, při výrobě iluidických kondenzátorů, talismanů a amuletů, při výběru rostlinných obětí apod. Na analogiích je postaveno celé hermetické lékařství, stopy využívání hermetických signatur můžeme nalézt i v současném lidovém léčitelství. Za zmínku stojí starý cikánský předpis na sedmikráskovou vodu.

Sedmikrásková voda

Chcete-li, aby vaše tvář vynikala krásou, připravte si sedmikráskovou vodu. Za večerního soumraku natrhejte hrst sedmikráskových květů a několikrát je promyjte v dešťové vodě. Pak je opět v dešťové vodě několik vteřin povařte a nechte je jednu hodinu zakryté vyluhovat. Po zchlazení na příjemnou teplotu

Ovoce v lihu aneb Harmonie sfér

Do širší sklenice s kvalitním uzávěrem naskládejte po vrstvách ovoce a koření zvolené planetární signatury, směs přisladte a zalijte příslušným druhem alkoholu. Sklenici pečlivě uzavřete a uložte na chladné a tmavé místo na dobu alespoň jednoho lunárního cyklu. Např. pro sféru Venuše jsem vybrala tyto ingredience: maliny, vypeckované a na kousky nakrájené broskve, 7 semen koriandru, 7 snítek tymiánu, 7 lístků meduňky, 7 okvětních lístků červené růže a víno typu portského nebo jiné sladké červené víno. Samozřejmě je možné sestavit směsi tohoto druhu i pro další planetární i jiné sféry, přičemž je samozřejmě třeba respektovat i příslušné číselné analogie. Jako příklady uvádím ještě stručně složení směsí pro sféru Slunce a Jupiteru.

Slunce: pomeranč, citron, zázvor, rozinky, kořen andělíky a omanu, rozmarýna, citrónová vodka. Číselná analogie: 6

Jupiter: meruňky, blumy, lékořice, bazalka, muškátový oříšek, levandule, meruňková pálenka. Číselná analogie: 4

Pro navození pocitů planetární harmonie užíváme dle potřeby.

Sedmikráska

Maliník

na chvíli ponořte do lázně obličej. Po koupeli si tvář neutírejte, ale nechte ji přirozeně oschnout. Postup můžete opakovat vždy s nově připraveným odvarem. Váš obličej pozbyde kosmetických nedostatků a získá na kráse a přitažlivosti.

Sedmikráska je rostlina s výraznou planetární signaturou Venuše, z živlových analogií jí odpovídá voda. Jako rostlina symbolizuje mládí, lásku a krásu. Květ je pak rostlinnou částí, která je taktéž signovaná Venuší. Z těchto indicií je patrné, že účinek receptu je z velké části založen na působení magických analogií.

Dosažení živlové rovnováhy, tolik důležité pro praktikování magie, může magik podpořit použitím rostlin signovaných potřebným živlem. V některých speciálních případech je naopak potřeba akcentovat určitou složku operatérovy astrální konstituce, a pak je opět na místě pomoc rostlinného preparátu příslušné signatury. Konkrétně je možné zvolené rostliny prostě požit (nejsou-li jedovaté), vykuřovat jimi (v případě vonných rostlin) nebo se pokusit mentálně vyladit na jejich „vibrace“. Např. před magickou prací s živlem ohně doporučuji žvýkat oddenek zázvoru. Na principech planetárních analogií je sestaven následující recept.

Rostliny v symbolice a mytologii

Při studiu hermetických věd a především v hermetické praxi samotné se neustále setkáváme s množstvím nejrůznějších symbolů. Zástupci rostlinné říše mezi nimi zaujímají významné místo. Podle M. Nakonečného symbol, nějaký předmět nebo obraz svými vlastnostmi vyjadřuje něco podstatného z toho, co zastupuje, co symbolizuje. Platí to zejména pro vyjadřování transcendentna. Přirozenou vlastností esoterního symbolu je, že vyjadřuje to, co nelze beze zbytku popsat slovy. Symbol je tedy pro člověka nástrojem esoterního poznání, jakýmsi dorozumívacím prostředkem se světem archetypů. Při práci s archetypy, kterou hermetická praxe bezesporu je, hrají symboly ústřední roli.

Hermetické symboly mohou dosahovat různého stupně složitosti, od jednoduchých geometrických obrazců, jako jsou pentagram, kříž nebo pyramida, po členité obrazce lamaistických mandal. Také rostlinný svět se v symbolice objevuje v různě komplikované podobě. Květ růže nebo lotosu, hrozen vinné révy nebo cedrová šiška, strom, les, zahrada nebo sad, všechny tyto motivy mohou stát samostatně nebo být kombinovány s dalšími prvky.

Pokusy o zachycení a integraci symbolů představují mytologické soustavy různých národů světa, neboť, jak praví C. Kerényi, jednotlivé mytologické obrazy jsou manifestacemi Božství. Podívejme se, jaký symbolický význam obdržely konkrétní rostliny a rostlinné prvky v mytologiích různých kultur, především však kultury západní, která je zdrojem a inspirací naukám hermetismu.

Hlavní symbolické rostliny

Oliva

Oliva je starý kulturní strom z oblasti kolem Středoziemního moře. Roste velmi pomalu, ale dosahuje vysokého stáří. Olivové dřevo je velmi kvalitní, pevné a odolné. Pro zajištění dobré úrody oliv je třeba strom ošetřovat a štěpovat, neboť bez pravidelné péče by zplaněl. Bible dosvědčuje, že pěstování oliv se datuje už od dob patriarchálních. K sakrálním účelům použil olivu král Šalamoun. Z olivového dřeva nechal zhotovit vstupní vrata do Hospodinova chrámu, a také některé prvky interiéru, např. postavy okřídlených cherubínů. Oliva se objevuje jako významný symbolický strom ještě na jiném místě Starého zákona. Když po potopě světa vypustil Noe ze své archy holubici, přinesla v zobáčku čerstvý olivový list. Podle biblistů to bylo znamení, že Bůh je již usmířen. Tak se stala olivová ratolest symbolem míru a pokoje. Starozákonním

prorokům pak byla oliva symbolem blahobytu, velebnosti a harmonie. Také olivový olej měl kromě významného profánního využití symbolický smysl v náboženském kultu. Smíšený s moukou a kadidlem byl vhodnou zápalnou obětí pro Hospodina. Na Sinaji obdržel Mojžíš od Hospodina návod na přípravu oleje svatého pomazání, který slouží k posvěcení rituálních předmětů, prostor a také k pomazání kněží, králů a proroků. Olivový olej s výtažkem z vonných rostlin je zde nástrojem posvěcení, přeměny stavu profánního na sakrální. Pomazání svatým olejem je symbolem pověření od Boha, zasvěcení službě Bohu. Jako „pomazaný“, hebrejsky *mašícich* (Mesiáš), je v Novém zákoně titulován Kristus. Apoštol Pavel přirovnává ve své epištole Římanům člověka k ratolesti divoké olivy, kterou Bůh narouboval na ušlechtilou olivu, takže má člověk podíl na jejích svatých kořenech a na její míze.

Nejstarší nálezy olivy v Egyptě pochází z období Nové říše. V jednom z dochovaných nápisů z této doby hovoří faraón Ramessc III. ke slunečnímu bohu Ra: „Založil jsem olivový háj pro tebe, ve tvém městě, Heliopoli, a dal k němu mnoho lidí, kteří vyrábějí čistý olej, prvotřídní z Egypta, aby hořely lampy ve tvém svatém příbytku.“ Oliva a zvláště olivový olej je chápán jako něco dokonalého, tedy dostatečně vhodného jako oběť bohu. S bohem Ra patrně souvisí i výskyt olivy v Tutanchamonově hrobce. Na dřevěné rakvi mumií byly rozloženy pohřební věnce s listy olivy. Podle mytologických představ Egyptanů putuje bůh Ra polovinu dne po obloze od východu na západ, aby se pak během noci vrátil podsvětí říší temnot, *duatem*, opět na východ. Během této noční poloviny cesty bojuje s démony smrti a zmaru a vždy nad nimi vítězí. Dávali-li tedy Egyptané na rakev zemřelého listy olivy, očekávali, že mu jako rostlina boha Ra umožní participovat na Reových vítězstvích, až se bude duše zemřelého po smrti ubírat stejnou cestou. Oliva byla v Egyptě posvátná také pro božstva Atona, Nut, Isis a Amona.

Také ve starověkém Řecku byla oliva úzce spjata s božstvím. Byla zasvěcena bohyni Pallas Athéně, neboť podle mýtu právě ona darovala olivu lidstvu. Když bohové rozhodovali, jakým jménem má být nazváno hlavní město a centrum vzdělanosti Atiky, ucházela se o tuto funkci dvě božstva: Poseidon a Athéna. Poseidon se svým trojzubcem dotkl skály na athénské Akropoli a vytryskl pramen slané vody. Athéna zde nechala vypučet olivu. Dvanáctero olympských bohů uznalo jako cennější čin Athény: „Moře je přec i jinde.“ A tak bylo hlavní

Olivové větve pro Atona

město nazváno po bohyni Athénai. Přestože je Athéna také bohyně války, řemesel a umění, s olivovým věncem nebo ratolestí v ruce symbolizuje vítězství míru, ochranu a prosperitu. Božské zjevení (epifanie) Athény mezi lidmi vyvolává povznesení mysli. Oliva byla také jedním z atributů Dia-Jupitera jako zákonodárce, a Héry-Juno, ochránkyně manželství.

Sepjetí olivy s podsvětím se opět objevuje v pythagorejské tradici, kde je oliva označována za vysloveně chthonickou rostlinu. Zemřelí byli před pohřbením baleni do listů olivy, myrty a topolu černého. Věnce z olivových ratolestí pythagorejci používali při věštění, aby jim byli všichni chthoničtí bozi nápomocni.

Dub

Symbolický význam dubu vyzdvihují duchovní směry celé rozsáhlé indoevropské oblasti. Úcta ke stromům dosáhla snad největšího rozmachu mezi národem Keltů. Rituální obřady a oslavy svátků pořádali keltští druidové obvykle v blízkosti posvátných stromů. Jedním z nejpřednějších byl právě dub, který byl pro Kelty symbolem hojnosti, plodnosti a dlouhého věku. Tento strom byl zasvěcen přednímu keltskému bohu hromu a blesku Taranisovi, který je často zobrazován s dubovými listy, a také božstvům Brigitě a Dagdovi. Dubem neotřese ani úder blesku, neboť jeho kořeny dosahují do stejné hloubky, jaké výšky dosahují nejvyšší větve stromu. Pro tyto vlastnosti se stal dub symbolem silného a vyrovnaného člověka, který je schopen přestát úder náhlého osvětlení. Dub je mimořádně plodný strom. Žaludy Keltům sloužily jako potrava v dobách nouze. Běžným krmivem byly pro domácí i divoká prasata, která byla z mytoogického hlediska zvířaty nesmrtnosti. Ve starověku se věřilo, že dubové dřevo nepodléhá tlení. Také tato předpokládaná vlastnost předurčovala dub jako symbol nesmrtnosti. Dubové větve a listy v hrobech zesnulých a dubové trámy hrobek měly zřejmě zesnulým zprostředkovat ochranu a životodárnou sílu dubu i za bránou smrti. Tyto nadpozemské síly dubu zřejmě pomohly také mýtickým kouzelníkům Mathovi a Gwydionovi vytvořit z dubových květů a dalších ingrediencí květinovou ženu Blodeuedd, a pomohly i hrdinovi Lleuovi, když v podobě orla našel útočiště na dubu Jiného světa.

Ve starověkém Řecku byl dub zasvěcen nejvyššímu z bohů, hromovládnému Diovi. V jedné z nejstarších Diových svatyní, v Dodoně, stál starý dub, který sloužil jako orákulum. V šumění jeho listů bylo slyšet věštby. Bronzové gongy v blízkosti dubu, které rozezníval vítr, evokovaly pocit přítomnosti boha. Zeus dovedl na zem seslat ničivý oheň v podobě blesku, stejně jako životodárný déšť. Kněží Diova kultu proto v obdobích sucha přivolávali déšť máčením dubových větví v posvátném pramenu za současného vzývání boha. U Římanů nacházíme obdobnou spojitost mezi dubem a bohem deště a hromu Jupiterem.

V náboženství starých Germánů hrály významnou úlohu posvátné háje. Velké úctě se těšily především háje dubové, jejichž božstvem byl Thor, bůh deště, hromu, strážce a vykonavatel spravedlnosti, a také Donar, bůh s analogickými

funkcemi. Větve dubu používali Germáni k věštění. Rozštíply se na třísky, z nichž každá byla opatřena magickým znakem, později runou. Třísky se rozhodily na bílou látku a z utvořeného seskupení se věštilo. Od Germánů pronikl dub i do finské mytologie. Na dubu byl tři dny pověšen hrdina Kullervo, který však nezahynul, a celý strom během této doby pomaloval a popsal symboly, zřejmě runami.

Dub je posvátným stromem také u Slovanů. Tento strom, imponující svou silou, mohutností a tvrdostí dřeva, Slované uctívali vystřelováním střel. V Dněpru byl dokonce nalezen dubový kmen s vetknutými kančími kly. Během obřadů byli u dubů obětováni kohouti, slepice nebo volí, ale také chléb a pivo. Na počest Peruna hořel v jeho posvátném okrsku věčný oheň živený dubovým dřevem. V Pobaltí byly dubové háje zasvěcené bohu Proveovi. Zajímavá analogie se nabízí v postavě hinduistického boha Indry, který byl také vládcem hromu a blesku, a mezi jehož atributy náležel především hromoklín, vadžra, ale též dub. Také toto božstvo je personifikací božské moci, síly a odvahy.

Lotos

Leknín posvátný, častěji nazývaný lotos, zaujímal v kultu rostlin a stromů starověkých Egyptanů spolu s papyrem nejvýznamnější místo. Byl symbolem Horního Egypta a v sepjetí s životodárným Nilem byl považován za symbol života. Lotos byl pokládán za nejkrásnější rostlinu a podle množství zachovaných vyobrazení byl patrně i rostlinou nejoblíbenější. Nejvýše si Egyptané cenili modrého lotosu, v povodí Nilu rostl hojně i lotos bílý a růžový. S lotosem se v Egyptě setkáváme na reliéfech hrobek, v kyticích a pohřebních věncích. Ve stylizované podobě zdobí hlavice chrámových sloupů, jako čerstvá květina pak účesy egyptských dívek i bohyň. Lotos je často nabízen jako obětina bohům, obzvláště pak bohyni Eset, neboť ta je bohyní pole, na kterém lotos poprvé vyrostl.

Lotos má symbolický význam v kosmogonickém mýtu Egyptanů. Vyrostl z bahnitého prachaosu a z jeho otevřeného květu se k obloze vzneslo slunce - první bůh, Ra. Sluneční charakter zpodobňuje lotos už svým tvarem, neboť je na něm vše okrouhlé; listy, poupata i plody. Tak jako každé ráno vychází slunce nad obzor, aby vykonalo svou kruhovou pouť Universem, tak se i lotosové poupě vynořuje každé ráno nad vodní hladinu, aby se rozvinulo v dokonalý květ. Sluneční bůh Ra byl v aspektu mladého boha vycházejícího slunce Harpokrata zpodobňován jako dítě se slunečním kotoučem na hlavě, sedící v kalichu lotosu. S lotosem byli spojováni i jiní egyptští bozi, především pak bůh světla a vůně Nefertum. Tento bůh byl původně chápán jako personifikace vonného lotosu samotného a zpodobňoval se jako mladík s lotosem nebo lotosovou korunou na hlavě. V mýtu je Nefertum lotos, ke kterému si čichá bůh Ra. Proto je Nefertum také nazýván „Lotos u Reova nosu“. Vůně v Egyptě představovala sílu odvracející zlo, a proto měl Nefertum-lotos moc ochraňovat zemřelé

Bohyně Lakšmi odpočívá na lotosovém květu

před zkázonosným hnilobným zápachem. Kořeny a oddenky lotosu spočívající v bahnitěm dně naznačují spojení rostliny s podsvětím. Texty egyptské Knihy mrtvých popisují scénérie posmrtného soudu nad zemřelými. V síni Obou pravd před předsedajícím bohem Usirevem vyrůstá ze země lotos a z jeho květu se vynořují čtyři synové Horovi. Lotos je i zde symbolem cyklické povahy a věčnosti života.

Velké úctě se těší lotos také ve filosofických a náboženských systémech Východu. Obecně zde je lotos chápán jako mystický symbol života a duchovnosti. Stejně jako v Egyptě je i v Indii symbolika lotosu svázána s mýty o stvoření světa. Hinduistický bůh-stvořitel Bráhma se podle posvátného spisu Mahabharáty zrodil z lotosového květu a s ním i celé Stvoření. Lotos zde symbolizuje střed vesmíru. Lotos je hojně zastoupen v ikonografii tantry. Ve spojení s bohyněmi Šakti, Lakšmí a Kálí symbolizuje zemskou energii transformovanou v nadmyslinou tvořivou sílu. Ve spojení s bohyní Lakšmí, personifikací aktivního ženského principu, představuje lotos plodivou ženskou sílu. Lakšmí bývá zpodobňována jako krásná žena se zlatou pletí, která stojí nebo odpočívá na lotosovém květu. Zosobněním lotosu jakožto rostliny samotné je bohyně Kamala. Je uctívána hlavně v jižní Indii jako představitelka vědění a moudrosti. V buddhismu je lotos symbolem dokonalosti a osvětlení. Prostřednictvím boha Padmapáni (*padma* znamená lotos) je lotos spojen s představou bódhisattvy neboli příštího buddhy.

Jabloň

Tento plodný ovocný strom je obecně chápán jako symbol úrodnosti. Sladká jablka jsou pak i pro svou barvu symbolem smyslné dráždivosti a potěšení. Pro svou kulovitou formu jsou pojmána jak obraz věčnosti nebo Světa. V ruce vládců symbolizuje jablko zeměkouli a jejich vládu nad ní. Symbolickou úlohu jablka ve starověkém Řecku nám přibližují mýty.

Na svatební hostině hodí mezi svatebčany bohyně sváru Eris zlaté jablko s nápisem „Té nejkrásnější“. Obyčejný smrtelník Paris má rozhodnout, která ze tří půvabných bohyň - moudrá Athéna, vážná Héra nebo smyslná Afrodíta - je ta nejkrásnější. To, že zvolí Afrodítu, mu přináší rozvrat vlastního dosud uspokojivého manželství a pochybné dobrodružství s nejkrásnější smrtelnicí Helenou, jejíž únos zapříčiní vznik Trojské války. V pojetí této staré řecké báje je smyslnost a touha po tělesné lásce, jejímž symbolem je zde jablko, pouze příčinou nešvarů a zbytečných potíží.

Zcela jinak se se zlatými jablky vypořádával Héraklés, neboť se již v mládí rozhodl následovat příkrou cestu ctnosti namísto pohodlné cesty rozkoše a pohodlí bez namáhání. Zlatá jablka podle mýtu darovala bohyně země Gaia bohyni Heře k svatbě jako symbol plodnosti a nesmrtelnosti. Zlatá barva plodu poukazuje na dokonalost, která je vlastní pouze bohům. Jablka byla odevzdána Hesperidkám a v jejich zahradě vyrostla v nádherné jabloně se zlatými plody.

Hrdina Héraklés po mnoha potížích zlatá jablka získal a daroval je bohyni Athéně. Ta je vrátila opět na jejich místo do zahrady.

Ve starozákonním milostném zpěvu Písni písní jsou jablka frekventovaným symbolem milostné touhy. Tento text byl kanonizován pouze díky alegorickému výkladu vztahu mezi milenci jako vztahu Hospodina k Izraeli, v křesťanství jako vztahu Krista k Církvi. Obsah textu však může být také chápán jako obraz mystické svatby, případně jako ohlas mezopotámského mýtu o božských milencích Ištar a Tammúzovi, resp. o Inanně a Dumuzim. Z pohledu křesťanské mystiky je Píseň písní alegorií vztahu Šalamouna k Moudrosti nebo Krista k lidské duši. Symbolická role jabloně a jejích plodů se bude měnit v závislosti na zvoleném způsobu interpretace. Při pokusech o výklad biblického příběhu o vyhnání prvního lidského páru, Adama a Evy, z ráje, se setkáváme s názorem, že plodem ze zakázaného stromu poznání, který okusila Eva a nabídla jej také svému muži, bylo jablko. Jablko je zde chápáno jako symbol svůdnosti světa, je symbolem selhání Adama a Evy a jejich pádu do hmotného světa. Jablko, které drží v dlaní Kristus, je znamením vysvobození z dědičného hříchu podmíněného prvotním pádem. Oslava Kristova narození, křesťanských vánoč, jako obraz znovunabytého ráje, je symbolizována vánočním stromkem s jablky.

Růže

Růže je jedním z nejrozšířenějších rostlinných symbolů v západní duchovní tradici. Její symbolický význam je analogický významu lotosu v Egyptě a v Asii. Pro svou příjemnou vůni a krásu se růže stala symbolem ženskosti a lásky. Planý růžový keř obsypaný červenými šipky navozuje představu plodnosti. Trny připomínají, že ani láska není bez útrap. Rudá růže prý povstala z krve milence Afrodity Adonise, když byl na lovu roztrhán divokým kancem. Láska mezi milenci však byla tak silná, že Afrodita-Venuše dosáhla u bohů svolení, aby se směl Adonis vždy na půl roku vrátit z podsvětí. Analogie s příběhy Ištar a Dumuziho nebo Isidy a Osirise je zřejmá; láska je nesmrtelná. Bílá růže znamená zklidnění vášní a bývá symbolem božské blaženosti. Podle jiné řecké báje zavedla Afrodita spěchající na pomoc Adonidovi o růžový keř a jeho květy, dosud bílé, se zbarvily její krví do ruda. Podle židovské pověsti pochází červená barva růže z první krve, která byla na zemi prolita. Islámská tradice praví, že růže vznikla z Mohamedova potu. Červenými růžemi si zdobil čelo Dionýsos-Bakchus i jeho družina na znamení úcty k lásce a milostnému vytržení. Při římských hostinách nesměly chybět růže jako výzdoba sálu, ale zároveň jako mysteriální odkaz nabádající k opatrnosti a zdrženlivosti při řečnění. Z těchto souvislostí vychází rčení „sub rosa“, tj. tajně, diskrétně. Ze symbolu se později stal nevkus přepychu. Královna Kleopatra nechala na počest Antoniově vystlat hodovní síň růžemi na dvě stopy vysoko, a předstihl jí snad již jen císař Nero. Ti šťastnější z Římanů měli tedy doslova „na růžích ustláno“.

Ranní křesťané římským kultem růže opovrhovali. Pět okvětních lístků růže jim symbolizovalo rány na Ježíšově těle a trnitý stonek jeho trnovou korunu. Postupně se však symbolika růže v křesťanství ujala. Červená růže se stala symbolem Lásky Boží, Panny Marie a posléze samotného Krista. Ve středověkém křesťanství byla růže atributem panen, tedy i symbolem mariánským. V loretánské litanii je Panna Maria vzývána jako „růže duchovní“. První bílá růže prý vyrostla z keře, na němž rozprostřela Panna Maria pleny k zavinutí malého Ježíška. Svatý Ambrož o růži praví: „Maria je stvolem, květem Mariiným je Kristus. Aby rozšířil po celém světě vůni víry, vypučel z panenského lůna. Na sloupku kříže vykvetl ještě krásněji v purpuru prolité krve, on, jenž nezná umírání a zemřelým vdechuje věčný život.“ Z tohoto výroku je patrné, že se symbolický význam růže vrátil k prastarému obsahu mýtů božských milenců, tedy k tématice lásky, oběti, smrti a znovuzrození. Tyto obsahy zpodobňuje růže také v křesťanské mystice a rozenkruciánství. V postavě Marie je růže symbolem božského ženství. Červená, silně vonící růže znamená nejen Kristovu oběť, prolitou krev a svaté rány, z nichž vyšla příjemná vůně spásy, ale představuje i miskou, která tuto krev zachycovala, svatý Grál. Prolitá krev zajišťuje nový život. Proto je růže také symbolem duchovního znovuzrození.

Lilie

V obecném povědomí je lilie spojována s pojmy, jako je nevinnost, čistota a vznešenost. Jménem lilie však v dřívějších dobách bývalo označováno množství květin, které vynikají krásou a ušlechtilostí květu. Obdobné atributy jsou proto přiřazovány také sasance, tulipánu nebo leknínu. Nejzřetelněji však ideje čistoty a majestátnosti ztělesňuje lilie bílá. Symbolický význam lilie výborně koresponduje s ideologií křesťanství. Bílá lilie má tak ušlechtilý vzhled a tak dokonalou barvu, že se stala symbolem Krista. Kristus ve své božské podobě, snímající hříchy světa, je připodobňován k lilii jako symbolu božského světla. Lilie polní, o kterých v Matoušově evangeliu mluví Ježíš, představují naivní a prostou důvěru v Boha. Ve scéně posledního soudu spočívá lilie v Kristových ústech, aby tak naznačila jeho milost, hodnou krále. Bílou lilii jako znamení panenství, čistoty a nevinnosti užívá křesťanská ikonografie jako symbol Panny Marie. Maria jako královna nebes bývá často zobrazována s lilii v pravici. Bílá lilie je znamením neposkvrněného početí. Ve vitráži katedrály v Chartres vidíme svatou Annu s Pannou Marií jako dítětem v náručí: má černou tvář a v pravé ruce drží stonek lilie. Trojdílná podoba stylizovaného květu lilie symbolizuje Nejsvětější trojici. Mnoho křesťanských světců přijalo lilii jako svůj atribut. Byli to např. Jan Křtitel, František z Assisi, Tomáš Akvinský a svatá Klára. Křesťanství transformovalo pro svou potřebu mnohem starší starozákonní symboliku lilie. Stylizovaný květ lilie s třemi okvětními lístky byl v Judeji již v době 500 až 400 let před Kristem znamením hodnosti velekněze. Sloupy Jakin a Boaz Šalamounova chrámu byly zakončeny hlavicí ve

Archanděl Gabriel zvěstuje Patině Marii

tvaru lilie. V Písni písni symbolizuje lilie přednosti milované osoby a krásu lásky samotné.

Poněkud odlišný symbolický význam získala lilie v řecké a římské mytologii. Byla zasvěcena vznešené bohyni Hěře-Juno, patronce manželství a mateřství. Božský hrdina Héraklés jako dítě sál z prsou spící Héry mléko. Ta ho však odstrčila, krůpěje mléka se rozlily po obloze a vytvořily mléčnou dráhu. Jedna kapka mléka upadla na zem a v místě, kam dopadla, vyrostla první bílá lilie. V antice je lilie symbolem piodnosti, a protože plodnost je nadějí budoucnosti, stala se lilie i symbolem naděje. Když překrásný květ lilie spatřila Afrodita, nechala uprostřed bílého kalichu vyrůst peštík obscénního tvaru, připomínající oslí penis. Tím se z květiny ochránkyně manželství stal symbol chlipné lásky. Stylizovaný květ lilie se od počátku středověku objevuje na žezlech, korunách a dalších panovnických atributech evropských královských insignií jako symbol královského majestátu. Bílá lilie je také znamením smrti a jako pohřební květina symbolizuje věčnou, i po smrti trvající lásku.

Marhaník

Plody marhaníku, granátová jablka, jsou pro jasně červenou barvu vnitřní dužniny symbolem lásky a krve a tím i života a smrti. V judaismu představovalo granátové jablko náboženskou věrnost, a také blahobyť. Tuhá slupka uzavírající dužnatá semena naznačovala svornost. Granátové jablko bylo znamením hojného požehnání, jehož základem je smlouva mezi Bohem a jeho národem. Když vedl Mojžíš Izraelity pouští do země zaslíbené, reptali nespokojenci, že jsou zavedeni do míst zla, kde není obilí, réva ani granátová jablka. Poslové, kteří shlédli budoucí vlast, se však vrátili s hrozny vína, fíky a plody marhaníku. Výrazem duchovní symboliky granátových jablek je jejich uplatnění ve výzdobě Chrámu a rituálního roucha velekněze. Na plášti Aronova roucha byla granátová jablka fialově purpurová, nachová a karmínová, a hlavice sloupů Šalamounova chrámu zdobily dvojitě věnce ze čtyř set granátových jablek.

Pro křesťany je velké množství jader v jednom plodu symbolem svornosti a obrazem mnoha věřících v jedné církvi. Jiní ideologové křesťanství však uvažovali odlišně; jako granátové jablko svítí svou purpurovou barvou, tak září církev jasnou červení Vykupitelovy krve. S rostoucím významem Písni Písni ve středověké mystice nacházíme granátová jablka jako atribut Panny Marie a Krista. Objevují se také jako tkané nebo vyšíváné vzory na liturgických rouchoch.

Marhaník byl uctíván jako posvátný strom již v šerém dávnověku. Ve starých sanskrtských spisech byl nazýván *darimba* a byl symbolicky spojován s piodností. Jako atribut hinduistické bohyně Bhúmidévi, druhé manželky boha Višnu, symbolizuje granátové jablko sílu piodnosti. Egypťané dávali do hrodek květy i plody marhaníku patrně jako symbol věčnosti a příslib vzkříšení k novému životu. Marhaník figuroval také v náboženských obřadech starých

Peršanů. Věřící při vzývání ústředního boha světla a sil dobra Ahury Mazdy drželi v rukou rituální předmět *barsam*, svazek jistého počtu marhaníkových prutů. Granátové jablko však bylo především atributem ženských božstev. Ve starověku bylo například symbolem foinické bohyně plodnosti Tanit, které byly v Kartágu přinášeny dětské oběti, maloasijské matriarchální bohyně stvořitelky Kybelé nebo chetitské bohyně matky Kubaby. Féničané zdůrazňovali úzký vztah granátových jablek ke slunci a vyjadřovali jimi symbolicky život a moc. Zasloužili se o rozšíření marhaníku dále na západ.

Antičtí Řekové viděli v granátovém jablku, zasvěceném Persefoně, symbol lásky, plodnosti a nesmrtnosti. Když unesl Hádés nevinnou Persefonu do podsvětí, pojedla v Orku několik jader z granátového jablka. Nemohla se proto vrátit ke svému dřívějšímu bezstarostně pozemskému životu, ale musela vždy polovinu roku trávit v říši svého únosce. V tomto mýtu prosvítá obecnější myšlenka o tajemném vývoji zárodka ze semene v lůně země, o vnitřním skrytém životě přírody. Půvabná dcera Dia nebeského je zasnoubena s Hadem, Diem podzemním, je to tajemný svazek mezi vysokým a hlubokým, mezi životem a smrtí. Podle báje zasadila první marhaník sama bohyně lásky Afrodíta a jako symbol požehnání a plodnosti byl také atributem bohyně Héry.

Historické prameny dosvědčují, že je pšenice velmi stará kulturní rostlina. O jejím rozšíření podávají zprávy texty biblické, letopisy indické a čínské i prameny staroegyptské. Nálezy v prehistorických kolových sídlištích prokazují výskyt pšenice a jiného obilí, patrně planých předchůdců dnešních druhů. Pšenice jako jednoletá rostlina byla vždy ideálním symbolem vegetačního cyklu. Semena pšenice mají vysokou klíčivost, rostliny rychle raší a zbarvují se svěže zelenou barvou. Pšenice i ostatní obilné druhy mají zcela nenápadné květy, zato se vyznačují výrazným plodenstvím, klasem plným obilných zrn. Tento charakter předurčuje obilí za symbol plodnosti a vždy na jaře znovu rašícího života. Řčení „obilí a víno“ bylo již ve starozákonních dobách označením pro všechny plodiny země. V Genesi symbolizuje sedm obilných klasů hojnost a sedm klasů hluchých období hladu. Úpadek a obnovu života, zvláště pak života rostlinného ve starověku zosobňoval bůh, jenž každoročně umíral a opět vstával z mrtvých. Tyto ideje byly snad nejdokonaleji zpodobněny v duchovních naukách oblastí východní části břehů Středozemního moře. Tammúz-Dumuzi, Adonis, Attis, Usir-Osiris - všichni tito umírající bohové zpodobňovali v součinnosti se svými partnerkami vegetační cyklus života a smrti. Obilí, a ve většině případů právě pšenice, bylo jejich předním atributem či s nimi bylo přímo identifikováno. Ze zlomkovitých popisů babylónské duchovní tradice se dozvídáme o příběhu Tammúze, manžela a milence íštary. Tammúz každoročně umíral a pobýval v podsvětí. Když za ním do podsvětí sestoupila také Íštar, přestávala na zemi působit milostná vášeň, živé bytosti se nerozmnožovaly

a veškerý život byl ohrožen zánikem. Poté, co se oba vrátili zpět na zem, celá příroda opět ožila. Jedním z epitet frygického boha Attise bylo „veliceplodný“, byl vzýván jako „dozrálý zelený (či žlutý) obilný klas“ a příběh o jeho utrpení, smrti a vzkříšení byl vykládán jako příběh dozrálého zrna poraněného žencem a pohřbeného na sýpce, které znovu ožívá, když je zaseto do půdy. Attis je zobrazován s obilím a plody v rukou, z cípů jeho frygické čapky vyrazejí obilné klasy. Ideje tohoto příběhu se opět objevují v mýtu o Persefoně a v cleusinských mystériích. Když byla Persefona unesena Plutonem do podsvětí, její truchlící matka, bohyně Démétér, nedovolila, aby vzešlo zrno v půdě a přísahala, že nevystoupí na Olymp a že obilí nevyklíčí, dokud jí nebude dcera navráćena. Vládcе Zeus tedy rozhodl, že Persefona bude trávit třetinu roku s Plutonem v podsvětí, ale na jaře se vždy vrátí do slunečního jasu na zem. Spokojená Démétér pak ustanovila rituály a posvátná mystéria na počest této události. Démétér a Persefonu charakterizují obilné věnce na hlavách a klasy v rukou. Obilí se zde stává symbolem potravy jak hmotné, tak i duchovní. Démétér prý také odhalila Řekům tajemství pěstování obilí a zajistila jeho rozšíření všemu lidstvu. V mytologii Římanů nacházíme obilí jako atribut bohyně Ceres, obdoby Démétér ve zcela analogickém příběhu. Obilná zrna byla Řekům symbolem života, který pohřben, raší k novému, vyššímu bytí.

Obilí je symbolem zárodka života také v Egyptě. Nakiíčené obilí se používalo při rituálech a slavnostech na počest boha Usireva. Tělo mrtvého boha roztrhané na kusy symbolizovalo právě obilí, které během obřadu kněz rozhazoval po polích. Klíčící zrní představovalo Usirevovo zmrtyvýchvstání. Celý obilný klas i naklíčená zrna byla objevena v sarkofázích z období Nové říše, patrně jako pozůstatek po pohřebních ceremoniálech.

Bohyně Démétér s pšeničnými klasy ve vlasech a mísou s rašícími rostlinami v ruce

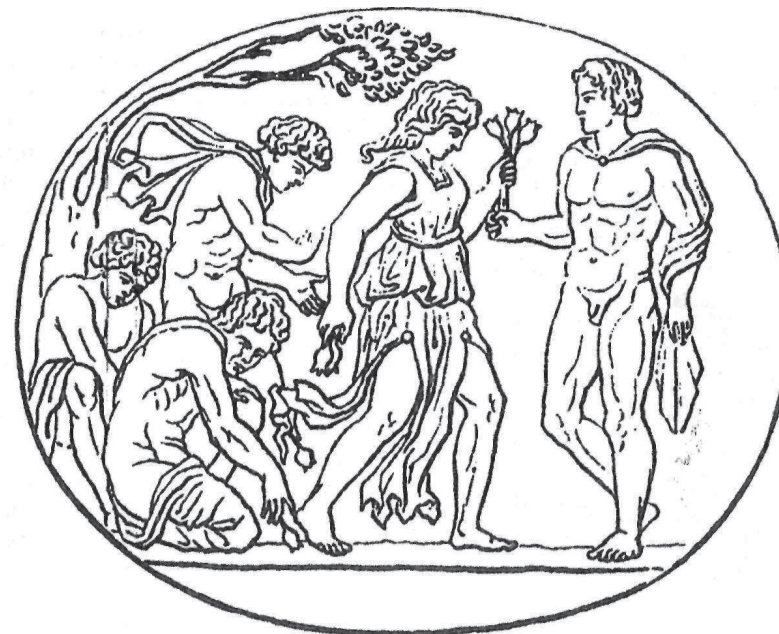
Středověká křesťanská symbolika vnímá zaseté zrna jako symbol Krista, jenž sestoupil mezi mrtvé a opět byl vzkříšen. Rituální předměty používané při oslavě eucharistie bývají zdobeny obilnými klasy. V mariánské symbolice je pšenice atributem Marie, neboť z pšeničné mouky se připravují neposkvrněné hostie. Maria je též přirovnávána k pšeničnému poli, ze kterého vyrostl Ježíš jako obilný klas. V této souvislosti se Panna Maria zobrazuje oblečená do šatů posetých pšeničnými klasy.

Pro germánské a slovanské národy Evropy je obilí významným předmětem kultu. Matka obilí, Stařena nebo Obilná žena, to vše jsou postavy personifikující ducha obilí, který je symbolem plodnosti, hojnosti a dobré úrody. Dozvuky těchto starých obyčejů jsou dodnes patrné ve slavnostech dožíněk.

Mák

Pravlastí máku není jihovýchodní Asie, jak se dříve předpokládalo, ale oblast střední a jižní Evropy. Nálezy máku v místech neolitických sídel na území dnešního Německa a Itálie to dosvědčují. Opojně i léčivé účinky máku znali již Vikingové. Předřímské národy v italské Daunii uctívaly mák jako posvátnou rostlinu. Germáni mák pěstovali na polích, které nazývali *odainsackr*, neboť na těchto místech docházelo za přispění boha Odina k zázračným uzdravením nemocných. Ještě jiný germánský bůh měl velkou afinitu k máku. Byl to bůh plodnosti a opojení Loll, zobrazovaný jako zlatovlasý mladík s věncem z makovic kolem krku. Loll se pravou rukou drží za jazyk a v levé svírá pohár vína. Makovice jsou zde pro nespočet semen, která obsahují, symbolem plodnosti, a pro psychotropní účinky symbolem opojení.

Při poranění z rostliny vytéká mléčná šťáva, která na vzduchu tuhne v surové opium. Takovéto kapky byly v antice nazývány slzy Luny nebo také Afrodítiny slzy. Ovidius je nazývá šťávou rostliny zapomnění. Pro narkotické účinky je mák v řecké mytologii atributem boha spánku Hypna a boha snů Morfea. Ovidius Hypna popisuje jako muže zahaleného do černého roucha posetého hvězdami, s korunou z makovic a číší opiového nápoje. Uvážíme-li, že Hypnos je synem boha podsvětí Tartara a bohyně noci Nyx, bratrem boha smrti Thanata a bohyně zapomnění Léthé, musíme uznat, že bychom těžko hledali vhodnější rostlinný symbol jeho charakteru, než je právě mák. Do tohoto symbolického okruhu patří také bůh Hermes. Ve svém aspektu průvodce duší (psychopompa) je znázorňován s mákem v levé ruce. Rostlina je zde symbolem změny vědomí a vstupu do podsvětí říše. Symbolický význam máku jako rostliny podsvětí podtrhuje antická představa, podle které je mák potravou draků divinačních svatých. Ještě dříve však mák, a zvláště opium, používaly věštkyne minojské Kréty jako divinační vykuřovadlo. Na matriarchální Krétě byl mák posvátnou rostlinou Velké Bohyně. Dokládá to množství dochovaných sošek a vyobrazení bohů a kněžek kultu, jejichž hlavy a ramena zdobí makovice. Kréta je také pravděpodobně pravlastí kultu bohyně Démétér, pozdější Déy eleusinských

Bohyně Nyx rozdílí máky

mystérií. Makovice v jejích rukou představují, na rozdíl od obilí, které je jí také zasvěceno, extatickou stránku jejího kultu. Obdobný symbolický význam má mák jako atribut bohyně Hekaté, ale také římské bohyně Ceres a maloasijské Kybelé. V pozdní antice se mák uplatnil v orfických mystériích, kde semena máku byla symbolem prorockých snů a sloužila jako rituální oběť pro boha Hypna. Mák i opium se používaly pro navození posvátného chrámového spánku, který měl přinést vyléčení nebo řešení obtížné životní situace.

Velmi oblíbenou symbolickou rostlinou byl mák také ve starověkém Egyptě. Vyskytuje se často ve společnosti bohyně Isis, ochránčyně mrtvých Nebthet a boha pohřebišť Anupa. Květy máku byly běžnou součástí pohřebních kytic a přítomnost opia byla prokázána v mnoha pohřebních nádobách. I zde tedy mák symbolizuje tajemství smrti jako přechodu k jiné formě vědomí.

Papyrus

Baheništní rostlina papyrus potřebuje pro svou existenci mnoho vody a zároveň intenzivní sluneční svit. Jen za těchto podmínek prospívá a vytváří rozsáhlé husté porosty. Papyrus sloužil Egypťanům k výrobě rozličných předmětů denní

Pohřební kytice s papyrem

potřeby, např. lehkých loďek. Papyrová dřeň se hodila na knoty do lamp, papyrová vlákna byla materiálem pro výrobu látek, provazů i sandálů a zvláštní druh papyru poskytoval jedlé hlízy. Papyrus je jako symbol prosperity atributem bohyně Hathor, matky živých i zemřelých. Žezlo ze stvolů papyru bylo v rukou bohů a bohyň symbolem magické síly. Krutá bohyně kouzel Sachmet drží v ruce jako žezlo papyrový stvol, který je zde symbolem přeměny. Písemný znak označující papyrus znamená zároveň výraz „zelenat se, dařit se“. Z doby Staré říše je doložen obřad „trhání papyru pro Hathor v bažinách“. Natrhané papyrové stonky se bohyni předkládaly jako oběť a prosba o růst a zdar. Svěží zelená barva papyru Egyptanům symbolizovala mládí a radost, a jeho bílými květy se zdobili milenci. Rostlina papyrus prý vyrostla z těla Vedžo, ochranné bohyně Dolního Egypta. Z vyobrazení ji známe jako kobru otočenou kolem stonku papyru, nebo vynořující se z papyrového květu. Na čelech faraónů byla symbolem královské a božské moci. Především však byl papyrus surovinou pro výrobu papíru. Tzv. kněžský papír, Řeky nazývaný *charta hieratica*, se používal pouze pro posvátné knihy. Papyrové porosty poskytovaly útočiště vodním ptákům. Egyptské fresky často zobrazují scény lovu kachen a ryb v papyrovém houští. Papyrus tvoří přechod mezi vodní plochou a pevnou zemí. Jako rostlina břehů byl pro Egyptany vhodným symbolem přechodu člověka do podsvětí. Zachované zbytky pohřebních výbav zemřelých ukazují, že papyrus

byl nezbytnou součástí pohřebních květinových girland a kytic.

Réva

Vinná réva byla váženou a uctívanou rostlinou ve všech oblastech, kde se vyskytovala. První zmínky o révě pocházejí z mýtů popisujících prehistorii lidstva. Od počátku třetího tisíciletí před n. l. se kulturní vinná réva šířila patrně z oblasti Arménie do Sýrie, Palestiny, Mezopotámie a Egypta. Symbolický smysl vinné révy se odráží ve významu vína, jehož přípravu z vinných hroznů si lidé záhy osvojili. Již v sumerské epické skladbě Inanna a Enki je víno nápojem bohů. Královna nebes Inanna za pomoci vína získá od svého otce Enkiho, dlicího v podsvětí, božskou sílu vesmíru - *me*. Postava sumerské bohyně Geštinany, jejíž jméno znamená „Vinná réva nebes“, poukazuje na spojení vína s jedním z nejdůležitějších archetypických příběhů světa, na mýtus o zabití božstva a o jeho vládě v podsvětí a opětovném návratu na zem. V Sumeru byl tímto bohem Dumuzi. Jeho sestra Geštiana se mu vždy snažila jeho úděl ulehčit. Podle jedné z verzí tohoto mýtu pobýval v podsvětí vždy šest měsíců Dumuzi a šest měsíců Geštiana.

Antická podoba mýtu o zabitém bohu vypráví o Dionýsovi, bohu vegetace a všech přírodních sil. Dionýsos přišel do Řecka z Thrákie, kde měl jméno Sabazios, Bassareus nebo Bakchus, a kde byl uctíván jako bůh vegetace. Když se jednou Dionýsos se svou družinou satyrů a menád potuloval v bujarém veselí po horách a lesích Lydie, potkal krásného satyra Ampela (Ampelos řecky znamená vinná réva) a přijal ho mezi své druhy. Ampelos však při některém z rozpustilých kousků spadl z býka a zabil se. Nekonečné nařikání Dionýsovo pohnulo srdcem vládce světa Dia natolik, že proměnil Ampela ve vinný keř. Dionýsos se upokojil vínem a nápoj nabídl i své družině. Od té doby byl Dionýsos nazýván Lyaos (latinsky Liber), což znamená osvoboditel. Božský nápoj, který Dionýsos věnoval lidem, je osvobozuje od smutku a starostí, působí blahodárně na tělo i na duši. Božské opojení duše vínem, jak je opěvují antické ódy, má umožnit lidem spolupodílet se, byť jen krátce, na stavu bytí, který obvykle přísluší jen bohům. Krev Dionýsova, jak je červené víno v antice nazýváno, má navodit extázi potřebnou pro nahlédnutí do nadpozemského světa. V protikladu k břečťanu, který je symbolem Dionýsa jako umírajícího a podsvětího boha, je vinná réva symbolem Dionýsa vzkříšeného, kypícího životem.

Víno je nápojem živých, elixírem života a nápojem nesmrtnosti také pro starosemitské národy, které vinnou révu zasvětily Baalovi, bohu plodnosti a života. Pro toto spojení se starozákonní proroci, např. Ezechiel, snažili víno zcela vyloučit z kultu. Varováním jim byl také příběh Noeho, který poté, co přestál potopu světa, založil vinici, opil se vínem a ve svém stanu se obnažil. Obraz vinice a vinné révy je ve Starém zákoně symbolem péče Boha o izraelský národ. V knize Přísloví se praví, že moudrost „namíchala své víno a prostřela svůj stůl“; víno je zde symbolem duchovních darů. Symbolika vína zahrnuje pozitivní i negativní aspekty. Co však zůstává neměnné, je skrytá životní síla, která dává život vinné révě i člověku.

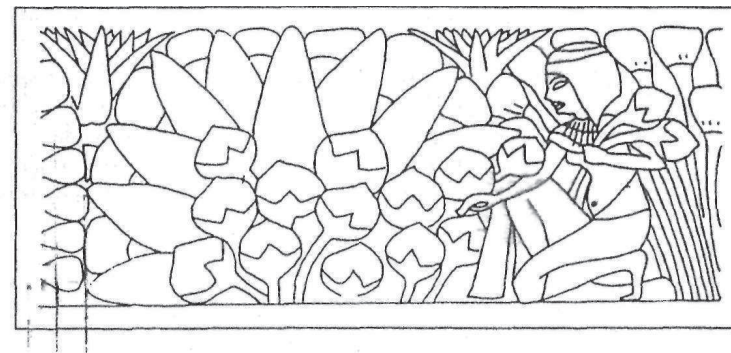
V novozákonní symbolice jsou někdy kříž a Strom života znázorňovány jako keř vinné révy, a poslední soud jako sklizeň hroznů pro výrobu vína. Spojení vinné révy a obilí, často prezentované pohárem vína a bochníkem chleba, symbolizuje ducha a hmotu, božskou jiskru duše a její pozemskou schránku. Tak je tomu ve starodávných mystériích Bakcha a Démétér i v křesťanském „zázraku proměny“ - transsubstanciaci vína a hostie v krev a tělo Kristovo. Vinný hrozen je atributem křesťanských světců, svatého Václava a Urbana a svaté Ludmily.

Mandragora

Mandragora je typická chtonická rostlina, neboť nemá žádný stvol, její tmavě zelené listy jsou rozprostřeny po zemi, a podstatná část rostliny se v podobě kořene skrývá pod zemí. Kořen mandragory se někdy větví tak, že svým tvarem připomíná lidskou postavu. Tato podobnost přispěla k představě, že mandragora je rostlinnou obdobou člověka, jakýmsi jeho mýtickým prapředkem. Afrodisiakální účinky činí z mandragory symbol smyslnosti a sexuality, hypnotické působení větší dávky drogy mandragoru spojuje s říší snů.

Pro starověké Egypty, kteří byli mistry symbolizace, byla mandragora významnou posvátnou rostlinou. Schematizované vyobrazení mandragory nacházíme na mnoha zachovaných pozůstatcích egyptské kultury. Zatímco kořen mandragory měl úzký vztah k podsvětí, její plody byly spíše symbolem erotické a plodivé síly. Mandragora se pěstovala v soukromých, ale hlavně v chrámových zahradách, zasvěcených bohyni lásky Hathor. V Tutanchamonově hrobce byla nalezena nádoba s podobou Hathor s náhrdelníkem z květů modrého lotosu a plodů mandragory. Dochovaly se záznamy, že kněží tohoto období za pomoci extáze navozené halucinogenním modrým lotosem a mandragorou bivačkovali trojici bohů Ra - Hor - Usirev. Kresba na rakvi zpodobňuje faraóna s mandragorou a mákem v ruce. Jeho žena, která mu podává lotosové květy a makovice, má hlavu ozdobenou plody mandragory. Podobný výjev zobrazuje faraóna Achnatona s Nefertiti a i zde se objevují tytéž rostliny. V milostných písních z období Střední říše vystupují plody mandragory jako symbol lásky. Mandragora byla pro Egypty rostlinou provázející zemřelé do jiného stavu bytí jejich duše a umožňovala kněžím podstoupit podobnou rituální pouť v rámci kultu. Mandragora symbolizovala kontinuitu života ve vlnách rození a umírání.

Patrně nejstarší zmínky o rituálním použití mandragory jsou obsaženy na hliněných klínopisných destičkách Asyřanů. Další zmínky nacházíme ve Starém zákoně, kde je již mandragora zjevným symbolem lásky a milostné vášně. Hebrejský výraz pro mandragoru (*dudaim*) má stejnou číselnou hodnotu jako slovní spojení „jako Adam“ (*ke-Adam*), což podle nauk kabaaly ukazuje na antropomorfní souvislost mandragory. Podle jedné apokryfní legendy byla mandragora stvořena samotným praotcem lidstva Adamem. Když byl Adam na

Egypťská kncika sbírá plody mandragory

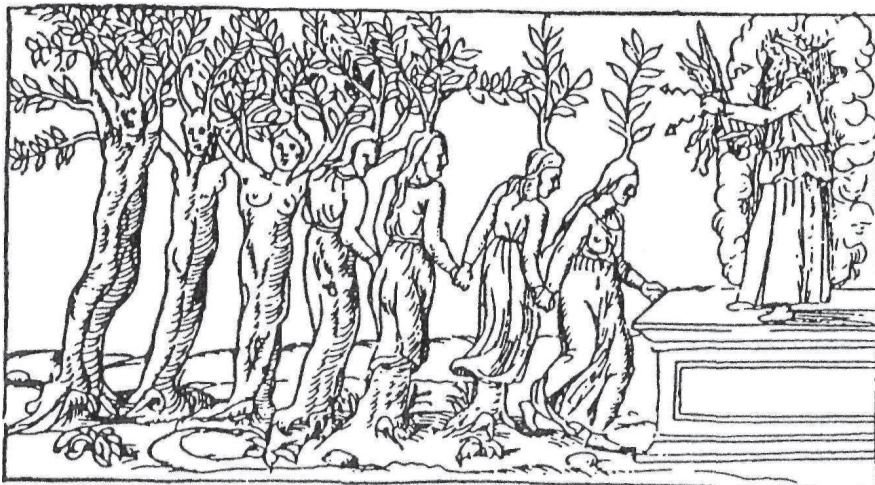
dlouhou dobu odloučen od Evy, představoval si její přítomnost tak horoucně, že z jeho semene, které zropilo zemi, vznikla rostlina lidského tvaru, mandragora. Podle středověkých lidových představ vyrůstá mandragora ze semene oběšence.

Také v antice byla mandragora rostlinou lásky a milostných kouzel. Byla zasvěcena bohyni Afrodítě a v jejím jménu byla také rituálně sbírána. Kult Afrodity je patrně maloasijského původu a bohyně má své předlohy v syrské Astarté a mezopotámské Ištar. V mystériích pozdní antiky byla Afrodita identifikována s podsvětí bohyní Hekaté. Ze zpěvu Argonautů víme, že v její čarodějné zahradě „rostlo hojně mandragor“. Od Hekaty převzali znalost magických sil mandragory čarodějnice Kirké a Médea. Plody mandragory mají vysloveně ženský charakter a jsou atributem bohyň lásky, Afrodity, Astarté, Hathor apod. Jsou také nazývány „jablíčka lásky“. Kořen falického charakteru je zasvěcen mužským jbokům nebes a blesků, jako jsou např. Zcus a Ra. Rostlina jako celek náleží božstvům chtonickým, např. Hekate.

Středověk a novověk již mandragoru pojímá jako klasickou rostlinu magie. Tato rostlina je také symbolem nespoutané síly přírody a sexuality. Pod silicím vlivem křesťanství je mandragora vnímána ve stále negativnějším aspektu. Podle Hildegardy z Bingen je v mandragore také díky její podobnosti s člověkem více ďábelského než v ostatních „pochybných“ bylinách dohromady. Mandragora se tak pro křesťany stává symbolem všeho démonického a tvoří symbolický protiklad mariánským rostlinám.

Vavřín

Tento nepadavý keř sdílí symboliku všech stálezelených stromů a znamená tedy nesmrtnost. Antičtí Řekové zasvětili vavřín bohu slunce a věšeb Apollónovi. Toto spojení má svůj původ v legendě o vzniku vavřínu. Bůh Apollón se zamiloval do dívky Dafné (toto jméno v řečtině znamená vavřín), která však

Proměna Dafně ve vavříin

jeho lásku neopětovala. Když ji jednou opět Apollón pronásledoval, prosila bohy, ať raději zničí její krásu, než aby musela být Apollónovi po vůli. Její prosba byla vyslyšena a dívka se změnila ve stálezelený keř, který byl nazván jejím jménem. Od té doby se Apollón věnčil vavřínem a přijal ho za svůj posvátný strom.

Prostřednictvím boha Apollóna se stal vavříin symbolickou rostlinou věštek. Apollónovi kněží si pro navození věštebných snů kladli vavřínové větve pod hlavu. Apollón jim pak ve spánku sděloval proroctví či rady, o něž žádali. Také delfská věštkyně Pýthia žvýkala čerstvé listy vavřínu, aby se dostala do extáze, a jejími ústy pak Apollón vyslovoval věštby. Součástí delfského exaltančního vykuřovadla byly kromě myrhy a semen blínu také listy vavřínu. Při obětech bohu Apollónovi se pájilo vavřínové dřevo a z praskotu ohně se usuzovalo na budoucí časy. Dalším z aspektů symboliky vavřínu byla jeho očistující a uzdravující moc. Při léčebných rituálech sloužil vavříin kněžím boha lékařství Asklepiea pro vyvolání schopnosti mentálně diagnostikovat příčiny nemoci. Ze způsobu hoření vavřínových listů, které hodil nemocný do ohně, usuzovali léčitelé na postup uzdravování, dým z posvátné rostliny pak likvidoval duchovní zárodky nemoci.

Zvyk užívat vavřínové věnce při vítězných průvodech vyplynul z časově starší symboliky vavřínu jako očistné rostliny. Vavříin měl totiž vítěze očistit od prolité krve. Později se stal vavříin přímo symbolem vítězství, a jako symbol nesmrtnosti byl znamením nesmrtelné slávy, kterou si bojovníci ve vítězném klání vysloužili. Antičtí zpěváci, básníci a jasnovidci, tzv. dafnefágové, žvýkali vavřínové listy, aby se jim dostalo inspirace od božského Apollóna. Pro vítěze

a básníky byl vavříin odznakem úspěchu a slávy. Tuto symboliku si vavříin udržel i u Římanů, kde si jej oblíbili také císaři a vojevůdci. Např. císař Konstantin užíval vavřínový věnec s monogramem Krista uprostřed jako odznak vítězství nad nepřáteli křesťanů. Titul adeptů vědy, bakalář, pochází z latinských slov *bacca laureati*, což znamená oliva a vavříin, a označení umělců nebo vědců, poctěných za svůj výkon veřejnou cenou - laureát, latinsky *laureatus*, znamená vavřínem ozdobený.

Vrba

Šikmé kmeny vrby se splývajícími větvemi, stojící podél vodních toků připomínají truchlící postavy v zármutku skloněné k zemi. Proto bývá vrba symbolem smutku a oplakávání zemřelých. Ze všech opadavých listnatých stromů však vrba jako první na jaře obráží a obrůstá listy jakoby z přebytku energie. Symbolizuje tak jarní sílu a obrodu života. Protože vrbě po odřezání větvi rychle vyrůstají nové, bývá také symbolem nevyčerpatelné schopnosti regenerace a uzdravování. K liturgii křesťanského jarního svátku Květné neděle náleží svěcení ratolestí. K tomuto účelu se v našem klimatu výborně hodí právě proutky vrby-jívy, které v této době rozkvétají a jsou lidově zvány „kočičky“. Věřící je po posvěcení uchovávají jako symbol požehnání a ochrany. Záporný aspekt symboliky vrby vychází z pozorování, že vrba zdánlivě nenese plody. Podle ústní tradice se na vrbě oběsil Jidáš, zrádný Kristův učedník. Ve starozákonním obětním rituálu se s vrbovými proutky obcházel oltář, aby byl zajištěn dešť, úroda a život pro následující rok.

Vrba byla posvátným stromem již v Mezopotámii a Egyptě. Egyptský mýtus ji pokládá za první strom, který vyrostl ze země, když opadly vody boha pravodstva Nuna. V koruně stromu se zrodila posvátná volavka Boinu, předobraz ptáka znovuzrození Fénixe. Podle kněžích města Onu vyrostla posvátná vrba právě na místě, kde bylo založeno město On. Kolem vrby byla postavena svatyně, která sloužila k uctívání „prvotního stromu“, k oslavám korunovace vládců a svátku *sed*, slavnosti obnovy. Vrba byla tedy pro Egyptany symbolem regenerace a věčnosti života. Jedna z girland pohřebního květinového věnce, nalezeného v Tutanchamonově hrobce, byla z vrbových lístků.

Jeden ze sedmi římských pahorků, zvaný Viminalis, byl ještě před založením města i později porostlý vrbami, s čímž souvisí latinské jméno vrby košíkářské *Salix viminalis*. Vinaři doby antiky s oblibou vysazovali vrbu na vinicích nejen proto, aby byla oporou révě, ale také proto, že věřili, že vrba přebytkem své životní síly příznivě ovlivní růst a úrodnost révy. Tento postup byl znám i pěstitelům révy ve starozákonní době.

Keltské pohřební mohyly v Británii bývaly často stavěny u jezer a močálů v blízkosti vrby, pravděpodobně kvůli symbolické asociaci vrby se smrtí. Pro Slovany měla vrba dvojznačný význam, neboť byla jednak sídlem démonických, převážně vodních bytostí, a zároveň sloužila jako ochrana proli všemu zlu.

Břečťan

Jako stálezelená rostlina se stal břečťan již ve starověku symbolem věčného života. Protože břečťan ke svému růstu vzhůru ke slunci potřebuje oporu, je od pradávna také symbolem přátelství a věrnosti. V jedné z bájí Ovidiových Proměn se dočítáme o okolnostech zrození boha Bakcha. Bakchovu matku Semelu přiměla bohyně Héra, aby požádala otce Bakcha, boha Dia, o důkaz lásky. Měl se jí projevit ve své pravé božské podobě. Hromovládny Zeus tedy rozpoutal bouři a metal blesky. V domě Semely vypukl požár, ale ze sloupů hořícího domu náhle vyrostl břečťan a oheň uhasil. Semela již byla mrtvá, ale nedonošené děcko, Bakcha, Zeus zachránil. Takto vykládá báje, proč se bůh Bakchus věčil

Dionýsův únos

břečťanem, jímž byly ovinuty také symbolické thyrsy jeho družiny. Znovu se břečťan objevuje v báji o Bakchově únosu. Ještě mladého boha Dionýsa unesli piráti. Avšak smějícímu se bohu spadla sama od sebe pouta a lodí se rozlil vonný proud vína. Potom náhle vzrostl až k nejvyšší plachtě keř vinné révy, stěžeň ovinul temný břečťan, a všechna vesla byla ověncena révovým. Na palubě se objevil lev a metal vůkol hrozivé pohledy. Zděšení piráti se v hrůze vrhli do moře, kde se proměnili v delfíny.

Břečťan je tedy prostřednictvím Bakcha-Dionýsa spojen s tematikou sexuality a s tajemstvím zrození a smrti. Ostatně již na staroegyptských artefaktech nalézáme břečťan jako součást výjevů zachycujících scény porodu, břečťan doprovází také erotické výjevy a často zdobí rakve zemřelých. Jako chtonická rostlina zasvěcená podsvětním bohům Osiridovi a Bakchovi-Dionýsovi je břečťan antipatický bohyni Hére a nesmí se nosit na její *temenos*.

V pozdějších dobách se břečťan používal ke korunovaci básníků. Břečťanový věnec měl podporovat básnické vytržení, ale zároveň udržovat čistou mysl. Jeden z ranných církevních koncilů zakazoval použití břečťanu z důvodu jeho sepectí s pohanstvím. Břečťan byl totiž oblíbenou svatební rostlinou „pohanů“. V průběhu svatebního obřadu byli novomanželé ověnceni břečťanem, prý aby bylo jejich manželství šťastné a naplněné láskou a věrností.

Mnohé národy oblastí na východ a jih od Středozemního moře považovaly fíkovník za posvátný strom. Fíkovník smokvoň byl pro množství sladkých plodů symbolem plodnosti, hojnosti a blahobytu. Fíkovník sykomora, jehož plody jsou drobné a málo chutné, byl naproti tomu považován za symbol smrti a podsvětí. Pro svou černou kůru a drobné tmavé listy získal podobný význam jako cypřiš či naše smuteční vrba. Fíkovník posvátný je druh se srdčitými listy, který je uctíván převážně v Indii. Je zasvěcen Višnuovi, bohu stvořiteli, který se pod ním narodil převtělen jako Buddha. Buddha pod fíkovníkem šest let meditoval a došel osvícení, proto je fíkovník posvátný symbolem duchovního poznání. Obecná symbolika fíkovníku bývá směsicí těchto základních významových okruhů.

Egyptané nazývali fíkovník, který byl zasvěcen bohyním nebe Nut a Hathor, nebeským stromem. Někdy byl fíkovník s těmito bohyně přímo ztotožňován, resp. byl pokládán za jejich pozemské vtělení. Podle Textů rakví mohl spravedlivý mrtvý po příchodu na onen svět prohlásit: „Sedím pod větvemi sykomory v ochraně Hathor.“ Sykomora byla v Egyptě vysazována na pohřebištích a podél cest k zádušním chrámům faraónů, aby mohli mrtví odpočívat v jejím chladném stínu. V Usirově rituálu se mrtvý bůh pokládal na fíkové ratolesti a kněz přítom pronášel tuto formuli: „Jeho matka Nut je sykomorou, která ho chrání. V jejích větvích mládne jeho duše.“ Listy sykomory byly pokládány za zvlášť mocný amulet proti všemu zlu.

Bohyně Nut nabízí z koruny nebeského stromu pokrm a nápoj nesmrtelnosti

Antika spojovala s fíkovníkem pojmy, jako je plodnost, smyslnost a erotika. Byl zasvěcen bohům Panovi a Priapovi. Ithyfalicá socha Priapa ze dřeva fíkovníku se stavěla do zahrad a vinic, aby zajistila jejich plodnost. Pod starým fíkovníkem našel prý pastýř Faustulus vlčici kojící Romula a Rema, pozdější mýtické zakladatele Říma. Zde se patrně projevila starobylá představa fíkovníku jako „stromu světa“.

V židovství bylo rčení „bydlil bezpečně pod svým vinným kmenem a pod svým fíkovníkem“ naznačením pokoje a spásy, neboť zde ještě přetrvávalo spojení fíkovníku s představou plodnosti a úrodnosti. Pro křesťany byl již fíkovník pouze symbolem pohanství a nečistých sil. V evangeliích je zmiňováno Kristovo prokletí neplodného fíkovníku, kterým byl míněn izraelský národ. Z tohoto důvodu je v křesťanském umění suchý fíkovník symbolem synagogy.

Myrta

Tento vonný, stálezelený keř symbolizuje lásku, radost, mír, ale také nesmrtelnost a posmrtnou existenci. Myrtový věnec se v antice vkládal na hlavu vítězům za úspěch v nekrvavém boji, narozdíl od věnce vavřínového, který očisťoval bojovníky od prolité krve. Myrtou se však věnčili také zemřelí, neboť tato rostlina s černými plody a tmavými listy jim byla zasvěcena. Když se podle pověsti bohyně lásky Afrodita zrodila z mořské pěny, zakryla svou nahou krasu myrtovým keřem. Tak se stala myrta ve spojení s Venuší-Afroditou symbolem mládí a krásy. Také sochy těchto bohůň lásky byly zdobeny myrtovými věnci. Ve Starém zákoně připomínala myrta Izraelitům boží přízeň a zároveň symbolizovala mír a radost. Židovské nevěsty se v den svatby zdobily myrtovým věnečkem, který byl symbolem radosti a zároveň znamením přerodu dívky ve vdanou ženu. Tento zvyk se ve středověku rozšířil i v křesťanské Evropě, neboť podle křesťanství je myrta znamením panenství, a proto také jednou z mariánských rostlin. Myrtový věnec byl nalezen již v pozůstatcích kultury starověkého Egypta, kde byla myrta zasvěcena bohyni Isis. Myrta je velmi komplikovaným rostlinným symbolem, který zahrnuje obsáhlou symboliku Velké Bohyně, ideje panenství, lásky a sexuality i smrti.

Fialka

Této drobné a nenáročné rostlině stačí pár jarních paprsků slunce k tomu, aby rozkvetla příjemně vonnými květy. Přirozeně se proto stala symbolem pokory. V křesťanství fialka provází Krista, zejména v jeho dětství. Podle legendy vykvetly fialky také u paty Kristova kříže. Pro fialovou barvu, která v křesťanství značí utrpení, má fialka také blízký vztah ke Kristově pašiji. Křesťanští umělci středověku znázorňovali touto květinkou všechny skromně vystupující ctosti, takže se fialka stala jedním z atributů Panny Marie.

Řecký dějepisec Plinius spojuje fialku, řecky nazývanou *ion*, s mýtickou krasavičí ío. ío byla milenka Dia, kterou bohyně Héra ze žárlivosti proměnila v krávu. V podobě krávy se ío pásala ve fialkách a něžná kvítka pak byla nazývána jejím jménem. Pro svět antiky byla fialka jako atribut bohyně Afrodity, symbolem jara, lásky a krásy, ve spojení s bohyní Persefonou, která těsně před svým únosem do podsvětí prý trhala opojně vonící fialky, pak symbolem podsvětí a smrti. Když podle mýtu maloasijský bůh vegetace, původně však

neobyčejně krásný pastýř Attis, slavil s Vatbu s dcerou frýžského krále, vstoupila náhle do hodovní síně sama bohyně Kybela, neboť se do Attise zamilovala. Attis uprchl do hor, kde se pod borovicí vykastroval a zemřel. Z jeho krve vyrostly fialky. Aby se udržel koloběh přírody, vstává Attis každé jaro opět z mrtvých a rozkvétající fialky jsou znamením jeho návratu. V Řecku připadal velký svátek zemřelých na jaro, kdy rozkvétají první květy. Věřilo se, že se v té době v květech prvních jarních květin objevují duše zemřelých. Ještě ve středověku se fialky sázely na dětské hroby.

Slunečnice

Podobnost této nádherné květiny se sluncem je tak nápadná, že se promítá (Jo jejího jména v mnoha jazycích., Kulatý" žlutý květ s okvětními lístky, které připomínají sluneční paprsky, dosahuje největší krásy ve vrcholném létě. Terčovitě žluté středy květů jsou vždy obráceny! ke slunci a sledují jeho cestu oblohou. Tato schopnost slunečnice předurčuje za symbol oddanosti. Pro velké množství olejnatých semen je slunečnice také symbolem plodnosti. V křesťanské symbolice, která vidí v Kristu slunce, znamená slunečnice lásku k Bohu, představuje lidskou duši, která se svými myšlenkami i city neustále obrací k Bohu. Kromě toho bývá také symbolem modlitby. V antické mytologii je slunečnice zasvěcena božstvům Apollónovi, Héliovi a Venuši.

Palma

Datlová palma je díky obrovskému množství plodů, které na ní každoročně uzrávají, oslavovaným stromem plodnosti. Palmová ratolest znamená vítězství nebo pokoj a mír. „Paní datlové palmy? byla nazývána jedna z nejuctivějších bohyní Egypta, Hathor. V tomto aspektu představuje bohyni matku, neboť skrze palmu poskytuje lidem hmotnou a duchovní potravu. Egypťané si zkřížením palmy se sykomorou vytvořili mýtický strom - symbol věčného života. Palma byla symbolem věčnosti také ve spojení s bohem Hahem. Hah představoval nekonečnost času a prostoru a byl dárcem nesmrtnosti. Od dob Nové říše byla palma přiřazována v některých místních kultech také bohyni porodů a mateřství Taveret na znamení její funkce¹ ochránkyne života, neboť Taveret ochraňovala člověka při příchodu na svět i při jeho znovuzrození k věčnému životu po smrti. Pružný a vysoký kmen palmy sloužil egyptským stavitelům za vzor při zhotovování sloupů. Také sumerská bohyně plodnosti, lásky a války Inanna byla původně považována za bohyni datlové palmy, zatímco její partner Dumuzi byl bohem úrody datlí. Duchovní aspekt plodnosti symbolizuje palma jako posvátný strom bohyně Tanit. Tato kenaánská lunární bohyně vegetace byla božskou pannou, družkou boha Baala.

V Bibli se srovnává s palmou všechno vysoké a vznešené. O Boží moudrosti se praví, že vyrostla jako palma v En-Gedí a spravedlivý člověk prý „roste jako

palma". Snad proto, že palma v oázách vítězí nad smrtelnou pouští, stala se symbolem vítězství, úspěchu a triumfu, při útěku z Egypta se židé zastavili v oáze Elím, symbolizující rajskou zahradu Eden, ve které rostlo 72 palm. Vyvolení ve Zjevení svatého Jana stojí před božím trůnem oděni v bílé roucha a v rukou drží¹ palmové ratolesti na znamení vítězství nad hmotou a jako symbol věčného života. Na starokřesťanských mozaikách představují skupiny¹ alem nebeský ráj, v němž se svatí shromažďují okolo Krista. V koruně palmy často spočívá pták Fénix jako symbol vzkříšení. Řecké jméno řalmy, *foinix*, naznačuje příbuznost symboliky tohoto bájněho ptáka znovuzrození s posvátným stromem palmou. Pro Řeky byla palma v první řadě symbolem vítězství. Z rukou bohyně Níké ji přijímali vítězové klání válečných, sportovních i uměleckých.

Bohyně Hathor v podobě palmy

Lípa

Lípa je považována za jeden z nejvýznamnějších posvátných stromů Slovanů. Avšak teprve ze 17. století je doložena úcta k lípě ve Slavonii, kde se o svátku Narození Panny Marie konal obřad s obětmi a svícemi, spojený s líbáním stromu a prosbami o uzdravení z nemocí. Skutečnost, že lípa byla spojována s kultem Panny Marie nejen na Balkáně, ale i v Čechách, Polsku a Pobaltí, spolu s představou přítomnosti Panny Marie ve stromě, by mohla naznačovat pozůstatek pohanského kultu. Lipovému dřevu se navíc připisovala magická moc v boji proti upírům a démonům. Lípa má v Evropě výjimečné postavení jako ochranný strom. Věřilo se, že odvrací blesk, a že při dotyku odnímá z člověka nemoci. Lípa se často sázela do středu obcí nebo hospodářských usedlostí. Uprostřed seskupení lip stával kříž, socha Panny Marie nebo světece. V českých zemích je lípa považována za národní a slovanský strom. Tato představa však patrně má své kořeny ve falzech V. Hanky, který lípu označuje za strom ve slovanském panteonu neexistující bohyně lásky Lady. Jako český národní strom lípa symbolizuje mírnost, vlídnost, něžnost a pohostinnost. Bývá také označována za strom práva a soudu. Lipový list tvarem podobný srdci, značí štěstí, lásku a pravdu. Lipové ratolesti zdobí standartu prezidenta republiky a podtrhují svou symbolikou význam prezidentského hesla „Pravda vítězí“. Lípa se často objevuje v heraldice českých měst, např. města Krásné Lípy.

Stará řecká báj vypráví, že v lípu byla proměněna Filyra, matka kentaura Chirona. Od té doby nese tento strom její jméno (řecky se lípa *řekne filyra*). Římané spojují vznik lípy s původem dubu v legendě o návštěvě bohů u lidí. Dva staré chudé manžele, Filemona a Baucis, navštívili bozi Jupiter a Merkur převlečení za poutníky. Pohostinní lidé snesli vše, co měli, aby pocestné uctili. Bozi pak ukázali svou pravou podstatu, odměnili manžele bohatstvím a splnili jim přání, aby jen druhého nepřežil. Na sklonku života byl Filemon proměněn v dub a Baucis v lípu. Stromy se ještě mnoho let proplétaly haluzemi a byly připomínkou věrné lásky, přátelství a pohostinnosti.

Vegetabilní prvky

Vegetace

Symbolický smysl vegetativního života můžeme charakterizovat pojmy: cykličnost, plodnost, vyživování a řád. Růst vegetace plně podléhá přírodním zákonitostem, rostliny se pasivně podřizují přírodním podmínkám. V tomto smyslu vnímali rostlinný život Řekové, když přisoudili vládu nad vegetací bohyním osudu a společenského řádu, Hórá. Chlóris vládla jaru a květům, Auxó pečovala o růst a Karpó o plody podzimu. Zima je pro rostlinstvo obdobím klidu a odpočinku - proto byly bohyně pouze tři. Hóry byly úzce spjaty se slunečním cyklem. Zabezpečovaly pravidelný příchod ročních období a tím i pořádek ve společnosti jako součásti přírodního řádu.

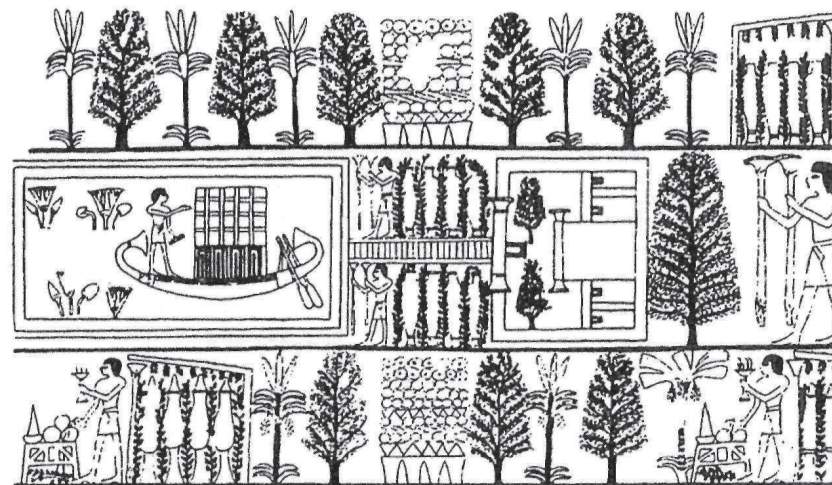
Dualistický aspekt charakteru vegetace zachycují mýty o vegetačních bozích. Babylónský Tammúz stejně jako chetitský Telipin a řecký Adónis, všichni tito bohové vždy na podzim umírali, aby byli na jaře opět vzkříšeni k životu. Tento mytologický obraz není neznámý ani Slovanům, Germánům nebo americkým indiánům. Období, kdy je bůh mrtev, znamená pro rostlinstvo vegetační klid, opětovné vzkříšení boha je i vzkříšením rostlin, začátkem nového vegetačního cyklu. Tento rys charakteru vegetace představoval antický rituál osévání Adónidových zahrádek. Do malého množství země v hliněných hrncích nebo v koších vysévaly ženy brzy na jaře semena rychle klíčících rostlin. Sedm dní o ně pečovaly a vystavovaly je slunci. Osmý den pak ženy zahrádky i s rostlinami obřadně vynesly ven a společně s obrazem Adónise vhodily do moře nebo do řeky. Tento jarní rituál představuje za pomoci analogie smrti a opětovného vzkříšení boha symbolické oživení přírody. Dozvuky tohoto mystického obřadu se projevují v zálibě mnoha současných žen v rychlení jarního osení a květin o velikonočních svátcích.

Vztah rostlinstva s měsíčními cykly dokumentují měsíční božstva, která jsou zároveň patrony vegetace. V antice to byla božstva ženská: Seléné-Luna, Artemis-Diana, ale např. v Mezopotámii byla měsíční božstva, Sin a Nanna, rodu mužského. Nikoli nepodstatným úkolem rostlinstva je sloužit za potravu

ostatním živým bytostem. Tato úloha je jednou z funkcí Gaie, velké Matky Země. Úcta k Matce Zemi, která živí všechny bytosti, byla hluboce zakotvena u slovanských národů. Vládkyní životních sil růstu byla bohyně Živa spolu s Mokoši, matkou živitelkou. Bohyni Mokoš Slované přinášeli oběti (v Rusku se např. lil do země jako obětina konopný olej), spatřovali v ní pomocníci v nemocech, neboť poskytovala léčivé byliny. Do země se nesmělo svévolně rýt ani z ní bezdůvodně něco trhat.

Život rostlinstva je věčný koloběh zrodu a zániku. Je nespoutaný, a přece závislý na všech přírodních živlech. Na místě růstu, tedy na zemi, na slunečním světle a teple, tedy na ohni, na přiměřeném množství vláhy, a v neposlední řadě na přístupu vzduchu. Primárně je vegetace ovlivněna lunou a jejími cykly, poté sluncem a samozřejmě zemí. Tyto vztahy se odrážejí v mytologických představách všech kultur.

Zahrada je obecně symbolem úrodnosti, zázemí a uspořádanosti. Biblická zahrada Eden se čtyřmi řekami, stromem života a stromem poznání dobrého a zlého uprostřed, je obrazem nebeského ráje, kosmického řádu a také zdánlivé dokonalosti Universa před pádem. Také zahrada Hesperidek se zlatými jablky, kterou hlídal stohlavý drak, je symbolem rajske dokonalosti. Zahrada

Egyptská zahrada určená pro pohřební obřady

s fontánou a květinami je erotickým motivem, symbolem potěšení. Ohrazená zahrada přístupná jen malou brankou symbolizuje nesnáze a překážky na cestě k dosažení poznání. V mariánské symbolice značí uzavřená zahrada Mariino panenství. Představu ráje na zemi se snažili navodit zakládáním honosných zahrad vládcové světské i duchovní. Chrámové zahrady starého Egypta byly plné posvátných rostlin zasvěcených božstvu, mnohde nechybělo jezírko s lotosy. V Babylónu založil král Nabukadnecar jeden z divů světa - visuté zahrady Semiramidiny. Nádhernou zahradu měl i král Šalamoun, kterou podle vlastních slov osázel stromy a rostlinami všeho druhu. Ucelené výsadby ovocných stromů, sady, jsou převážně symboly plodnosti a prosperity.

Les

Les je v jistém smyslu symbolickým protikladem zahrady, neboť představuje vše nespoutané, nepředvídatelné a tajemné. Je sídlem duchů živlů, satyrů, sylvanů, trolů, divého muže a divoženky a dalších bájných lesních bytostí. U Slovanů byl znám i bůh lesa, který se jmenoval Lešij. Tyto postavy symbolizují démonické síly lesa jako součásti divoké přírody.

Posvátný les nebo háj je již o něco víc strukturovaný symbolický prvek. Kultovní háje byly většinou ohrazené, a jak napovídá výraz háj, byla to místa hájená, chráněná, stejně jako ti, kteří zde v ohrožení života hledali útočiště. Posvátný háj představuje symbolický prostor, kde se člověk vědomě a úmyslně setkává s božskou dimenzí přírody.

Strom

Strom je jedním z nejrozšířenějších a obsahově nejbohatších symbolů. Strom tkví svými kořeny hluboko v zemi a větvemi se vypíná k nebi. Je proto vhodným symbolem spojení života na zemi a v nebi. Listnatý strom, který každoročně obnovuje své listí, je symbolem znovuzrození, stálezelený jehličnan zas bývá symbolem nesmrtelnosti. Strom poskytující stín nebo ochranu před deštěm je symbolem mateřství. Trnité stromy nebo keře symbolizují utrpení a překážky, ale také ochranu před nebezpečím. Hloh a šípková růže jsou symboly bezpečného a nerušeného spánku. Strom, který stojí zpříma, roste a odumírá, se podobá člověku a jeho životnímu osudu. Proto byl strom někdy antropomorfizován. V některých kulturách jsou stromy považovány za mýtické předky lidí.

Představa stromu je zakomponována snad do všech kosmogonických mýtů světa. V biblickém Edenu stojí dva stromy: Strom poznání dobrého a zlého a Strom života. První z nich je spojen s pádem člověka do hmotného světa, druhý umožňuje člověku, obohacenému o pozemskou zkušenost, opět dosáhnout duchovního bytí. Strom života se stal ústředním schématem kabaly. Představuje základní tvůrčí ideje a je zároveň obrazem makrokosmu - Univerza

i mikrokosmu - člověka. Kabalisté učí, že literám čtyřpísmenného Božího jména odpovídají u stromů větve, pupata, květy a plody.

V křesťanství symbolizuje Strom života původní rajskou hojnost a plnost, a Strom poznání se svými lákavými plody je symbolem pokušení jednat proti Boží vůli a Božím příkázáním. Křesťanská ikonografie znázorňuje často Kristův kříž jako strom s květy a plody, neboť kříž prý přemohl smrt a vrátil lidstvu ztracený ráj. Starokřesťanská vyobrazení scény zvěstování často staví vedle Panny Marie Strom života. Maria zde představuje rajskou půdu, z níž vzešel pravý Strom života, který se působením Ducha svatého stal plodným a daroval lidstvu Krista jako spásonosný plod.

Také mytologické představy Indie vnímají strom jako kosmogonický symbol. Bůh Višnu, udržovatel vesmíru, listem z posvátného stromu Asvata nutí stvořitele Brahmů, aby tvořil nové a nové světy. Bhagavadgíta praví, že neumírající bytost je podobna stromu Asvata, jehož kořeny jsou v nebi, větve na zemi, a jehož listy tvoří vědy. Podle egyptských knih mrtvých spojuje nebe a zemi světový strom. Nachází se v oblasti východního nebe a je spojen se všemi významnými božstvy. Světový strom je často konkretizován jako fikovník sykomora, někdy jako datlová palma. Mezi posvátné stromy Egyptanů patřila také oliva a vrba. Pro Kelty byl strom součástí makrokosmické ideje „vesmírného stromu života“. Strom představuje osu, kolem níž se soustřeďuje kosmický řád. Pokud tento strom padne, zhroutí se nebesa. To bylo jediné, čeho se (podle aiexandrovské historky) neohrožení Keltové obávali. V mikrokosmu symbolizoval strom sepjetí lidí a bohů. Na území každého společenství stával posvátný kmenový strom, který byl symbolem prosperity a ochranné moci. Obvykle byl zasvěcen konkrétnímu božstvu, ale Keltové zároveň věřili, že v každém živém stromu sídlí jeho duch. Doložen je duch dubu, buku, jeřábu, jabloně i dalších stromů. Celé stromy, mnohdy i s kořeny, byly přinášeny za obět zemi. Keltové je ukládali do obětních šachet jako symboly piodivé síly, obtěžkávající matku Zemi. Uctívání duchů stromů tvoří neoddělitelnou součást slovanského pohanství. Mocného ducha zde mají především stromy staré, vykotlané nebo stromy zvláštních a neobvyklých tvarů, především pak duby, ořešáky, lípy a břízy. Také představa stromu života je Slovanům vlastní. Takový strom se nazývá *uraj* nebo *výry*, což znamená rajský strom. V jeho koruně sídlí duše zemřelých a každé ráno strom odemykají a budí k životu ptáci. Při rituální oslavě příchodu jara je symbolickým stromem života bříza, a v této úloze se objevuje s kořeny

obrácenými vzhůru k nebi.

U Germánů vystupuje jako strom světa jasan Yggdrasii. Jeho koruna sahá do nebe a větve se klenou přes celou zemi, kmen patří světu a jeden z kořenů zasahuje až do podsvětí - Helu. Na Yggdrasii visel „sedm dlouhých nocí“ bůh Odin, když podstupoval zkoušku zasvěcení. Předchůdcem jasanu jako symbolu světového řádu byl v představách Germánů původně jehličnatý strom, s největší pravděpodobností tis. Některým druhům stromů byla připisována mužská polarita, například dubu a jeřábu, jiným polarita ženská, například lípě a bříze.

U Římanů a Římanů byly posvátné stromy ve velké úctě a byly přísně chráněny. Tato úcta pocházela z víry, že stromy jsou sídlem bohů a samy mají duši. Obývají je dryády, hamadryády a oreády, které se stromy žijí i umírají. Ve stromy se mohou přeměnit i lidé, jako tomu bylo u Dafné, která se změnila ve vavřín, u Fyllis, ze které se stala suchá mandloň, nebo u Kyparissa, který se proměnil v cypřiš. Jednotlivým božstvům panteonu byly přiděleny konkrétní stromy, např. Apollónovi vavřín, Jupiterovi dub, Venuši myrta atd. Podobně i dřevo si podrželo posvátný charakter stromů, z nichž pocházelo. Sochy bohů se zhotovovaly ze dřeva stromů jim zasvěcených a posvátný oheň byl živen dřevem příslušného druhu. Také rituální předměty a nástroje se zhotovovaly ze dřeva posvátných stromů. Áron prý vlastnil jako odznak své velekněžské moci hůl ze dřeva mandloně, a rabíni učili, že divotvorná hůl Mojžišova byla zhotovena ze dřeva rajského stromu poznání.

Květiny

Květiny jsou symbolem životní síly a života samotného. Květ je ozdobnou korunou rostliny a je proto symbolem úplnosti, dokončení a dokonalého díla, ale také symbolem ženské krásy. Květy jsou zdrojem naděje na budoucí plody. Jejich rozkvět je však závislý na slunci a dešti, a tak se stávají také symbolem pasivního odevzdání se. Odkvétající květina je symbolem pomíjivosti. Symbolický význam květů modifikuje jejich barva. Žluté květy upomínají na slunce, bílé jsou symbolem nevinnosti, ale také smutku a smrti. Červené jsou znamením lásky, vášně a krve. Modré značí snění a tajemství, u Egypťanů jsou však květinami pohřebními. Zlatý květ symbolizuje duchovní životní elixír, v taoismu je symbolem nejvyššího duchovního života. Vůně květu je projevem rostlinné duše a pokrmem bohů. Kytice květin jsou nabízeny jako obětní dary bohům a duším zemřelých. Věnce z květin přijímají symboliku kruhu a koruny a jsou znakem nebeského života a obdobou věnce hvězd Zodiaku. Zvláštní oblíbené se věnce těšily v antice, kde symbolizovaly vítězství, a u Slovanů, kde často sloužily jako obětiny, ale také jako orákulum. Věnce byly vrhány do tekoucí vody a ze způsobu jejich plavby se usuzovalo na budoucnost. Jindy se věnce kladly na posvátná místa a po určitém čase se ze stupně zavadnutí předvídala délka života tazatele.

Opylené a tedy oplodněné květy se mění v plody. Zralý plod je symbolem zralosti života a uzavřeného vývoje. Mnoho různých plodů symbolizuje hojnost, úrodnost a blahobyt. Šišky jsou jakožto plodenství jehličnanů symboly plodnosti, a díky semenům i symboly zárodků života. Samotná semena představují možnosti a síly, ať už dobré nebo zlé, které se dosud nerozvinuly. V Bibli zmiňované hořčičné semeno je symbolem síly ducha a víry, která „i hory přenast“.

Z rozboru symboliky výše uvedených rostlinných motivů je patrné, že symbolický význam jedné konkrétní rostliny se mění v závislosti na mytologickém okruhu, do něhož je zasazena. Tento jev můžeme dobře pozorovat na růži a lilii. Růže byly v antice symbolem lásky, smyslnosti a milostné extáze, v křesťanství však byla růže atributem panen a symbolem lásky Panny Marie ke Kristu. Stejně tak lilie se z antického symbolu manželství, mateřství a erotiky stala křesťanským znamením panenské čistoty a nevinnosti. Obě tyto rostliny již v dávnověku zasvěcené bohyním Eset a Inanně jsou symbolem univerzálního ženství, jehož duchovní aspekt představuje Pistis Sofia gnostiků, Šakti hinduismu nebo Sechina kabaly. V různých dobách pak tyto květiny znázorňují ty stránky ženství, které jsou v dané společnosti akceptovány a chápány jako pozitivní. Výklad jakéhokoliv rostlinného motivu je nutné přizpůsobit myšlenkovému kontextu, ve kterém se vyskytuje.

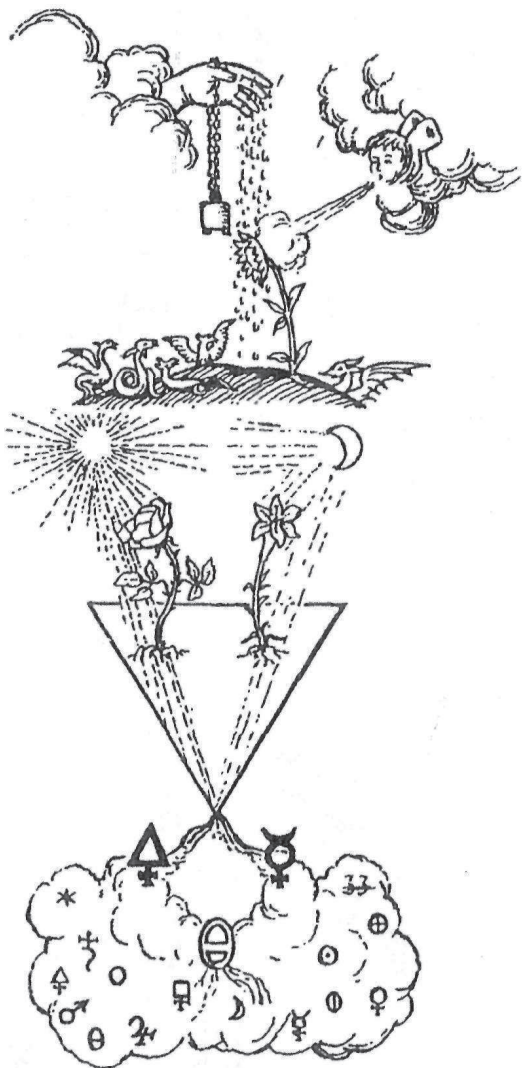
Rostlinné motivy v alchymii

Zcela specifický význam mají rostlinné symboly v alchymii. V díle N. Fiamela je růže symbolem dokončení Velikého díla. Z podobnosti slov rose - růže a ros - rosa se usuzuje na jejich zástupnost. Stoplátečná růže je symbol zvýšení potence kamene, která postupuje vždy desetinásobně. Dvě alchymické růže, červená a bílá, představují červenou síru a bílého merkura. Samotná bílá růže nebo bílá lilie poukazuje na bílý Lék, na Lunu a stříbro a slunečnice ke Slunci nebo zlatu. Fialka v alchymii představuje první květ jara Díla a označuje dobu, kdy se zabarvení matérie mění v dolní zeleň. Barvy květin obvykle zastupují barvy Díla a počet květů někdy udává počet purifikací. Výjev z *Mutus liber*, který znázorňuje počátek Díla, je ohrámován trnitými stonky růže na znamení překážek, které bude nutné při práci překonat, a obětí, které bude třeba přinést. Závěrečná figura z *Mutus liber* je uzavřena ve věnci z ratolestí plodící olivy, který je ozdoben listy palmy, aby byl naznačen užitek, jež vítězně dokončené Dílo přinese. Dalším oblíbeným motivem je a lehy micky strom, který roste v hermetické zahrádce a pěstuje se jako Dílo. Jeho saturnský univerzální kořen je zasazený doprostřed dělohy přírody a nfixovaný Merkur a Venuše vystupují vzhůru v kmen a větve.

Bohyně Flóra s květinovým věncem

Rostlinná symbolika v hermetických společnostech

Alchymické schéma: krvavě červená růže, přec těž sněhobílá, zářící, stříbrná, jež vypučela z bílé lilie v údolí Jóšafat

Svobodné zednářství, které často uplatňuje při vyjadřování svých esoterních myšlenek stavitelskou symboliku, si osvojilo a rozvinulo především symboliku těch rostlin, jež jsou nějakým způsobem spjaty se stavebními prvky sakrálních staveb, především Šalamounova chrámu. Patří mezi ně především cedr, akant, marhaník, lilie nebo oliva. Za ústřední symbolickou rostlinu zednářství je však považována akácie, jejíž větev byla podle legendy vetknuta do hlíny hrobu stavitele Hiram. Obecný symbolický význam akácie se odvozuje z jejího řeckého jména *akakia*, které znamená nevinnost, bezeistnost nebo jistotu. Pro zednáře znamená akácie jistotu, že symbolická smrt Hiram, stejně jako smrt Osirise, ohlašuje nikoli úplnou smrt bytostí, nýbrž její obnovení a proměnu. Akácie byla již ve starověku sluneční rostlinou, neboť její listy se napřimují ke slunci a žlutá květenství tvaru koule připomínají slunce. Podle svědectví bible nechal Mojžíš zhotovit pro Hospodina oltář a schránu smlouvy ze dřeva akácie. Podle zednářské definice je však akácie „strom, jehož tajuplné vlastnosti znají jen Mistři.“ Neméně důležitý rostlinný motiv pro zednáře představuje granátové jablko. Jeho zrnka, která jsou spojená průsvitnou dužninou, symbolizují členy Svobodného zednářství spojené navzájem čistotou přátelství a společným ideálem. Bílá lilie pak značí nevinnost duše, která vstupuje do chrámu, a také nevinnost celé zednářské společnosti.

Tvůrčí přístup k práci s rostlinnou symbolikou můžeme sledovat v přiřazení rostlin konkrétním typům makrokosmických idejí, tak jak je zpracovali hermetikové společnosti *Golden Dawn*. Následující ukázka pochází z knihy analogií *Liber 777*

Rostlinné korespondence kabalistického stromu

En-sof: Lotos a růže jsou přiřazeny nulové hodnotě, neboť jsou znaky kruhu.
Keter: Kvetoucí mandloň je spojena s Áronovou holí, která vypučela. Mandloň poskytuje dřevo vhodné pro zhotovování magických hůlek určených pro operace bílé magie, ale mandloň může být také symbolem středního sloupu kabalistického stromu. Když se ratolesti banyánu dotknou vlhké půdy, velmi rychle zapustí kořeny a začnou růst. Taková schopnost je specifickým projevem funkce seíry Keter. O tomto tématu pojednávají komentáře ke *Knize zákona*.

Chochma: Amarant, rostlina s nevadnoucím květem, je rostlinou nesmrtnosti. Jako atribut Chochmy symbolizuje funkci jodu v tetragramu. Ze stejného důvodu na toto místo patří také jmelí. Fíkovník posvátný byl Budhovýchým přístřeším v momentu osvětlení. Listy fíkovníku navíc představují falus.

Bina: Cypřiš náleží Saturnu. Mák poskytující opium je spjat se spánkem, smrtí, nocí a porozuměním. Lotos je především feminním symbolem, lilie dosvědčuje neposkrvněnost Velké Matky. Také tmavé listy břechťanu a jeho způsob růstu upomínají na feminitu.

Gevura: CHiva je přiřazena Jupiteru pro její hebké listy a okázalý habitus. Barva listů olivy navíc přesně odpovídá vodnímu dílu seiry Malchut v Královské škále.

Gedula: Dub a ořešovec vejčitý patří na toto místo pro tvrdost svého dřeva, kulčiba pro strychnin, způsobující křečovitě kontrakce svalů. Gedule náleží také žahající kopřiva.

Tiferet: Přestože určité aspekty symboliky dubu odpovídají i jiným sefirám, celkový charakter dubu dokonale rezonuje s Tiferet. Tiferet je Sluncem kabalistického stromu a dub, posvátný strom druidů, je Sluncem rostlinné říše. Duchovní silou dubu je jeho schopnost harmonizovat, stejnou funkci má i Slunce. Žaludy jsou navíc typicky falické plody, což je uschopňuje být atributy Tiferet, neboť i ta je esencí bytí, které má být reprodukováno. Akácie sem patří jako symbol obnovy a vzkříšení, vavřín jako posvátná rostlina Apollónova a réva Dionýsova. Hlodáš, posvátná rostlina *Argentum Astrum*, byla vybrána jako heraldický emblém této esoterní skupiny, aby byla symbolem Velkého díla. Tento žlutě kvetoucí keř kulovitého vzrůstu vypadá jako žhnoucí Slunce a představuje tak Mojžíšův hořící keř. Větve hlodáše jsou krajně nepoddajné a taková má být i Vůle Adepta. Množství trnů symbolizuje na jedné straně falickou energii Vůle a na druhé straně bolest, kterou musí vydržet ten, kdo vztáhne ruku, aby utrhl tento květ sluneční záře. Velké dílo je zde soustředěno v Tiferet, a jeho výsledek na tomto stupni je ve skutečnosti kritickým stadiem na cestě k Poznání. Jedním z nejdůležitějších solárních stromů je jasan. Jeho dřevo je pevné a pružné. V legendách reprezentuje světový strom jasan Yggdrasil. Atributem Tiferet může být také fikovník Asvata představující mikrokosmos.

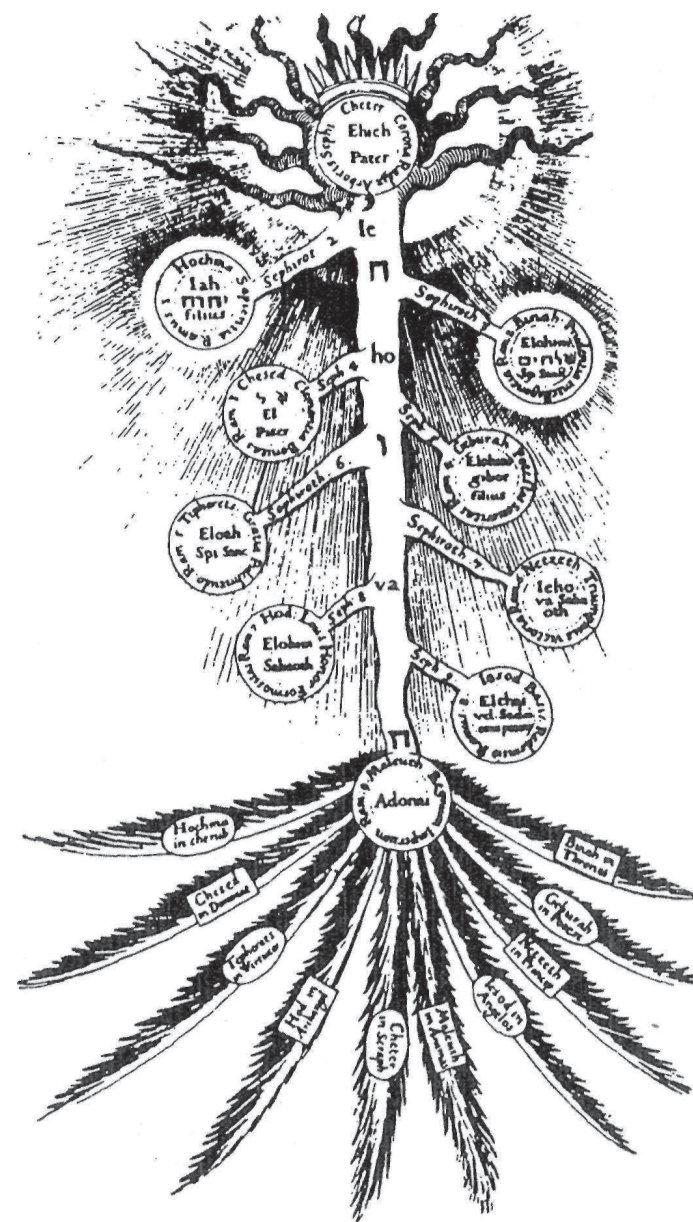
Necach: Růže, typická rostlina Venušina, výborně vystihuje charakter seiry Necach, stejně tak i vavřín, neboť věnec z jeho haluzí je symbolem vítězství.

Hod: Mýtickou rostlinu *moly* použil Odysseus aby mohl zrušit kouzla čarodějky Kirky. Její černý kořen a bílý květ symbolizuje dvojí polaritu astrálního světla. Účinky kaktusu *Lophophora williamsii* se projevují četnými zářivě barevnými vizemi, charakteristickými pro seiru Hod.

Jesod: Této seiri je přiřazen banyán a to ze stejných důvodů jako sefire Keter. Jesod je stejně jako Keter určitým základem, z něhož vycházejí větve Stromu života. Mandragora, typická falická rostlina, se výborně hodí pro použití

Královská škála je jeden ze stupňů systému barevné symboliky *Golden Down*. Pozn. aut.

Hermetický řád, který založil A. Crowley. Pozn. aut.

Kabalistický strom

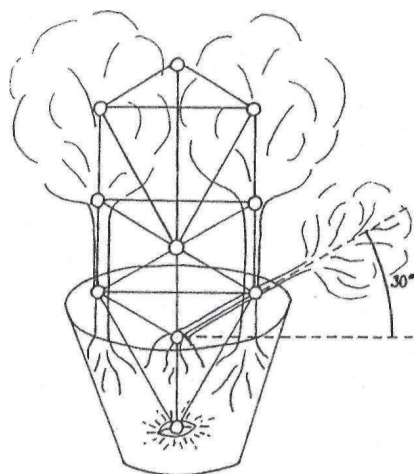
v sexuální magii. Mandragora totiž navozuje přímé spojení s automatickým vědomím, které sídlí v Jesodu. Atributy Jesodu jsou také rostliny známé jako afrodisiaka, například damiana, ženšen a yohimbe.

Maichut: Vrba je tradiční strom přehlížené panny, nevykoupené Maichut. Lilie je symbol panenské čistoty. Maichut odpovídají také všechny obilniny, zvláště pak pšenice, která je základem pentagramu, jenž reprezentuje nefes. Granátové jablko, posvátný plod Proserpiny, je již svým vzezřením silným feminním symbolem.

Rostlinná symbolika v osobních vizích

Součástí astrálních obrazů, ať již jde o spontánní vize, vize experimentálně vyvolané nebo třeba duchovně inspirované sny, často bývají rostlinné motivy. Není-li pochopení takového symbolu podstatou nebo součástí vize, obvykle se při výkladu symbolického obsahu objevuje základní symbolický význam konkrétní rostliny modifikovaný aktuálním duchovním zaměřením příjemce. Pro zajímavost uvádím sen o ibišku, který se mi zdál poté, co jsem se intenzivněji zabývala touto pokojovou rostlinou. Poté následuje vize, v níž hraje důležitou roli bílá lilie, kterou popsal A. Crowley ve své *Knize lží*. Jedná se o experimentální astrální průzkum jednoho z henochiánských étyrů. Na popis vize navazuje Crowleyho vlastní komentář.

Ibišek - kosmický strom

Rostliny a ka balistický strom

Dostala jsem jako dárek květináč s ibiškem na kmínku. Stromek však vyrůstá z hlíny hodné našikmo, takže kmen s povrchem zeminy tvoří úhel jen asi 30°. To se mi nelíbí a tak chci rostlinu narovnat. Prsty rozrývám hlínu v květináči a najednou ucítím, že po stranách ibišku, vpravo i vlevo, něco je. Ukazuje se, že v květináči, nyní již obřích rozměrů, vězí zcela zachovalé části kmenů a kořeny dvou jabloní. Dno pokrývá silná vrstva pšenice. Vidím, že uprostřed zrní je jedna zlatá obilka. Zrnko září a chystá se vyklíčit.

Grafické uspořádání jednotlivých prvků snu navozuje představu hebrejského schématu Stromu života.

Kmeny jabloní, stromů nesmrtnosti jsou postranními sloupy ilánu. Jsou neporušené, avšak skryté pod zemí, neboť hlavní pilíř, kmen ibišku byl vyvrácen ze základu-Jesodu a rovnováha Universa je ztracena. Impulsem k nápravě neutěšeného stavu je klíčící semeno, pšeničné zrno chtonické Persefony. V nejhlubší materii, v samém centru Maichut, svou zlatou a zářící podstatou poukazuje na Keter a je příslibem nastolení Království nebeského.

Takhle snad odchází -

Onehdy jsem pozdvihl svůj zrak a zřel, a hle! Objevily se fialové plameny připomínající cáry kouře jako mlžný opar svítání nad blaty. A uprostřed stříbrné měsíční tůně byla Lilie, bílá a zlatá. V této Lilii je všechn med, v této Lilii, která rozkvétá o půlnoci. V této Lilii je všechna vůně, v této Lilii je všechna hudba. A to mne pohltilo. Tak tedy žáci, kteří přihlíželi, našli mrtvé tělo klečící před oltářem.

Amen.

Prázdnost za pomlčkou zřetelně odkazuje k NEMO. Měsíční tůň stříbra je stezka gimel, která vede od Tiferet ke Keter. Fialové plameny jsou ádžňáčakra, Lilie samotná je Keter, lotos sahasráry. Lilie je psaná s velkým písmenem, aby byla naznačena souvislost se slovem Lajia - noc.

* NEMO - Nikdo je v Crowleyho magickém systému Mistr chrámu, pojem však zahrnuje mnohé další významy. Pozn. aut.

** Ádžňáčakra je energetické centrum v astrálním těle člověka. Tato čakra se promítá do oblasti mezi obočím a je více známá jako „třetí oko“. Pozn. aut.

*** Sahasrára je sedmá nejvyšší čakra. Nachází se nad temenem hlavy a je i významově nadřazena všem ostatním čakrám. Pozn. aut.

Dary bohů a démonů

V přírodě se vyskytují látky, které mají schopnost vykonávat na lidskou duši i tělo zvláště výrazný vliv. Zdá se, jako by sami bohové či démoni vložili do našich rukou dary, jež mohou léčit i zabíjet, a jejichž pomocí se člověk může povznést k výšinám ducha, ale může i klesnout na úroveň zvířete. Tyto látky, stejně zbožňované a oslavované jako proklínané a zatracované, se obecně označují jako drogy. Většinu z nich lze nalézt v rostlinné říši, ale nacházejí se i v tělech živočišných a minerálních. V novější době byly některé z nich připraveny uměle za pomoci lidského důmyslu. Jejich rituální užívání hrálo od nejstarších dob významnou roli v magii.

Papus o drogách

Francouzský klasik hermetismu Papus vidí okultní podstatu účinku psychotropních látek v jejich schopnosti uvolnit zásoby nervové síly člověka z nervových pletení, a převést je do služeb organismu. Tento mechanismus lze snadno ilustrovat na působení alkoholu. Nadbytek nervového fluidu, vzniklý po požití alkoholu, umožňuje rychlejší myšlení, usnadňuje imaginaci a zintenzivňuje citění a vnímání. Ve druhé fázi účinku však již ustupuje do pozadí intelekt a vůle, a převažuje pudové, impulzivní jednání. Zvětšuje-li se opilost „vyčerpá se veškerá nervová síla, kterou měl duch ještě k dispozici, slabý nátlak, který duch sotva s obtížemi ještě na organismus vykonával, zmizí; bytost svalí se jako nehybná hmota v spánek upadlá, a jestliže odloučení ducha od středisek ústrojných bylo příliš prudké nebo příliš úplné ~ mrtva.“

Stejný scénář sleduje i působení ostatních stimulantů a s menšími obměnami to platí také o opiátech. Poněkud více odchylek můžeme pozorovat u účinků halucinogenů, Např. čisté LSD nezpůsobuje prakticky žádné vychýlení energetické rovnováhy člověka. (Profánní uživatel by řekl, že na rozdíl od „perníku“ tu chybí „dojezd“.) Úbytek energie způsobený užitím některé z psychotropních látek je podle Papuse potřeba co nejdříve kompenzovat. Nejjednodušším způsobem je prodloužení doby spánku, neboť v tomto stavu člověk prostřednictvím svého astrálního těla spontánně čerpá životní energii přímo z kosmického rezervoáru. Papus charakterizuje účinky některých drog následovně:

Alkohol urychluje intelektuální práci, přináší množství nápadů, které je však lepší pouze zaznamenávat a neprovádět logické úvahy ani úkony vyžadující trpělivost. Alkohol s cukrem (líkér) podporuje spíše činnost vůle a činy více než rozjímání.

Káva zvyšuje citlivost a je tedy vhodná pro rozvíjení uměleckých schopností. Přináší inspiraci, ale stejně jako u alkoholu je vhodné nové myšlenky pouze zachycovat a systematicky zpracovat až po odeznění účinků.

Čaj se naopak hodí pro dlouhodobější intelektuální práci a pro realizaci nápadů. Jeho působení je mírné a dlouhodobé, ale o to zákeřnější. Při dlouhodobém užívání zapříčiňuje nervovou slabost, melancholii, ztrátu iniciativy a odvahy.

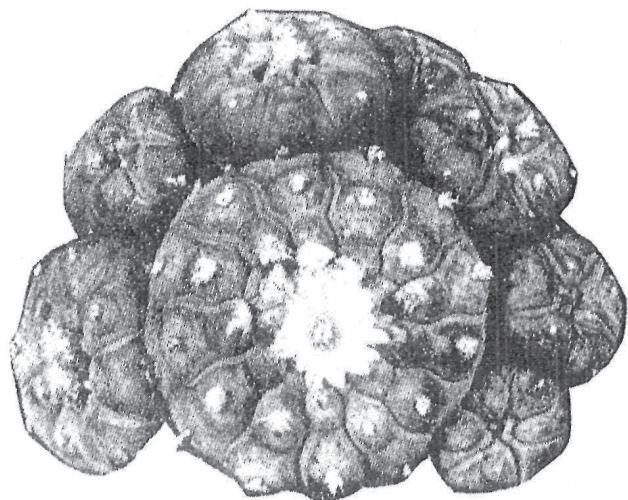
Hašiš a opium zintenzivňují (ale nevytvářejí) pocity a myšlenky. Výrazný úbytek životní energie však přináší úzkost, pocit prázdnoty a posléze ovládnutí člověka jeho pudovou složkou.

Crowley o drogách

Aleister Crowley, jenž často experimentoval s drogami, se zabýval otázkou použití těchto látek v praktické magii, přičemž kladl důraz na jejich analogie, které je při rituálním užívání drog třeba zohlednit. Kokain odpovídá živlu ohně a užívá se pro posílení vůle, aby se předmět magické operace podařilo jasně udržet v mysli. Morfiin, který zpomaluje a očišťuje myšlení, činí myšlenku a její formulaci živější a preciznější. (Takto získané ideje však bohužel obvykle nelze realizovat v praxi.) Hašiš a meskalin odpovídají živlu vody, který jim propůjčuje schopnost vyvolávat představy. Podle Crowleyho otevírají tyto dvě drogy „brány potěšení a krásy“. Signaturu vody vykazuje i morfin. Vzduchu, pod jehož patronací jsou rozumové schopnosti, přináší éter, který se používá při mentální analýze a za účelem prohloubení introspekce. S živlem země korespondují všechny bezprostředně hypnoticky působící drogy, které navozují zklidnění a zapomnění, a umožňují magikovi spočinout v obětí Velké Matky, aby obnovil své síly - astrální i fyzické.

Anhalonium lewinii (starší název pro kaktus *Lophophora williamsii*) podobně jako hašiš a éter umožňuje proniknout pod povrch idejí a sledovat je k jejich zdroji. Morfiin podporuje koncentraci, zbavuje úzkosti a stejně jako opium napomáhá tvůrčí imaginaci. Opium také tiší bolest a dodává filosofický klid. Kokain zbavuje únavy, zvyšuje výkonnost a působí jako anestetikum. Crowley ho přiřazuje znamení Štíra. Heroin spojuje vlastnosti opia a kokainu. Povzbuzuje imaginaci, pomáhá soustředění a uklidňuje. Na rozdíl od opia a morfinu však zvyšuje výkonnost a vytrvalost. Některé zajímavé postřehy o drogách uvádí Crowley ve svém románu *The Diary of a Drug Fiend*. Je však i autorem monografických studií, jako je např. jeho práce *The Cactus*, která pojednává o peyotlu. Záznamy o četných konkrétních experimentech a učiněných zkušenostech lze najít také v jeho magických denících.

Extrémní názor vyjadřuje Crowley ve svém komentáři k AL 2,22: „Vino a podivné drogy neškodí lidem, kteří konají svoji vůli; jsou jedovaté pouze pro lidi, kteří trpí rakovinou Prvotního hříchu. Jste-li skutečně svobodní, můžete

Lophophora

brát kokain stejně snadno jako karamely. Není lepší zkouška duše než její vztah k drogám. Je-li člověk přirozený, neohrožený a dychtivý, je v pořádku; nestane se otrokem. Bojí-li se, už se otrokem stal. Ať celý svět užívá opium, hašíš atd.; těm, co propadnou závislosti, bude lépe, když budou mrtví."

Kenneth Grant, kterého Crowley v roce 1945 zasvěcoval do rituální práce s magickými drogami, píše o svých zkušenostech s éterem: „Používal jsem éter k různým magickým experimentům, jimiž se (Crowley) rozhodl otestovat moji schopnost astrálních vizí. Nakreslil glyfu nebo symbol, který mi byl zcela neznámý, a já jsem posupoval následovně: Se zavřenými očima jsem si představil tmavé zavřené dveře na světlé stěně. Když se mentální vize ustálila, ne však dříve, umístil jsem na ně symbol zářící bílým světlem. Udržoval jsem tuto představu a přitom jsem inhaloval éter. Během inhalace se symbol stával jasnějším a zvětšovala nebo zmenšovala se jeho velikost navzdory mé snaze udržet představu neměnnou. Tento nedostatek soustředění se mi časem podařilo překonat. Když představa zůstávala neměnná, postoupil jsem do další etapy tohoto pokusu a vizualizoval jsem postupné otevírání dveří. Průhled byl zahalen mlhou. Přesunul jsem symbol do této mlhy a pak jsem promítl své vědomí skrz dveře s tím, že jimi chci projít. Náhle jsem se ocitl mimo své tělo. Tento přechod byl provázen vjemem jasného světla a pocitem svobody. Byl jsem obklopen neznámou krajinou prozářenou světlem. Nejevila se mi o nic méně reálná než pozemské krajiny. Tato krajina odpovídala astrální oblasti, jež se shodovala s povahou symbolu, který jsem vizualizoval. Pohybovaly a vznášely se v ní postavy podobné lidským bytostem.

Byl jsem schopen s nimi komunikovat podobně jako s postavami ve snu. Ačkoli jsem po určité praxi mohl dosáhnout tohoto stavu i bez použití éteru, přesto tato droga ne pouze urychlovala, nýbrž i zintenzivňovala následnou zkušenost."

Na celém světě je mnoho rostlinných druhů, které jsou schopny působit na psychický stav člověka. Mnohé tyto rostliny jsou nebo byly využívány místními společenstvími k náboženským a magickým účelům, a byly ctěny jako posvátné. Jejich sběr nebo pěstování, příprava, ale hlavně vlastní používání, to vše muselo probíhat podle množství pravidel a předpisů. Používání těchto „rostlin bohů" bylo totiž vázáno na více či méně složité rituály. Postupem času, tak jak se obecně vytrácel důraz kladený na duchovní dimenzi lidského života, upadal nebo se zcela vytrácel rituální přístup k psychoaktivním rostlinám. Typický představitel západní konzumní společnosti buď vůbec nemá zájem komunikovat s „mocnými duchy magických rostlin", a nebo se jejich moci poddá a upadá do závislosti. Důvěrný spirituální vztah člověka k těmto rostlinám se udržel pouze mezi příslušníky přírodních národů v oblastech nepřístupných moderní civilizaci a v některých hermetických společnostech. Magické použití drog může být úspěšné pouze v případě, že experimentátor dokáže svou vlastní vůlí, posílenou magickým výcvikem, kontrolovat své psychické funkce. Podle hermetika Sédira je důležité především to, aby magik ovládal své mentální síly a především byl schopen řídit myšlenkové asociace, což není snadné. Jinak totiž „upadne do nejistoty jako do loďky, zmítané bez řízení na rozběsněném oceáně, tak hrozném jako Indický oceán se svými cyklony a může se z takového pokusu vrátit jako šílenec a nebo se případně nevrátit vůbec."

Psychoaktivní látky se obvykle dělí na stimulanty, opiáty a halucinogeny. U rostlinných drog můžeme takový účinek vysledovat jen přibližně. Některé drogy v malých dávkách působí např. stimulačně, ale ve velkých halucinogenně. V rostlinách je přítomno více druhů účinných látek, které během intoxikace působí postupně. Následující rozdělení psychoaktivních rostlin podle účinku je tedy třeba považovat pouze za přibližné.

Stimulanty rostlinné říše

Stimulační vliv rostlin nebo jejich produktů na člověka si nelze představovat tak, že by snad rostlina disponovala jakýmsi balíkem síly nebo energie, kterou člověku jednoduše předá. V souladu s Papusovými poznatky si povzbuzující působení můžeme představit spíše tak, že daná rostlina je schopna sáhnout do energetických rezerv člověka a zde nahromaděnou energii uvolnit k okamžitému použití. Dalším aspektem podstaty stimulačního působení může být schopnost rostliny napojit člověka na astrální rezervoáry energie a umožnit mu z nich čerpat.

Alkohol

Mnohé rostlinné druhy, jejichž organismus obsahuje některý z mnoha druhů cukrů, slouží jako výchozí surovina pro výrobu alkoholu. Počátky pokusů o destilaci se ztrácejí v dávnověku, ale je jisté, že alkohol našel uplatnění při náboženských a magických úkonech. Účinky působení alkoholu na člověka jsou dostatečně známé a není proto třeba je zde popisovat.

Indický bůh Šiva ve svém hrůzostrašném aspektu je velkým milovníkem piva a kořalky. Jeho uctívači proto musí vypít velké množství alkoholu, aby se s ním mohli identifikovat. V alkoholu se někdy luhují rostliny, které jsou Šivovi zasvěceny, např. konopí, durman a blín. Tantrici stezky levé ruky dokáží požit velké množství alkoholu, aniž by se opili. Mexičtí šamani obětují alkohol při svých rituálech, aby opili nebezpečné duchy podsvětí a ti jim pak nemohli uškodit.

V centru zájmu vyznavačů kultu řeckého boha extáze a šílenství Dionýsa bylo víno. Užívalo se při obřadech Dionýsových mystérií a později při lidových slavnostech na počest boha Bakcha, který byl římským ekvivalentem Dionýsa. Pro dosažení žádoucí modifikace účinku vína se používalo množství psychoaktivních rostlin, jako např. mandragora, árón nebo harmala. V katolickém rituálu přijímání představuje víno krev Kristovu. V tomto symbolismu je patrný vliv pohanství, neboť pro vyznavače „trpícího a obětovaného“ boha Dionýsa bylo víno „krví Dionýsovou“. V současném okultismu slouží víno jako obětina elementárním bytostem. Např. sladké víno typu portského se obětuje při invokaci gnómů. Protože alkohol v malých dávkách působí jako afrodisiakum, nachází víno uplatnění také v rituálech sexuální magie.

Také pivo již od dávnověku sloužilo jako rituální nápoj. Pivem jako obětinným darem nepohrdli bohové Thor, Dionýsos, Šiva ani bohyně Hathor a Isis. Základní účinek nápoje byl často rozvíjen přidáváním dalších psychoaktivních rostlin. Egypťané do piva přidávali mandragoru, severoameričtí indiáni semena brugmanzie nebo durmanu, Germáni blín a Vikingové rojovník. Ve středověku se pivovarnictví spojovalo s alchymíí a čarodějnictvím. Za pomoci tajemných přísad vznikala piva afrodisiakální, léčivá nebo silně omamná.

Rostliny obsahující kofein

Pro přípravu nealkoholických rituálních nápojů mohou sloužit nejrůznější psychoaktivní rostliny. Čajovník, kávovník, kola, kakaovník, cesmína paraguajská a paulinie nápojná obsahují jako hlavní účinnou látku kofein, který působí jako srdeční a nervový stimulant. Účinky jednotlivých rostlin jsou modifikovány přítomností dalších látek.

Čaj se používá v buddhismu na podpoření meditace a v taoismu slouží při erotických rituálech. Káva je hlavním rituálním nápojem islámu. Při nočních

bohoslužbách a večerním předčítání Koránu vypijí věřící velké množství kávy. Také súijové používají kávu, aby posílili své modlitby a zintenzívnili posvátné rituály. Plody rostliny koly lesklé, kolové oříšky, se používají v latinské Americe při obřadech kultu *kandomble* a jsou nepostradatelným prvkem při iniciaci nových členů. V západní Africe se kola obětuje duchům nebo bohům. Při pohřbech a krtinách žvákají účastníci čerstvé ořechy koly a navzájem se jimi obdarovávají. Kakaové boby, semena plodů kakaovníku pravého, jsou výchozí surovinou pro výrobu kakaového nápoje. Ve střední Americe sloužily kakaové boby jako obětina, vykuřovadlo nebo opojný prostředek. Aztékové a Mayové doplňovali vývar z kakaových bobů řadou dalších přísad, jako je vanilka, pepř, chilli papričky, ale i lysohlávky. Cesmínu paraguayskou uctívají jihoameričtí indiáni jako magickou rostlinu. Odvar z jejích listů, mate, jim může zprostředkovat kontakt s nadmyslnou dimenzí Univerza. Zralá semena rostliny paulinie nápojná nebo také guarany slouží amazonským indiánům při přípravě nápoje pro rituální půst; také s pomocí této rostliny určují diagnózy nemocných.

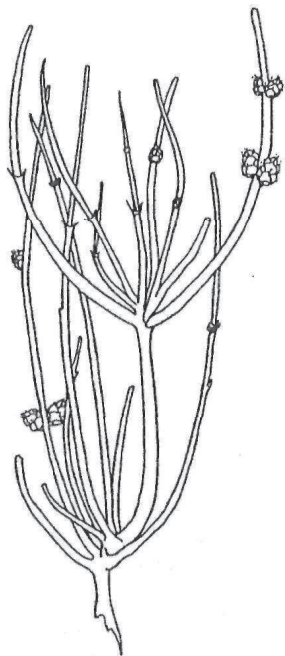
Kola

Kokainovník

Existují však i mocnější, ale také nebezpečnější stimulanty. Kokainovník, původně keř deštných pralesů Peru a Bolívie, byl po tisíciletí v jižní Americe kultivován a všestranně používán. Koka obsahuje jako hlavní účinnou látku alkaloid kokain, dále alkaloidy kuskohygrin a trullin, vitamíny A, B a C, tuk a minerální látky, především vápník a železo. Jak uvádí Ch. Rátsch, sto gramů listů koky obsahuje doporučenou denní dávku všech důležitých minerálních látek i vitamínů, a sušené i čerstvé listy mají vysokou kalorickou hodnotu. Žvýkání koky přináší stimulační a afrodisiakální účinky, vyvolává zlepšení nálady až euforii a potlačuje pocity hladu a bolesti. Ve vysokých dávkách vyvolává halucinace. Dlouhodobým profánním užíváním koky vzniká nespavost, úzkost, deprese a psychózy zároveň s tělesnou zchátralostí. Listy kokainovníku se používaly jako obětina, při věštění, duchovním léčení nebo iniciačních rituálech. Listy vložené do hrobu mrtvého mu měly usnadnit

přechod do jiného světa. V Peru byla koka darem boha Slunce a hierofanti z kouře listů koky, spalovaných při velkých kultovních svátcích, předpovídali budoucnost. Z listů koky, rozhozených na oltáři, předpovídají věštcí svým klientům budoucnost. Ve stavu změněného vědomí, navozeném požitím koky, tedy za pomoci jejího ducha, interpretují vzor, který listy koky na oltáři vytvořily. Jak dokazují výzkumy etnobotaniků a antropologů, konzumace koky nebyla v oblastech jejího přirozeného výskytu příčinou žádných významnějších problémů.

Chvojník

Chvojník

Keř suchých stepí s větvemi podobnými naší přeslicce, chvojník, v sobě skrývá eředrin, známou stimulační látku. Tato droga zvyšuje krevní tlak, zrychluje krevní oběh a celkově povzbuzuje organismus. Také zrychluje myšlení, zvyšuje empatii a vyvolává euforii. Je silným diuretikem a afrodisiakem, tlumí pocit hladu a potřebu spánku. Negativní následky dlouhodobého užívání se projevují v podobě silné tělesné i psychické vyčerpanosti, podrážděnosti a nespavosti, později může nastoupit stihomam a paranoidní halucinace, tedy toxická psychóza. Chvojník patří mezi nejstarší lidmi používané rostliny. Jeho zbytky byly nalezeny v Šamidaru na území dnešního Iráku v jeskyni kdysi obývané neandrtálci. Tato rostlina byla ukládána do hrobu spolu s mrtvými. Při vykopávkách v Turkmenistánu byl objeven asi 3000 let starý chrám předzoroastrického kultu. Na oltáři byly hliněné nádoby se zbytky pradávného nápoje. Chemickým rozborem se zjistilo, že obsahoval eředrin a stopy opia. Chvojník používali Tibeťané jako vykuřovadlo při obřadech rozloučení s mrtvými. Také pro mongolské a čínské šamany byl rituální rostlinou. Taoisté si chvojníku také velmi cenili a pro jeho afrodisiakální účinky ho používali při sexuálně-magických rituálech.

V době antiky se na řeckých ostrovech rostoucí chvojník nazýval „pokrm Saturnův“; podrobnosti o rituálním užití však bohužel nejsou známy. Odvar z místního druhu chvojníku má slabší stimulační účinky, zato je však prý velmi osvěžující. Chvojník je také surovinou pro „nápoj lásky“ mormonů, kteří jinak rádi deklarují své protidrogové zaměření.

Katha

Další posvátnou rostlinou se stimulačními účinky je katha jedlá. Oblastí přirozeného výskytu tohoto stálezeleného keře je severní Afrika a Arabský poloostrov. Kát, listy a květy této rostliny, obsahuje stimulační látky kation a kathin, vitamín C, B1 a množství minerálií. Po požití způsobuje pocit bdělosti, hovornost a jasné myšlení, posléze pocit klidu a vyrovnanosti, a ke konci účinku smutek a apatii. Při dlouhodobém užívání dochází k poškození nervové soustavy, poruchám trávení, sexuality a srdečním obtížím. Pro mnohé muslimy je kát posvátný, a proto před každým požitím pronášejí děkonné modlitby. Dervišové používají kát pro navození extáze při obřadech, ale také pro účely duchovního léčení. V takovém případě rozžvýkají posvěcené listy katu a vyplivnou je na nemocného. Pak pronášejí modlitby a zařikávání, která nemocného uzdraví.

Tabák

Všeobecně známým a rozšířeným stimulantem rostlinné říše je tabák. Drogou jsou sušené listy této jednoleté lilkovité rostliny. V listech tabáku se koncentruje až 10 procent alkaloidů, především nicotin, nornicotin a anabasin. Účinek kouření tabáku je všeobecně známý. Stejně jako výše uvedené stimulanty působí vysoké dávky tabákových alkaloidů halucinačně. Zeje tabák skutečným „darem bohů“ dokazují zkušenosti s jeho rituálním používáním v různých dobách a na mnoha místech. Mexičtí šamani se kouřením tabáku chránili před nepřátelskými úmysly čarodějů nebo zlých duchů. Tabákové listy jim pak sloužily jako obětina. Australští medicinmani za pomoci inhalace tabákového dýmu dosahují snových vizí, přinášejících duchovní poznání. Také pro Aztéky byl tabák posvátnou rostlinou, používali ho pro magické léčení a divinaci. Paraguayští šamani zasvěcují novice pomocí silného tabákového macerátu. Tabák umožňuje mentální cestování jinými světy. S dýmem kouřeného tabáku stoupá šamanova duše do vyšších sfér. Zde může komunikovat se skupinovou duší tabáku, která prý často mívá podobu hada, diagnostikovat a léčit nemoci a vykonávat další nadpřirozené úkony. V moderní magii slouží tabák k fixaci astrálního těla a nachází uplatnění i ve iluidických kondenzátorech.

Opiáty v rostlinné říši

Na první pohled by se mohlo zdát, že základní projev působení opiátů, tedy pasivita a uklidnění, je v rozporu s tím, co by hermetik od magické drogy očekával. Hypnotický účinek opiátů způsobuje, že bariéra mezi vědomou a nevědomou psýché mizí, nebo se alespoň stává propustnou, a operatér je tak

Krétská bohyně předává **kněžkám** makovice

konfrontován s obsahy osobního a kolektivního nevědomí, neboli s realitou transempirických světů. Ve stavu mezi bděním a spánkem může pasivně sledovat vize, anebo s pomocí magicky školené vůle prozkoumat ty oblasti skutečnosti, které si zvolí.

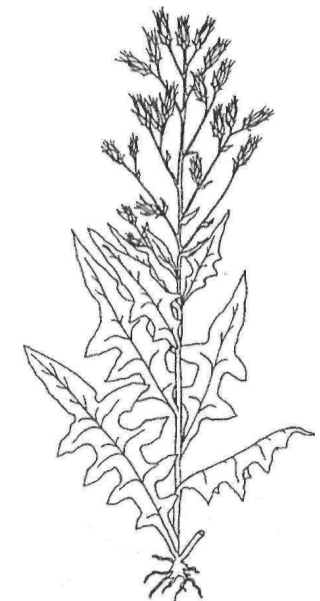
Mák

Zdrojem mimořádně účinného opiátu, opia, je stará kulturní bylina mák setý. Kromě kořene a okvětních lístků obsahuje celá rostlina opiové alkaloidy. Jsou to především morfin, papaverin a codein, v menší míře narkotin a tebain. Ve zralých semenech máku se dají najít pouze stopy opiových alkaloidů. Zahuštěná mléčná šťáva z máku setého - opium - má při požití ve větší míře tělesné účinky, vdechování opiových par působí spíše na psychiku. Prvním vjemem je pocit tepla, uklidnění a uvolnění. Současně se snižuje vnímání bolesti. Účinek se rozvíjí v euforické opojení, pak následuje ospalost a při předávkování závratě, bezvědomí a smrt zástavou dechu. Podobně působí také derivát opia heroin, jehož účinky nastupují rychleji. Psychická a fyzická závislost na opiátech vzniká po delší době užívání, než je tomu u stimulantů, není ale o nic méně nebezpečná.

Opium se používalo pro vyvolávání extatických stavů již v mínojské kultuře. Jak dosvědčují vykopávky na Krétě, při obřadech kultu Bohyně se opium inhalovalo a nebo se jím vykuřovalo. V orfických mystériích pozdní antiky sloužila maková semena jako zápalná oběť bohu spánku Hypnovi. Mák byl úzce spojen s prorockými sny a opium se s největší pravděpodobností používalo pro vyvolání léčivých a vizionářských snů při chrámovém spánku. Mák patřil také mezi posvátné rostliny Germánů. Macerát vzniklý luhováním makovic ve víně jim sloužil při divinačních praktikách. Opium hrálo významnou roli při meditacích a mystických rituálech islámských dervišů a súfijů, nepohrdali jím ani tantrici a někteří taoisté. V Asii dodnes opium užívají „svatí muži“, fakíři a léčitelé. Lidová magie doporučuje opium nebo odvar z makovic jako ochranu před útoky noční můry nebo krvelačných upírů. Čerstvé makové listy nebo samotné opium nesmělo chybět v sabatových mastech.

Locika

Jako náhražka opia se někdy používala zahuštěná šťáva z lociky jedovaté - lactucarium. Účinnými látkami lactucaria jsou hlavně hořčiny, laktucin a alkaloid laktucerin. Lactucarium má sedativní účinky, tlumí pocit bolesti a vyvolává jakýsi snový stav, často provázený erotickými fantaziemi. Sušené listy lociky lze použít jako vykuřovadlo nebo kuřivo. Severoameričtí indiáni kouřili také přímo lactucarium, Egypťané a Řekové ho využívali spíše jako afrodisiakum. V současné hermetické praxi slouží lactutacium k přípravě pevného fluidického kondenzátoru pro magická zrcadla.

Locika

Rostlinné halucinogeny

Halucinogenní účinky se u rostlin vyskytují překvapivě často. Mnohé z těchto rostlin stály v popředí zájmu magiků. Rituální použití mnoha druhů popsali v knize Rostliny bohů Hofmann a Schulz. Omezím se proto jen na popis konopí, jehož magické použití je téměř všestranné.

Účinnými látkami konopí jsou kanabinoly. Kromě hlavního nositele účinku, kterým je delta-9-tetrahydrokanabinol (THC), je farmakologicky prozkoumaných přes šedesát druhů alkaloidů konopí. Hlavními projevy účinků konopí a konopné pryskyřice, hašiše, jsou pocity

euforie, posílení fantazie, imaginace a vybavování asociací. Opojení provázejí příjemné tělesné pocity, často je také vnímáno jako afrodizující. Počáteční euforii po čase střídá uvolnění a uklidnění, posléze může následovat spánek provázený výraznými sny. Vyšší dávky hašiše mohou vyvolat vizionářské stavy a halucinace různých smyslů. Předávkování provázejí potíže krevního oběhu, zvracení a silné pocity strachu. Životu nebezpečná otrava dosud nebyla zaznamenána. Dlouhou tradici má používání konopí v Nepálu. Lámaističtí zasvěcení si s pomocí nejrůznějších konopných produktů navozují stav transu, který je potřebný pro rituální práci. Pro indické tantriky je hašiš posvátným afrodisiakem. Používají ho např. při párových rituálech, během kterých se účastníci identifikují s božstvy Parvátí a Sivou. Šálek s nápojem z hašiše tantrik postaví do středu mandaly. Pak je invokována bohyně „božského nektaru“, aby hašiš posvětila. Potom oba účastníci rituálu nad nádobou provádějí rituální gesta (mudry) a prosiovuji mantry. Pak utiší svá srdce a vypijí nápoj k počtě svých božstev. Ve staré Číně se hašiš používalo k vyvolávání „užitečných d'áblů“. V Mexiku vznikl zvláštní kult „posvátné růže“, jak zde nazývají konopí. Účinky hašiše využívají členové tohoto kultu pro vyjádření božské dimenze bytí, přičemž vyslovují boží jména. Asyřané inhalovali konopný dým, aby zahnali demony nemoci, starosti a smutku. Také Egypťané a Řekové považovali konopí za posvátné a používali ho při pohřebních rituálech. Islámští dervišové za pomoci hašiše dosahovali mystických stavů. V jižní Africe se konopí kouřilo při divinaci, ale také při kolektivních rituálních tancích pro uzdravení. Podobně uplatnění našlo konopí v sabatovně veselí středověku.

Pozitivní vliv hašiše na jasnovidné vnímání básníka jako pokusné osoby zaznamenal Bosco de Veze: „Vidění nabyla rázu barokního a zmocnila se mne touha je popsat. (...) Zvíře budoucnosti, představuje živoucí lokomotivu se šjíj labutí, končící tlamou hadí, z níž hrnou se proudy dýmu, s tlapami a párem křídel, a na ocase zvířete byl antický Merkur.“ Na jiném místě píše: „Díky hašiši mohl jsem zhotoviti podobiznu skřítky. Až do nynějška slyšel jsem jej jedině skuhrati a pohybovati se v mém starém buletu.“

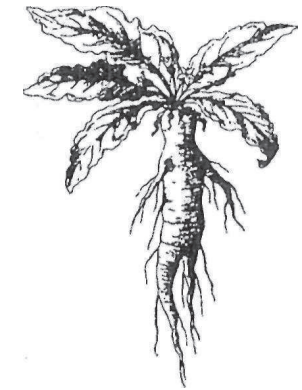
Své pokusy s konopnou tinkturou krásně popisuje J. Dürr, který používal několik kapek tohoto výtažku při pokusech o vyvolávání démonů. Autor líčí hrozivé vize démonických bytostí, které s ním komunikovaly a pokoušely se ho „vytáhnout z těla“. Jeho experimenty jsou ukázkou toho, jak konopí, je—li rituálně užito, zbystřuje i ve velmi malých dávkách astrální smysly operátéra.

Klasické psychoaktivní magické rostliny

Velká část rostlin, které se používají v magické praxi, vykazuje psychotropní účinky na mysl operátéra. Stimulační, narkotické nebo halucinogenní působení takových magických drog může být velkým přínosem v mentální i rituální magii. Nepřekvapuje proto, že mnohé rostliny, které těmito vlastnostmi oplývají, se odedávna těšily zasloužené pozornosti všech mágů i čarodějů.

Mandragora lékařská

Mandragora nebo také česky pokřín je asi nejznámější magická rostlina. Přestože proslula bizarním tvarem kořenu, jsou zajímavé i další prvky její morfologie. Přímo z kořenu vyrůstají na jaře mohutné listy a posléze na krátkých stoncích zvonečkovité květy. Během zrání plodů, žlutých silně aromatických bobulí, již listy uvadají, a tak je mandragora větší část roku „neviditelná“, skrytá pod zemí. Oblastí přirozeného výskytu mandragory je Středomoří, ale je možné ji pěstovat i ve střední Evropě. Hlavními účinnými látkami mandragory jsou tropanové alkaloidy hyoscyamin, atropin, scopolamin a mandragorin. V největší míře jsou obsaženy v kořenu, méně v listech, ale lze je nalézt také v plodech. Požití malého množství mandragory vyvolává euforii, lehké změny smyslového vnímání a požitkářské tělesné pocity. Sny následující noci se snadno vtiskávají do vědomí a mívají erotické zabarvení. Primární planetární signaturou mandragory je Saturn, sekundární Neptun.

Mandragora

Na patrně nejstarší způsob použití mandragory jako magické rostliny poukazuje starozákonní biblický příběh o Jákobovi. Jeho dvě manželky Lea a Ráchel se pomocí plodů mandragory, zde nazývaných „jablíčka lásky“ snaží ovlivnit manželovy sexuální preference. Mandragora se zřejmě již v předbiblických dobách používala v kultech erotiky a plodnosti.

Ve starověkém Egyptě našla mandragora uplatnění při oslavách bohyně Hathor. Bohyni zasvěcené dívky připravovaly ze směsi ječného piva, šťávy z mandragory a červené hlínky nápoj, který měl účastníky tzv. slavností opojení přivést do žádaného psychofyzického stavu. Hathoriny slavnosti byly totiž upomínkou na starodávný egyptský mýtus O záchraně lidstva před zkázou. Když se na počátku věků lidstvo vzbouřilo proti bohům, bůh Re vyslal bohyni Sachmet, aby v podobě Hathor vyhubila část lidstva. Té ale lidská krev natolik zachutnala, že si umínila vyplenit celé lidské pokolení. Re však dal na zem vylít velké množství rudého mandragoro vcho piva, bohyně se opila a zbytek lidstva byl zachráněn.

Také ve starověkém Řecku byla mandragora spojována s temnějšími aspekty ženského archetypu. Byla zasvěcena bohyni Hekatě a při svých kouzlech ji používaly čarodějnice Kirké a Médea. Rostlina se musela sbírat rituálně, nejlépe - jak praví Theofrastos - za opěvování mystérií lásky. Poté bylo možné rostlinu použít například při milostném očarování. Recept na výrobu mandragorového vína nám zanechal Dioskurides. Čerstvý kořen mandragory se nakrájí na kousky, zaváže do lněného plátna a nechá po tři měsíce máčet v jablečném

moštu. Pak se vyluhovaný kořen odstraní a přilije se víno. Mandragora se však v Řecku používala také pro nenávisné očarování, do čarodějných mastí, ale také např. při vyvolávání démonů. K podobným účelům sloužila mandragora i mágům středověku a novověku. Pro svou schopnost kondenzovat fluida je mandragora oblíbeným pomocníkem při mnoha magických úkonech. Ke kořenu mandragory lze připoutat ducha této rostliny. Komunikaci s touto entitou magikovi usnadní pár kapek mandragorové tinktury. Kořen mandragory je možné použít jako „mumii“ při hermetickém léčení nebo jako volt při očarování. Sušená rostlina je užitečná jako exaltační a materializační kuřidlo. V sexuální magii se může uplatnit následující novodobý recept od R. A. Millera na afrodisiakální „nápoj lásky“: V jednom litru bílého vína dva týdny macerujte po 28 gramech kořene mandragory, kořene rebarbory, skořicové kůry a vanilkových lusků. Pak směs přefiltrujte a eventuálně obarvěte snítkou šafránu. Víno můžete přisládit medem. Optimální dávkování musí každý objevit sám.

Blín černý

V dřívějších dobách rozšířený plevel, dnes spíše vzácná rostlina blín černý je jedno- až dvouletá bylina. Je nevelkého vzrůstu, má vejčité, často svěšené listy a nažloutlé květy, proťkané fialovou žilnatinou. Na podzim se vyvíjejí tobolky s množstvím semen. Účinnými látkami blínu jsou hyoscyamin (resp. atropin) a halucinogenní scopolamin. Jsou obsaženy v celé rostlině včetně kořene. Při požití působí blín pocit sucha v ústech, rozšíření zorniček, mluvení se stává obtížným. Následná excitace je provázena zrychlením pulsu, neklidem a halucinacemi. Poté se dostavuje hluboká ochablost, případně koma až smrt. Planetární signaturou blínu je Jupiter a sekundárně Saturn.

Jako rituální droga se používal blín již ve starověké Persii. Perští mágové připravovali z natě blínu a vína nápoj, po jehož vypití následoval třídenní spánek podobný smrti, během kterého magikova duše podnikla cestu za poznáním vyšších světů. Keltští druidové prý za pomoci inhalace blínového dýmu komunikovali s vílami a ostatními bytostmi přírody. Antické pýthie vdechovaly pro dosažení věštebných vizí kromě dalších psychoaktivních rostlin také dým z blínu bílého, který je v jižní Evropě rozšířenější než blín černý. V lidovém čarodějnictví sloužil blín k zaklínání duchů mrtvých a pro komunikaci s temnými silami vůbec, jak se o tom hovoří např. v následujícím předpisu.

Večer se čaroděj odebere do hlubokého lesa. Na pařez postaví svíci z černého vosku, zapálí ji, a po dobu než svíce dohoří, vykuřuje směsí složenou ze čtyř dílů blínu a z fenyklu, kadidla, koriandru a skořice po jednom dílu. Když svíce zhasne, spatří čaroděj v temnotě lesa duchy noci, s nimiž může pomocí dalších praktik vstoupit do bližšího kontaktu. Když je chce opět zapudit, vhodí na pánev trochu asantu a kadidla.

Mnohostranné uplatnění nachází blín v praktikách klasického čarodějnictví. Slouží při přípravě nápojů lásky, jako afrodisiakum i pro milostné očarování, je důležitou součástí čarodějných mastí. Blínový popel je silným iluidickým kondenzátorem a používá se při přípravě magických zrcadel.

Durman obecný

Durman je jednoletá bylina keřkovitého vzrůstu. V létě je obsypán mnoha bílými vonnými květy a posléze charakteristickými ostnitými tobolkami. Listy a semena obsahují alkaloidy hyoscyamin, atropin a scopolamin. Průběh otravy durmanem je stejný jako u blínu. Černá semena, noční kvetení, silný zápach rostliny, to vše jsou projevy Saturnu v rostlinné říši.

V Mexiku se používá durman při věštění. Během divinačního rituálu spolknou účastníci několik semen, jejichž počet má symbolický význam a u mužů a žen se liší. Potom sledují a následně vykládají své vize. Psychoaktivní odvar ze semen durmanu prý umožňuje osobě, která ho vypije, zbavit se duševních chorob, způsobených zlými duchy. Jihoameričtí indiáni také tento odvar používají při výchově svých dětí. U kalifornských indiánů je nápoj z exotického druhu durmanu mocným prostředkem iniciace. Poté, co iniciovaný vypije předepsané množství patrně dost silného odvaru, je ponechán o samotě v jeskyni nebo v uzavřeném obydlí. Asi 24hodinové delirium provázejí vize. Při tomto obřadu se klade velký důraz na to, aby během této doby iniciovaný našel svého duchovního spojence, např. v podobě některého zvířete. Duch durmanu byl také schopen zodpovědět každou otázku, kterou mu zasvěcovaný položil. Po odeznění účinku si s pomocí kmenového šamana mohl iniciovaný své vize vyložit a zjistit tak, co ho očekává v budoucnosti. Moderní šamani z jižního Mexika kouří listy durmanu neškodného, aby se uvedli do jasnovidného stavu a byli schopni zjistit skryté příčiny nemocí, nalézt ztracené nebo ukradené věci apod.

Na počátku novověku se v Evropě používání durmanu spojovalo vždy s čarodějnictvím. Znalost magického působení durmanu sem prý přinesli cikáni. Za pomoci vykuřování semeny zaháněli strašidla, vyvolávali duchy a věštili. V západním hermetismu je durman i dnes významnou složkou divinačních, obranných a nekromantických kuřidel.

Blin

Rulík zlomocný

Tato statná trvalka lesních mýtin kvete nachovými květy svěřenými k zemi a plodí lesklé kulaté bobule, nejprve zelené, v době zralosti pak černé. Kromě alkaloidů hyoscyaminu, atropinu a scopolaminu obsahuje také beiladonin. Největší koncentrace účinných látek je v kořenu, ale obsaženy jsou v celé rostlině. Příznaky otravy jsou stejné jako u předchozích dvou rostlin. Signatura Marsu se v rulíku dělí o vliv se Saturnem.

Rulík je další klasickou magickou rostlinou. Při antických slavnostech Boha Dionýsa pili účastníci víno obsahující šťávu z plodů rulíku. Taková směs patrně ještě umocňovala orgiastický charakter oslav. Martičky astrální charakter rulíku nacházel uplatnění v praktikách římských knězi. Při magických rituálech, které měly Římanům zajistit válečná vítězství, pili hierofanti rulíkový nápoj, aby je bohyně války Bellona mohla snáze vyslyšet a splnit jejich prosby.

Také v germánských oblastech byl rulík velmi ctěn. Německé názvy rulíku „bobule spánku“, „bláznivý kořen“ či „ztreštěná třešeň“ poukazují na to, že znalost psychoaktivních účinků rostliny zde nebyla neznámá. Stará jména jako „vlčí oko“ a „zběsilá bobule“ poukazují na vazbu na mytologický okruh boha divoké honby Wotana. Existují záznamy o tom, že ještě v 19. století lovci před začátkem honitby polykali několik bobulí rulíku, aby si zostřili smyslové vnímání a zároveň aby jim bůh Wotan dopřál úspěšný lov.

Ve středověké Evropě byl rulík nepostradatelnou součástí arzenálu klasického čarodějnictví. Nacházel zde uplatnění zcela tradičně v čarodějných sabatových mastech, v nápojích lásky a při očarování nejrůznějšího druhu, ale také v rituálech lykantropie a jiných magických proměnách ve zvířata.

Exaltační kuřidlo obsahující rulík se používá v kultu *wicca* při samainovém rituálu. Když se za posvátné noci shromáždí členky konventu, vyberou ze svého středu jednu, která bude pro tuto noc věštkyní. Ta pak inhajuje dým rulíkového vykuřovačla, a když upadne do transu, zodpovídá otázky ostatních. Během takto změněného vědomí může i navázat kontakt s přírodními duchy nebo s pohanskými bohy.

Bolehlav plamatý

Dvouletá rostlina nevýrazného vzhledu, roste na vlhčích místech, v příkopech a houštinách. Od ostatních zástupců čeledi mrkvovitých se dá odlišit pomocí několika znaků. Na spodní části lodyhy má výrazné purpurové skvrny, připojení řapíků k lodyze je hladké, bez zduření a rostlina zvláště při zavádání silně páchne myšinou. Těkavý alkaloid coniin je obsažen v celé rostlině, ale nejvíce v nezralých plodech. Při otravě pociťuje postižený brnění a chlad, následuje obrna svalstva končetin a trupu a pak za jasného a plného vědomí smrt.

Již od starověku se bolehlav používal jako smrtelný jed, omamný prostředek, ale také jako afrodiziakum. To přesně odpovídá jeho planetárním signaturám,

Rulík

Bolehlav

kterými jsou Saturn a Neptun. Bolehlav se někdy přidával do čarodějných masť a exaltačních kuřidel. V hermetismu platí za prostředek umožňující spojení s říší mrtvých.

Náprstník červený

Z přizemní růžice plstnatých listů vyrůstá v druhém roce vegetace této dvouletky přes metr vysoký stvol zakončený hroznem purpurových květů. Ve volné přírodě se vyskytuje zřídka, ale pro své okrasné vlastnosti bývá často pěstován v zahradách. Celá rostlina je velmi jedovatá. Účinné látky, digitoxin, gitoxin a další ovlivňují činnost srdce. Při otravách byly pozorovány halucinační změny barevného vidění. Planetární signaturou rostliny je Mars.

Oblastí přirozeného výskytu náprstníku je západní Evropa, a jako magické rostliny si ho prý velmi cenili keltští druidové. Jeho welšský lidový název „skřítkovy rukavice“ naznačuje jeho spojení se světem přírodních bytostí, vil a skřítků. Ve starším evropském hermetismu nebyla tato droga příliš známá. Rovněž objev účinných léčivých látek v náprstníku je poměrně nového data. Využití této magické drogy druidy je nejisté, ale lze je předpokládat. V moderní době experimentoval s náprstníkem H. E. Douval, který jej doporučuje jako součást exaltačních kuřidel.

Oměj šalamounek

Vytrvalá hlíznatá rostlina podhorských oblastí, vykvétá hrozny tmavomodrých až fialových květů. Obsahuje alkaloid aconitin, který je jedním z nejprudších a nejrychleji působících jedů. Je obsažen v největším množství v hlíze, ale i v ostatních částech rostliny. Ke smrtelné otravě může dojít už po požití tří miligramů aconitinu. Saturn v aspektu boha smrti prostřednictvím oměje zjevuje svou sílu více než naléhavě.

Podle staré řecké pověsti vznikl oměj ze slin trojhlavého psa Cerbera, který hlídá vstup do podsvětí. Jako magickou rostlinu říše stínů používala ormej čarodějnice Médea. Indická tantrická sekta stezky levé ruky Agoriové užívá oměj při rituální identifikaci se svým hlavním bohem Sivou. Podle nauky hinduismu je Šiva patronem všech omamných prostředků a jedů. Na začátku světa totiž sám na sobě vyzkoušel účinky všech jedovatých látek a stal se přitom tak modrým, jako jsou modré květy oměje. Agoriové při invokacích Sivy kouří směs sestavenou ze sušených hlíz oměje a z konopí. Užívají ale také další jedy, minerální, rostlinné i živočišné, např. arsenik, rtuť, durman, opium nebo kobří jed. Jaké procento členů této extrémní sekty ukončí v náručí boha Šivy svou pozemskou inkarnaci, není známo.

Ve středověku se snad jeden z druhů oměje - oměj vlčí mor - používal při lykantropických rituálech, a pochopitelně nechyběl ani v čarodějných mastech určených pro let na sabat. Předpis na poměrně nebezpečnou sabatovou mast podává F. Kabelák:

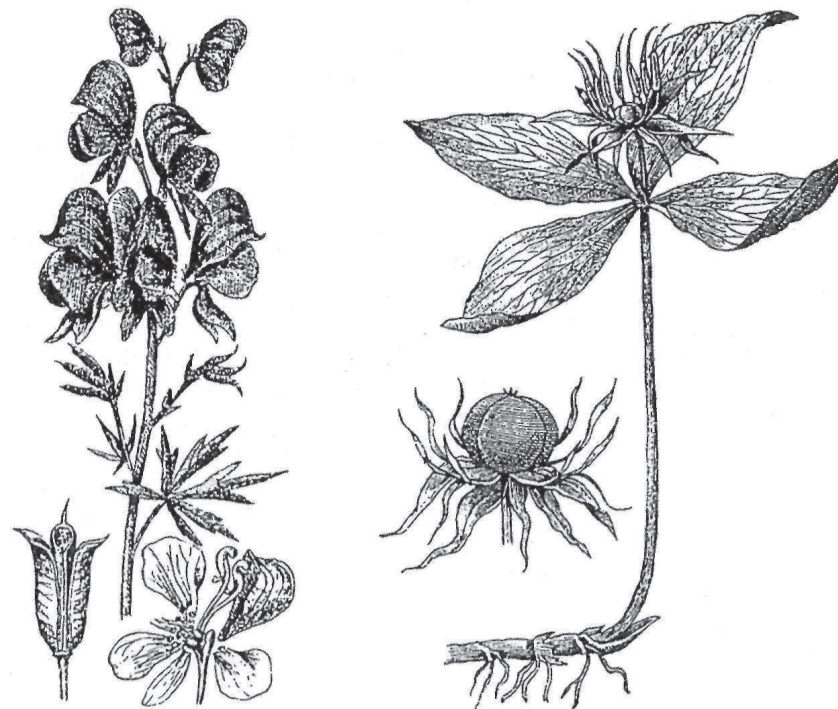
Za ubývající lunny nasbírej: kořen rulíku 5 dílů, lilek černý 5 dílů, oměj 8 dílů, mochna 2 díly, list slézu 4 díly, mák setý 10 dílů, blín černý 10 dílů, bolehlav 8 dílů, čemeřice 6 dílů. Zhotov z toho kvintescenci a zpracuj s 200 díly zvířecího tuku v mast. Jako základní ingredience pro výrobu masti lze také použít čisté alkaloidy hyoscyamin, morfin, kokain, atropin a papaverin.

V současném novopohanství se oměj používá jako vykuřovadlo a nebo se sází na hroby blízkých osob jako oběť andělu smrti, aby otevřel cestu novému životu.

Méně známé magické drogy

Výčet psychoaktivních magických rostlin tímto zdaleka nekončí. Znalost účinků některých z nich však bohužel upadla v zapomnění, a některé naopak možná ještě čekají na své docenění. Ještě se stručně zmíním o několika rostlinách, které se vyskytují v magických receptech.

Vraní oko čtyřlíst je rostlina vlhkých lesů. Je velmi pozoruhodného vzhledu. Ze silného oddenku vyrůstá stonek, který - jak napovídá název - nese jen čtyři listy. V jejich středu se objevuje zelený květ a později plod - modročerná kulatá bobule. Tato další saturnská rostlina je prudce jedovatá a právem se řadí

Oměj

Vraní oko

k čarodějným rostlinám. Přestože se nezachoval přesný popis jejich magických sil, lze se domnívat, že budou analogické schopnostem vran jako magických ptáků: tedy umění komunikovat s druhým světem, navázat kontakt s mrtvými a nazírat do minulosti a budoucnosti. F. Kabelák uvádí předpis na odpařovací magické kuřidlo, používané při práci s magickým zrcadlem, jehož součástí je vraní oko.

Lilek černý obsahuje v nati a nezralých bobulích alkaloidy solanin a solanidin. Tyto látky působí místně dráždivě, po vstřebání do krevního oběhu tlumí činnost nervové soustavy, dýchacího systému a srdce. Také byly pozorovány poruchy sluchu a vidění. Podobné účinné látky ve vyšší koncentraci obsahuje i lilek potměchuť. Narkotických účinků obou těchto saturnských rostlin si velmi cenili Germáni. Pojmenování „noční stín“ označovalo kromě těchto rostlin také druh onemocnění s duchovní příčinou. Způsobuje ho totiž démon, který jako noční můra posedne spícího člověka. Postižený se ho může zbavit právě s pomocí Klku, který noční mýru svým uklidňujícím působením přemůže. Lilek je mimo jiné i součástí slavného Eckartshausenova kuřidla.

Vřesovištní rostlina rojovník bahenní obsahuje narkoticky působící silici ledol. Této jeho přednosti využívali již sibiřští šamani. Pro dosažení stavů transu inhaiovali kouř z doutnajícího rojovníku. V západním hermetismu se tato rostlina přidává do exaltačních kuřidel.

Z pupenů topolu černého se připravuje známá topolová mast, která má přínášet uklidnění, spánek a veselé sny. Její složení nápadně připomíná různé sabbatové masti. Podle Piobba se připravuje se takto: Čerstvé listy máku, rulíku, blínu a lilku se povaří v sádle, přidají se roztlučené suché pupeny topolu a vše se nechá 24 hodin luhovat. Rostliny se odstraní a vzniklou mastí se natírají tepny na ruku a na nohu. Populeum (topolová pryskyřice) sice neobsahuje žádné vysloveně psychedelické látky, ale je možné, že některé její složky se určitým způsobem zúčastňují biochemických reakcí, které v organismu probíhají v důsledku lehké otravy opiáty a tropanovými alkaloidy, jež po aplikaci této masti nastane. Je třeba si uvědomit, že v případě použití směsi magických drog vstupují do hry desítky, ne-li stovky organických látek, jejichž vzájemná interakce v organismu je toxikologicky jen velmi těžko exaktně zachytitelná. Hlavními složkami topolových pupenů jsou glykosidy salicin a populin, dále ilavonové glykosidy chrysin a tekteohrysin. Rovněž obsahují silice, třísloviny, vosky a pryskyřice.

Jednoletá rudě kvetoucí bylina vlčí mák roste planě v Evropě a v celém Středomoří. V těchto oblastech byl vždy ceněn jako kultovní a magická rostlina. Používali ho Asyřané, v Egyptě byl často zobrazován jako ornamentální rostlina, a na Kypru byl zasvěcen bohyni Afrodítě. Přestože Plinius uvádí, že výtažek z vlčího máku má podobné účinky jako šťáva z máku setého, účinné látky obou rostlin se liší. Ve středověku již vlčí mák patřil mezi klasické rostliny čarodějnictví. Čarodějnická mast podle starého předpisu sestávala ze 100 dílů vepřového sádla, 5 dílů hašiše, hrsti konopného květu, hrsti květu vlčího máku a štipce kořene černé čemeřice a topolových pupenů. Narkotickým působením této masti dojde k vymístění astrálního těla.

Další magická rostlina s bohatým symbolickým a rituálním významem je břečťan popínavý. Účinné látky břečťanu, hederin a inosit, nejsou farmakologicky příliš prozkoumané. Nicméně toxicita břečťanu není vysoká. Průběh otravy je podobný jako u atropinu. Břečťan je úzce spojen s kultem boha Dionýsa. Podle Plutarcha sídlí v břečťanu mocní duchové, kteří jsou schopni vyvolat u toho, kdo rostlinu požije, záchvaty šílenství a omámení, a u toho, kdo má dispozice k extatickým stavům, i určitý druh posedlosti. Listy břečťanu přidávané do vína, zvyšují jeho opojnost. Spojení břečťanu s tematikou sexuality, smrti a znovuzrození se v poněkud profánější podobě objevuje ve středověké Evropě. Zde se břečťan používal pro kouzla zaručující lásku a věrnost, ale i plodnost nebo neplodnost. Recept, jak pomoci nápoje, obsahujícího břečťan, obdržet prorocké sny, se zachoval v Leydenském papyru: „Smíchej po jedné unci břečťanu, blínu, lékořice a kořene mandragory. Jeden díl směsi zalij ráno

čtyřmi díly vína, večer slij a napij se; velmi dobré.“

Petržel zahradní je asi nejznámější kuchyňská bylina, ale velký význam má také v magii. Oba nejčastěji pěstované druhy, petržel kadeřavá a petržel kořenová, obsahují psychoaktivní látky myristicin a apiol. Řekové používali petržel při pohřebních rituálech; byla totiž zasvěcena bohyni Persefóně. Podle Celsa byla petržel spolu s opiem, pepřem, kadidlem a mnoha dalšími ingrediencemi součástí legendárního protijedu *theriak*. Přestože lidová pověra pokládala petržel za rostlinu, která má moc mařit kouzla čarodějů, jistě ve středověku nechyběla na žádné čarodějnické zahrádce. Tato rostlina byla součástí sabbatových mastí a prostředkem milostného očarování. Ze 16. století pochází následující předpis na vykuřovadlo, které slouží k vyvolání duchů nižších stupňů: „Po stejném dílu kořene petržele, semen koriantru, kořene bolehlavu, opia, rulíku, santalového dřeva a blínu smíchejte a vhodte na žhavé uhlí. Ve stoupajícím dýmu pak spatříte duchy.“

Břečťan

Z výše uvedených historických i současných způsobů používání psychoaktivních rostlin je zřejmé, že účinky jednotlivých druhů nejsou podmíněny pouze farmakologicky. Např. pro duchovní diagnostikování a léčení nemocí je možné použít tabák, mák setý, kokainovník nebo paulinii nápojnou, rostliny, které si nejsou botanicky příbuzné a ani jejich účinné látky nemají stejné chemické složení. Na druhou stranu s pomocí stejného druhu psychoaktivní rostliny lze dosáhnout podstatně odlišných mentálních stavů. Výsledný efekt požití drogy nezávisí pouze na samotné rostlině nebo v ní obsažené chemické sloučenině. Teprve interakce člověka, vyzbrojeného vůlí a imaginací, s hmotnou a astrální složkou psychoaktivní rostliny, může přinést požadovaný výsledek, jímž je skutečně magické působení. Obdobně probíhá také spolupráce magika s psychoaktivními houbami a živočichy.

Psychedelické houby

Rituální užívání posvátných hub je známo už od aztéckých indiánů. Posvátnou substancí *teonanacatl* neboli maso bohů tvořily různé druhy lysohlávek, kropenatců a dalších halucinogenních psilocybinových hub. Houby rituálně sbírali kněží za úsvitu po noci probdělé za recitace modliteb a zařikávání. Pak houby použili při věštebných, adoračních nebo léčitelských rituálech. Kult magických hub se v Mexiku udržel dodnes. Místní šamani používají lysohlávky pro účely divinace, s jejich pomocí předpovídají úmrtí osob, odhalují úmysly zlých čarodějů nebo také hledají ztracené předměty. Použití lysohlávek může pomoci nalézt řešení osobních problémů nebo zprostředkovat poznání.

Současná podoba „houbového obřadu“ tak jak ho praktikují mazatéčtí indiáni, je poměrně složitým procesem. Začíná již rituálním sběrem hub. Poté, co jsou lysohlávky nalezeny, klekne před nimi sběrač na kolena, zapálí tři svíčky a pronese modlitbu, ve které houby velebí, vyzdvihuje jejich schopnosti a sdělí jim, co od nich očekává. Pak potřebné exempláře sebere a umístí je na dobu tří dnů na domácí oltář nebo v místním kostele. Během této doby se houbám obětuje kadidlo nebo kopal. Tři dny před požitím hub je třeba se zdržet sexu, alkoholu i jiných drog a také všech činností souvisejících se zemědělstvím. Ráno čtvrtého dne se člověk vykoupe, dietně posnídá a po zbytek dne se postí. Za soumraku zapálí svíčku, vykuřuje kopálovou pryskyřicí a vedle sebe položí dvě vejce. Znovu pronese modlitbu k houbám, pak požije přiměřenou dávku hub v sudém počtu a v pasivním stavu očekává vize. Následující ráno sní větší množství chilli papriček a měsíc se zdrží masa a alkoholu. Rituálu jsou obvykle přítomni jeho přátelé nebo rodinní příslušníci, aby mu mohli být v případě potřeby nápomocní.

Mazatécká curandera Maria Sabina, která, jaksama říká, s pomocí magických hub a peyotlu lečí a zprostředkovává boží moc, zpřístupnila houbové obřady veřejnosti. Když díky svým kontaktům s etnobotanikou měla možnost použít při léčebném obřadu syntetickou drogu, ohodnotila ji jako dobrou a plně funkční.

Rituální užití přiměřeného množství lysohlávek magikovi umožňuje nazřít archetypální obrazy. Houby jsou schopny je ve formě vizí dodat skutečně „na požádání.“ Velmi poučné je také doslova bezprostřední poznání mechanismu prolnutí psychiky člověka s kolektivní duší houby. Člověk může nejen sledovat projevy toho, že si vzal houbu, od charakteristicky změněného vědomí po iluzi gumovitých, nebo lépe houbovitých nohou, ale může pocítit i to, jak houba zkoumá jeho. Pro obě strany může být takový kontakt velmi zajímavou a přínosnou zkušeností. Pro klasickou evokační praxi západního typu se však lysohlávky nehodí. Negativní vedlejší účinky působení lysohlávek jsou velmi slabé a ve srovnání s jinými drogami zanedbatelné.

Posvátná houba muchomůrka červená se nejčastěji spojovala s rituály sibiřských šamanů. Nové výzkumy ale ukazují, že psychotropní účinky muchomůrek byly známy již od doby kamenné v celé Asii i Evropě, odkud se znalost

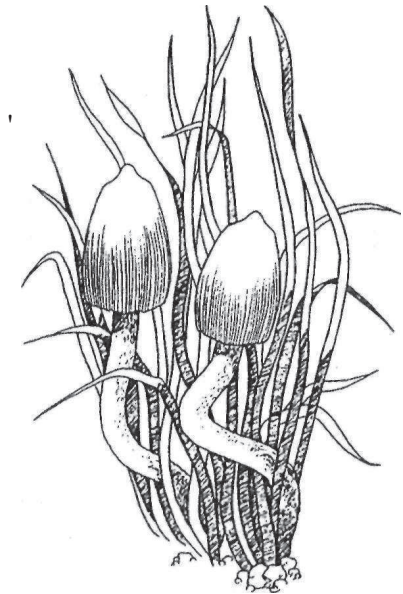
rituálního použití muchomůrek rozšířila do mnoha oblastí Ameriky. Podle legendy Korjaků vznikly muchomůrky ze slin nejvyššího boha, a proto je prý na místě je jako boží dar přijímat. Po požití čerstvých, sušených nebo vařených muchomůrek upadne šaman do jasnovidného transu, během kterého je schopen cestovat jinými světy, komunikovat s duchy předků nebo navázat kontakt s těmi entitami, jejichž pomoc potřebuje. Může nahlédnout do budoucnosti nebo minulosti, najít východisko z ohrožující situace a podobně.

V americkém prekolumbijském kultu hub byly muchomůrky považovány za posly podsvětí a bránu ke světu mrtvých. Používaly se v nekromantických rituálech, ale také při zasvěcování adeptů nebo při šamanském léčení.

Také v germánské mytologii se vyskytuje legenda o božském původu muchomůrky. Zde je tato houba darem boha poznání a extáze Wotana. V novopohanských rituálech se používá muchomůrkový nápoj při oslavě svátku Samain. V noci za úplňku před Samainem je třeba v lese vyhledat muchomůrky a několik nepoškozených exemplářů sebrat. Jako obětina Země se na místě zanechá trocha tabáku a jablko. Z klobouků hub se sloupne pokožka, rychle se usuší, zabalí do červené lněné látky a na tmavém místě uchová do Samainu. O samainové noci se sušená slupka vyluhuje ve studené vodě a na konci rituálu účastníci výluh vypijí. Pak se uloží ke spánku a sledují své sny. Všechny sny jsou považovány za významné a následujícího rána jsou vykládány. Obsáhlou zprávu o zkušenostech s muchomůrkou červenou podává A. Puharich ve svém díle *The Sacred Mushroom*. Je zde uveden např. postup pro nácvik uvolnění astrálního těla.

Psychedelika v živočišné říši

Velkému zájmu zasvěcenců se v mnoha kulturách světa těšily žáby a zvláště ropuchy. Ve střední Americe se ropucha pyšnila titulem „Mocný přivolávač deště“; uctívali ji Mayové i Aztékové. Mexičtí *brujos* i v dnešní době používají ropuší kůži v obřadech pro přivolání lásky nebo přímo jako afrodisiakum. Ze směsi ropušího masa, vápna a popela jistých rostlin připravený lektvar pijí mladí indiáni při rituálech přechodu do dospělosti. Během několikahodinového

Lysohlávky

stavu transu, v průběhu něhož jim *brujos* zpívají posvátné zpěvy, se objevují vize, které se trvale vtisknou do vědomí zasvěcovaného.

Pro pobaltské a germánské národy byla ropucha posvátným zvířetem, zatímco u hebrejců platila za zvíře nečisté a s nástupem křesťanské éry se stala zavrhaným symbolem zla. Od antiky po středověk byla ropucha oblíbenou součástí magických nápojů a čarodějnických mastí, neboť kromě toxikologických předností je tento živočich také výborným iluidickým kondenzátorem.

Zásady práce s magickými drogami

H. E. Douval, který se intenzivně zabýval prací s magickými drogami, stanovil následující základní pravidla pro jejich používání.

V odborné literatuře vyhledejte maximum informací o látce, s níž hodláte pracovat. Důležitý je údaj o maximální jednotlivé dávce drogy a o jejím antidotu. Je třeba mít na paměti, že účinky stejného množství drogy na různé jedince se značně liší. Obecně platí, že účinnost drogy je nepřímo úměrná věku a hmotnosti, a že ženy jsou k drogám citlivější než muži. Odlišná může být nejen intenzita účinku, ale také jeho kvalita. Rozhodně se tedy vyplatí otestovat nejprve působení několikanásobně menšího množství látky. Experimentátor tak zároveň zjistí, zda není na látku alergický. Zvýšená opatrnost je na místě především u směsí několika drog. Např. klasická sabatová mast může obsahovat na sto různých alkaloidů. Působení takové směsi lze jen těžko předem odhadnout. V magických rostlinách se může obsah alkaloidů a dalších psychoaktivních složek až dramaticky měnit. Záleží na době sběru rostliny, na místě, kde bylina rostla, na klimatických podmínkách a dalších vlivech. Žádnou z drog neužívejte dlouhodobě. Pokud zjistíte, že vám nějaká droga vyhovuje, že jste šiji oblíbeni, je třeba s pokusy ihned přestat. Znamená to totiž, že si tato látka „oblíbila“ také vás, a že by si vás ráda ponechala k osobnímu užítku. Nejedna šaman, který používal pro posílení jasnovidnosti alkohol, skončil jako alkoholik. Magik nikdy nesmí drogu aplikovat nitrožilně. Takový čin se totiž rovná uzavření paktu s duchovní inteligencí dané drogy. Mezi jednotlivými psychedelickými experimenty by měly být dostatečně dlouhé intervaly. Zajistěte si, abyste v den následující po aplikaci drogy nemuseli vykonávat žádnou náročnou činnost. Pokud je to možné, měla by být práce s magickou drogou přítomna osoba, která by vám v případě potřeby byla schopna poskytnout účinnou pomoc. Jako při každém jiném magickém rituálu je nutné i v tomto případě vyloučit vrušování vnějšími vlivy. Nečekaná návštěva, která přijde uprostřed psychedelického experimentu, nebývá ku prospěchu věci. Charakter působení mnoha drog je silně ovlivnitelný očekáváním. Pozitivně působí jasné stanovení cíle operace a odvážný, ale uvážlivý přístup. Strach, nejistota a váhavost jsou naopak nežádoucí. Nikdy neoperujte s magickými drogami, jste-li nemocní, oslabení nebo pod vlivem silných emocí.

Osoby psychicky labilní by se do práce s magickými drogami vůbec neměly

Podle této stati rozhodně není propagovat zneužívání psychotropních látek ani poskytovat návody pro jejich užívání. Chtěla jsem poukázat ^v y z n á m jakož i na kulturní a historické souvislosti tohoto tématu, neboť drogy vždy hrály v kontextu jak lidové magie tak i klasického hermetismu rmmoradne důležitou roli.

léčení rostlinami

Počátky umění léčit pomocí rostlin můžeme nalézt již na úsvitu dějin lidstva, v době pravěku. Objevují se přírodní léky z bylin a posléze i záznamy o magickém léčení, při kterém byly hojně používány různé druhy rostlin. Kněží a kněžky, kouzelníci a vědmy, medicinmani a curandery, ti všichni s úspěchem využívali mocných sil rostlin ve prospěch nemocných na těle i na duchu. Metody magického léčení, které jsou používány v současné hermetické praxi, mají své kořeny především v naukách Babylónie a starověkého Egypta, významným zdrojem inspirace je také antické Řecko.

Historické podoby magického léčení

Podle představ Babyloňanů byly nemoci způsobené vlivem zlých duchů a démonů. Proto i léčení muselo být povýtce „duchovní“. Hlavní roli proto při léčení hrál zaříkávač, *ášipu*. V mezopotámské oblasti se používaly ve velké míře rostlinná léčiva. Jednak samostatné byliny a pak různé nálevy, odvary a výluhy bylin ve víně, v pivu nebo ve vodě. Jeden zachovaný recept například předepisuje usušit jablko a kořen chebule, rozdrtit je na prášek a ten rozpustit v pivu. Zvláště oblíbené byly stálezelené rostliny, například cypřiš nebo cedr. Vlastní léčivé vlastnosti těchto stromů jsou ještě podpořeny symbolickým významem stálezelených rostlin, které byly již od starověku symboly nesmrtelnosti. Další obvyklé složky léků byly sůl, olej a hlína. Sbírká hliněných tabulek nazvaná Akkadská rukojeť lékařských diagnóz a prognóz obsahuje množství návodů na léčení konkrétních nemocí i obecně doporučované postupy pro magické léčení. Zaříkávač obvykle nejprve prohlédl nemocného, stanovil diagnózu a zvolil vhodné léky. Pak přistoupil k vyhánění nemoci. Zaříkávání vypadalo například takto:

*Jsem zaklínač, velekněz Eův,
jakmile vstoupím do domu nemocného,
Šamašje přede mnou, Sin za mnou, Nergal po pravici, Ninurta po levici.
Zlý duchu, nemoci, smrti, zlý osude, vzdal se z tohoto domu!
Já jsem zaklínač Eův!
Jsem vymítač, který přemohl zemi!
Odznaky Eovy jsou v mých rukou, dřín, vznešená zbraň Anuova, je
v mých rukou.*

*Mám ve své ruce palmovou ratolest veliké síly.
Proti tobě, nemoci, jsem se zahalil do červeného pláště, který vzbuzuje
hrůzu,
na zárubeň dveří jsem pověsil rejska a na kolíček jsem zavěsil snítku
kapary.
Nemoci zmiz a nevracej se již k tomuto člověku!
Nemocný se uzdraví.*

V textu zaříkávání je zakomponováno několik jmen rostlin, zaklínač se zde nepochybně dovolává jejich symbolické a duchovní moci. Při východu Jitřenky se nemocnému podávaly předepsané léky, obětovalo se bohům a dokud nemoc trvala, hořelo u hlavy nemocného kadidlo.

Typické příklady magického léčení nemocí za pomoci rostlin nabízí babylónská sbírka zaklínání *Labartu*. Zajímavý je například návod na vyléčení zimnice. Léčení sestává ze dvou částí. Nejprve je pacient polit jakýmsi bylinným výluhem smíšeným s vínem. Nemocný má mít během tohoto úkonu na ruce magický prsten, jehož třpytivý kámen má jako symbol ohně a světla moc odhánět zlé demony. Pak je nemocný sedmkrát potřen mastí, jejímž základem jsou magicky preparované rostliny. Recept sděluje sám bůh Ea svému synovi Mardukovi:

*Proti horkosti a opět chladu, jenž pro tělo jest zhoubným,
vezmi vodu z cisterny, již se ruka nedotkla,
naplň jí nádobu šukharatu,
dřevo Binu, bylinu Maštakal, rákos Šalalu,
tlustou rostlinu Ukhulu,
třpytný prsten připoj a víno datlové k tomu přiměš,
vylij vodu tuto na onoho člověka,
potom vyrvi kořen rostliny Matkami,
rozmělni čistou sůl a čistou Ukhulu bylinu,
olej Matku, jenž z hor pochází, k tomu přidej,
a sedmkrát natři tím tělo onoho člověka!*

Podle předpisů asyrské magické knihy *Surpu* zahání kněz nemoc tak, že se za pomoci magického rituálu identifikuje s nemocným, působí na démona, nebo případně na čaroděje, který jeho nemoc způsobil, a snaží se zlomit jeho moc. Hojně přitom využívá symboliky posvátných rostlin.

*Tak jako tuto cibuli, slupek zbavenou a vrženou do ohně,
sžírající plamen spálí a ona již nikdy více v zahradě nevzroste,
prstí a stružkou nikdy více obtočena nebude,
ani její kořen nikdy více v prstí nezakotví,
její stvol nikdy více nevzroste a slunečního světla neuzří on,
nikdy již ona sama na stůl boha nebo krále nepřijde
~ tak nechť kletba, kouzlo, žal a zármutek,*

*nemoc, jez vězí v těle mém, mém mase, údech mých,
necht' jako tato cibule jest obloupána teď!*

Zaklínání provázek zřejmě kněz dalšími magickými úkony a na závěr rituálu slupky cibule spálil. Tento druh zařikávání měl ještě další varianty, nemoc má být odtržena jako datle, odříznuta jako palmová větev a má mizet tak jako jsou odtrhávány okvětní lístky květiny. Nemoc je zničena, tak jako jsou nenávratně spáleny datle, větve nebo slupky cibule.

Jeden z nejstarších lékařských spisů, Ebersův papyrus, který je také nazýván Hermetická kniha o léčích Egyptanů, uvádí zajímavý návod na vyléčení zácpy. Jednalo se o lék připravený z leknínu posvátného. Při obyčejné zácpě se z leknínu připravilo klyzma. Byl-li si však lékař jistý, že je pacientova potíže způsobena nepřízní nějakého démona, byl z listů leknínu a dalších ingrediencí připraven léčivý nápoj. Leknín, jedna z nejposvátnějších rostlin Egyptanů, měl patrně obzvláštní moc působit proti zhoubnému vlivu duchovních bytostí.

Egyptské zaklínání proti nemoci *mešpent*

Nad rostlinou *ennek* odříkejte: „Vyjeli ty, jez vstupuješ a neodcházíš, jez odnášíš, ač nemáš rukou. Uteč ode mne, já jsem Hor. Odejdi, jsem syn Usirův. Zaklínadla mé matky Isis jsou ochranou mého těla, takže se nemůže stát nic zlého mým údům. Nemoc se nemůže usadit v mém těle.“ Opakovat sedmkrát. Rostlinu *ennek* uvařte, rozetřete a dejte ji sníst nemocnému. Uzdraví se.

Zaklínání spáleniny

Vezměte lusky akácie, vařená zrna a bobule, koláče z ječné mouky, vše rozdrťte a smíchejte s mlékem ženy, která porodila chlapce. Nad směsí proneste zaklínadlo: „Mladičký Hor byl v bažině a padlo na něj hořící dřevo. On neznal je a ono neznalo jeho. Nebyla při tom jeho matka, aby ho zaříkala, a jeho otec se šel projít. Byli tam jen čtyři Horovi synové. Hor jim řekl: „Přived'te sem Esetu z jejího domu, aby zanechala své práce a přišla.“ Eset přišla a říká: „Můj synu Hoře, dávám své mléko na tvé tělo a ono tě uzdraví. Zaženu oheň od tebe.“ Léč při kládejte na spáleninu, dokud se nezahojí.

Zařikadlo proti nemoci *ochev*

„Ó Hoře! Ó Re! Ó Gebe! Ó Usire! Ó čarovná moci! Ó Pravodstvo! Sláva vám, velcí bozi, kteří přivádíte nebešťana z *duatu*, kteří ho vedete k zemské půdě, kteří provázíte Rea, když vychází z horizontu, kteří veslujete v člunu večerním a plujete v člunu ranním! Přijďte ke mně, sestupte ke mně, přidružte se ke mně, když přišlo na mne nějaké zlo, nebo nějaké trápení, nebo nějaká nemoc, jež je v mém těle nebo v jakémkoliv údu!“ ... „Přinesl jsem rostlinu, jež

vyrostla sama sebou. Jako není nic špatného na vás, bozi, tak ať není nic špatného na mně!“

Toto se říká nad větví tamaryšku a nemoc *ochev* se do ní zakleje.

Mnoho léčebných metod používaných v období antiky bylo směsí racionálního využití znalosti účinků léčiv a použití magických postupů. Dosud přetrvávala víra, že rostliny mohou dokonale uplatnit svou léčivou sílu jen v případě, že byly sklizeny rituálním způsobem. Pro antický svět byla jednou z nejvýznamnějších posvátných rostlin pivoňka. Byla důležitou rostlinou pro magické léčení mnoha druhů nemocí. Tato mysteriózní bylina byla prý stvořena měsícem a byla zasvěcena ženským božstvům spjatým s lunou, a proto byla zcela přirozeně lékem na náměsíčnost. Náměsíčnému, který se právě nacházel v transu, se zavěsila magicky sklizená pivoňka na krk a postižený se okamžitě vrátil k normálnímu vědomí. Pokud pak u sebe pivoňku nosil poctivě každý den, nemohla ho již taková zákeřná nemoc přepadnout.

Magická moc rostliny podle starověkých představ sídlila v jejím kořeni. Antičtí sběrači kořenů, *rhi-zotomové*, (o kterých mimochodem antičtí autoři, například Homér nebo Diokles tvrdili, že objevili léčivé účinky farmak) ještě hovořili s duchy rostlin, dbali na božstva, kterým byly jednotlivé rostliny zasvěceny, a pro léčení využívali vhodné hvězdné konstelace. S Hippokratem se začíná antické lékařství stále více racionalizovat a magické léčení je potlačováno. V léčebném kultu Asklépia

Rhizotomos sklízí personifikovanou mandragoru

zůstaly zachovány jen některé prvky magického léčení až do období pozdní antiky. Příkladem čistě magického léčení nemoci pomocí magické rostliny je níže uvedený návod z období pozdní antiky. Nemocný je zbavován podagry za pomoci blínu. V rituálu jsou patrné židovské vlivy.

Před západem slunce, když stojí luna ve znamení Vodnáře nebo Ryb, vyhledejte posvátnou rostlinu blín. Uchopte ji palcem a ukazováčkem levé ruky tak, aniž byste se dotkli kořenů, a přitom říkejte: „Mluvím k tobě, mluvím k tobě, posvátná rostlino. Nazítřek tě volám do domu Fileaova, abys poručila nemoci rukou a nohou muže jménem N. N., aby se utišila. Zaklínám tě při velikém jménu Iaoth Sabaoth, který je bohem, jenž pevně připoutal zemi a uklidnil moře i přes množství potoků, které se do něj vlévají, který ženu Lotovu vysušil a proměnil v solný sloup. Přijmi do sebe ducha země, tvé matky, a její sílu, a vysuš otok z nohou a rukou tohoto muže jménem N. N.“ Následující den před východem slunce vezměte kosti nějakého mrtvého zvířete a vyhrabte s nimi rostlinu. Uchopte kořeny a řekněte: „Zaklínám tě při svatých jménech Iaoth, Sabaoth, Adonaj, Eloí!“ Pak na kořen nasype plnou hrst soli a řekněte: „Jako se nezvětší množství této soli, ať se nezvětšuje utrpení tohoto muže!“ Pak vezměte špičku kořene a zavěste ji nemocnému na krk. Nemocný musí dbát, aby kořen nepřišel do styku s vodou. Zbytek kořene nechtě 360 dní viset nad ohněm.

Ve spise *Medicina Antiqua* je uvedena krásná modlitba k bohyni Země. Velká bohyně, v aspektu matky rostlin a všeho živého, je zde žádána o předání schopnosti magicky léčit:

*Svatá bohyně Země, jez jsi zrodila všechny bytosti přírody,
Ty, jez jsi vše zrodila a každodenně plodíš,*

*Ty, vládkyně nebes a moře a všech věcí,
po právu jsi nazývána matkou všech bohů,
neboť Ty vítězíš nade vším svou láskou, ...
Rostliny, jez Tvá Velikost zplodila,
daruj všemu lidu, abys ho zachránila.
Přenech mi tyto své léky,
necht' ke mně přijdou s veškerou Tvou léčivou mocí.
Ať již z nich připravím cokoliv, ať působí dobře.
Ať již tento lék podám komukoliv, kdo jej ode mne vezme,
dej, ať se uzdraví.*

Žaltář krále Šalamouna, kniha lidové středověké magie, nám přibližuje, jakým způsobem se v této době přistupovalo k magickému léčení chorob.

Proti choleře a píchání v bocích

Vezměte jeden fik a osmažte ho v mandlovém oleji smíšeném s medem. Pak ho okuřte kadidlem a přiložte nemocnému na bolestivé místo. Pacient ať pronese tato slova: „Adonay, rozpomeň se na mne, jako na svého čeledína Hiskiu, který Tobě věrně sloužil a spravedlnosti plným srdcem konal, což se Tobě líbilo.“ Tento postup opakujte každý den, dokud se pacient neuzdraví.

Ve staré Anglii byl oblíbenou magickou rostlinou oman pravý. Byl mocným prostředkem pro léčení těch nemocí, které byly podle představ tehdejších léčitelů zapříčiněny démonickými vlivy. Oman se tedy používal například pro zapuzení noční můry, pro odstranění posedlosti nebo ústřelu. Rostlinu bylo nutné nejprve rituálním způsobem sklídit, a poté magicky aplikovat. V následujícím návodu pro vyléčení nemocného se mísí pohanské magické praktiky s křesťanskými formulemi.

Ve čtvrtek po západu slunce jdi na místo, kde roste oman. Postav se k rostlině, přilož na ni nůž a přezpívej *Benedicite*, Otčenáš a litanie. Pak odejdi. Následující den za svítání jdi do kostela, pokřižuj se a poruč se do ochrany Boží. Vyjdi z kostela a kdybys uviděl něco ošklivého nebo nějakého člověka, jak kráčí proti tobě, neříkej takové bytosti ani slovo. Vrať se k rostlině, kterou jsi si předchozí večer vybral, opět přezpívej modlitby a rostlinu vykopej. Nech na ní přiložený nůž a pospíchej do kostela, jak rychle jen můžeš. Zde ulož nůž i oman pod oltář a obojí zde zanech dokud nevyjde slunce. Teprve až uvidíš slunce na obloze, vezmi oman a odnes jej domů. K omytému omanu přidej čistec a trochu lišejníku z krucifixu. Vše třikrát promyj v mléku a třikrát přelij svěcenou vodou. Poté byliny polož na zem, zazpívej nad nimi Otčenáš, *Credo*, *Gloria in excelsis Deo* a litanie a mečem okolo nich vyryj do čtyř světových stran kříže. Konečně z rostlin připrav nápoj a dej ho vypít nemocnému. Brzy mu bude lépe.

Naproti tomu zaklínadlo, které pronášel štýrský sběrač kontryhelu, je již prakticky zcela křesťanské. Poté, co obětoval zemi kousek chleba nebo minci, řekl:

*Alchemilko, alchemilko
Ty svatá alchemilko
Toto jsou kořeny alchemilky
Plášť naší milé Panny Marie
Kořen je kořenem
Kořenem nade všechny kořeny*

*Toto je bylina alchemilka
Plášť naší milé Panny Marie
Bylina nade všechny byliny
Bylinka nade všechny bylinky*

*Naše milá paní je nejčistší panna
Je ženou nade všechny ženy
Paní nade všechny nejčistší panny*

*Toto jsou kořeny alchemilky
Kořeny nade všechny léčivé kořeny
Ó, svatá alchemilko*

*Já, XY, prosím Boha všemohoucího a nejčistší Pannu Marii
Za všechny nemocné
Aby byli zbaveni všech nemocí
Které jim vládnou
Amen*

Odejdete, uzdravte se, odejdete, uzdravte se

V oblastech severní Evropy přikládají léčitelé nemocným na bolavá místa doutnající kousky choroše, který roste na břízách. Z popáleniny vzniklé tímto způsobem prý pak unikne jed nebo duch nemoci. Částečné zuhelnatělé kousky tohoto choroše byly nalezeny při vykopávkách starověkých sídlišť na severu Evropy.

Šamani Sibíře používají jako účinné pročišťovacího organismu bezovou kůru. Kůru sbírají na podzim. Pokud ji odříznou z kmenu zdola vzhůru, vyvolá zvracení, pokud ji sloupnou shora dolů, zapůsobí jako projímadlo.

Mezi starými Slovany bylo zvykem zavěšovat u postele nemocného větve rostlin s trny, aby magickým způsobem odháněly nemoci a všechno zlo, které by zesláblému člověku mohlo uškodit. S oblibou se pro tyto účely používaly větve trnky, šípkové růže a Mohu. Samotné trny těchto rostlin se také zašivaly do oděvu jako preventivní ochrana před demony nemocí.

Také keltská tradice nám zanechala některá doporučení, jak se zbavit některých zdravotních obtíží pomocí magických postupů:

Nemocné dítě se uzdraví, protáhne-li ho matka rozštěpem mladého jasanu.

Věvec z fialek odstraňuje bolest hlavy a zbavuje nespavosti.

K posílení očí hleďte do slunovratového ohně skrz svazek stračky.

Šťavel kyselý umístěte do pokoje nemocného, aby přilákal zdraví a napomohl uzdravení.

Jmelí se nosí na ochranu před vším zlem a nemocemi.

Mumiální léčba

Mumiální hermetické léčení je proces vysloveně magický. Na astrální tělo člověka se působí tak, aby nabylo ztracenou harmonii. Zprostředkovatelem účinku je mumie, která je přivedena do kontaktu se zdravým živým organismem. Mumie je část těla člověka nasycená jeho astrální substancí neboli ódem, jako např. vlasy, nehty, krev nebo moč. Takzvaná transplantace se v praxi nejčastěji provádí do organismu rostlinného, ale použít lze také zvíře nebo nerost. Vitální síla rostliny pak působí zpětně na pacienta, z jehož těla mumie pocházela, a následkem je jeho uzdravení. Mumie nesmí být ve spojení s rostlinou déle, než po dobu léčení. Je-li pacient uzdraven, je třeba kontakt přerušit, neboť působení silného vitálního dynamismu rostliny by mohlo vyčhlít nabytému rovnováhu opačným směrem. Volba rostliny vhodné pro určitou nemoc a pro konkrétního pacienta se řídí astrologickými signaturami. Také vlastní proces léčby by měl probíhat v souladu s hvězdnými konstelacemi. Dokonalé intuitivní nazírání přirozených signatur můžeme obdivovat v tomto zápisu F. Kabelaka: „Zde na okraji lesa stojí nádherná *Betula alba*, bříza. Co můžeme očekávat od tohoto ušlechtilého stromu? Je jemný zjevem, hmota ustupuje do pozadí. Představuje ušlechtilý štíhlý typ, jehož obdobou jsou ony chronické typy povah, které se vyvíjejí dědičností. Vztahy břízy k pokožce jsou přímo do očí bijící, trhliny, oloupaniny, změny v barvě. Celá životnost stromu

Kontryhel

zdá se být soustředěna v kůře. Proto bříza umírá, je-li kůra navrtána k získání mízy, používané jako kosmetikům. Ústrojem, který vnitřně koresponduje s pokožkou, jsou ledviny. V bříze jest jejich činnost zastoupena listy. Kmen a větve jsou husté. Jejich kůra je výbornou ochranou před vypařováním. Oproti tomu listy obstarávají oběh vody, jsou proto lékem na vodnatelnost."

Jako pomůcku pro nás ostatní, méně inspirované, nabízí O. Griese ve své knize Mumiální hermetická léčba příklady rostlin, jejichž signatury odpovídají jednotlivým částem lidského těla:

mozek - vavřík, ořešák, pivoňka
 vlasy - netík ženský vlas
 uši - kopytník
 oči - světlík, heřmánek, kozlík, sedmikráska, mochna husí
 nos - máta peprná
 dásně - netřesk menší
 zuby - blín, smrk
 hrtan - yzop, brčál menší
 játra - jaterník, hrušeň, routa
 srdce - meduňka lékařská, srdcovka
 plíce - plicník lékařský, karafiát
 siezina - vlčí bob, jelení jazyk, krtičník hlíznatý
 žaludek a střeva - zázvor, puškovec
 močový měchýř - koniklec
 mužské pohlavní ústrojí - árón, bob, dub
 ženské pohlavní ústrojí - přeslička, bukvice
 ledviny - petržel, jehlice trnitá, kamejka
 páteř - kaprad
 nohy - kakost
 ruce - fik

Příklady praktického užití mumiálního léčení

Bolest hlavy odstraníme, nosíme-li na krku zelenou vrbinu kořenem nahoru. Chceme-li použít implantace, volíme šalvěj, vrbinu nebo bukvice. Pokud je bolest hlavy součástí horečnatého onemocnění, implantujeme do máku nebo do vlašského ořechu.

Proti otokům se doporučuje přikládat na choré místo obyčejnou hlínu. Když se zahřeje, přemístí se do květináče a oseje řepným semenem. Také lze nemocné místo mírně naříznout, zachytit vytékající krev na bavlněný hadřík a ten vložít do osaměle stojící vrby.

Nemoci pohlavní vyléčíme, ostříháme-li tři dny před novým měsícem pacientovi nehty na ruku i na nohu a přidáme k nim trochu vlasů. Vše se zabalí do lněného hadříku a vloží do otvoru vyvrtného v bezu. Do otvoru zatlučeme čerstvý hlohový klín.

Nemoci ledvin implantujeme do bobu, jehlice nebo petržele. Rostliny se ke konci vegetačního cyklu vytrhnou a hodí do tekoucí vody, což pomáhá zvláště při ledvinných kamencích.

Choroby žaludeční implantujeme do puškorce nebo zázvoru. Při žaludečních křečích velmi pomáhá nošení semene reveně ve lněném sáčku na žaludečním důlku.

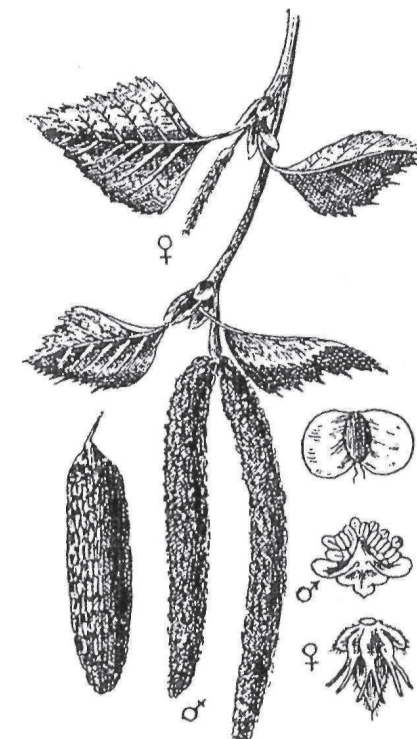
Bolesti zubů odstraníme, přiložíme-li na bolavou dásň hnidák. Když se rostlina ohřeje, zakopeme ji do hnoje. Můžeme také uříznout třísku z lísky a smočit ji v krvi z okolí nemocného zubu. Štěpinu pak vrátíme na místo, kde jsme ji vyřízli a ránu v lísce překryjeme hlínou.

Proti chorobám dýchacího systému pomáhá, když ódizujeme třeshňové dřívko hlenem a vnoříme je do masti z bylin, které jsou nemoci analogické. Na plicní katar zabírá nošení kořene divizny na zádech mezi lopatkami. Kořen však musí být sklizený v době, kdy se luna nachází v poslední čtvrti. Při zánětu

pohrudnice pomůže nemocnému, sní-i-i jablko pečené v horkém popelu, namísto jádřince však muselo být nejprve vloženo kvalitní kadidlo. Po takovém pokrmu nastane brzy hojné uvolňování exudátu.

Žloutenky se může postižený zbavit některým z těchto postupů. Vytrhneme čekanku i s kořenem a do otvoru se nemocný vymočí. Rostlina se pak zasadí na původní místo. Velmi účinný je také následující způsob. Do ódizované země zasejeme semena lnu, konopí nebo vlašovičnicku. Když rostlinky povyroستou, kropíme je močí nemocného. Ve chvíli, kdy dosáhnou maxima svých růstových možností, je vytrhneme a hodíme je i se zemí, podle astrální povahy nemocného, buď do tekoucí vody nebo je zavěsíme vysušit do komína.

Proti epilepsii může pomoci pivoňka, jejíž kořen vykopeme v červenci za ubývajícího měsíce, zabalíme do lněného hadříku a zavěsíme nemocnému poblíž srdce. Také bezové dřevo řezané v září nebo v říjnu dva dny před úplňkem a nošené na témže místě pomáhá od této choroby. Jakmile je pozorovatelný ústup nemoci, musíme ódizovaný kořen pivoňky nebo bezové dřevo zakopat.

Bříza

Mast na rány podle Paracelsa

Příznivcem a obhájcem mumiálního léčení byl geniální lékař a magik Paracelsus, který ve své knize *Archidoxa magica* píše: „Sympatie neboli harmonie věcí je příčinou mnohých výsledků. Dokáží pravdu této věci na usney, druhu lišejníku, který obvykle roste na stromech, ale objeví se také na lidské lebce, ponecháme-li ji nějaký čas pod širým nebem. Lék vyrobíme takto:

- 60 gramů usney
- 60 gramů lněného oleje
- 30 gramů růžového oleje a arménské hlínky
- 15 gramů mumia
- 60 gramů lidského tuku
- 15 gramů lidské krve

Tyto složky mísíme v mozdíři, až vznikne hustá mast, kterou uschováme v dřevěném kelímku. Přejde-li někdo s otevřenou ránou, namoč kus dřívka do jeho krve a zkrvavělé dřevo dej do masti, dřívě než na něm krev zaschne. Rána, byť by byla sebenebezpečnější, se zahojí. Nemocný může být od tebe i 20 mil vzdálen, stačí, máš-li jistou zásobu jeho krve.“

V knize *Filosofie okultní* pak Paracelsus popisuje, jak lze účinně a k pacientovi šetrně léčit rány, a to i takové, které byly způsobené magickou cestou: „Chceme-li vyléčit rozbolavělou ránu, vyjmeme z rány nemocnou krev nebo hnís a zastrčíme je pod dub směrem k východu. O nemoc se nemusíme víc starat. Zakopaná nebo zastrčená část ihned vytáhne špatný zbytek, takže nemoc bez dalšího léku sama od sebe zmizí... Kdo chce zabraňovat tímto způsobem bolesti a léčit každou nemoc snadno a lehce, ten ať ví, že magnetem přitahujícím nemoc, všechny čary a prokletí se může stát také dubový list, vlašovičnick, *Azot* nebo práškovitý koral. Magnet připevníme na místo bolesti a on během jednoho dne vytáhne příčinu choroby.“

Střípky znalostí zásad mumiálního léčení se objevují v tradičním lidovém léčení u mnoha národů historie i současnosti. Následující příklady léčebných metod poukazují na více či méně dokonalé, vždy však nápadité užití hermetických principů mumiálního léčení.

Germáni i Slované si velmi vážili magických sil bezu. Věřili, že tento keř přitahuje vše negativní, především pak nemoci lidí i zvířat. Proto na něj nemocní věšeli obvazy z ran, nebo samotný keř objímali. Při horečce přišel člověk v noci při ubývajícím měsíci k bezu, uvázal mu kolem kmene pásku a řekl: „Dobrý den, beze, přináším ti svou horečku, přivazuji ji na tebe a s pomocí boží odcházím.“ Nemocný mohl také ohnout bezovou větvíčku a říci: „Větvičko, ohýbám

tě, horečko, nech mě být. Bezová větvíčko narovnej se, nemoci, sedni si na ni. Já tě mám jeden den, kéž ty ji máš rok a den.“

Kopřiva zavěšená v domě platila za silný prostředek ochraňující před všemi nemocemi. Pokud se však člověk již nějaká choroba zmocnila, byl kopřivou vyšlehán. Démon nemoci se z ochotělých vyháněl také proutkem vrby, neboť ten probouzel ve švihaném nový život.

Koho soužily bradavice, mohl se jich zbavit s pomocí jablka. Stačilo rozkrojit jablko na tři díly, těmito kousky třít bradavice a říkat: „Vyskoč, bradavice, do jablka!“ Pak se kousky jablka zahrabaly do země a jakmile se rozložily, bradavice zmizely.

Ze Slovenska pochází návod, jak může matka zbavit své dítě epilepsie. Nejprve si připraví makovici, která je dosud plná semen. Pak se vysvlčce do nahá a třikrát obejde své dítě. Při obcházení mu vyklepává mák z makovice na hlavu a vyslovuje prosby, aby se dítě uzdravilo. Pak mák smete, přidá k němu nehty odstřížené z pravé ruky a levé nohy dítěte. Vše se zahrabe pod keř černého bezu nebo na jakékoliv místo, kam nikdy nesvítí slunce.

Bez

Spagyrické léčení

Spagyrické léky jsou látky s vysokou astrální potencií a působí tedy primárně nikoliv na hmotné, ale na astrální tělo člověka. Léky se připravují spagyrickou cestou. Hlavní principy spagyrické práce a některé z metod zhotovování těchto léčiv jsou popsány v kapitole *Rostliny ve spagyrii*.

Pro dosažení specifických cílů spagyrického léčení se používají různé druhy tinktur, balzámů, olejů nebo solí. Nejčastěji používaným, jakýmsi základním prvkem spagyrických léků je rostlinná kvintesence. Popis jejich účinků od R. Lulla navozuje představu, že již samotná kvintesence je univerzálním všelékem, *panaceou*: „Pátá esence chrání tělo před zkažením, pomáhá mu ve výživě, vrací mládí, jež prošlo, zpevňuje to, co je měkké, a měkkým činí to, co je tuhé, v tučné proměňuje to, co je hubené, a hubeným činí to, co je tučné,

¹ *Usnea není mýtická rostlina, jak by se na první pohled mohlo jevit, ale lišejník prokazatelně. V porostech českých hor se vyskytoval ještě asi před padesáti lety. Sušený exemplář usney můžeme vidět například v přírodovědné expozici Karlovarského muzea.*

ochlazuje, co je rozpálené, a rozpaluje, co je chladné, vlhko vysušuje a suché vlhčí, aniž by se tím sama nějak pozměnila, operuje na mnoho různých způsobů, obdobně jako sluneční žár, který rovněž má různé účinky, bláto nechává tuhnout a vosk rozpouští."

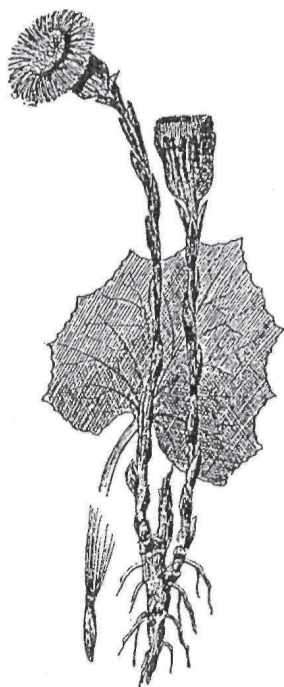
Podivuhodné účinky kvintesencí potvrzují i ostatní spagyrikové, mezi nimi i český hermetik F. Kabelák, který sám na poli spagyrie praktikoval. F. Kabelák praví: „Spagyrickou cestou získaná a zlatem posílená kvintesece vinného lihu je sama o sobě mocným životabudičem. Použijeme-li ji jako nosiče některé z bylinných kvintesencí, účinek se zmožutní a zmnohonásobí." Hermetickému lékařství věnoval F. Kabelák rozsáhlé dílo *Herbarium spirituále siderum*, které dosud bohužel nevyšlo v úplnosti tiskem. Rozsáhlá část tohoto opusu je věnována spagyrické práci s rostlinami. „Předpokladem úspěšného léčení je spagyrická příprava elixírů," píše Kabelák, „za jejíž pomoci jsou léčivé látky obsažené v rostlinách zmocňovány přínosem dalších sil. Spagyrickým způsobem připraveny působí ve většině případů bleskově a bez této přípravy jsou nemyslitelné."

Z mnoha desítek předpisů na výrobu a použití prostředků hermetické medicíny uvedme na ukázkou jeden z léků na dysfunkce lymfatického systému.

Léčivo se skládá ze spagyricky preparovaných výtahů z těchto rostlin:

lžicmk lékařský
vodilka kanadská
potočnice lékařská
krtičník vodní
podběl lékařský
rozrazil potoční

Toto léčivo působí na příčiny lymfatických poruch, neboť odstraňuje poruchy látkové výměny. Lék lze používat také profylaktivně. Nejkratší a nejpřirozenější cestou vylučuje z těla všechny cizí a jedovaté látky, včetně například látek očkovicích. Nachází-li se jed ještě v žaludku, působí lék jako dávidlo. Pokud již pronikl do střev, působí jako projímadlo. Je-li již jed obsažen v krvi, léčivo vyvolá pocení, hnisání a nebo také výtok. Podobně lék odstraní také následky užití omamných prostředků, v prvé řadě alkoholu. Při akutní opilosti můžeme pozorovat, jak člověk zcela opilý bleskurychle vystřízliví, je-li mu podán tento lék. Stejný vliv vykazuje léčivo i na další omamné jedy, například na nikotin, kokain nebo morfium.

Podběl

Následkem vyrovnávajícího účinku léku na trávení, látkovou výměnu a všechny tělesné orgány, které s ní souvisí, je skutečnost, že tento lék je i určitým druhem *arkanum vitae*, tedy životního elixíru. Je-li lék pravidelně a denně přidáván do jídla nebo do nápojů, udržuje a chrání zdraví, obnovuje životní sílu a prodlužuje život.

Bílý elixír

Bílý elixír je lék silově neutrální, obsahuje různé silové kvality ve stejné míře. Působí hlavně na velké sympatik, na jeho ganglie a na sluneční pletěň. Je proto hlavním léčivým prostředkem při stavech nervové vyčerpanosti. Dodává sluneční pletěni bezprostředně magnetické síly, je-li jejich zásoba vyčerpána. Bílý elixír působí také při poruchách srdeční činnosti, které jsou nervového původu, při srdeční slabosti a při neurózách a migrénách. Rostliny, které použijeme pro přípravu Elixíru jsou tyto:

řebříček obecný
heřmánek římský
petržel kořenová
prha arnika
cizrník beraní
artyčok zeleninový
kručinka stínomilná
guajak lékařský
podzimka horská
routa vonná
toten léka říský
jerab ptáci
tis červený
pšenice setá

Paracelsův Elixír quintae essentiae

Kvintesece se mohou upravit v elixír, aby stejným způsobem jako balzámy uchovávaly živá a mrtvá těla. *Elixír quintae essentiae* má v sobě skrytou ctnost, která regeneruje a usiluje o obnovu celého těla a jeho znovuzrození.

Vlastovičník

Proto je tento Elixír více než pouhé konzervování. Je rovněž obnovováním těla. Elixír se připravuje takto:

kvintesence vlašovičnicku
kvintesence meduňky
kvintesence zlata
kvintesence Merkuru
kvintesence šafránu
kvintesence myrobalánu

Tyto promícháme a necháme je dva měsíce stát v uzavřené nádobě na slunci. Potom přidáme kvintesenci vína a *magisterium vína*. Opět necháme po dobu jednoho měsíce luhotvat na slunci a pak uschováme jako poklad, který neslouží pouze k regeneraci těla, ale také k jeho restauraci.

Fioravantiho Tekutý balzám

500 g terpentínového oleje
125 g vavřínového oleje
90 g galgánového kořene
125 g arabské gummy
30 g kadidla
30 g myrhy
30 g olšového dřeva
8 g hřebíčku
8 g skořice
8 g muškátového oříšku
8 g zázvoru
1,5 g mošusu
1,5 g ambry

Vše dohromady rozmělníme na prášek, zalijeme šesti litry kvintesence lihu a devět dní macerujeme. Pak destilujeme v popelové lázni na zcela mírném ohni. Nejprve se oddělí bílá tekutina. Tato je dobrým prostředkem na kožní onemocnění, léčí rány a utišuje kašel. Pokračujeme-li v destilaci při téže teplotě, ukáže se černavá kapalina. Je lékem na otoky. Nyní zvýšíme teplotu a vyloučí se balzamičtý olej. Tento olej výborně léčí poranění hlavy, ale i mnoho dalších nemocí.

Lullův lék na melancholii

Zkušenost nás učí, že všichni melancholické jsou sužováni hroznými myšlenkami, chmury se rodí ve slezině a díky poréznosti těla dorazí až do mozku, z něhož pak vycházejí na svět fantazie a velice neklidné představy. Spánek vyvolává děsivé fantomy. K nim se někdy přidávají i démoni a ti pak společně

Magické léčení

s nemocí ochořelého společně sužují. Lékem na tuto chorobu je naše Pátá Esence vína, buď jako taková, nebo s přidáním následujících léků:

hlaváček
zeměžluč
epithymum (květ tymiánu)
tymián
lazurit
čemeřice černá

Podrž je v naší Páté esenci po tři hodiny a pak ochořelému podávej, dvakrát přes den a jednou v noci, a také mu potří celé tělo, hlavně však zadní část hlavy. Náš lék čistí mozek, odhání melancholii, rozveseluje, a je-li podáván bez přerušování, během deseti dnu ochořelého úplně vyléčí.

Rostliny ve spagyrii

„Spagyrie, toto odvětví alchymie, hraje v hermetismu velikou úlohu a je v praxi hermetické tak důležitá, že znalost její je nenahraditelná. Není totiž lhostejné, jak praktik vědy připravuje svoje esence, tinktury, vykuřovadla, filtry, afrodisiaka, anafrodisiaka a pod., která mají v okultní a zvláště v magické praxi veliký význam, často tak veliký, že správná příprava těchto pomůcek podmiňuje zdar pokusu," praví F. Kabelák v předmluvě ke knize Praktická spagyrie a pokračuje: „Dynamisování skrytých možností látek může se díti toliko spagyrickou cestou. Hermetikové znají a používají skryté síly a latentní stavy hmoty. Základní poučka alchymie zní: Neodejmeš-H tělům jejich tělesný prvek a nepřetvoříš-li tělesný prvek opět v tělo, nedosáhneš toho, čeho žádáš. Vše magické spočívá v této poučce a také spagyrie je spjata s magií, neboť magie je uměním používat vztahu mezi viditelným a neviditelným světem k určitému účelu. I jednoduché spagyrické operace jsou magického druhu, neboť působí na neviditelné, netělesné."

Základní principy spagyrie

Etymologicky je slovo spagyrie složeno ze dvou řeckých výrazů a sice ze sloves *spao* - odděluji a *ageiro* - spojuji. Tyto pojmy vyjadřují základ spagyrické práce, rozklad hmoty na její části a opětovné složení očištěných dílů ve vhodném poměru, a zároveň oddělení nežádoucího a spojení potřebného. Spagyrická teze *spao* - *ageiro* je tedy analogická alchymickému axiomu *solve et coagula*, odděluji a zhušťuji. V tomto smyslu je podle M. Nakonečného spagyrie praktickou fyzickou alchymií a základnou hermetického lékařství. Jejím úkolem pak je zhotovování léčiv, neboli arkán, z rostlinných, živočišných a minerálních látek. V užším pojetí se za spagyrii považuje alchymická práce s rostlinami. Při takové činnosti není možné oddělit fyzický a duchovní aspekt práce, neboť jsou navzájem provázány. J. Mavéric ostatně zdůrazňuje, že pro pochopení spagyrického umění jsou nezbytné vrozené vlohy, dlouhou práci dosažené zasvěcení a osvětlení získané poznáním univerzálních zákonů. Adept spagyrie musí dokázat odpoutat svého ducha od hmotného těla, aby byl schopen „dobýti duše ze hmoty". V tomto smyslu také hovoří základní axiomy duchovní alchymie, které praví:

Mravní evoluci rozumíme duchovní destilaci.
Spagyrická destilace je hmotná analogie mravního očištění.
Zárodek pravdy může vypučet jen z kvasu víry.

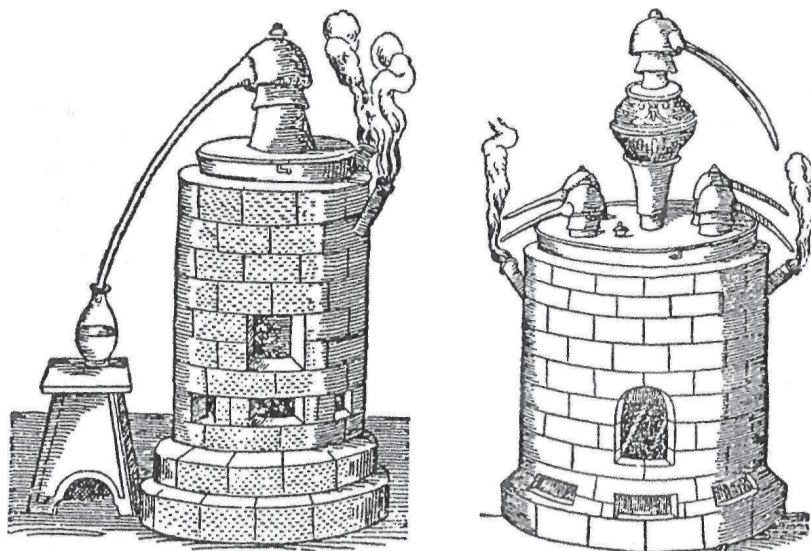
Spagyrická práce se zvolenou rostlinou spočívá v jejím rozložení a tři alchymické principy: síru, sůl a rtuť. Nejprve se obvykle z rostlinné hmoty extrahují éterické oleje. Pak se hmota kvašením rozkládá. F. Kabelák říká, že „chceme-li působit na nějaké tělo, musíme je nejprve putrifikovat, tedy podrobit hnití. Putrefakcí se tělo otevírá a je vystaveno přeměně, vývoji, neboť hnití je cestou, kterou kráčí sama příroda." Pak následují další spagyrické operace jako destilace, kalcinace, rektifikace atd. Objevují se čtyři elementy, mezi nimiž povstává živel pátý, kvintesence, tedy duše rostliny, její životní princip. Kvintesence je mimořádně účinným rostlinným léčivem. Spagyrická arkána mohou tvořit také směsi esencí nebo jednotlivých principiálních složek rostlin. Za nejvyšší spagyrický produkt je považován všelék, *panacea*, prostředek k omlazení a prodloužení života, životní elixír.

Spagyrie stejně jako magie používá a řídí síly přírody, empirické i transempirické. V teorii i v praxi se spagyrie opírá o poznatky astrologie. Již při sběru rostlin určených pro spagyrické zpracování je třeba dbát na astrologické souvztáhnosti. Aktuální postavení planet je třeba zohlednit při celém dalším pracovním postupu. R. Lullus na toto téma praví: „Působení nebeské od základu mění založení materie pevné tak, jako jsou plodem v lůně matčině přijímány vlastnosti, jež pak utvoří podobu dítěte... Alchymista se neobejde bez práce s figurami a obrázky nebeskými, musí se obeznámit s jejich pohyby, neboť zná účinek nebeského tepla, sálajícího z hvězd a do materie vnikajícího usilovnou a přitom zcela přirozenou činností, neboť každá dovednost se musí přizpůsobit přírodě."

Tradiční a moderní spagyrické metody

Klasikové tradiční alchymie a spagyrie, jakými bezesporu byli Paracelsus, Lullus, Lcfébur, Valentinus nebo van Helmont i alchymisté novodobí, například Bernus, Surya nebo Albertus nám ve svých dílech zanechali návody na přípravu nejrůznějších rostlinných přípravků. Přes odlišnost terminologie můžeme pozorovat, že se jejich postupy v mnohém shodují. Je tomu tak především v laboratorním aspektu práce. Přestože dnešní spagyrikové mohou používat vymožeností moderního laboratorního vybavení, jako jsou destilační přístroje, termostaty nebo elektrické pece, rostliny podstupují při jednotlivých operacích stále totéž. Práce v oratoři však v průběhu času doznala mnohem větších změn.

Klasické postupy jsou v tomto ohledu poměrně prosté. Alchymista má žít skromným a nenápadným životem a během spagyrické práce se modlit k Bohu za zdar Díla. Morální krédo povětšinou křesťansky orientovaných klasických alchymistů dobře vystihuje Lullus. Podle něho se má alchymista s myslí k Bohu upřenou snažit pochopit tajemství přírody a výsledky své práce musí Boha dobrými skutky oslavovat a milosrdenství skrze ně prokazovat. Paracelsus pak praví, že alchymista se musí přiblížit vůli Boží. Musí se snažit vůli Boží

Mariina lázeň

Pec se čtyřmi alembiky
a parní lázní

porozumět a naplnit ji skrze námahu a práci. Žádné bližší pokyny, jako například kterou modlitbu se má alchymista v konkrétní fázi Díla modlit nebo které Boží atributy invokovat, se nedochovaly. Možné je, že byly přísně utajovány, ale pravděpodobně ani neexistovaly.

Moderní návody pro spagyrickou práci naproti tomu překypují požadavky na operátorevu připravenost, znalost teorie, přípravná cvičení, meditace a podobné. Extrémně složitý a náročný postup reprezentuje níže uvedená Formule Z2 Řádu *Golden Dawn*. Alchymická práce v rámci magických společností navíc ukazuje, jak lze s použitím řádových symbolů a rituálů při spagyrickém procesu maximálně využít energii egregoru Řádu a jak ji zapojit do procesu zvyšování astrální potence produktu. Jistým omezením použitelnosti této metody je, že zájemce o spagyrii musí nejprve dlouhý čas studovat velmi obsáhlý a komplikovaný systém řádové nauky.

Rozdílnost klasických a moderních metod práce ukazuje, nakolik je mentalita současného člověka odlišná od té dřívější. Náročná příprava a složité předpisy odpovídají psychice moderního člověka, která je stále složitěji strukturovaná a navíc těsně provázaná s profánním světem. Pokud se tedy adept spagyrie nedokáže vytrhnout z vazeb s hmotným světem a spojit se s Božskou přírodou, jak to činil například Paracelsus, nezbyvá mu, než se pustit do pozvolné práce na vlastním duchovním vývoji. Odlišnost spagyrie klasické a moderní

zdůrazňuje také J. Mavéric, když říká: „Práce ta jest zdlouhavou a namáhavou, neboť vyžaduje trpělivosti a dovednosti; ale staří žili jednoduše a byli čistých mravů; v oněch dobách neznali neužitečné přítěže smlouvání, náhodnosti a nicotných zvyků; proto mohli se zasvětit činům vznešeným a svatým.“

Metody tradiční spagyrie

Příprava kvintesencí

Mavéric definuje kvintesenci jako *prvotní trest'*, nejsubtilnější část rtuti a síry, spojenou těžkou solí a oduševnělou nebeským duchem. Kvintesence je výrazem určité konkrétní božské myšlenky a utajuje v sobě *činný tvar*, který se za pomoci spagyrického umění získává ze složených hmotných látek. Protože je příprava kvintesencí jedním ze stěžejních úkolů alchymické práce s rostlinami, uvádím zde několik metod, které alchymisté pro získání kvintesencí používali.

Rostlinná kvintesence podle Paracelsa

Zvolenou rostlinu nejmenno rozsekáme a necháme třicet nebo čtyřicet dní rozkládat v baňce v odpařovací lázni. Poté vylisujeme šťávu a destilujeme ji ve vodní lázni. Destilovanou tekutinu necháme opět sednout a ještě osm dní rozkládat. Pak ji několikrát destilujeme, až změní barvu. Kvintesence v destilačním aparátu vystoupí a zbytek hmoty zůstane na dně s částí solí. Na hmotu nalijeme všechnu kvintesenci a necháme čtyři dny rozkládat. Pak destilujeme jako zpočátku, tekutinu odstavíme, aby se usadila. Substanci necháme cirkulovat v pelikánu šest dní, až se utvoří hustá tekutina, kterou destilujeme ve vodní lázni. Vodnatá část se oddělí a kvintesence zůstane na dně. Pak je ještě třeba odloučit nečisté šťávy a opět cirkulovat, aby se odstranila sedlina. Potom již zbývá jen látku přefiltrovat, abychom obdrželi samotnou kvintesenci.

Rostlinná kvintesence podle Lulla

Vezmeme rostlinu, jejíž kvintesenci potřebujeme, a dobře ji roztlučeme v moždíři. Pak necháme hmotu čtyřicet dní putriifikovat a poté ji třikrát nebo čtyřikrát předestilujeme. Pak již jen čekáme, až se objeví čichové znamení.

Kvintesenci jakékoliv rostliny lze také získat za pomoci vinné kvintesence. Prudkým sluncem nebo ve vodní lázni zahřejeme kvintesenci vína a na tři hodiny do ní vložíme zvolenou rostlinu. Kvintesence vína se změní, převezme podstatu a tedy i dokonalé působení rostliny, se kterou byla spojena.

Viz recept na kvintesenci vína. Pozn. aut.

Příprava kvintesence vína podle Lulla

Vezmeme červené nebo bílé víno, nejlepší, jaké nám přijde pod ruku, a destilujeme je v destilačním přístroji. Necháme je sublimovat třikrát a pak nádobu dobře uzavřeme, aby se žhavý duch neodpařoval. Hoří~ii cukr namočený v takové tekutině, pak byla sublimace dostatečná. Tekutinu uzavřeme v cirkulační nádobě, nejlépe v pelikánu, a necháme cirkulovat v přirozeném teple, v hnoji nebo matolinách. Obsah nádoby se rozdělí na dvě části. V horní části se objeví kvintesence nebeské barvy a v části dolní zůstane kalná sedlina. V jiné nádobě pak necháme cirkulaci pokračovat. Otevřeme-li pak ve správný čas nádobu, ucítíme velmi příjemnou vůni. Lullus přímo praví, že je to „pach, který nelze k žádnému jinému pachu na světě přirovnat, neboť každého, kdo do domu vejde, přivábí, a taky jestliže nádobu na věži vystavíš, ptáky k sobě přiláká, až se kolem ní shluknou.“ Ani v tomto stavu však nebude mít kvintesence žádoucí účinnost, nýbrž teprve tehdy, až do ní bude vdestilováno to, co bylo zpočátku odňato.

Příprava kvintesence medu

Dobry hustý růžový med vaříme na mírném ohni se stejným množstvím studniční vody, dokud se na povrchu nezpění. Postup opakujeme devětkrát, až docílíme odpařením vody původní hustoty medu. Med vlijeme do cirkulátoru a slabě zahříváme ve vodní lázni čtyřicet dní. Pak med destilujeme ve vysoké skleněné tykvoité baňce. Jestliže med nestoupá, je třeba baňku ovinout vlhkým plátnem. Odloučí se čirá tekutina, kterou uschováme, neboť má schopnost podporovat růst vlasů. Pak vystoupí tekutina zlatavé barvy, s jejíž pomocí lze hojit rány. Jakmile tato voda začne červenat a hnědnout, destilujeme ji v popelu a červený destilát uschováme. Abychom docílili požadovaného produktu, slijeme všechny tyto tři tekutiny dohromady, sedm dní cirkulujeme a pak třikrát destilujeme sedlinu. Při čtvrté destilaci slijeme první tekutinu tvořící polovinu veškeré hmoty a zbytek opět destilujeme čtyřikrát podle spagyrických pravidel.

Metody moderní spagyrie

Příprava rostlinného Elixíru podle Formule Z2

Spagyrická práce prováděná na základě řádového dokumentu hermetické společnosti *Golden Dawn* zahrnuje ve významné míře použití magických postupů. Adept Díla je v tomto případě nazýván alchymistou a musí být důkladně obeznámen se základními rituály a symbolikou systému *Golden Dawn*. Vlastní proces přípravy bylinného léku, nebo~ii Elixíru trvá několik měsíců. Během této doby se bude původní rostlinná hmota zásadně proměňovat. Alchymista

musí vždy ve správný okamžik zapojovat do spagyrického procesu odpovídající astrální síly, čímž astrální potence hmoty stoupá.

Laboratorní úkony práce na Díle probíhají v laboratoři, která musí být pro tyto účely patřičně vybavena. Hlavní pracovní nádoba, kukurbita nebo filosofické vejce s hmotou v různých stádiích vývoje se přenáší do oratoře, magického chrámu. Uspořádání chrámu pro spagyrické operace odpovídá stupni Neofyta. Před započítím operace si musí alchymista zvolit výchozí látku, tedy konkrétní rostlinný druh, vhodné *menstruum*, musí připravit všechny rituální předměty, které bude při práci potřebovat, provést astrologické výpočty a na jejich základě sestavit plán práce. Pak přistoupí k započítí práce na přípravě rostlinného Elixíru.

Nejprve je třeba očistit prostor chrámu a zbavit jej sil, které by mohly překážet zdárnému průběhu práce. Alchymista proto provede zažehňavací pentagramový rituál. Nyní začne vlastní spagyrický proces. Alchymista umístí rostlinnou masu do destilačního přístroje a za optimální teploty začne destilovat. Během tohoto procesu za pomoci pentagramového a hexagramového rituálu invokes zodiakální a planetární síly, které odpovídají povaze rostliny s níž operuje. Do temnoty a ticha přivádí slepé astrální síly. Hmotu, která po skončení destilace zbyla v kukurbitě přístroje, zkalcinuje a poté rozmělní v moždíři na prášek. Prášek, totiž sůl, se opět uzavře v kukurbitě. Tekutinu vydestilovanou z rostlinné hmoty je třeba přečistit opětovnou destilací. Alchymista uzavře kukurbitu (nebo filosofické vejce) Hermovou pečeti a důrazně nahlas pronese, že je vše připraveno na ivokaci sil Díla.

Následující etapa práce probíhá v oratoři. Na oltáři jsou rozmístěny rituální předměty odpovídající čtyřem živlům, a sice kalich, dýka, pentagram a žezlo, dále pak sůl, kuřidlo, svěcená voda a červená svíce. Neméně důležitý je také bílý trojúhelník, řádový symbol Božského Světla, a talisman odpovídající povaze práce. Alchymista umístí zapečetěnou nádobu na bílý trojúhelník a postaví se k oltáři čelem k východu. Levou ruku položí na vrchol kukurbity a pravou rukou uchopí lotosové žezlo za kruh Skopce, symbolizující začátek Díla. V této pozici invokes síly Božského Světla, aby započaly Dílo. Poté následuje konjurace sil nezbytných pro počáteční etapu Díla. Alchymista příslušnými rituálními nástroji kreslí do vzduchu linie odpovídajících obrazců, znaků, sigil a podobně. Na závěr vysloví formuli: „Pane Universa a moje Vyšší Já, buďte mi v mém Díle nápomocni.“ Poté oběma rukama zdvihne kukurbitu do výše a deklamuje: „Povstaňte v čin, ó vy síly Božského Světla.“ Tím je tato etapa práce v oratoři ukončena a alchymista se vrátí do laboratoře.

Obsah nádoby bude nyní putrifikovat ve vodní lázni, během velmi slabého zahřívání. Je třeba vyčkat, dokud obsah zcela nezčerná. Není-li si alchymista jistý, zda je směs již zcela putrifikovaná, může provést astrální zkoušku. Za pomoci saturnských signatur přivolá odpovídajícího elementála, aby se ho zeptal, jestli je astrální černá látka v kukurbitě dostatečná. Odpověď elementála je třeba porovnat s jeho zjevem, měl by být zcela černý nebo oděný do roucha temně černé barvy. Není vhodné se elementála tázat na jiné etapy procesu. Když je

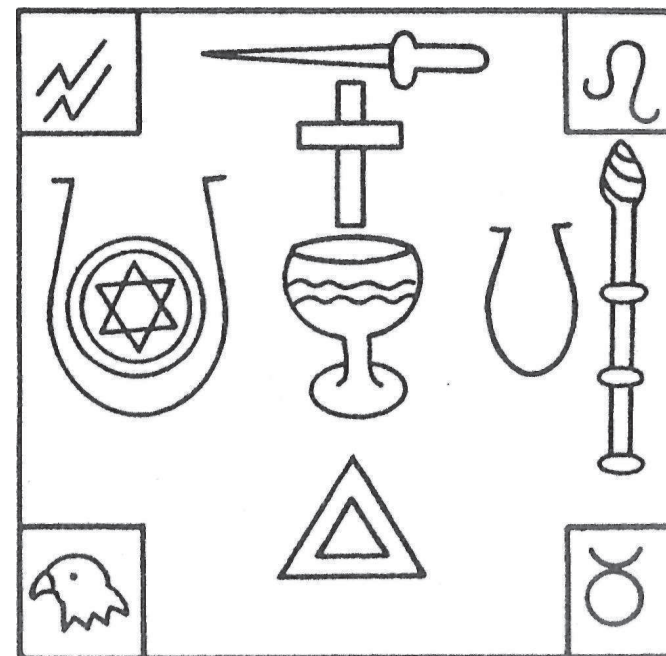
výsledek uspokojivý, vyjme alchymista kukurbitu z vodní lázně, postaví ji na severní stranu oltáře na talisman Saturnu a započne invokaci satrunských sil. Tyto síly projikuje dovnitř nádoby, aby v ní mohly astrálně působit. Uchopí lotosové žezlo za černý kroužek a deklamuje: „Hlas Alchymisty mi říká, nech mne nastoupit Stezku Temnoty, neboť tak dosáhnu říše Světla.“

V laboratoři alchymista připojí kukurbitu k hlavě alembiku a směs destiluje. Pevný zbytek po destilaci zkalcinuje, rozmělní na prach a v kukurbitě zalije vydestilovanou tekutinou. Poté co se prach v baňce ve vlažné vodní lázni rozpustí, přenesse kukurbitu opět do oratoře.

Alchymista nyní umístí kukurbitu na západní stranu oltáře. Drže lotosové žezlo za černý konec provede magickou invokaci sil ubývající Luny a Dračího ocasu. Také Luna na obloze by v této chvíli měla ubývat, v ideálním případě být právě těsně po úplňku. Uzavřenou kukurbitu vystaví po devět nocí paprskům ubývající Luny. V laboratoři pak znovu probíhá destilace, kalcinace atd., až po rozpouštění prášku v tekutině.

Kukurbita je nyní umístěna na východ oltáře a alchymista provede invokaci sil přibývajících Luny a Dračí hlavy. Lotosové žezlo přitom drží za bílý konec. Kukurbitu vystaví po devět po sobě jdoucích nocí paprskům přibývajících Luny tak, aby za poslední noci dosáhla Luna úplňku. Pak postaví kukurbitu opět na bílý trojúhelník na oltáři a provede invokaci solárních sil. Uzavřenou kukurbitu vystaví slunečním paprskům na dvanáct denních hodin, od půl deváté ráno do půl deváté večer (nebo od východu do západu slunce). V tomto čase musí mít Slunce silné mundánní postavení. Když je kukurbita vrácena na oltář, pronese alchymista slova: „Dítě země, dlouho jsi meškalo v temnotách, dost je noci, nastává den!“ Pak namíří na nádobu lotosové žezlo, které pro tuto příležitost drží za bílý konec a praví: „Projikuj do tebe síly světla.“ Pak ještě následují formule, tzv. „slova Síly“ z henochiánských strážných věží. V tomto momentě by se měly objevit v kukurbitě záblesky intenzivního světla a hmota sama by měla být čistá. Alchymista invokuje elementála, aby se dotázal na stav hmoty. Pokud není jeho podoba dostatečně zářivá, s brilantovým leskem, nechá směs stát sedm dní na bílém trojúhelníku na oltáři. Po pravé straně nádoby bude talisman Slunce, po levé straně talisman Luny. Vždy na noc nádobu uklidí, jinak se však s ničím na oltáři hýbat nesmí. Tento postup je možné zopakovat ještě nejvýše dvakrát. Neobjeví-li se záblesky světla, je to signál, že se někde stala chyba. Jako poslední šance se nabízí možnost zopakovat solární a lunární invokace a expozice. Speciálně Dračí hlava a Dračí ohon mají velkou materializační sílu. Pokud jsou invokace provedeny pečlivě, pak se bezpochyby v kukurbitě manifestují očekávané světelné záblesky.

Nyní alchymista, drže lotosové žezlo za bílý konec, nakreslí nad kukurbitou symbol Planoucího meče, který jakoby sestupoval do nádoby. Kukurbitu umístí na východní stranu oltáře, sám se postaví mezi sloupy chrámu a uvede v činnost síly Marsu. Pak nádobu přendá na místo mezi sloupy chrámu a vloží pod ni martický talisman. Vše ponechá v klidu sedm dní.

Uspořádání magického oltáře

V laboratoři nasadí alchymista na baňku hlavu alembiku a provede nejprve destilaci ve vodní lázni a poté přímým plamenem tak, aby byl obsah zcela předestilován. Nad kapalinou, kterou získal, provede invokaci sil Merkuru. Ty svým působením čirou kapalinu přetvoří na alchymického Merkura, totiž Merkura filosofů. Po invokaci by již v nádobě neměla být pouze čirá bezbarvá kapalina, ale tekutina bude blyštivá a třpytivá. S reziduem v kukurbitě, mrtvou hlavou, se bude pracovat zanedlouho. Celý hermetický jímač se nyní vystaví slunečnímu světlu. (Pro tuto část práce se může použít filosofické vejce, avšak uzavřený jímač alembiku je také dostačující.) Merkur by měl v této době tvořit na obloze harmonický aspekt se Sluncem. Po uplynutí expozice se uvnitř nádoby objeví zřetelné odlesky světla. Nyní alchymista zkalcinuje mrtvou hlavu a rozmělní ji. Nad práškem provede invokaci sil Jupiteru a prášek pak umístí na sedm dní do temna na Jupiterův talisman. Probíhají-li dosud operace Díla úspěšně, bude prášek nyní slabě probleskovat. Pokud se tak nestalo, je možné zopakovat poslední postup ještě dvakrát.

Nyní se na oltář položí talismany čtyř živlů a magické zbraně. Jímač s destilátem je umístěn mezi talismany vzduchu a vody a kukurbita s mrtvou hlavou mezi talismany ohně a země (viz vyobrazení). Alchymista provede větší

invokační pentagramový rituál. Sílu ohně projikuje do mrtvé hlavy v kukurbitě a sílu vody do destilátu. Bílým koncem lotosového žezla aktivuje sílu ducha postupně v obou nádobách a poté promítne sílu vzduchu do destilátu a sílu země do mrtvé hlavy. Jímač i kukurbita zůstanou stát pět dní v klidu na oltáři. Ke konci této doby se uvnitř obou objeví záblesky slabě zabarveného světla.

Živlové talismany jsou odstraněny z oltáře a na bílý trojúhelník alchymista položí talisman Keter. Jemu bude adresovat invokaci sil Keter. Nad každou z baněk nakreslí ve vzduchu symbol Planoucího meče, který naznačí požadovaný výsledek Díla. Tato invokace je nejdůležitější ze všech a může být úspěšná jedině za předpokladu, že je alchymista schopen být ve spojení se svým Vyšším Já. Jestliže tedy byla invokace úspěšná, v jímači se zablesknou jemně barevné jiskry a tekutina bude zářit jako diamant, zatímco prášek bude slabě probleskovat.

Vydestilovanou tekutinu je nutné přefiltrat od zbytků mrtvé hlavy, při tomto procesu bude směs poprvé vypadat zakaleně. Poté co je směs na deset dní vystavena slunci, přenesení ji alchymista opět na oltář a umístí ji na talisman Venuše na bílý trojúhelník. Invokuje venušinské síly, zanechá směs sedm dní v klidu stát a pak zkontroluje, zda se v tekutině objevily jemné záblesky. Je-li vše v pořádku, ponoří alchymista kukurbitu do vodní lázně a za velmi jemného tepla sedm dní digeruje. Následující operací je destilace. Teplota vodní lázně má být zpočátku nízká, ale postupně se zvyšuje. Tekutinu, která je výsledkem tohoto procesu, uchovává alchymista v pečlivě uzavřené fiole, je to Elixír, který se užívá současně se substancí, ze které byl připraven. Slouží jako lék, a v přeneseném významu také jako lék pro kovy. Pevný produkt se tentokrát nedrtí na prášek, ale vcelku se zatmělí a zapečetí v tyglíku. Ten je třeba v sedmi po sobě následujících dnech co nejvíce rozpálit a následně ochladit, tak bude dosaženo stádia červené a pak bílé hlavy. Nejvhodnější čas pro tuto práci je nejteplejší část dne, tedy doba kolem poledne. V sedmý den operace otevře alchymista tyglík, aby posoudil stav Díla. Mrtvá hlava bude mít formu pevného kamene nebo blyštivého prášku a bude oplývat magickou silou podle své přirozenosti.

Výše uvedený postup pro spagyrickou práci, v Řádu *Golden Dawn* označovaný jako Formule Z2, si nečiní nárok na to, aby byl kompletním pracovním manuálem. Poskytuje spíše opěrné body, podle kterých by si měl každý adept umění spagyrie, zasvěcený do základů učení Řádu, sestavit rituál vlastní. Pokročilí magikové zapojují do spagyrické rituální práce také invokace henochiánských jmen podle řádové nauky.

Pro úplné začátečníky je určen zjednodušený rituál, který lze zároveň pojímat jako magické cvičení. Výhodou tohoto způsobu práce je, že nevyžaduje žádné speciální rituální pomůcky ani chrámové prostory. Magickými nástroji jsou ruce, hlas a vůle operátora. Pracovat je možné kdekoli.

Spagyrický rostlinný olej

Místo, které jste si vybrali pro práci, nejprve vyčistěte menším zažehnavacím pentagramovým rituálem. Pokud budete mezi jednotlivými etapami práce opouštět pracovní prostor, musíte před začátkem nové fáze tento rituál vždy zopakovat. Dbejte však na to, abyste nikdy nevymítali Elixír. Během rituálu udržujte v mysli představu, že stěny nádoby jsou naprosto neprostupné a že vymítáte pouze okolní prostor.

Vyberte si rostliny, jejichž léčivou sílu budete chtít potencovat a za vhodné astrologické konstelace je nasbírejte. Rozdrťte je v moždíři a zalijte rostlinným olejem, nejlépe olivovým tak, aby byly zcela ponořené. Invokačním gestem vepište do vzduchu invokační aktivní a poté invokační pasivní pentagram éteru. Proneste nahlas několik slov o cíli a účelu vaší práce. Můžete také požádat o požehnání andělské bytosti, které mají vztah ke zvoleným rostlinám. Poté provedte invokační hexagramový rituál živlu odpovídajícího povaze rostlin. Olejovitou směs nyní přelijte do jakékoli skleněné nádoby, dobře ji uzavřete a nechte na teplém místě sedm dní digerovat. Každý den invokujte síly té planety, které je den zasvěcen. Doba digesce může být také delší, záleží na tom, jakého konkrétního výsledku má být dosaženo. Lze pracovat např. s dobou lunárního cyklu nebo s délkou oběhu některé z rychlých planet. Po skončení této operace směs přefiltrujte. Vyluhované zbytky rostlin zkalcinujte a popel smíchejte s olejem. Tento konečný produkt by měl vyzařovat energii a blyštivé světlo. Uchovávejte jej v posvěcené nádobě uzavřené Hermovou pečeti.

Spagyrický preparovaný olej v magii upotřebíme pro potírání talismanů, při posvěcování magických nástrojů nebo pro rituál požehnání. Vonné rostlinné oleje se používají při magii svíci

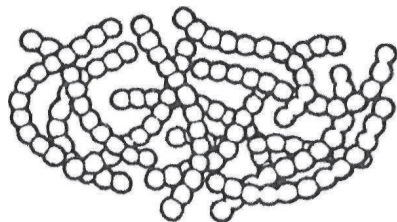

Autorka při kalcinaci hlínové nati

Spagyrické kutiozity

O léčivu *Floscoeli* podle Quesnota

Flos coeli, praví Quesnot, není než pára, která vychází ze země v době rovnodennosti, od 20. března do 21. dubna a od 21. září do 22. října. Vystupuje ze země před východem slunce za příznaků vření, v podobě husté mízy páchnoucí po síře a podle druhu země bere na sebe různý tvar. Sráží se ve hmotu podobnou průhlednému sklu barvy smaragdově zelené, o níž říkali mnozí filosofové, že byla jejich vitriolem. Vyskytuje se ve velkých tenkých listech, nejvíce na písčitých místech. Rasy je nutně sbírat na místech obrácených k východu před východem slunce, protože se teplem roztékají. Hmotu pečlivě nasbíranou vypereme ve studniční vodě, šetrněji otřeme, rozprostřeme na bílé plátno a necháme schnout do druhého dne. Pak hmotu rozetřeme v misce, dáme do skleněné nádoby, dobře zatmelíme a necháme 40 dní bez ohně v písku. Poté z hmoty vylišujeme krvavě červenou tekutinu. Vlijeme ji do destilačního aparátu a vystavíme vzduchu, světlu, tmě a vlivům nebeským; voda sama od sebe začne překapávat, jasná a průzračná. Destilace trvá asi 40 dní. Podle Quesnota je destilát universální rozpouštědlo. Chceme-li z destilátu vyrobit mocné arkánium, musíme jej vařit v uzavřené baňce v odpařovací lázni. Takovou pomalou destilací se vytvoří krystaly. Obsahují v sobě éterickou sílu všech substancí živoucích a je s to zachovat přirozené lidské teplo a vlhkost. Quesnot tvrdí, že je to pravá rtuť filosofů a přirozené rozpouštědlo zlata,

Jednořadka

O moci rosičky podle Jana Izáka Holanda

Když Petr Ondřej Mathioli dokončoval práci na svém později velmi proslulém Herbáři, dostal od Jana Izáka Holanda, dvorního učence Petra Voka z Rožmberka darem pojednání o rosičce, tedy naší baheništní rostlině rosnatce okrouhlosté. Protože si přál, aby se znalost této výjimečné rostliny rozšířila, uveřejnil v Herbáři z tohoto pojednání výtah. Tento text nám umožňuje udělat si představu, jak vypadala práce s bylinami na dvoře Petra Voka, tohoto „předního milovníka a fedrovatele bylinářství v Čechách“.

¹ Tento postup uvádí J. Mavéric v knize Hermetické lékařství rostlinné *Flos coeli* je modrozelená řasa jednořadka, která tvoří beztvare, rosolovité kolonie na půdě skalách a stromech. Pozn. aut.

Ros solis je bylina slunečná, na níž slunce více, nežli na kteroukoliv bylinu do Boha stvořenou, vypouští a vylévá své paprsky a inluencie, podobně jako na zlato v žilách země. To znali staří filosofové a našli, že podobně jako slunce předčí všechny planety a hvězdy, cožkoliv jich jest na obloze nebeské, a má v sobě větší moc působení a vlivu, nežli kterákoliv jiná věc od Boha stvořená, že i podobně tato bylina všechny jiné byliny svojí mocí převyšuje. A to jest její přirozenost, že čím je palčivější a sušší země a čím palčivější je slunce v době letní, tím jest tato bylina mokřejší. Bývá na ní plno rosy a kdybys dvacetkrát tuto rosu srazil, vždycky zase v krátkém čase bude jí plná. To pak jest velmi divné, odkud tato vlhkost pochází. Neboť čím více horké slunce jiné byliny suší, tím více je tato bylina mokřejší. Z toho můžeme souditi, že má nějakou divnou moc, a že musí míti v sobě něco zvláštního a skrytého.

Rosnatka

Barvu má slunečnou, to jest temně červenou a rozdělenou žlutými paprsky. Vzhledem podobá se hvězdě a její proporce jsou jako u planety nebeské, má sedm ratolestí na konci širokých, chlupatých a velmi subtilních. Zevně je horká a vlhká, uvnitř studená a suchá. Levá strana byliny je studená a vlhká, pravá pak horká a suchá. Složení má mírné jako zlato, proto nedají se její živly jeden od druhého oddělit, jako při jiných bylinách, pouze může býti vyčištěna od svých kvasnic a nečistoty. Tomu překáží také lixio, to jest utvrzení a rozdělení živlů, neboť v lázni vystupuje spolu oheň s větrem, zevně pak může se oddělit od kvasnic a kvasnice od ohně a větrů, ač nemá mnoho kvasnic.

Její moci staří filosofové zatajili pro její prepodivné účinky, zavazující se vespolek přísahami a klatbami, že žádnému nezjeví její tajné a předivné moci. Arnoidus Novavillanus uvedl, že jest divné, kterak může umřít ten člověk, který by ji každého dne trochu i v jejím hrubém stavu požíval.

Quinta Essentia destilováním vytažená z této rosy slunečné má k víře nepodobnou moc k hojení neduhů a nemocí, hojitelných i nehojitelných, ve velmi brzkém čase, s výjimkou samojediné přirozené a Bohem uložené smrti. Ten, kdož by užíval každého dne jednu skrupuli této *Quinta Essentia*, s pomocí Boží beze všech bolestí mohl by být živ až do dne soudného v takovém stavu, jako kdyby mu bylo třicet let.

Magikova zahrádka

Praktikující magik se neobejde bez četných magických rostlin, které nacházejí uplatnění při mnoha nejrůznějších příležitostech. Některé z těchto bylin jsou snadno k dosažení ve volné přírodě, ale jiné, jejichž počet neustále vzrůstá, jsou pořád vzácnější. Ukazuje se proto jako užitečné tyto rostliny pěstovat. Tzv. čarodějnické či magické zahrádky jsou v současné době stále častějším jevem, alespoň v zahraničí. Chci proto v této kapitole pojednat o nejdůležitějších druzích magických rostlin, které může člověk v našich klimatických podmínkách pěstovat.

Mnohé v magii užitečné rostliny, jako např. prvosenka jarní (nikoli vyšlechtěné kultivary), která se používá pro milostné očarování, nebo vstavač obecný, který je užitečný v sexuální magii, jsou na pokraji vyhynutí a jsou zákonem chráněny. Je tedy nanejvýš prospěšné jim poskytnout životní prostor na vlastní zahradě a pokud se rozmnoží, vysadit je na vhodné místo ve volné přírodě. Pokud tedy magik vlastní nějaký vhodný pozemek, měl by se do pěstování magických rostlin pustit. Stačí ovládat jen úplné základy zahradničení. Pokud některá rostlina vyžaduje zvláštní zacházení, uvádím je na příslušném místě. Co se týká magické agrikultury, můžeme se držet rad P. Sédira. Doporučuje věnovat velkou pozornost tomu, abychom zasadili nebo zaselili každý rostlinný druh do odpovídající půdy. Měli bychom se řídit především živlovými, ale také planetárními signaturami. Například rostlina, v níž převažuje živel ohně, vyžaduje teplotu, lehkou půdu a místo na výsluní. Pokud ji zasadíme do těžké a vlhké země ve stínu, buď vůbec neporooste nebo bude živořit. Například tymián, rostlina s převažující sluneční signaturou, která vyžaduje chudou a vzdušnou půdu, může sice růst i v zemině bohaté na živiny, ale nerozvine zde dokonale své vlastnosti, nemůže zcela realizovat svoji podstatu. Listy takového tymiánu budou nepřiměřeně velké a málo aromatické. Podle Sédira se má setí semen provádět za silných saturnských vlivů. „Zasévat totiž znamená dávat něco do temnoty, do hloubky, osamělosti. Galové nazývali semeno *sat* a zasévače *satur*. Tma dráždí světlo a hlína podněcuje kořeny a povolává zářící květ nebo vznešený strom.“ Kromě vhodné půdy je třeba zvolit pro rostliny také správné sousedy. Některé rostliny prospívají, když rostou po boku určitých spřízněných druhů, ale sousedství jiných jim škodí. Také tento vliv je projevem signatur. Takový marticko-saturnský pelyněk, který by nejraději na svém kamenitém záhonu rostl docela sám, dokonce vylučuje do půdy látku, které téměř všem ostatním rostlinám značně znepríjemňuje život. Tento efekt jsem mohla pozorovat na vlastní zahradě. Pelyněk mi zde tak zdevastoval kořenový systém neteřesků, že přestaly držet v půdě a kutálely se ze svahu skalky dolů. Tabulky vhodných

a nevhodných sousedství jsou uvedeny v každé kvalitní zahradnické příručce, proto je zde nereprodukuji. Klíčení i růst jakýchkoliv rostlin můžeme podpořit tak, že jim poskytneme větší množství životní síly, než by si pro sebe dokázaly získat samy. Metoda je velmi jednoduchá. Za pomoci hlubokého dýchání se naplníme energií (pranou, astrálním světlem). Poté imaginujeme, že přes naše ruce proudí síla do rostlin nebo semen. Postup můžeme opakovat tak často, jak je zapotřebí. Jinou možností je obdobným způsobem magnetizovat vodu, kterou budeme rostliny zalévat. Je dobré si uvědomit, že si s rostlinami vyměňujeme energii pokaždé, když se jim nějakým způsobem věnujeme. Proto je dobré tak činit často a pochopitelně v pozitivním naladění. Urychlení růstu rostlin se kromě indických divotvůrců věnovali také někteří evropští alchymisté. J. Sédir uvádí dva alchymické návody pro přípravu prostředků, které zesilují astrální životní sílu rostlin. První z nich je pevná červená sůl, která vznikla destilací *caput mortua* Marsu a Venuše. Ve vodě se špetkou této soli se máčí semena rostlin, která takto ošetřena budou velmi rychle klíčit. Listy rostlin pak budou vyzařovat zlaté odlesky a jejich plody budou neobyčejně velké a kvalitní. Druhý prostředek je tekutina, která obsahuje alchymickou sůl zlata a slouží k vyléčení rostlin, které jsou napadené nějakou chorobou nebo které pomalu či nedostatečně rostou.

Někteří autoři považují za rozhodující vliv na vegetaci působení Luny. Podle tohoto pravidla je pro jakoukoliv manipulaci s rostlinami nejvhodnější postavení Luny ve znamení Panny. J. Paungerová doporučuje za Luny v Beranovi sít a sázet rostliny, které mají růst rychle, za vlády Býka sázet stromy, keře a rostliny u nichž nás zajímá kořen, během Bliženců vysévat popínavé rostliny, za Raka rostliny se šťavnatými listy, ve Lvu sbírat léčivé rostliny, Panna je vhodná jak už bylo řečeno pro jakékoliv zahradní práce. Ve Vahách sázíme rostliny u nichž je důležitý květ, ve Štíru opět léčivky, ve Střelci popínavé plodiny, v Kozorohu bychom měli pouze zbavovat zahradu plevele, ve Vodnáři kypřit půdu a v Rybách zalévat (nejen v Rybách!) a hnojit.

Dnes už magické býlí neroste na každé mezi, jak bylo dříve běžné a rumišťe jsou nepovolenými skládkami tak jedovatá, že ani durman, blín nebo rulík nemají mezi těmito jedy šanci. Sama jsem na jednu „rekultivovanou“ skládku vysela asi půllitrovou sklenici semen rostlin výše uvedených druhů, ale nezdomácněla zde ani jediná z nich. Rostliny pro magickou zahrádku lze rozdělit do několika kategorií:

Vstavač

Klasické magické rostliny

Vybrala jsem několik rostlin, kterým je v hermetismu tradičně věnována největší pozornost. Připomínám, že se zde věnuji pouze rostlinám, které jsou vhodné pro pěstování na zahradě. Topol, bez nebo dub asi většinou pěstitelů nebude vyhovovat svou velikostí. Kopriva, čekanka, kontryhel nebo třezalka roste ve volné přírodě, a naopak akáci, rohovníku nebo zázvoru naše klimatické podmínky nepřejí.

Durman

Durman obecný je jednoletá, v dospělosti asi jeden metr vysoká rostlina. Bílé, trubkovité květy se otevírají večer a nádhernou vůní vábí množství nočních motýlů. Plodem jsou známé ostnitě tobočky s velkým počtem semen. Celá rostlina je jedovatá. Semena, která snadno klíčí, vyséváme na jaře přímo na stanoviště. Části rostliny, které magik potřebuje, se sklízí v sobotu, za silného vlivu Saturnu a suší se mimo dosah slunce. Durman se jako magická rostlina používal v mnoha kulturách světa již od starověku. V Mexiku se v nádobách ve tvaru durmanových plodů spalovala vykuřovadla, obsahující durmanová semena, listy durmanu se kouřily pro dosažení jasnovidného transu, medicínami indiánského kmene Hopi žvýkali kořeny, aby mohli správně určovat diagnózu nemocných. V Indii se durman k počtě boha Šivy užívá jako afrodisiakum. Ve středověku se durman proslavil jako součást čarodějnických mastí, používaných při astrálním cestování, tzv. letu na sabat, ale i při čarování nejrůznějšího druhu. Postupy lidové magie doporučují rozházet kousky durmanu kolem domu, aby byl chráněn před zlými duchy. Vleklá nespavost může být odstraněna pomocí listů durmanu, vložených do bot postiženého, které se dají pod postel tak, aby špičkami ukazovaly k nejbližší zdi. Moderní magik se může inspirovat uvedenými příklady. Ze dřevnatělého stonku durmanu si také můžeme zhotovit magickou hůlku. Vyhlédnuté rostlině již od jara zaštipujeme postranní výhony tak, aby vytvořila rovný kmínek; jeho výška určuje délku hole. Na podzim před prvním mrazíkem za vhodných astrologických podmínek rostlinu rituálně sklídíme. Odstraníme kořeny i větve, kmínek zbavíme vrchní měkké vrstvy a necháme vyschnout. Příjemné je, že na rozdíl od holí z větví stromů a keřů durmanovou hůlku není nutné provrtávat, neboť střed se sám uvolní pouhým seschnutím dřevě. Vnitřní dutinu vyplníme fluidickým kondenzátorem a oba konce uzavřeme např. krystalem křišťálu a kouskem upraveného jantaru. Po magickém posvěcení je hůlka připravena k použití.

Sporýš

Sporýš lékařský je otužilá trvalka s tuhými a drsnými listy a mnoha drobnými naruzovejícími květy, uspořádanými v klasech. Roste a kvete v jakéko-

liv půdě, snese zastínění i sluneční úpal. Pěstování ze semen je zdlouhavé, lepší je zakoupit rovnou sazenice. Podle starých magických předpisů se sporýš nebo také verbena musí sklízet v noci na Velký pátek náhradím z ušlechtilého kovu, a teprve krátce před východem slunce, když rostlinu svlažila ranní rosa, se odnese domů. Ani pak se sporýše nesmělo dotknout železo, jinak by ztratil svou magickou moc. Z hlediska planetárních sympatií a antipatií je zákaz kontaktu s martickým železem oprávněný, neboť planetární signaturou sporýše je Venuše. Silná Venušina signatura verbenu uschopňuje pro použití při milostném očarování. Pouhé nošení sáčku se sušenou bylinou na krku má zajistit mužům přízeň žen. Dochoval se ale i recept, jak za pomoci sporýše dosáhnout opačných účinků. Ten, kdo chce zůstat dlouho ctnostný, ať vypije šťávu z verbeny sbírané v noci, kdy je luna v novu, a touha po druhém pohlaví ho opustí na celých sedm let... Jako užitečnější se mi jeví očistné účinky

této magické rostliny. Svazkem čerstvého sporýše můžeme po vzoru Římanů zbavit magický oltář negativních fluid. S verbenou jako symbolem míru odchází vyslanci Říma k nepřítelům. Analogicky bývá doporučováno nošení věnce ze sporýše, který zdobí magikovu hlavu při některých operacích rituální magie jako ochrana magika před nepříteli duchů. Eliphas Lévi prováděl svoji slavnou nekromantickou evokaci Apollonia s verbenovým věncem na hlavě. Sporýš se též používá v kouzlech pro zajištění prosperity a bohatství. Stačí prý zasadit pár rostlin poblíž domu a peníze se do něj brzy budou jen hrnout. Nápoj lásky se z této byliny připravuje následujícím způsobem: Smíchejte stejné díly sušeného sporýše, omanu a jmelí a v hmoždíři rozmělněte na prášek. Přidejte špetku této směsi do vína vytipovanému partnerovi a pozorujte výsledek.

Sporýš

Šalvěj

Šalvěj lékařská je nízký keřík se šedavými, silně aromatickými listy. Fialové květy hluchavkovitého tvaru se objevují až druhým rokem. Šalvěji se dobře daří v polostínu na vápenité, sušší půdě. Sazenice se běžně nabízejí v zahradkářstvích, rostlina se ale také dá úspěšně množit bylinnými řízkami nebo semeny. Šalvěj je třeba chránit před přílišným zamokřením a v zimě před mrazem.

Ropucha

Rozšířená pomluva, že pěstování šalvěje na vlastní zahradě přináší smůlu, je založena na pozorování, že šalvěj přitahuje ropuchy a jiné druhy žab. Protože se tyto živočichové dříve spojovali se silami zla, přenesly se takové představy i na šalvěj. Pravého hermetika ale pár žab na zahradě nevyvede z rovnováhy, a pokud bude chtít, může si klidně šalvěje dopřát celý záhon. Římané považovali šalvěj za posvátnou a její sklizeň doprovázeli obřady. Rostlina se odřezávala jen pro tento úkon určeným nožem. Sběrač musel mít čistý oděv a umyté nohy. Součástí obřadu bylo obětování určitých potravin duchu rostliny. Kalifornští indiáni vykuřovali šalvěji při očistných obřadech a při mírových setkáních různých kmenů. Šalvěji bělolistou okušovali posvátná a kultovní místa. Mexičtí indiáni pijí výluh ze zvláštního druhu šalvěje, *Salvia divinorum*, při věštění. V rituálně-magické praxi se šalvěj spolu s bezovou dřeví (Dürrovo kuřidlo) používá při evokacích jako materializační agens. Planetární signatura Jupiteru se v šalvěji mísí s vlivem saturnským, a oba pak společně určují magické účinky rostliny. S Jupiterem spojenou prosperitu přivolá majiteli šalvěje několik lístků nošených v kapse nebo v peněžence. Se saturnskou stránkou charakteru šalvěje souvisí vliv na zármutek. Trpíte-li smutkem, pomůže vám vůně šalvěje se s ním snáze vyrovnat. Šalvěj přidávaná denně v malém množství do jídla prý přináší dlouhověkost, takřka nesmrtelnost. Chcete-li, aby se vám splnilo nějaké přání, napište ho na list šalvěje a ten vložte na tři noci pod polštář. Vždy před usnutím

na své přání usilovně myslíte. Bude-li se vám zdát něco, co s tímto přáním souvisí, jistě se vaše tužba splní. Nebudou-li mít sny s přáním nic společného, zahrabte lístek do země.

Čemeřice

Čemeřice černá je vytrvalá bylina se stálezelenými kožovitými listy a velkými bílými květy. Přívlastek černá se týká silného kořene, který je předmětem zájmu lékařů, léčitelů, ale hlavně magiků. Celá rostlina je jedovatá. Jako saturnská bylina se čemeřice vždy spojovala se světem duchů a zemřelých. Pokud se týká duchů, může je čemeřice jak přivolávat tak odhánět. Nosí-li u sebe melancholický člověk vařený kořen čemeřice zabalený v bílém plátně, bude zbaven své psychické obtíže. Stejný postup by měl pomoci i člověku posedlému duchy. Vykuřování čemeřicí může pomoci i při exorcismech. V okolí řeckého města Antikyra rostlo ve starověku velké množství čemeřice a rozmohlo se zde její užívání jako prostředku proti šílenství, ostatně v té době s posedlostí přímo spojeným. Ujalo se pořekadlo *Antikyras soi dei* (potřebuješ čemeřici) jako narážka na něčí přihlouplost, a poslat někoho do Antikyry znamenalo totéž jako u nás poslat někoho do Bohnic. Na prášek rozdrčený kořen čemeřice byl prostředkem lidové magie, sloužící k tomu, jak se dostat někam nespátrěn. Stačilo prášek stále sypat před sebou. Čemeřice černá bývala také jednou ze složek čarodějnických mastí. V evokační magii se kořen čemeřice uplatňuje ve Faustově kuřidle, které slouží ke krocení vzpurných duchů, a připravuje se takto: Rozdrťte sušený kořen čemeřice, česnek a přidejte sirný květ. Vše řádně promichejte. Pak kuřidlo položte na bílé hedvábí a posvěťte je. Hotové kuřidlo se spaluje na žhavém uhlí během pronášení donucovacích formulí. Tímto způsobem si lze duchy zcela podmanit.

Pelyněk

Pelyněk pravý je aromatická, stříbřitě pistnatá trvalka. Rostlina vytváří až jeden metr vysoké trsy, kvetoucí mnoha drobnými žlutými kvítky. Dobře roste na výsluní, v písčitéch sušších půdách s dostatkem vápníku. Množí se odnožemi, semeny jen obtížně. Primární planetární signaturou pelyňku je Mars, dále vykazuje tato bylina ještě korespondence saturnské a plutonické. Tato astrální konstituce pelyněk předurčuje k použití při zvyšování psychických i fyzických sil, a činí z něj tak významnou ochrannou rostlinu. Protože Mars je nejen bohem válečnickem, ale také milovníkem, nachází pelyněk uplatnění v praktikách milostné magie. Přidává se do nápojů lásky nebo je možné umístit pelyněk pod postel toho, jehož lásku si přejeme. Saturn a Pluto indikují použití pro kontakty se světem mrtvých i světem duchů. Keltové prý vykuřovali pelyňkem o Samainu, a dokonce již v pravěkých hrobech v Iráku se našel pelyněk, který zřejmě nějak souvisel s kultem mrtvých. Germánským ženám byl pelyněk pomocníkem při

porodu, protože usnadňoval dítěti přechod z onoho na tento svět. Obdobně byla tato bylina nápomocna himalájským šamanům při astrálním cestování. Vtírání rostlinné šťávy nebo vykuřování pelyňkem šamana chránilo před nežádoucí pozorností démonů. Staré čarodějné knihy tvrdí, že je-li pelyněk spalován na hřbitově, donutí duše zemřelých, aby se zjevily a promluvily; sloužil tedy jako nekromantické kuřidlo. Podle lidových předpisů pelyněk vložený do boty chrání cestovatele před únavou, jakož i před kousnutím psem a uštknutím hadem. Ratolest pelyňku spálená o svatojánské noci zajistí ochranu před zlem po celý následující rok. Nejúčinnější je se rostlinou na chvíli opásat a pak ji hodit do svatojánského ohně. Následující novodobý rituál zvedne magie může pomoci odhalit pravou lásku. Na svatého Lukáše (18. října) vezměte snítku pelyňku, majoránky, měsíčku a tymiánu a usušte je nad ohněm. Pak byliny povařte ve vodě s trochou medu a octa, pomazte se touto směsí a třikrát opakujte: „Ó svatý Lukáši, buď ke mně laskavý, ať ve snu se láska má skutečně odhalí.“ Následující noci spatříte ve snu tvář vašeho budoucího partnera.

Lilie

Lilie

Lilie bělostná je trvalka se šupinatou cibulí. Na asi jeden metr vysoké lodyze se začátkem léta objevuje několik čistě bílých květů, které nádherně voní. Na pěstování nemá lilie žádné zvláštní nároky, jen na jaře musíme ochránit první listy, které vyraší, před škůdci. Rostlina i s cibulí se sbírá za konjunkce Venuše a Luny, což poukazuje na použití této magické byliny ve věcech lásky, krásy, čistoty, ochrany a léčení. V Egyptě a Řecku byla lilie symbolem plodnosti, naděje a budoucnosti. Své uplatnění našla v kultu ženských božstev. Jak velice byla ve starověku ceněna, dokazuje Pliniův výrok: „Patří-li růže ke zlatu mezi rostlinami, pak lilie je stříbrem.“ Prášek z usušené cibule lilie nošený v sáčku na krku přivolává lásku k jeho majiteli, zatímco čerstvě utržená lilie naopak účinně odvrací všechna milostná kouzla. Lilie se pěstuje na zahrádkách jako ochrana proti nepřátelským duchům a zlu vůbec, proti uhranutí a proti nezvaným návštěvníkům. Pro účely evokační magie se z květu lilie zhotovují materializační kuřidla; tato bylina totiž podporuje zviditelnění astrálních zjevů. Lilie je sama o sobě výborným kondenzátorem fluida a její květ je nezbytnou součástí Baranova univerzálního fluidického kondenzátoru.

Yzop

Yzop lékařský je vytrvalý dřevnatějící keřík asi půl metru vysoký. Hrozný vonných květů přitahují včely a motýly. Rostlině se daří na propustné písčité půdě na slunných a chráněných místech. Množí se snadno semeny nebo bylinnými řízkami. Jupiterská signatura yzopu nachází výraz v nebesky modré barvě květů a nádherné vůni. Yzop je v magii jednou z nejrozšířenějších očištných rostlin. Byl posvátnou bylinou starých Řeků a Římanů, kteří jím očištovali kultovní místa. Proslulý je biblický Žalm 51,9: „Zbav mě hříchu, očist' yzopem a budu čistý, umyj mě, budu bělejší nad sníh.“ Semité pálili yzop při očištných rituálech. Tato magická rostlina se používá ke koupelím nebo symbolické očištění formou kropení osob, zvířat i budov. Svazek yzopu pověšený v domě odvrací od obydli i jeho obyvatel negativní síly. Při spalování vydává yzop lehkou pichlavou vůni a je proto vhodné ho míchat s dalšími vonnými ingrediencemi. Vykuřovadlo, které zjasňuje pocity, vytvoříme smísením yzopu s cypřišem, cedrem a kadidlem.

Výběr dalších rostlin pro magickou zahrádku závisí na založení magika a na tom, které oblasti praktické magie preferuje. Uvádím příklady nejdůležitějších rostlin, které nacházejí uplatnění v různých druzích magické praxe. Dále následují ukázky jejich rituálního použití.

- Čarodějnictví: blín, bolehlav, mák, lilek černý, locíka, barvínek, trnka.
- Sexuální magie:
 1. afrodisiaka: česnek, celer, petržel, iékořice, chřest, anýz.
 2. antiafrodisiaka: chmel, majoránka.
 3. psychostimulanty: růže, fialka, kosatec, jasmín.
- Divinace: oman, měsíček, sporýš, vrba, meduňka, šanta, zlatobýl.
- Keltská tradice a novopohanství: tis, jabloň, líska, náprstník, brečťan, kapradí, jeřáb.

Trny trnky zapíchejte do černé svíčky nebo voskové figurky, znázorňující toho, kdo vás nechce nechat na pokoji. Do vosku vyryjte jeho jméno. Proneste zaklínadlo: „Ať se všechno zlo, které mi XY činí, vrátí zpět k němu. Já a vše co ke mně náleží, se nyní osvobozuji. Jsem silný a chráněný.“ Pak svíci nebo figurku spalte.

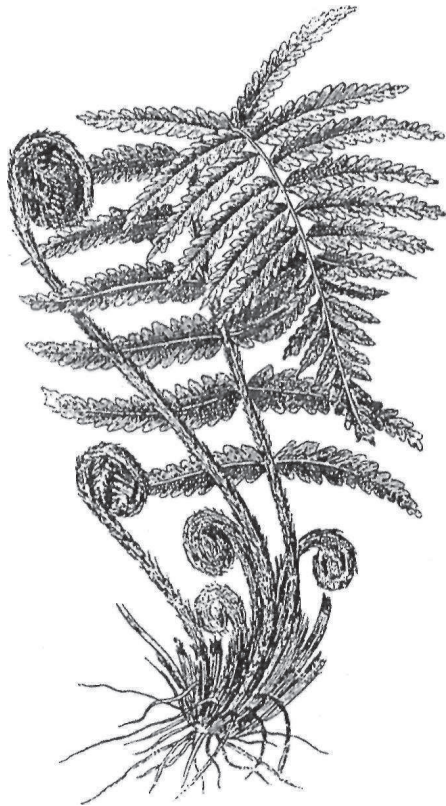
Bylinná koupel, kterou lze s prospěchem aplikovat před započítím sexuálně-magického rituálu se připravuje z jednoho dílu anýzu, jednoho dílu Iékořice a tří dílů meduňky. Směs vaříme deset minut ve vodě, odvar pak precedíme, přidáme pár kapek oleje ylang-ylang a vlijeme do lázně.

V noci, až se bude Luna nacházet ve vzdušném nebo zemním znamení, zapalte bílou, modrou a žlutou svíci a vykuřujte omanem. V duchu si položte otázku, na kterou chcete znát odpověď. Soustředte svou mysl na místo mezi svým obočím a zkuste si představit paprsek světla, který toto místo prozařuje. Nechtě se zaplavit představami a dojmy - budou obsahovat řešení vaší otázky.

O Beltainu utrhnete listy kapradí, které jsou ještě svinuté do spirál a usušete je nad beltainovým ohněm. Získáte mocný talisman pro následující rok. V předvečer svátku Samain nabídněte jablko, symbol nesmrtelnosti, jako dar zemřelým. Jablko nejprve očistěte nad dýmem ze sporýše a zahrabejte ho do země jako oběť těm, kdo čekají na znovuzrození.

Planetární rostliny

Na magické zahrádce by se měl vyskytovat alespoň jeden typický zástupce každé ze sedmi, resp. deseti planetárních sil. Je dobré myslet na to, aby rostlina byla pokud možno trvalka nebo se sama vysemeňovala, tedy aby byla snadno pěstovatelná a zároveň ještě nějakým dalším způsobem užitečná. Mně se osvědčily tyto rostliny:

Kapradí

Narcis

Slunce: šalvěj
Luna: kosatec
Mars: česnek
Merkur: dobromysl
Jupiter: fialka
Venuše: sporýš
Saturn: čemeřice
Uran: pryšec
Neptun: rulík
Pluto: narcis

Magické využití planetárních rostlin je dalekosáhlé. Používají se všude tam, kde potřebujeme pracovat s příslušnými fluidy, tedy např. do iluidických kondenzátorů, do kuřidel nebo k výzdobě magického oltáře. Kromě planetárních rostlin lze zohlednit samozřejmě i signatury zodiakální nebo živlové. Pokud jde o další příklady využití rostlinných analogií, odkazují na kapitulu Hermetické signatury rostlin.

Stimulanty a harmonizátory

Úspěšná magická praxe je podmíněna dobrou fyzickou a hlavně psychickou kondicí operátora. Na provedení některých magických operací, které jsou vázány na určité planetární konstelace, čeká magik celé měsíce, ne-li léta, a je zajisté mrzuté, pokud jej těsně před zvoleným okamžikem diskvalifikuje třeba chřipka. K dosažení optimálního psychosomatického stavu slouží rostlinné stimulanty a harmonizátory. Podrobné pěstební podmínky rostlin a kontraindikace použití preparátů je možné vyhledat v odborných publikacích. V magické zahrádce by měly růst alespoň některé z následujících rostlin:

Poměrně snadno se pěstuje rozchodnice růžová. Účinné látky získávané z kořenů působí pozitivně při neurotických a depresivních stavech, fyzických a psychických traumatech a pomáhají při intoxikacích.

Leuzea sailorová snižuje únavu, působí proti depresím i nadměrné dráždivosti organismu. Semena vyklíčí jen jsou-li čerstvá, ale pak už je další pěstování nenáročné.

Rostlina původem z tajgy Dálného východu, eleuterokok ostnitý, má stimulační a harmonizační účinky, kvantitativně zvyšuje intelektové schopnosti a pozitivně působí při léčbě psychických chorob, zvláště neuróz a depresí. Podle mé zkušenosti roste však tato rostlina velmi pomalu, takže jsem dala přednost zhotovení tinktury se zakoupeného sušeného kořene.

Okrasná trvalka třapatka nachová zvyšuje odolnost organismu a vykazuje protistresové účinky. Své působení naznačuje již svojí vitalitou. Rostlina např. vydrží kvést tak dlouho, až její okvětní lístky na slunci vyblednou.

Eleuterokok

Bobule dřevnatější líany schizandry čínské mají ionizující vliv na centrální nervovou soustavu, krevní oběh a dýchání a zlepšují ostrot zraku. Rostlina plodí až desátým rokem (tedy nic pro nedočkavce); v mezidobí může tato popínávka zdobit např. zahradní besídku.

Codonopsis pilosula, tzv. dangšen je rostlina používaná v tradiční čínské medicíně. Slouží k zvýšení vitality a odolnosti. Je to fascinující rostlina, která se nepodobá žádné u nás rostoucí domácí rostlině. Při jeho malých nárocích na pěstování by byla škoda, kdyby v magické zahradce chyběl.

Talinum paniculatum, ne zcela správně také nazývané korejský ženšen, má účinky obdobné pravému ženšenu, tedy posiluje a povzbuzuje organismus. V našich podmínkách vytvoří za jednu růstovou sezónu pěti- až deseticentimetrové kořeny s trochou fantazie připomínající lidskou postavu. Jejich přezimování venku na zahradě je problematické. Je vhodnější uchovávat je přes zimu v bezmrazč místnosti.

Jedna z nejstarších „žijících fosilií“, jinan dvoulaločný, rozšiřuje cévy a působí příznivě při poruchách paměti, zmírňuje úzkostné a depresivní stavy a také se osvědčil jako harmonizátor srdečního rytmu. Dnes je možné zakoupit sazenice jinanu v každém větším zahradnictví, takže oškubané stromy v parcích by se měly stát minulostí.

Popsala jsem rostliny, s jejichž pěstováním mám osobní zkušenost a o kterých si myslím, že by se jim na české magické zahradce mělo dařit. Existují ještě další stimulanty a harmonizátory, které by magik jistě rád upotřebil, ale jejich pěstování neumožňují naše klimatické podmínky nebo současné zákonodárství, případně obojí. Radu rostlin, jako třeba čajovník, kávovník, cesmínu (mate), kolu a ženšen lze snadno zakoupit v podobě hotových a k použití připravených produktů.

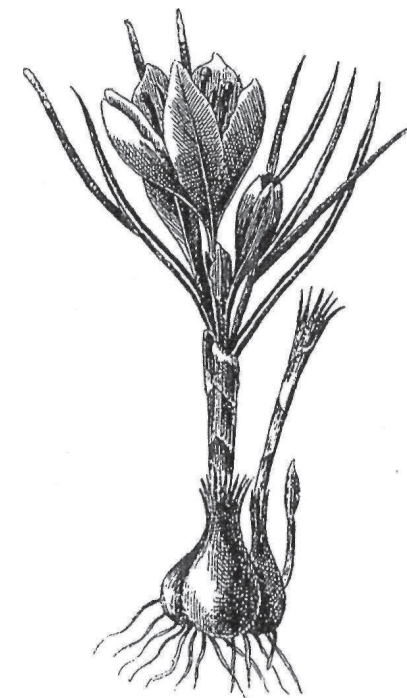
Pěstitelské kuriozity

Na závěr několik kuriozit. Málokdo ví, že v našich podmínkách lze vypěstovat poměrně kvalitní šafrán. Cibulky rostliny *Crocus sativa* koupíme v obchodě pro zahrádkáře, vysadíme na suché slunné místo a po dvou letech pěstování

můžeme sklízet (nejlépe v neděli v planetární hodinu Slunce) oranžové blizny. Je sice pravda, že na pouhý jeden gram sušené drogy bychom museli nasušit 80 až 100 kusů blizen, ale na podporu solárního vlivu bude stačit symbolických šest kusů. Čistá sluneční signatura šafránu se používá všude tam, kde je třeba podpořit tento vliv, např. do slunečního vykuřovačla, k barvení rituálních rouch nebo do posilujících koupelí. Recept na solární purifikační kuřidlo podle J. Kefera zní takto. Devět dílů šafránu, pět dílů kadidla a dva díly červeného santalu smístit s pěti díly rhyrhové vody (v horké vodě rozvařená prášková myrha) a ze směsi uhnjst kuličky.

Není snad známější spojení dvou magických rostlin než jmelí a dub. Populární Pliniová historika o druidech, sbírajících z dubů zlatým srpem jmelí, navozuje představu, že o slunovratu tito zasvěcenci snad ani nic jiného nedělali. Potíž je však v tom, že archeologové žádný zlatý srp v souvislosti s keltskou kulturou dosud nenalezli, a botanikové zase tvrdí, že na dubech parazituje ochmet, ale jmelí jen zcela výjimečně. Zatímco dub je magikovi v přírodě běžně dostupný, se jmelím, pokud právě nejsou vánoce, je to obtížnější. Jmelí roste nejčastěji na jehličnatých stromech, zvláště na borovici a jedli, ale cennější je jmelí ze stromů listnatých, kde v březnu a dubnu, v době květu získává celá rostlina krásně žlutou barvu, takže opravdu připomíná legendární „zlatou ratolest“. Jmelí však lze vypěstovat také na vlastní zahradě. Botanicky se rozlišuje jmelí bílé neboli listnáčové a jmelí jehličnanové, což je při pěstování třeba respektovat. Stačí přitisknout zralé bobule vybraného druhu jmelí na větvíčku odpovídajícího stromu a pak už jen čekat, až vyklíčí a zapustí do dřeva své kořínky. Asi nejsnazší je aplikovat semena jmelí na jablono, ale poroste i na šeríku nebo na kdoulovci. Žádné ze semen, jimiž jsem oblepila duby v širokém okolí, se zatím neujalo. Nicméně s pokusy nepřestávám; jednou se to jistě podaří.

Jmelí se používá jako symbolická rostlina v rituálech, které souvisejí s keltským egregorem. Podle druidské tradice léčí jmelí všechny nemoci, ochraňuje před zlem a neštěstím. Jmelí roste doslova mezi nebem a zemí, ignoruje principy heliotropismu a geotropismu, tvoří plody v zimě, má zelené listy, i když

Šafrán

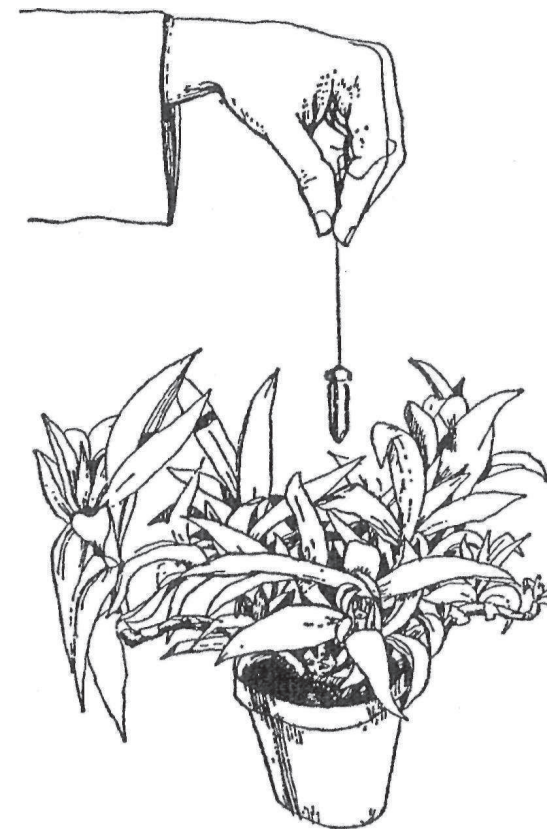
se jeho hostitel uložil k zimnímu spánku. To vše naznačuje funkci jmelí jako rostlinného prostředníka mezi tímto a oním světem. Podle Vergilia mohl Aeneas sestoupit do Tartaru jen se snítkou jmelí v ruce. Jmelí zavěšené v ložnici prostřednictvím snů odhaluje tajemství nesmrtnosti. Z jeho dřeva se vyrábí ochranné talismany a amulety.

Asi nejpůvodnější magickou rostlinou je mandragora čili pokřín. Tato nevelká vytrvalá rostlina je domovem ve Středomoří, kde na kamenitých stráních rostou dva druhy: mandragora lékařská a mandragora podzimní. Z přízemní růžice listů vyrůstá trs květů a později plodů, žlutých až oranžových bobulí. Magika ale zajímá především silný dužnatý kořen, který svým tvarem připomíná lidskou postavu. Mandragora má v magii téměř všestranné využití. Používá se k hermetickému léčení, k milostnému očarování, k přivolávání i zahánění duchů, pro zajištění bohatství i jako afrodisiakum. Z kořene pokřínu se od nepaměti vyráběly figurky, mandragoroví mužičci, kteří svým vlastníkům prokazovali cenné služby. Mandragora je výborný fluidický kondenzátor a pro svou saturnskou signaturu je vhodná pro nekromantické rituály.

Traduje se, že u nás mandragora neroste. Na vlastní oči jsem však viděla několik exemplářů této rostliny v jedné moravské botanické zahradě, které na záhoně přezimovaly a údajně dokonce i kvetly a plodily. Pro zcela zásadní význam pokřínu v magii by stálo za to vyvinout technologii jeho pěstování, která by byla vhodná pro naše klimatické podmínky, nebo vyšlechtit odolnější

Ochránce zahrady

Jednu z rostlin pěstovaných na magické zahrádce je vhodné pověřit ochranou záhonů před nepříznivými vlivy. Jako nejvhodnější „gardenguard“ se mi jeví posed. Tato vytrvalá popínavá rostlina má listy podobné révě a nevýrazné květy. Posed bílý má bobulovitě plody černé barvy, posed dvoudomý má plody červené. V obou případech je důležitý mohutný řepovitý kořen (viz obrázek na zadní straně obálky knihy). Z kořene na jaře vyráží několik dvou až tří metrových lodyh, které mají tendenci se svými úponky obtáčet kolem všeho co je nablízku. Je tedy vhodné jim poskytnout nějakou vhodnou oporu. Jinak je pěstování zcela snadné. Již starověcí autoři upozorňují na ochranné schopnosti posedu. Obydlí, kolem kterého posed roste, je prý chráněno před vlivem špatného počasí, domácí drůbež hlídá posed před dravci a dobytek před očarováním. Také u nás se posed vždy těšil velké úctě. Přítomnost kouzelné rostliny u domu nebo na zahradě znamenala pro jeho obyvatele štěstí a pokojný život. Kdo by však rostlinu zničil nebo poškodil, byl by stíhán jednou pohromou za druhou. Posed se používal k rozličným kouzlům pro zajištění prosperity hospodářství. Při sázení posedu bylo dříve zvykem vkládat do země stříbrnou minci jako obětinu duchu rostliny. Tvar kořene, který připomíná lidskou postavu, přímo

Zjišťování spokojenosti rostliny s pěstebními podmínkami pomocí kyvadélka

vybízí k obdobnému použití jako u kořene mandragory. Někde bylo zvykem posedový kořen vykopat a chovat jej doma podobně jako pravou mandragoru. Vykopání kořene se dělo za zvláštních obřadů. Hospodář si musel získat přízeň ducha v kořeni sídlícího. Proto dříve než se dotkl země motykou, položil na zem tři groše a kousek chleba. Teprve pak mohl přikročit k vykopání kořene. Jakmile byl kořen vytažen ze země, byl ihned doma vykoupán v mléce, potom pečlivě usušen a zavinut do plátna. Pak byl uložen do zvláštní skříňky. Takto ošetřený kořen přinášel do domu štěstí, radil kdy, kde, co a jak sázet, kdy prodávat, odhaloval zloděje atd. Chceme-li, aby posed plnil funkci ochránce zahrady, nemusíme jej vyrývat, ale požádáme o tuto službu skupinovou duši rostliny, která se zjevuje v podobě malého dítěte. Posed pak odpuzuje škodlivé hlodavce stejně dobře jako všetečné sousedy, kteří jeví nepatřičný zájem o naše

magické rostliny. O způsobu komunikace s rostlinami se podrobněji zmiňují v příslušné kapitole.

Funkci ochránce zahrady mohou do jisté míry plnit i některé jiné rostliny. Dle níže uvedeného seznamu si každý může vybrat takovou rostlinu, která mu nejlépe vyhovuje.

- Routa: odpuzuje ropuchy a odhání vlkodlaky.
- Cesmína: chrání obydlí a zahradu, kde roste, před bleskem, čaroději a zlými duchy.
- Pivoňka: ochraňuje zahradu proti nepřízní počasí a zlomyslnosti skřítků.
- Kapradí: zahání hady a jiné nebezpečné tvory.
- Nátržník: zapuzuje negativní astrální síly.
- Lilie: viz výše.

Magik, který nevlastní žádný pozemek, který by mohl ošít nebo osázet magickými rostlinami, může některé z nich pěstovat i v bytě. Mně osobně se osvědčily tyto rostliny: brugmanzie, marhaník, fikovník, vavřín a papyrus. Letnění na balkoně tyto rostliny samozřejmě uvítají. Pěstování magických rostlin v bytových podmínkách je však samostatnou kapitolou.

Pro zajímavost uvádím jednoduchý způsob, jímž se magik může rostliny zeptat, zda je spokojena s podmínkami v nichž roste, případně zjistit, jaká zlepšení by si přála. Otázky je třeba formulovat tak, aby odpověď na ně musela znít buď ano nebo ne. Při kladení otázek držíme nad rostlinou siderické kyvadélko (viz obrázek). Kruhový pohyb kyvadélka znamená kladnou odpověď, kývavý pohyb ze strany na stranu je zápornou odpovědí.

Sklizeň magických rostlin

Rostliny, které jsou určeny pro použití v magické praxi, je nutno sklízet či sbírat rituálním způsobem. Určitá pravidla sběru rostlin existují samozřejmě i pokud jde o jejich profánní použití. Např. při sběru léčivých bylin jsou vhodná ta období, kdy rostlina obsahuje nejvíce účinných látek. V případě magického využití, kdy se více pracuje s „fluidy“ než s alkaloidy, však s běžnými pravidly sběru nevystačíme, neboť zde vstupuje do hry množství dalších faktorů, které je nutno brát v potaz. Jinak se sbírá třeba pelyněk na žaiudeční čaj, jinak se trhá pelyněk určený do kuřidla pro nekromantickou operaci. Čím důsledněji příslušná pravidla dodržujeme, tím lepších docílíme výsledků v magické praxi. Je třeba upozornit na to, že zásady sběru rostlin určených pro magické využití se od pravidel sběru léčivých bylin mohou v jednotlivých konkrétních případech diametrálně lišit.

Obecné podmínky sběru rostlin

Čas sklizně je na nejobecnější rovině podmíněn klimatickými podmínkami. Na jaře ještě před tím, než začne rostlina kvést, sklízíme listy. Vrcholky rostliny s květy odšťiháváme v době, kdy se teprve začínají rozvíjet první poupata. Semena a plody sbíráme koncem léta nebo na podzim, až když jsou zcela zralé. Se sklizní kořenů a kůry je třeba počkat až do nejpozdějšího podzimu, případně do časného jara. Podle Mavérica rostliny, zvláště trvalky, výrazně posiluje jarní a podzimní rovnodennost. Podle Paracelsa je nejvhodnější čas pro sběr rostlin doba zvaná *tempus balsamiticum*, tedy čas před východem slunce, kdy jsou rostliny nejvíce nasyceny „univerzálním duchem“ a rosou.

Astrologické podmínky sběru magických rostlin

Astrální světlo přítomné ve všem živém je charakteristické svou dualitou. Lze je polarizovat na proud kladný a záporný. Vlastnostmi kladného proudu jsou expanze, začínání, směřování vzhůru, rozplynutí se. Vlastnostmi záporného proudu je pak kontrakce, soustředění, zhuštění, ukončení. Dynamickou rovnováhu těchto dvou proudů znázorňuje lunární cyklus. Veškerá vegetace naší planety je silně ovlivňována Měsícem, který prezentuje záporný proud astrálního světla, a Sluncem, jež představuje proud kladný.

Pelynek

Při zacházení s magickými rostlinami a zvláště při jejich sběru je potřeba sledovat, v jakém postavení se obě tyto planety nacházejí, a s ohledem na to určit nejpříznivější čas sběru. Mavéric radí následující. Měsíc nejpříznivěji působí, vystupuje-li na obzoru, a tři dny před úplňkem. Rostliny nesbíráme, když Luna zapadá, nebo když je v konjunkci, opozici nebo kvadratuře se Sluncem. Sextil a trigon Luny se Sluncem jsou harmonické aspekty. Někteří hermetikové doporučují sbírat rostliny v době, kdy vládce horoskopu sběrače je v dobrém aspektu se Sluncem i Lunou. Jakmile se na nebi objeví příznivé konstelace, je třeba přikročit k zamýšlenému činu. Rostliny nesbíráme, jsou-li nebeská světla (Slunce a Luna) navzájem ve špatném aspektu a nebo jsou-li nepříznivě aspektována Marsem, Saturnem nebo Uranem. Dobu vhodnou pro sběr rostlin lze podle těchto pokynů snadno zjistit s použitím efemerid.

V jemnějším načasování sklizně napomáhá již zmíněný lunární cyklus, jemuž je třeba věnovat zvláštní pozornost. Obecně lze říci, že za přibývajících Luny je vhodné sklízet nadzemní části rostlin a za ubývajících Luny celé rostliny včetně kořene.

Lunární fáze

Měsíc v novu až v první čtvrti je obdobím expanze. S přibývajících Lunou pocítuje vše živé příliv energie. Nejcitlivěji na tuto fázi reagují jednoleté rostliny, rostliny s četnými nebo velkými listy a rostliny nahosemenné. Odejmemeli za této lunární fáze rostlině větší část, hrozí značné nebezpečí, že zbytek rostliny zahyne. V tomto období je vhodné sbírat rostliny, které jsou určeny pro magické operace, jejichž cílem je zapříčinění nějaké změny, zahájení aktivity, docílení prvního hmotného projevu nějaké ideje nebo zajištění vyváženého vlivu Slunce a Luny.

Měsíc od první čtvrti do úplňku představuje období, kdy cílevědomý růst pokračuje, ale chybí razance předchozí fáze. Slunce je silné, ale i Luna sílí. Na tuto lunární fázi nejvíce reagují rostliny krytosemenné, zvláště jednoleté. Magické účely, k nimž se používají rostliny nasbírané v tomto období, lze shrnout těmito slovy: revitalizace záležitostí a procesů, zajištění růstu, posílení, záležitosti

týkající se přírody. Během dvou dnů před úplňkem je vhodné sbírat rostliny, jež mají podpořit magickou operaci, která se nedaří.

Měsíc v úplňku až v poslední čtvrti. Během úplňku životní síly dosahují vrcholu a začínají opět ubývat. Dva dny před úplňkem a během něho se doporučuje sbírat rostliny pro léčitelské a kulinářské využití; za opozice Slunce a Luny jsou totiž potřebně dynamizované.

Měsíc od poslední čtvrti do novu je v „neproduktivním“ období - nyní je vhodné odpočívat a plánovat. Měsíc vychází nad obzor o půlnoci a zapadá ráno a pouze v této době lze podniknout něco, co vyžaduje lunární vliv. Pro toto období je charakteristické ubývání, ustupování, kulminace, ohrazení, omezení a dokončení. Rostlinné šťávy v podzemních částech rostliny kypí, ale ještě nevystupují vzhůru.

Někdy se vyčleňuje zvlášť tzv. balzamická fáze Luny, tj. tři dny před a tři dny po novu. Mnozí autoři právě toto období považují za vysloveně magické. Rostliny nasbírané za této fáze se hodí pro magické operace, jejichž cílem je dokončení nějakého cyklu, přivolání nebo přitahování něčeho nebo eliminace lunárního vlivu. Sluneční svit je jakoby filtrován Měsícem, který je v okamžiku novu se Sluncem v konjunkci. Jiná teorie však říká, že v období balzamické Luny kulminují všechny vlivy nahromaděné během celého cyklu. Aromatické rostliny sklizené za poslední čtvrti a balzamické Luny si nejlépe uchovávají svoji vůni. V této době je velmi silný vliv Slunce, proto sbíráme rostliny se sluneční signaturou. Za některých okolností může tato fáze učinit rostlinu velmi vnímavou, pokud jde o její živlovou, planetární nebo zodiakální podstatu.

Speciální astrologická kritéria

Nejen „světla“, tedy Slunce a Luna, mají vliv na sběr magických rostlin, ale přísně vzato vtisknou rostlině svoji pečeť i všechny ostatní planety, samozřejmě v závislosti na svých vzájemných konstelacích v okamžiku sběru. Doporučuje se, aby planeta nebo zvířetníkové znamení odpovídající rostlině byly v prvním nebo v desátém domě horoskopu sběrače, aby Jupiter byl s Venuší v mundánně dobrém aspektu, a aby obě tyto planety rovněž tvořily harmonický aspekt s planetou odpovídající rostlině, nebo aby se alespoň nalézaly v zodiakálním znamení shodném s bylinou. Také je příznivé, když se jedna z planet odpovídajících bylině nalézá v jednom ze svých zodiakálních znamení, není-li ovšem toto znamení s převažující planetární signaturou rostliny vzájemně v disharmonii. Lze uvažovat dokonce o horoskopu okamžiku sběru, a někteří autoři doporučují před sběrem takový horoskop sestavit. Existuje mnoho pravidel, jimiž by se zde magik měl řídit, a je známa celá řada vlivů, které by měl zohlednit. Zalewska uvádí tyto nejdůležitější zásady:

1. Vládce v horoskopu sběru by měl být v souladu s planetární signaturou rostliny.
2. Vládce domu, který odpovídá účelu upotřebení rostliny, by měl být v souladu s tímto domem.
3. Vládce desátého domu by měl být silný.
4. Retrogradní planety jsou považovány za škůdce.
5. Signifikátor záležitosti, pro níž bude rostlina upotřebena, by měl být vzdálen více než 17 stupňů od Slunce.
6. Slunce, Luna a ascendent by v horoskopu měly svírat harmonické úhly.
7. Při sběru rostlin určených pro léčení má být planetární signatura byliny shodná s vládcem horoskopu pacienta.
8. Je třeba věnovat pozornost aspektům Luny, lunární fázi a znamení, ve kterém se Luna nachází.
9. Pokud je to jen trochu možné, měla by se Luna nacházet v domě, který koresponduje se záležitostí, k níž zamýšlí magik rostlinu použít.
10. Důležité je, aby Luna nebyla oslabena, k čemuž dochází zejména v těchto případech:
 - a) Je-li Luna vzdálena do 12 stupňů od Slunce, a to v aplikačním i separačním aspektu.
 - b) Nachází-li se Luna ve znamení Štíra, zvláště pak na třetím stupni Štíra.
 - c) Stojí-li Luna v prvních dvanácti stupních znamení Raka, zejména při aplikační opozici s jakoukoliv planetou s výjimkou Slunce.
 - d) Je-li Luna v konjunkci, kvadratuře nebo opozici ke škůdci.
 - e) Je-li Luna ve vzdálenosti do 12 stupňů od Cauda draconis nebo Caput draconis.
 - f) Je-li Luna ve znamení, které následuje po znamení, kde se nachází škůdce.
 - g) Nachází-li se Luna v pádu nebo je spálená.
 - h) Je-li Luna ve znamení Kozoroha, Berana nebo Vah.
 - ch) Je-li Luna v období pomalého pohybu, tj. urazí-li méně než 13 stupňů a 11 minut za 24 hodin,
 - i) Nevytváří-li Luna žádné aspekty.

Pokud bychom ovšem chtěli všechna tato pravidla dodržet, patrně bychom rostlinu nikdy neutrhlí. Ten, kdo je obeznámený s astrologií, měl by se přidr-
žet těch pravidel, která považuje pro povahu zamýšleného úkonu za nejdůleži-
tější. Ostatní sběrači se mohou spolehnout na vlastní intuici. Nejjednodušším
a osvědčeným způsobem je respektovat příslušný planetární den a hodinu a zá-
roveň přihlížet k lunární fázi.

Rituální sběr magických rostlin

Záleží nejen na tom, kdy se rostlina sbírá, ale neméně důležité je i to, jak se sbírá. Základní pravidla pro rituální sběr magických rostlin v moderní době lze shrnout asi takto: Při sklizení celé rostliny sejí nedotýkejte holýma rukama ani jinou částí těla a nepokládejte ji opět na zem, z níž jste ji vytrhli. Rostlina by ztratila svou vitální sílu. Pokud sbíráte pouze listy, kvetoucí vrcholky nebo semena či plody, a mateřská rostlina zůstává zachována, můžete tak činit ho-
lýma rukama. Odstraňte suché a poškozené části a rostliny sušte přirozeným
teplem na vzdušném místě. Nevystavujte je slunci. Neotrhávejte listy, dokud
není rostlina zcela suchá, jinak by se poškodily. Pokud jste sklidili kořen, pouze
ho omyjte proudem vody, ale neoškrabávejte ho. Důležité je sbírat rostliny ohle-
duplně a s respektem. Nikdy netrhejte větší množství, než nezbytně potřebujete.
Pro všechny trvalky je velmi náročné vyrůst znovu ze semene. Proto se snažte
rostlinu znovu vypěstovat z části kořene, odnože nebo bylinného řízku.

Zalewská konkrétně doporučuje tento způsob rituální sklizně rostlin:

1. Vyhledejte místo, kde rostlina roste.
2. Sedněte si klidně poblíž rostliny.
3. Snažte se proniknout myslí k rostlině, kterou jste si vybrali. Doba, po kterou je toto třeba provádět, se liší podle schopností každého jednotlivce od jednoho „sezení“ do pěti nebo více.
4. Snažte se svou mysl napojit na energii rostliny.
5. Pokuste se komunikovat se samotnou bytostí rostliny, informovat ji o svých záměrech a v případě, že potřebujete sklidit jen její část, jí dát možnost, aby oddělila požadovanou část a ochránila tak tu, co jí zůstane. V tomto okamžiku procesu komunikace, za předpokladu, že mezi vámi vznikl empatický vztah, rostlina s vámi bude ochotně spolupracovat. Pokud potřebujete např. jen několik listů, rostlina je dokáže natolik odizolovat, že při jejich utržení nedojde k úniku životní energie z mateřské rostliny ani oddělené části a sklizené listy budou obsahovat velké množství energie. Takto je třeba rostlinu varovat asi tak půl až jednu hodinu před vlastní sklizní.
6. Vyčistěte prostor od negativních vibrací, např. pomocí malého zažehnávacího pentagramového rituálu. Také můžete pronést modlitbu k elementárním bytostem, případně provést jejich invokaci a požádat je, aby byly zamýšlenou práci s rostlinou nakloněny.
7. Nyní je možné rostlinu sklidit.

Jasnovidná analýza této metody kontaktu s rostlinou ukazuje, že část aury operátora, který ji provádí, je jako astrální světlo přijata rostlinou, se kterou magik komunikuje. Tato energie pomáhá rostlině urychlit nezbytné procesy přípravy na sklizeň. Zároveň dochází k tomu, že operátor při následné práci s rostlinou pracuje vlastně i s částí sebe sama.

Z historie sběru magických rostlin

S tím, co bylo výše uvedeno, současný magik pro svoji praxi v podstatě vy- stačí. Protože však otázce rituálního sběru magických rostlin byla i v minulosti věnována mimořádná pozornost, ráda bych uvedla několik příkladů z historie, které mohou být nejen zajímavé, ale též inspirativní.

Na počátku novověku se na Šumavě prováděl rituální sběr vraního oka, klasické magické rostliny té doby. Aby mohlo vraní oko plně rozvinout svou léčivou moc, muselo se trhat za úplňku. Sběrač před utržením rostliny odříkal zaklínadlo. Oslovoval v něm Velkou bohyni-matku, neboť ta propůjčuje rostlině magickou moc.

*Vraní oko, kdo tě sem zasadil?
Naše paní svými pěti prsty
Vší svojí mocí a silou
Tě sem přenesla
Abych se uzdravil*

Ve středověku se při řezání lískového prutu, který měl sloužit jako virgule, pronášela tato slova:

*Proutečku lískový
Lámu tě a zaklínám tě
Mocí Boha Nejvyššího
Abys mi ukázal
Kde leží skryté zlato, nebo stříbro, nebo drahokamy
Zaklínám tě jménem Nejvyššího Boha
Abys měl sílu a moc hole Mojžíšovy
Kterou hada na poušti vyvýšil
Zaklínám tě, ať máš sílu a moc hole Áronovy
Když vyvedl Izraelské mořem Rudým
Zaklínám tě, ať máš sílu a moc Jana Křtitele
Když Krista v Jordánu křtil*

V době antického Říma byl jednou z nejoblíbenějších magických rostlin sporýš, nazývaný také verbena. Tato bylina se sbírala při východu souhvězdí Velkého psa (Siria), když nesvítíl měsíc ani slunce. Kolem rostliny se nejprve udělal železným nástrojem kruh. Pak sběrač uchopil verbenu levou rukou, jedním škrbnutím ji vytrhl a zdvihl do výše. Matce zemi byl na udobření obětován, včelí vosk a med.

Řecký dějepisec Plinius zaznamenal rituál, pomocí kterého sklízeli Keltové plavuň. Sběrač musel přijít bos a mít čistě umyté nohy. Nejprve obětoval chléb a víno. Pak se oblékl do zcela čistého pláště a trhal plavuň holou rukou zabalenou do pláště, bez nože. Takto sklizená plavuň pak oplývala velkou kouzelnou mocí.

Následující postup rituálního sklizení magických rostlin používali staří Egypťané. V řeckých magických papyrech se dochovala jeho helenizovaná podoba. Sběrač nejprve očistil své tělo tak, že se celý postříkal sodným roztokem. Vybranou rostlinu třikrát obešel s kadidelnicí, ve které dýmala smrková pryskyřice. Potom vykuřoval rostlinu kuřidlem *kyji*, vylil poblíž rostliny malé množství mléka jako smířící oběť Zemi a za modliteb rostlinu vytrhl. Během dobývání volal jméno ducha, kterému je rostlina zasvěcena, a rostlinu žádal, aby se stala účinnou v záležitosti, pro kterou ji potřeboval. Sklizenou rostlinu zabalil do čisté lněné látky, a do jámy, která v zemi zbyla po kořenech, vhodil sedm zrněk pšenice a sedm ječmene, nalil trochu medu a vše zahrnul vyrytou půdou.

Líska

Jako příklad, jak se ve starověku vzýval duch rostliny během sklizně, uvádím následující invokaci. Pro svoji univerzálnost je vhodná pro jakýkoliv rostlinný druh.

Invokace

*Byla jsi zasetá Kronem
Přijata Herou
Opatrována Amonem
Zrozena Isidou
Vyživována deštěm, který přinesl Zeus
Vyrostla jsi Héliovým sluncem a rosou Bohyně
Ty jsi rosou všech bohů
Jsi srdcem Hermovým
Jsi semenem prvorozeného boha
Jsi okem Slunce
Jsi světlem Luny
Jsi popelem Osiridovým
Jsi krásou a slávou nebe
Jsi duchem Osiridovým, kterého všude slaví
Jsi dechem Amonovým
Jako jsi vyzdvihla Osirise, tak pozdvihni i sebe
Vyjdi jako slunce, které denodenně vychází
Tvá velikost je rovna Slunci v zenitu
Tvé kořeny dosahují propasti*

Plavuň

*Tvé síly sídlí v srdci Hermově
 Tvé větve jsou kosti Mněvisé
 Tvé květy jsou očima Horovými
 Tvé seměče semenem Panovým
 Očišťuji tě pryskyřicí jako bohy
 Očišťuji te mou modlitbou pro mé zdraví
 Dej mi sílu Areovu a Athéninu
 Neboť já jsem Hermes
 Beru si tě šťastnou rukou a za přispění dobrých duchů
 Ve šťastnou hodinu a v dobrý a vyvolený den*

Jiná, jednodušší formule pro zařikávání rostliny při sklizni se pronášela čelem k východu:

*Dobývám tě, rostlino, (uvést jméno)
 Takovou jaká jsi
 Uchopuji tě všemi pěti prsty své ruky
 Já (uvést jméno), a budu tě u sebe nosit
 Abys vidy působila (uvést účel)
 Zaklínám tě při neposkvrněném jménu boha
 Jestli mne neuposlechněš
 Jestli utrpím nezdár v tomto mém díle
 Ať ti země, která tě zrodila*

*Už nikdy nedá vodu k životu
 Tabar atd.
 Dejte, ať mé dokonalé zaklínání dosáhne cíle*

Nebezpečí sklizně

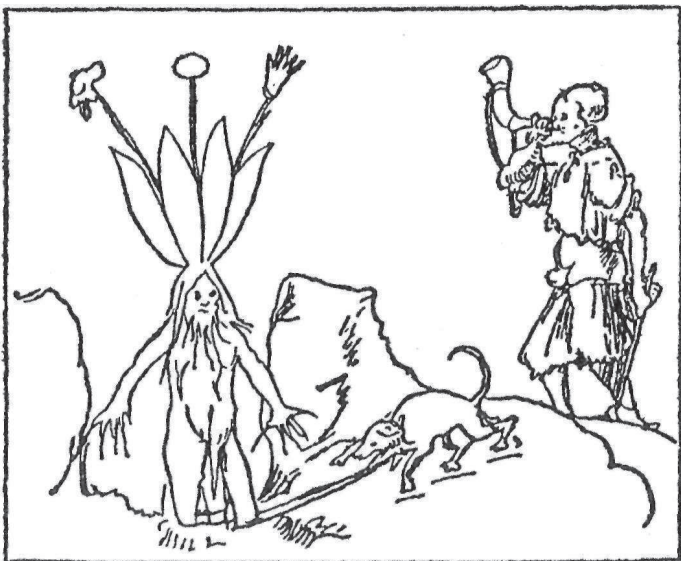
Rituální sklizení magických rostlin, stejné jako praktikování mnohých jiných magických rituálů, není zcela bez nebezpečí pro operátovo tělo i duši. Duchové, kteří v rostlinách sídlí, se snaží každému, kdo by chtěl „jejich“ rostlinu utrhnout, takový úmysl překazit. Zmínky o tom lze najít už v nejstarších písemných památkách Babylonie. Návod na ochranná opatření při sběru rostliny *tigillu* podává Mardukovi sám bůh Ea, který říká:

*(Chceš-li utrhnout)
 Rostlinu *tigillu*, jež roste o samotě v pustinách
 Při slunce západu přikryj ji šatem
 Tak jako pokryješ hlavu svou
 Pokryj i *tigillu* a pevněji uzavři (kruhem)
 Za jitra pak před slunce východem ji vezmi z místa jejího
 A vyrví její kořen*

Na pozor se však člověk musel mít i při sběru kořene pivoňky, která byla ve starověku velmi ceněnou magickou rostlinou. Tato bylina byla zasvěcena lunárním bohyním Hekáté, Selené a Artemidě. Kdo získal její kořen, mohl s ním vyléčit epilepsii nebo slepotu, ale také vyhnat z posedlých lidí všechny zlé demony už jen tím, že k nim rostlinu přiblížil. Ten, kdo chtěl pivoňku získat, musel se jí vydat hledat v noci za svitu Luny, kdy rostlina světélkovala zvláštním namodralým světlem. (Ve starověku byla pivoňka pro tuto „svoji“ vlastnost nazývána *aglaófotis*, tedy „ozdobná světlem“.) Poté co ji našel, zabodl vedle ní sběrač hůl, případně celou rostlinu ponočil, a vrátil se domů. Tímto opatřením znemožnil duchu pivoňky, aby rostlinu do rána přenesl na jiné místo. Kdo by však chtěl nyní rostlinu bez dalších ochranných opatření vytrhnout, vystavil by se nebezpečí, že v okamžiku, kdy se sluneční paprsky poprvé dotknou

Pivoňka

Tradiční způsob sklizení kořene mandragory pomocí psa

obnažených kořenů, duch pivoňky ho usmrtí. V takové svízelné situaci přichází sběrači kořene na pomoc pes. Je třeba ho řádně přivázat za ocas k rostlině tak, aby ji mohl na první pokus vytrhnout. V tom okamžiku duch rostliny psa usmrtí. Nyní, když byl hněv ducha utišen zástupnou obětí, lze rostlinu bez nebezpečí uchopit a používat. Psa je třeba pohřbit podle zvyklostí, jak se na mrtvé zvíře sluší, neboť jinak by jeho duch mohl sběrači uškodit. Rostlina sklizená tímto postupem získává magický přívlastek *kynospaston*, tedy „vytržená psem“.

Přestože je tento způsob sklizeně tradičně spojován hlavně s mandragorou, používal se patrně také u mnoha dalších magických rostlin. Aby sklizená rostlina neztratila svou sílu, bylo třeba ji ještě v zemi ohraničit kruhem. Po vytržení se rostlina nesměla položit opět na zem, ale bylo třeba ji zavěsit do výše nebo zabalit do lněného plátna. (Obdobně se postupovalo také při sklizení blínu, který, aby mohl dostatečně účinně působit, musel být připoután k ptákovu a tím pak vytažen ze země.)

Záludné potíže mohly zaskočit také sběrače čemeřice černé. Při obřadním sběru této rostliny musel člověk dávat dobrý pozor, zda neuvidí letět orla. Ten totiž prý přilétá skoro vždy, když chce někdo tuto magickou rostlinu sklídit. Přilétí-li orl blízko, je to znamením, že ten, kdo by přes toto varování čemeřici utrhl, příštího roku zemře. Ani čemeřice bílá se nesbírá snadno. Při jejím vyrývání prý silně bolí hlava. Sběrač si může pomoci tak, že před započatím práce

sní stroužek česneku a vypije hlt vína. Pak opíše kolem rostliny kruh, pomodlí se k bohům za zdar práce a rychle kope.

Snadná nebyla ani sklizeň kořene rulíku, jak se praktikovala ve středověku, neboť se věřilo, že tato rostlina je chráněna samotným ďáblem. Sběrač se musel na místo dostavit o půlnoci a opsat kolem sebe magický kruh. Pak rychle kopal, až získal kořen. Než mohl z kruhu vystoupit, musel ďáblovi hodit černou slepici, kterou si k tomu účelu přinesl z domova. Čert, domnívaje se, že uchvátí hříšnickovu duši, nevěnoval kruhu pozornost, čehož musel kořenář využít k tomu, aby se co nejrychleji vzdálil. Satanáš však záhy léčku prohlédl a jal se sběrače pronásledovat. Aby se ďas co nejdéle zdržel, házela se mu slepice v pytlí zavázaném na 99 uzlů a bylinář se svým úlovkem ujížděl domů na koni.

Hlavní prvky rituální sklizeně

Nejdůležitější prvky, které při rituálním sběru magických rostlin přicházejí v úvahu, lze shrnout do následujících bodů:

1. Mentální a fyzická očista sběrače
2. Smírčí oběť duchu rostliny
3. Očista rostliny od sil, které by mohly rušit její působení
4. Zaklínání ducha rostliny s cílem navázat s ním kontakt, zajistit si jeho přízeň a získat jeho moc a sílu pro vlastní cíle
5. Smírčí oběť zemi, která byla poškozena sklizením
6. Ochrana sil sklizené rostliny její izolací od okolí

Toto vše by měl každý, kdo chce s rostlinami magicky pracovat, alespoň v principu respektovat. Konkrétní podoba použitých rituálů může být samozřejmě velmi variabilní s ohledem na osobnost, zaměření a zvyklosti toho či onoho magika nebo magicky.

Rostliny v pověře a lidové magii

V pověrách přežívají pozůstatky dávných náboženských rituálů a starých magických praktik, které byly v průběhu času zapomenuty a zkomoleny. Jsou tedy jakýmsi reliktem, nebo spíše jen pouhou ozvěnou někdejších myšlenek a znalostí, které se z povědomí lidstva vytratil. Dnes, kdy valem mizí i samotné pověry, s vděčností saháme po dílech etnologů z přelomu 19. a 20. století, kteří stačili, doslova v poslední chvíli, množství materiálu tohoto druhu zaznamenat. Řada pověr se vztahuje právě k rostlinám, které v magickém myšlení hrály vždy významnou roli. Studujeme-li tyto kuriózní prameny z pohledu hermetismu, mnohdy se nám podaří zachytit vlákno původní myšlenky či představy - většinou ovšem vytržené z kontextu a porušené - kterou v sobě pověra skrývá.

Předvídání lásky

Kopretina

Bílá kopretina je známa jako orákulum lásky. Dívky otrhávají lístky a přitom odřikávají: „Má mě rád, vřele a zjevně, tajně a věrně, láskou se souží, po mně jen touží, láska již chabne, jiná jím vládne, nemá mě rád?“ Které slovo padne na poslední lístek, to platí. Chce-li dívka vědět, zda se do roka vdá, utrhne na sv. Barboru třešňovou větvíčku. Rozkvete-li ve váze přesně na Štědrý den, je svatba na spadnutí. P. Sobotka však zaznamenal ještě jinou divinační metodu. V Čechách prý bývalo zvykem, že se dívky večer na svatého Jana Křtitele válely ve vzrostlém konopí. Když se polehlé konopí opět zvedlo, dívka si mohla být jistá, že se do roka vdá. Konopí sloužilo také k určení budoucího manžela nebo manželky. O půlnoci letního slunovratu stačí zasít několik konopných semen. Proroctví bude zjeveno před rozedněním.

Jestliže chce děvče vidět ve snu muže, za nějž se vdá, nechť vezme malou větvíčku topolovou, sváže ji vlastníma rukama bílou stuhou a vloží pod polštář. Pak si potřese skráně krví dudka a než usne, pronese modlitbu: „Nejdobrotivější Bože, jenž jsi

Abrahamovi dal manželku, a jenž jsi poslušnému synovi jeho podivuhodným znamením označil Rebeku za manželku, označ mě, služce své, kterého manžela obdržím, skrze tajemství tvých Duchů Baalibetha, Assaibi, Abumostitha, Amen." Manžel se jí zjeví ve snu.

Pokud by však zvědavá dívka právě nemohla sehnat dudka, mohla by vyzkoušet jiný postup. Stačí vyhledat vzrostlý keř bezu, zatrást jím a přitom říkat:

*Třesu třesu bez,
ozvi se mi pes,
kde můj milý dnes.*

Svého budoucího partnera tak sice neuvidí, zato však pozná, odkud si pro ni přijde. Někde je zvykem, že milenci vysévají svá jména petrželí a potom bedlivě pozorují vzrůst setby. Jestliže petržel vzchází pěkně, jsou přesvědčeni, že se plánované manželství vydaří. Horší však je, když petržel vzchází pomalu nebo když polehává. To je pro ně nepříznivé a před manželstvím varující znamení.

Milostná kouzla

V záležitostech lásky je důležitou rostlinou čekanka. Tato bylina je někdy také nazývána *kořením sv. Petra*, neboť v den zasvěcený tomuto apoštolu se za magických formulí vykopává ze země. Nesmí se však sebrat holou rukou, protože tak by okamžitě ztratila svou kouzelnou moc, ale je nutné ji uchopit do bílého šátku. Někdy se čekanka také dobývá ze země holýma nohama, avšak v jiný významný den, a sice na Velký pátek. Rostlina, která je získaná jedním z těchto způsobů, je prostředkem spolehlivě vzbuzujícím lásku. Stačí, aby se vlastník čekanky zvolené osoby rostlinou lehce dotkl.

Inspiraci křesťanstvím vykazuje také následující návod na milostné očarování, který pochází z magického žaltáře: „Nalijte do bílého skleněného kalicha olej z bílé lilie a odřikajte nad tímto olejem Žalm 137. Ukončete jej vyslovením jména anděla Anaële a jména osoby, kterou milujete. Napište pak jméno anděla na kousek cypřiše, který ponoříte do oleje; pak si lehce navlhčíte obočí tímto olejem a přivážete na pravou paži onen kousek cypřiše. Vyhleďte pak příznivý okamžik k dotknutí pravé ruky osoby, jejíž lásku si žádáte, a láska povstane v jejím srdci. Výkon bude mocnější, provedete-li jej za východu slunce v pátek po novém měsíci.

Za mocnou bylinu lásky platil také drobný jetel. Najde-li někdo dvojlistý jetel, může si být jist, že nový milenec nebo milenka jsou nablízku. Čtyřlístek vždy platil za talisman pro štěstí. Kdo si dá čtyřlístek do boty, než vyjde z domu, velmi zvýší pravděpodobnost, že potká novou lásku. Snědí-li však dva lidé rozpůlený čtyřlístek, ihned se do sebe zamilují. Trojlístek omotaný modrým hedvábím pomáhá překonat zklamání v lásce.

Prvosenka

Zatouží-li dívka po vdavkách, může si získat ženichovu náklonnost s pomocí kořene rulíku. Bude-li mít u sebe děvče rulíkový kořen, bude převyšovat krásou a půvabem všechny vyhlášené krasavice. Na zábavách pak učaruje všem přítomným mladíkům, takže vůbec nevyjde z kola. Aby si opatřila potřebný kouzelný kořen, vyjde dívka o některé masopustní neděli v doprovodu své matky k místu, kde rulík roste. Oblékne se do nejlepších šatů a vezme s sebou kousek chleba, trochu soli a kořalky. Společně s matkou vyhrabe kořen, na jeho místo položí potraviny a odejde. Celou cestu domů však musí nést kořen rulíku na hlavě. Pokud se snad cestou někdo zeptá, co nese, nesmí říct pravdu, jinak by kořen ztratil svoji kouzelnou moc. Na cestě k rostlině a zpět také nesmí dojít k žádné hádce.

Anglosaské ženy prý v případě neopětované lásky používají Jektvar, který jim pomáhá jejich touhu naplnit. Časně ráno, ještě než padne rosa, je třeba natrhat květy prvosenek a uložit je do sklenice s trochou čerstvé dešťové vody. Tato se ponechá celý den na slunci. Druhý den ráno se přidají okvětní lístky růže a listy fialek a sklenice se opět na celý den vystaví slunci. Pak se nad nádobou pronese zaklínadlo:

*Prvosenko vzbud' se vzbudí
učiň klidnou moji hrud'.*

Ať můj cit je naplněn,

ať (uved'te jméno) je mým miláčkem.

Nejvhodnější je pronášet zaklínadlo v době, kdy je měsíc v první čtvrti. Pak se nálev z květů scedí a pokropí se jím polštář milované osoby. Účinek kouzla se projeví během následujícího měsíce.

Následující čtyři postupy lidové milostné magie doporučuje *Kniha se sedmi pečeti*.

Jak lze získati lásku každé ženy

Vytáhni devět nitek z devíti různých ženských košil, vezmi je do pravé ruky a nasbírej devět stonků rostliny zvané *konkordia*. A přitom říkej tuto formuli: „Trhám tě jménem Sahecy, bys mi zjednal přízeň paní N. N.“ Nato svaž oněch devět bylin oněmi devíti nitkami v kytici a přitom opakuj devětkrát onu formuli. Vlož pak tuto kytici oné ženě nepozorovaně do ruky, klínu nebo na její ložní

polštář, a od té chvíle tě bude milovat, neokouzli-li ji již někdo jiný týmž kouzlem. Zahradníci by s hlediska obchodního měli tu rostlinu *konkordii* pěstovat, poněvadž by šla dobře na odbyt.

Vkládání přání a touhy ženám

Šalamoun byl mužem, který se smiloval nad svými bratry a zanechal jim tento kouzelný prostředek, jemuž nemůže žádný pozemšťan vzdorovat, byť by i byl tříčtvrtinovým andělem. Vyřízneme bílému, panenskému holouběti srdce a dáme je sníst zmiji. Zcepení z toho, poněvadž holoubě je symbolem ctnosti a neviny, kdežto zmije oním neřesti a pomluvy. Vezmeme hlavu mrtvé zmije a vysušíme ji tak, aby ani trochu nepáchla. Pak ji v novém hmoždíři rozmělníme se semenem rostliny *Cannabis* na prášek a vypijeme tento ve sklenici čtyřletého vína, do něhož jsme přidali kapku tekutiny *laudanum*. Pak naše tvář rozkvetě mládím, rty mladistvě zbudřejí, oči se budou lesknouti žarem. A žádná žena ti nebude moci vzdorovati, i kdybys byl *Metusalemem* mezi muži.

Zaklínání lásky pomocí laskavce

Koupíme květináč s laskavcem a postavíme jej na okno. O prvním pátku, když je měsíc v úplňku a o prvním pátku v měsíci před východem slunce laskavec othráme a necháme usušit. Pak jej zabalíme do jemného hedvábí a devět dní nosíme na svém srdci. Po této době sáček s laskavcem darujeme dívce, kterou chceme získat, ale trochu laskavce si před tím odस्पeme. Když dívka sáček vezme do rukou, řekněte: „Ty milá, postav se vedle mne a zůstaň ve mně.“ Vezměte zbytek laskavce, zapravte ho do kousku perníku a zatímco ho budete držet v sepjatých rukou, řekněte: „*Delegus grehiis matiis contemplis*,“ a vyslovte jméno své dívky.

Jablko lásky

V kabale je pověstný tajný prostředek zvaný jablko lásky, který se připravuje takto: Zrána kteréhokoliv pátku zajdeme při východu slunce do kterékoliv zahrady a utrhneme pěkné červené jablko, to nejhezčí, jež můžeme nalézt. Na kousek papíru napíšeme jméno osoby, jejíž lásku chceme získati. Tři vlasy milenčiny spleteme s třemi vlasy vlastními v nitku. Na druhou cedulku napíšeme vlastní krví jméno Šéva a nitkou obě svážeme. Jablko rozřízneme na dvě poloviny, vyjmeme jádřinec a místo něj vložíme svázané cedulky. Jablko spojíme dřevěnými špičkami z myrty a usušíme je v kamnech tak, aby zcela vyschlo. Pak je zabalíme do myrtového a vavřínového listí a umístíme pod polštář milenky. Tím je kouzlo provedeno. První noc nebude moci spát, aniž by věděla proč. Druhé noci nebude moci spát, ale vycítí, že miluje. Třetí noci nebude moci také spát a náhle uzná, že miluje tebe, k zešílení miluje jen tebe na celém světě.

Pomněnka

Lásku je však někdy potřeba také zahánět. Lidová magie v tomto směru příliš nehýří nápady. Až z Nového Mexika pochází návod na zapuzení nechtěného nápadníka. Dívka má prý použít česnek, více podrobností není známo. O návodech na zapuzení neodbytných dívek lidové žaltáře mlčí.

Získání bohatství

V Norsku se někdy zjevuje na polích žena v bílém a vábí děti, které se jí líbí, pomocí petrkličů. Vede je cestou zarostlou samými petrkličí do čarovného zámku. I tam jsou v mnoha vázách petrkliče. V každé váze jsou však také nesmírné poklady a děti si mohou nabrat, kolik unesou. Jen nesmí odnést žádný z kouzelných petrkličů, protože jinak by je po zbytek života pronásledoval černý pes.

Také pomněnka, utržená ve správný čas, otevírala cestu k bohatství. Byla nazývána otvírací bylina a ten, kdo pronesl nad květinou zaklínači formuli, ihned spatřil otevřený vchod k pokladům ukrytým ve skále nebo v zemi. Když pak chtěl šťastlivec odejít, nesměl zapomenout na to nejdůležitější, na otví-

rací bylinu. Přeslechl-li její volání „pomni na mne!“, zmizela kouzelná bylina i s pokladem.

K vyhledávání skrytých pokladů od nepaměti sloužily kouzelné hůlky. Zhotovovaly se z větví stromů a keřů, které byly považovány za posvátné a měly úzký vztah k jinému světu. Lidová magie zná nespočet postupů pro výrobu holí ze dřeva bezu, vrby, jilmu nebo dubu. Patrně nejoblíbenější však byly hole ze dřeva lísky: Přesně ve slavnostní okamžik vyšinutí se slunce nad obzor uchopíme levou rukou poněkud silnější větev divoké lísky a uřízneme ji pravou rukou třemi řezy, pneemž pronášíme zběžně tato slova: „Chápu se tě a odřezuji tě jménem velkého Elohyma, Mutcathona, Adoniho a Semiforase, bys nabyla sílu hole Mojžíšovy a Jakubovy a zjevila mi vše, co chci zvědět.“ Líska již zvolíme,

musela již třikrát mít plody, ne méně a ne víckrát. Ale nuž, jímž větev řežeme, musí být z čisté oceli, zcela nový a dosud nesmí být vůbec užít, musí mít střenku přesně tři couly dlouhou a jeden a půl coulu širokou. Na každé straně rukojeti musí mít velmi pěkné znamení + J. H. S. +. Aby se prut patřičně otáčel, stočme jej po uřezání za oba konce tak, by se v našich rukou dotýkaly, přičemž pronášíme tato slova: „Odporučuji tě posvěceným jménům velkého Elohyma, Mutcathona, Adoniho a Semiforase, aby ti vnukli svoji moc prorockou.“ Na každém konci prutu musí být vidlice. Kdo nenalezl poklad, mohl se s pomocí kouzelných rostlin pokusit získat bohatství jiným způsobem.

Karetní hráč, jenž kořen kozlíku zabalený v šátku nenápadně při hře hodí pod stůl, zaručeně obehraje všechny své spoluhráče.

Odedávna je považován za mocné kouzlo květ leknínu, utržený za měsíční noci. Přinášel bohatství a splnění všech přání a kdo květ získal, tomu museli sloužit všichni vodní duchové. Trhání květu se muselo dít opatrně, neboť byl strážěn nebezpečným vodníkem. Nejprve se květ oslovil a poté rychle holou rukou utrl. Kdyby se květ uřízl nožem, ronila by se ze stonku krev a pokud by odvážlivec unikl vodníkovi, byl by alespoň pronásledován zlými sny. Kdo chtěl být při trhání leknínu úplně zabezpečen, musel si ucpat uši voskem, aby mohl odolat svůdnému hlasu rusalek.

Předvídaní budoucnosti

Krolmus zaznamenal pozoruhodnou pověru ze Slánská, kde vycházely děvečky o Valpuržině noci vyrývat trsy kopřiv. V každém domě zasadily po jedné kopřivě do opálky naplněné pískem, na níž byla cedulka se jménem hospodyně. Opálku postavily do sklepa a ráno na prvního května, před východem slunce se šly na kopřivu podívat. Zvadla-li, bylo to znamení, že hospodyně do roka zemře.

V Argentině na Nový rok zjišťují, jak bude vypadat jejich finanční situace v nastávajícím roce. Na Silvestra si připraví tři brambory. Jeden se ponechá ve slupce, druhý se z poloviny oloupe a třetí se zbaví slupky zcela. Takto upravené hlízy se uloží pod postel tak, aby na ně mohl tazatel v leže dosáhnout. Před půlnocí je třeba být již uložen ke spánku a přesně o půlnoci sáhnout pod postel a vytáhnout jeden brambor. Neoloupaný brambor je znamením, že se v nastávajícím roce finanční situace tazatele zlepší, zpola oloupaný, že zůstane stejná. Nejhorším znamením je brambor zcela zbavený slupky, neboť značí, že tazatel v nastávajícím roce přijde na buben.

Na den svatého archanděla Michaela, tedy 29. září, se dotazují na budoucnost obyvatel křesťanských zemí takto: Každý člen domácnosti si ze sáčku vytáhne jeden vlašský ořech. Rozlouskne ho a pečlivě si prohlédne jeho jádro. Je-li zdravé, lze očekávat pokojný další rok. Je-li scvrklé nebo naplesnivělé, čekají tazatele nemoci či jiné potíže. Najde-li však někdo v ořechu pavouka, neštěstí ho bude provázet po celý rok.

Získání nadpřirozených schopností

K tomu, aby člověk mohl putovat nepovšimnut, ať nechá nad kořenem mandragory odříkat čtyři mše a pak jej nosí u sebe zabalený v černém hedvábí. Nikdo ho ceistou nespattí.

Řecký lékař Theophrastos nám zachoval legendu o slaměnce. Podle ní ten, kdo si vloží na hlavu věnec ze slamének, zázrakem získá to nejcennější - dobrou pověst.

Plinius naproti tomu pokládá za zázračný šafrán. Tvrdí, že po požití šafránu lze pít víno, aniž by se člověk opil. Tuto pověru však vypracel již Plutarchos, který říkal, že šafrán pouze zmírňuje průběh opilosti a pijáka uspává.

Z čarodějného žaltáře pochází velmi užitečné kouzlo, které jeho autor nazval „Proti hladu“: „Jest to velké tajemství, které jsem vyzkoušel za posledního hlada, a měl jsem štěstí, že jsem zachoval mnohým lidem život. Proste Pána pánu ráno a večer po sedm dní po sobě jdoucích. Sedmého dne po ranních modlitbách vezměte list rostliny, která se požívá nevařená jako salát a napište naň medem, rosou nebo dešťovou vodou tato slova před východem slunce: „Sešlu vám z nebes dešť chlebě“, a z druhé strany: „Manetur.“ Okuřte jej kadidlem a snězte. Kdo sní takový list, vydrží deset dní, aniž by měl hlad. Toto kouzlo je možné opakovat nejméně sedmkrát. Toť chléb, jež anděl přinášel proroku na poušti.“

Čarování pro krásu

Tento obor magické činnosti býval vždy doménou žen. Následující kouzlo prý vychází z keltské tradice. V noci za úplňku do poháru s vodou vložte snítku sporýše a nasypete špetku soli. Vezměte kousek zkamenělého dřeva a vyjděte ven. Zapalte svíci, namočte zkamenělinu do poháru a pak se s ní dotkněte chodidel, rukou, ramen a hlavy, žádající o dary mládí a krásy. Vše opakujte sedmkrát.

O kapkách rosy, třpytících se na listech kontryhelu lidová tradice praví, že mají léčivé a magické vlastnosti a že dokážou uchovat ženám věčné mládí. Avšak pouze tehdy, nasbírání-li je žena sama, za květnového úplňku, nahá na znamení své čistoty, a aby zapudila nečisté síly, i bosá. Také rosa sebraná z konvalinek dřívě, než ji ozářilo slunce, byla považována za velmi cenný kráslicí prostředek. Otréla-li si s ní dívka tvář, získal její obličej na přitažlivost.

Smuteční obřady a pověry

Z keltské tradice pochází zvyk vystavět pro mrtvého pohřební hranici ze svatého dřeva. Je jím dřevo bezu černého, keře, který má spolu s hlohem a tisem ke smrti nejbliže. V Bretani spalují pozůstali na hrobě zemřelého oměj šalounek, aby tak uctili smrt a získali pro mrtvého pozhennání anděla smrti, bez jehož pomoci se dveře vedoucí k novému životu neotevrou. V islámských zemích je zvykem vsadit na hrob zemřelého po pohřebním obřadu sazenici

cypřiše. Ujme-li se stromek, je to znamení, že duše zemřelého je na onom světě spokojená. Uschne-li však, je to znamení, že je duše nebožtíka mučena v očistci a to bude trvat tak dlouho, dokud ji modlitby pozůstalých a přímluva proroka Mohameda nevysvobodí. V křesťanském prostředí je podobným orákulem divizna. Vyrostě-li na hrobě, znamená to, že je duše zemřelého v očistci a prosí, aby bylo pro její spásu vykonáno procesí.

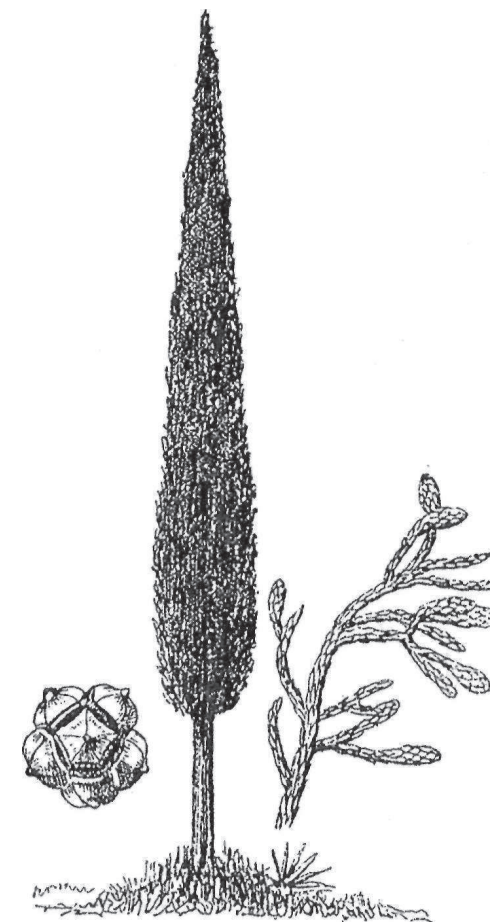
Řezou-li se podle pověry rozmarýnové větvičky na svatbu, keři to neuškodí. Řezou-li se však na pohřeb, potom tak jako odřezané pruty v hrobě tiejí, tak i keř pomalu chřadne, až zhyne docela.

Zázračné uzdravování

Podle starých pověr byl prapým všelékem bedrník. Z této byliny se však nejprve musel připravit životní elixír. Recept ale nebylo snadné získat, neboť ho může prozradit pouze divá žena, podle německé pověsti buď jistý lesní pták nebo i anděl.

Skrytými léčivými schopnostmi oplývá také třezalka. Večer před sv. Janem Křtitelem se ustele z třezalky lůžko. V noci přijde světec na toto lože odpočívat a ráno je vidět na bylinách otisk jeho hlavy. Takto posvěcená třezalka je pak mimořádně léčivým prostředkem pro lidi i pro domácí zvířectvo.

Prut ostružiníku ohnutý k zemi rád ve špičce zakoření a vytvoří tak na obou koncích ukotvený oblouk. Kdo podlezl pod tímto obloukem, mohl se zbavit rozmanitých neduhů. Zvláště účinný byl takový oblouk, který se klenul přes cestu. Někde lidé věřili, že je třeba podlézt třikrát, jinde že devětkrát a nejlépe o Velkém pátku.

Cypřiš

Jméno rostliny rezedy pochází z latinského slova *resedare*, to je konejšit, léčit. Podle Plinia byl tento výraz prvním slovem staré formule, již pronášeli sběrači při trhání byliny. Zařikávání v překladu zní: „Rezedo, nemoc ukonejší, nevíš-li jaký zárodek (tj. nemoci) zde kořen zapustil? Kéž ni hlavy ni nohou nemá!“ Formulí bylo nutné třikrát opakovat a přitom si pokaždé odplivnout, měla-li rostlina skutečně působit.

Alchymické lidové pověry

Jehlici trnitou řadil středověk mezi rostliny měsíční, takzvaná *lunaria*, které měly moc proměňovat neušlechtilé kovy v zemském nitru ve stříbro. Jinou měsíční rostlinou je drobná kapradina vratička. Je-li sbírána za svitu luny, přináší nesmrtelnost, pomáhá rušit kouzla a - má alchymické síly, neboť dovede měnit rtuť ve stříbro.

Oblíbenou výchozí surovinou pro alchymické dílo prý byla masožravá rosnatka okrouhlolistá, Alchymisté v ní hledali *primu materii*, k přípravě proslulého *mudrckého kamene*.

V Podkrkonoší se zase vypráví, že pod kořenem Černobýlu lze najít uhel, který ten, kdo tomu rozumí, může přeměnit ve zlato. Uhel se musí jít hledat v den sv. Jana.

Jak uvidět skřítky

Již od středověku se věřilo, že místo, kde žijí skřítky, označují kopřivy. Věc však patrně nebude tak jednoduchá, neboť podle anglické pověry lze spatřit skřítky tam, kde rostou pospolu hloh, dub a jasan, V Německu je zase známa pověra, podle které je možné uvidět v pravé poledne duchy pod keřem šeříku. Spatří je však pouze děti, které se narodily v neděli a to mezi jedenáctou a dvanáctou hodinou. V Dánsku se věřilo, že kdo se postaví o svatojánské noci pod černý bez, uvidí projíždět kolem královnu vil i s celým jejím doprovodem. Jiná legenda praví, že víly uvidí ten, kdo položí sedm zrněk pšenice na čtyřlístek.

Pod velmi starou lískou, na které roste jmelí, prý přebývá *haselwurm* > do slova lískový červ. Je to však duch ženského pohlaví v podobě bílého hada se zlatou korunkou. Očití svědkové popisují tuto královnu hadů jako zpola člověka, zpola hada. Má prý hlavu jako kojeneček nebo jako kočka a pláče jako malé dítě. Ten, kdo tohoto hada najde a pojí z jeho masa, bude mít moc nad duchy a bude znát léčivou moc všech bylin. Tohoto hada prý snědl Paracelsus, takže „když vyšel ven, byliny k němu hovořily a říkaly mu, jaké nemoci dokáže léčit.“ Chytit tohoto hada není vůbec snadné. Musí se jít lovit za úplňku a je nutné znát zaklínadla pro lískový keř i pro oslovení hada. Aby had zůstal klidně ležet, je třeba ho posypat sušeným pelyňkem.

Ochrana proti zlu

V německých krajích se někdy v noci po obilných polích procházel zlý duch, který měl na nohou srpy. Jím vyžíval obilí a způsoboval tak hospodářům velké škody. Účinnou ochranou proti němu byla pouze střemcha uřezaná na Velký pátek. Z jejího dřeva se zhotovily rukojeti k ruchačce, kterým se pole zoralo.

Proti úrknutí se v anglosaských oblastech používal kořen omanu. Ten, kdo šel oman vykopat, musel dát dobrý pozor, aby během cesty neoslovil žádnou špatnou bytost, ať už člověka, skřítky nebo vílu. Potřeboval ještě pomocníky, kteří museli během vyrývání kořene oman opěvovat. Takto získaný kořen byl mocným talismanem.

Nemohl a-li v dřívějších dobách hospodyně utlouct máslo, usoudila, že je očarované. Pak pomohl věnec z potměchutí, kterým se podezřelé mléko prolilo a kouzlo bylo okamžitě zrušeno. Byl-li očarovaný nějaký člověk, stačilo, aby vyšel ráno pod višňový strom, zatřásl jím a rosa, která na něj spadla, ho kouzla zbavila.

Na ochranu před vším zlým sbírali venkované devatero druhů dřeva. Ráno na Velký pátek nebo na svatého Jana přivazovali otep ke komínu, aby bylo celé obydlí ochráněno. Když měli podezření, že některý člověk nebo i domácí zvíře byli očarováni, tímto dřevem vykuřovali nebo v něm postiženou bytost vykoupali.

Kdo by chtěl spolehlivě zjistit, která ze žen ve vesnici je čarodějnice, ať dojde v noci ze Zeleného čtvrtka na Velký pátek na hřbitov a přesně o půlnoci uřízne větvičku bezového keře. Doma ať odstraní z větve dřev. Ráno na Velký pátek, když se všechny ženy shromáždí v kostele, nechť dutým dřívkem pohlédne

Potměchut'

na ženy. S údivem spatří, že některé sedí obráceně, tedy hlavou dolů. To jsou čarodějnice, před kterými je třeba mít se na pozoru. V rozpoznání čarodějnic také napomáhá sušený svazek kozlíku. Zavěšený nad dveřmi místnosti se sám rozhýbe, vejde-li dovnitř čarodějnice.

Za účinnou ochranu proti všemu zlému a zejména proti černé magii bývala považována andělíka, už pro její jméno odkazující k bytostem andělským. Žádná pořádná čarodějnice by si prý andělíku do svého lektvaru nepřimíchala.

Legends o vzniku rostlin

Petrklíč

Když se svatý Petr dozvěděl, že kromě jeho klíčů, jimiž otvírá brány nebes hodným duším, vyskytují se též paklíče, jimiž se do nebe chtějí podlouně dostat duše nehodné, tak se ulekl, že mu nebeské klíče vypadly z rukou a padajíce od hvězdy k hvězdě, dopadly až k zemi a zaryly se do její půdy. I vypučely z nich prvosenky, jež připomínají svazkem svých zlatých květů svazek klíčů Petřových. Protože nemohou otvírat na této zemské hroudě lidem brány nebes, otvírají alespoň brány bohyně Vesny, jimiž se hrne celý zástup dítek Flořiných.

Brusinky

Podle staré křesťanské legendy vyprosil jistý mnich brusinky na Panně Marii, aby chudé obyvatelstvo hor mělo nějaké ovoce. Matka Boží sňala ze své hlavy věnec, roztrhala jej na malinké kousičky a ty rozhodila po hornatých krajích. Z nich vzešly červené brusinky.

Fialka

Krásnou legendu o vzniku fialky si vymyslel falziifikátor Hanka. Prý je podle lužické pověsti fialka proměněná dcera Černoboha, boha Lužičanů, který, když se začalo šířit křesťanské náboženství, proměnil sebe ve skálu a svoji dceru ve fialku. Poté ustanovil, aby fialka jen jednou za sto roků rozkvetla. Kdo by však v tom okamžiku fialku utrl, vysvobodí zakletou boží dceru i s jejími poklady.

Vstavač kukačka

Lidová pověst o vzniku této rostliny praví: Byla jednou dívka a ta neměla nikoho kromě svého bratra, kterého velmi milovala. A když i ten zemřel, ubohá sestra stížená nesmírným bolem, plakala zhroucena na hrobu bratra po celé jaro. I slitovalo se nebe nad ubohou a ztrápenou dívčinu proměnilo v ptáka kukačku. Dívčiny ruce, kterými rozrývala černou zemi, aby bratra hrobu a smrti vyrvala, zůstaly však vězet v hlíně a přijaly podobu rostliny - kukačky. Oblíbenou zábavou vesnických dětí bývalo hledat po loukách vstavače. Naleznuvše je,

vyrývaly ze země zsinálé hlízky podobné dolní části lidské ruky, vypravující, že jsou to umrlé ručky kukaččiny.

Cekanka

Podle německé pověsti se v čekanku proměnila dívka, jež čekala na svého milého. Po sedm let stála u cesty a plačíc hleděla do dáli, zda se již nevrací, ale marně. Proto se proměnila v modré kvítko, které s oblibou u cest růstává.

Lípa

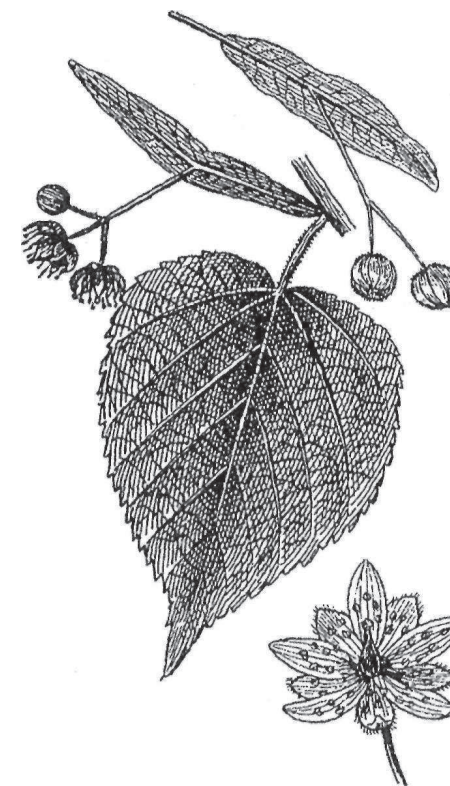
O původu lípy se zachovala prastará ukrajinská báj: Jedna dívka byla velmi šťastnou matkou a měla přečetné potomstvo, neboť dítky se jí rodily z rukou, nohou i z hlavy. Toho záviděla té dívce země. Když šla jednou dívka přes louku, tu se země rozestoupila, a nohy matce v zemi uvázly. Nedlouho potom se proměnila v strom, jemuž my říkáme lípa. Od té doby je lípa stromem posvátným.

Třezalka

Rostlina prý vyrostla z krve sv. Jana Křtitele. Když totiž byla Herodianě na její žádost přinesena hlava světce, propíchala ve své zlobě jazyk sv. Jana, kterým neohroženě veřejně káral její bezbožné skutky.

Řebříček

Lidová pověst o vzniku řebříčku praví: Kdysi seděl Ježíš, jsa ještě děckem, na prahu mateřského domu s nádobou s mlékem v ruce. I přiběhl rozpustilý chlapec, prutem udeřil do nádoby tak, že se mléko rozlilo a se smíchem utekl. Poté však pohlédl na svůj prut a užasl, neboť na něm vyrostly zelené listy a bílé kvítky. Pln strachu, roztržitosti a lítosti trhal listy a běžel domů oznámit, co se stalo. Ukazuje svojí matce rostlinu, ve kterou se prut proměnil, zpozoroval

Lípa

s úžasem, že listy, jež v roztržitosti roztrhával, jsou rozděleny v přechybné jemné dílky. Odprosiv na matčin rozkaz Matku Boží, rozpustilý chlapec dosáhl odpuštění. Aby si pamatoval, že nemá nikdy ubližovat dětem, bylo mu přikázáno zasadit prut do země. I vzrostl z něho řebříček.

Sedmikráska

Podle legendy vila kdysi Matka Boží v zimě ke svátku svého syna umělé květiny. Jednou z nejkrásnějších bylo bílé kvítko, při němž se Panna Maria píchla do prstu a potřísnila okraj zhotoveného kvítka svou krví. Toto kvítko se Jezuiátku tak zalíbilo, že mu vdechlo život a proměnilo je v sedmikrásku, která od té doby na věčnou památku kvete i v zimě.

Mýtické a bájně rostliny

V mýtech a bájích, ale i ve starých cestopisech a herbářích lze najít zmínky o rostlinách, které existují jen v lidské fantazii. Tak např. Plinius jmenuje rostlinu *aproxis*, mající moc zapálit na dálku. Popisuje také tzv. bezbožnou rostlinu (*Herba impia*), podobnou rozmarýně a celou šedivou, jejíž větvičky se pnou vysoko nad lodyhu, což prý vypadá, jako by se děti vypínaly nad rodiče. Proto je tato bylina v opovržení a ani zvíře se jí nedotkne. Tyto legendární rostliny měly v některých případech patrně svoji botanickou předlohu (např. *Herba impia* mohla být nějakým druhem protěže), kterou je dnes již obtížné identifikovat, většinou však rostly jen v zahradě lidské představivosti. Podívejme se na nejzajímavější zástupce této fantastické flóry.

Strom všech semen

Uprostřed jezera Vourukaša, které zabírá „jednu třetinu země jižním směrem na pomezí Harbusu" (Vendídád 21,16) a je napájeno širokou řekou Harahvaití, roste matka všech stromů, původ všeho rostlinstva, která je v Avestě (Jašt 12,17) nazývána stromem saénovým (tj. orlím stromem), všeléčivým stromem a stromem všech semen, neboť z něj pocházejí všechna semena. Na tomto stromě je hnízdo bájněho ptáka Saény (Sénmurv v pahlaví, Símurgh v novoperštíně), který sedí na vrcholku stromu a máváním svých křídel semena rozptyluje. Podle pozdějších legend Saéna svá mláďata kojí. Strom hlídá ryba Kára, která plave kolem a odhání všechna škodlivá zvířata. Obzvláště nebezpečná je žába, která se pokouší ohryzat kořeny posvátného stromu. Jiným mýtickým tvorem, jenž má za úkol hlídat strom, je spravedlivý osel. Jeho tělo je bílé, má tři nohy, šest očí a devět tlam a na hlavě zlatý roh. Stojí též uprostřed jezera Vourukaša a ničí zlá stvoření ve vodě. Dále zde sídlí pták Karšiptar („ten, jenž rychle létá"), o němž se vypráví, že po světě rozšířil slova proroka Zarathuštry, potom sova Ašózušta, která tím, že si brouká svatá slova, zahání pryč zlé demony, a konečně pták Čamru, jehož úkolem je klovat Neírance a který též pomáhá roznášet semena ze stromu všech semen. Poblíž roste další významná rostlina „mocná gaókerena", která, je-li požitá, má léčivé účinky a přináší nesmrtelnost.

Strom desetitisíce obrazů

Z odstřižené kštiny náboženského reformátora Congkhapy (1375-1419), zakladatele sekty Gelupa, vyrostl v Tibetu strom, který popisuje misionář P. Huc. Na každém listu tohoto stromu lze spatřit tibetská písmena, jejichž zelené

zbarvení je někde tmavší a někde světlejší než barva samotného listu. Rovněž kůra kmene a větví je pokryta značkami. Odloupneme-li kousek staré kůry, uzzíme na nové kůře neurčité tvary značek právě se tvořících a kupodivu, často se lišících od oněch na povrchu staré kůry. Huc dále uvádí, že strom je velmi starý, asi osm stop vysoký a jeho kmen je tak tlustý, že jej stěží obejmou tři muži. Větve, které se rozkládají do šíře jako chochol, jsou velmi husté a některé stářím opadávají. Listy jsou stále zelené a načervenalé dřevo vydává příjemnou vůni, připomínající vůni skořice. V létě mívá strom množství krásných rudých květů. Strom tohoto druhu prý nikde jinde neroste.

Abama

Abama je bylina, jejíž totožnost se doposud nepodařilo zjistit. Pravděpodobně náleží do čeledi liliovitých a roste na vlhkých lukách střední Evropy. Podle starých receptářů byla tato rostlina velmi hledanou drogou pro jedy a očarování. Má tu zvláštní sílu, že změkčuje kosti dobytka, který ji náhodou spásal. Pro rozpouštění a změkčování kostí nebyložravců se užíval výtazek získaný macerací a lisováním této rostliny. Je zajímavé, že součást přípravků sloužících ke zmenšování lidských hlav, které provádějí některé divoké kmeny v Africe, tvoří též výtazek z liliovitých rostlin.

Arad - Ea

Neznámá babylonská rostlina, z níž se připravovala omlazovací droga. V Eposu o Gilgamešovi se o ní praví:

*Slovo skryté chci vyjevit tobě,
 O rostlině, jez život dává, chci říci tobě.
 Kořeny rostliny té se bodláčí podobají,
 její pichnutí růži. Do rukou tě pichne.
 Až se zmocní tvé ruce rostliny té, pak nalezeš život!*

...
 I mluví Gilgameš k němu, k lodivodu Uršanabimu:
 „Uršanabi, rostlina tato je rostlina proti neklidu,
 skrze niž člověk uzdravení dosáhnout může.
 Do Uruku hrazeného odnést ji chci a dát jíst a tak rostlinu vyzkoušet.
 Její jméno je Mladým stává se stařec.
 I já z ní chci jíst a k světu mládí se vrátit.“

(Tabulka XI., verše 266-270 a 277-282)

Sardea

Legendární rostlina vyvolávající smích. Podle starých popisů se podobala celeru. Sallustius ji ztotožňuje s rostlinou *Sium latifolium*, Mimantus ji pokládá za pryskyřník prudký. Podle jiných je to litík nebo tolika žlutá. Od názvu této byliny je odvozen výraz sardonický, tj. křečovitý smích.

Jinou rostlinu vyvolávající smích, zvanou gelotophyllis, popisuje Plinius s odvoláním na Démokrita. Roste v Baktrii (dnešní Afghánistán) a u Borysthenu (Dněpr). Užije-li ji kdo spolu s myrhou ve víně, objeví se mu před očima takové výjevy, že se nedokáže přestat smát, teprve až sní piniová semínka s pepřem, a vypije palmové víno s medem. Tento „list vyvolávající smích“ ztotožňují někteří autoři s konopím. Jednak konopí indické v Afghánistánu běžně roste, a pak, smích vyvolávající účinek konopí je všeobecně znám.

Moly

Rostlina, kterou dal bůh Hermes Odysseovi, aby jej ochránil od kouzel čarodějky Kirké. Tato bylina měla černý kořen a květy barvy mléka. Homér o ní hovoří, když líčí Odysseovo setkání s Hermem:

*Kirké ti zavřela druhy v podobě vepřů
do kotev prasat. Jdeš je snad zachránit, blázne?
Vrátíš se sotva, zůstaneš s nimi. Líbíš se mi však!
Poradím ti.
Dám ti čarovný kořen a ty jdi jen klidně
k jejímu dvorci. Neboj se, ujdeš smrti!*

*Domluvil Argív vrah, vytrhl ze země čarovnou bylinu,
podal mi ji a ukázal vlastnosti její.
Kořen byl černý, květy pak bílé jak mléko.
Bozi jí říkají moly.
Lidé ji nevyhrabou, jen bozi; ti mohou všechno.*

(Odysseia, zpěv X.)

Plinius o moly píše, že slouží proti nejsilnějším jedům a pokračuje: „Roste prý dnes kolem Fcnea a v arkádské Kylleně v oné homérské podobě, má kulatý kořen barvy černé, velikosti cibule, listy se podobá mořské cibuli a nesnadno se vykopává. Řečtí autoři nakreslili její květ jako žlutý, ač Homér udává bílý. Jeden lékař - zkušený znalec bylin - mi tvrdil, že roste i v Itálii, a viděl jsem tu rostlinu přinesenou po několika dnech z Kampánie; byla obtížně vykopána z kamení, kořen byl dlouhý třicet stop, a to ještě nebyl celý, byl přetržen.“

Lotos

Homér se zmiňuje také o zvláštním druhu lotosu, jehož plody způsobovaly zapomnění, což přivodilo komplikace třem Odysseovým druhům, kteří vstoupili na ostrov Lótofagů (tj. poživačů lotosu):

*Vystoupili jsme, chtějíce zásobit koráby
na břehu sladkou vodou.
Plavci chystali ve spěchu na písku oběd.
Když jsme se najedli chvatně u rychlých lodí,*

*poslal jsem několik mužů na zvědy na pevninu,
jaký lid v kraji tom žije.*

Byli to plavci dva a hlasatel s nimi.

Vyšli a brzy se setkali s Lótofagy.

*Neubližili našim, naopak dali jim, cizincům,
najíst lotosu svého.*

*A kdo jednou okusil sladký ten plod,
zapomněl na zvědy, na návrat k druhům,
zachtělo se mu zůstat u Lótofagů,
trhati lotos a nevrátiti se.*

Přivlekl jsem je násilím zpět, plakali, prosili, marně.

Smykl jsem jimi na lodi do podpalubí a svázal je lanem.

*Poručil jsem pak ostatním všem, aby prchli a zachránili se na korá-
bech.*

Sám jsem na břehu stál a násilím hnal je.

Jinak by byli na domov zapomněli

pro rozkoš z plodu lotosového.

(Odysseia, zpěv IX.)

Strom ve vidění Lehi

Symbolickou vizi zvláštního stromu měl patriarcha Lehi. Popisuje ji takto: „A když jsem se modlil k Pánu, spatřil jsem veliké a širé pole. I viděl jsem strom, jehož plod byl žádoucí a činil člověka šťastným. I šel jsem tam a požil jsem z jeho plodů; a viděl jsem, že byly velmi sladké, sladší než všechno, co jsem kdy byl ochutnal. A žížel jsem také, že plod byl bílý a že bělostí překonával všechno, co jsem kdy byl viděl. A když jsem ochutnal plod, byla moje duše naplněna převelikou radostí; proto jsem si přál, aby jej ochutnala i moje rodina; neboť jsem věděl, že byl více žádoucí, nežli kterýkoliv plod jiný.“ (Kniha Mormon, 1Nefi8,9~12)

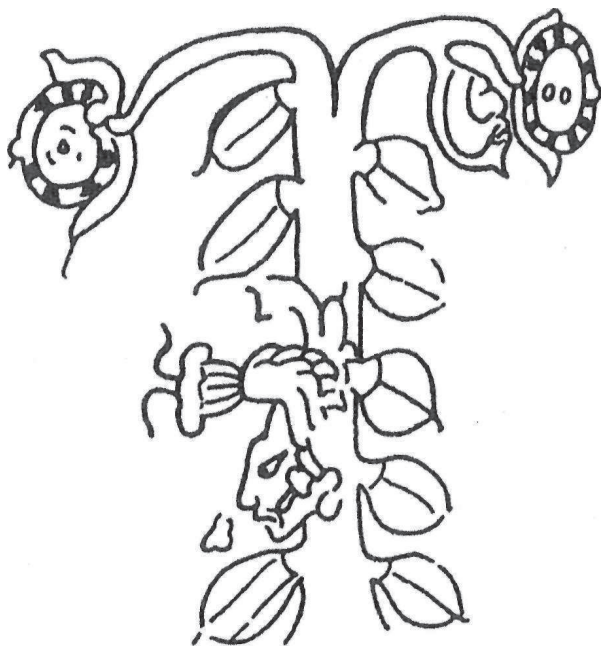
Další nebeský či svatý strom sluje Sadrat. Je projevem Jednoho Pravého Boha a roste v zemi ZaYaránu. Zprávu o něm přináší Bahá Vlláh v jedné ze svých Desek. (Arabové v dávných dobách zasazovali v poušti na koncích cest stromy, za nimiž zpravidla už začínalo město. Takovému stromu říkali *Sadratu'l-Muntahá*.) Na jiném místě hovoří tento prorok ještě o božím lotosovém stromu, „který rukou nebeské moci zasadil Pán Jmen v Nejvyšším Ráji“. Jeho plody jsou nařízení Boha, což - jak se zdá - docela koresponduje i se smyslem Lehiova vidění.

Nachově rudý strom

Nachově rudý strom rostl v podsvětní říši Xibalbě, jak o tom hovoří Popol Vuh. Když byli dva indiánští rekové Hun-Hunahpú a Vucub-Hunahpú obyvateli Xibalby zabiti, přikázali Hun-Camé (Jeden Smrt) a Vucub-Camé (Sedm

Smrt), aby Hun-Hunahpúova hlava byla vsazena na strom, jenž rostl na místě „kde se rozsypá popel.“ Sotva se tak stalo, strom se obsypal ovocem, ačkoli předtím nikdy žádné neměl. Všichni xibalbští se podívovali kulatému ovoci, ale pánové podsvětní říše nařídili, že toto ovoce nesmí nikdo trhat. O zázračném ovoci se doslechla dívka jménem Ixquic. Když si chtěla utrhnout jeden plod, vypustila Hun-Hanahpúova lebka doprostřed dívčiny dlaně chumáček sliny. Ixquic účinkem sliny počala a měla být proto obětována. Dívka však obětníky přemluvila, aby ji nezabýjeli a aby do dýňové číše, kam mělo být vloženo její srdce, nasbírali šťávu zmíněného stromu. A opravdu: ze stromu vytryskla rudá šťáva, která skanula do číše a vytvořila tam chuchvalec v podobě srdce. Když bylo „srdce“ vloženo na oheň, aby bylo spáleno, linula se z něj vůně. Od té doby se tomuto stromu říká Nachově rudý strom a jeho šťávě se říká krev. (Tato legenda se vztahuje patrně ke stromu *Pterocarpus draco* nebo *Croton sanguifluus*, jehož šťáva má barvu i hustotu krve. Ztuhlá šťáva se užívá jako vykuřovadlo.)

Jiný podsvětní strom je zmiňován na několika místech v Koránu (např. 56,52). Je to strom Zaqqúm, rostoucí na dně pekla. Jeho plody, které jsou odporné chuti i odporného zápachu a navíc ještě trnité, slouží za potravu zatracencům.

Conchoe anatiferae ex arbore dependentes.
Muscheln, so Enden tragen.

Ptakorodá jedle

Gerald z Walesu referuje ve svých Dějinách a místopisu Irska o berneškách, které se rodí z jedlí. Podobají se divokým kachnám, ale jsou menší. Rodí se z jedlových kmenů padlých na mořskou hladinu. Zprvu vypadají jako jakési výrůstky na dřevě, pak visí zobákem na něčem, co vypadá jako chaluha zachycená na kmeni, a aby se mohly nerušené vyvíjet, chrání je skořápky. Časem, jak získávají řádné opeření, buď spadnou do vody, nebo se volně vznesou do vzduchu. Během svého podivného vývoje získávají potravu ze stromových šťáv a z mořské vody. Proto je v některých částech Irska jedí kněží i biskupové v postní době, aniž tím hřeší, protože je nepovažují za maso, když se z masa nezrodily. Gerald uvádí, že na vlastní oči mnohokrát viděl tisíce malých tělíček těchto ptáků, jak visí na jediném kmeni na pobřeží, ve skořápkách i již vyvinutá.

Dodecatheon

Jméno této rostliny znamená „dvanáctero bohů“, přesto je podle Plinia dodecatheon nadán mocí všech bohů a odvar z něj léčí všechny nemoci. Rostlina prý má jen sedm listů velmi podobných listům lociky, které vyrůstají ze žlutého kořene. V Marcellové latinské lékařské knize z přelomu prvního tisíciletí našeho letopočtu nacházíme zprávu, že dodecatheon se také nazývá „donax“. Myšlen byl patrně rákos se žlutým oddenkem *Arundo donax*. Podle jiných autorů mohlo jít o prvosenku. Později bylo jméno dodecatheon, česky boží květ, připsáno rostlině příbuzné s prvosenkou a bramboříkem. Jiné zdroje uvádějí, že dodecatheon byl bylinný preparát složený z dvanácti rostlin, který měl působit jako lék proti všem nemocem. Možná se jednalo o spagyrický produkt, připravený z dvanácti posvátných rostlin, které byly zasvěceny dvanácti olympským bohům.

Achaimenis

Řecký filosof Démokritos se ve svém díle *Cheirokmeta* zmiňuje o pozoruhodné rostlině achaimenis. Protože kniha byla ztracena, musíme se spokojit pouze s Pliniovou citací: „Achaimenis, rostlina barvy jantaru, roste zcela bez listů v Indii v oblasti Taradastiler. Ti, kdo pili víno s výtažkem z této rostliny, přiznávají, že vytrpěli veliká muka, neboť zažívali vize rozličných zjevení, bohů a démonů.“

Otvírací bylina

Již staří Římané věřili, že existuje zvláštní bylina, kterou si datel dovede otevřít hnízdo, které mu pastevci zatloukli. Když datel přináší mláďatům potravu a zjistí, že se nedostane do hnízda, odletí, aby se vrátil s otvírací bylinou. V tom okamžiku je třeba pod strom rozprostřít červený šátek a čekat na datlův návrat. Když se pták vrátí s čarovnou bylinou v zobáku a přiloží ji k hnízdu, zabezení ihned samo odpadne. Datel oklamáný červenou barvou šátku pak pustí rostlinu na zem domnívaje se, že ji vrhá do ohně. Tuto kouzelnou bylinu

lze však získat i jiným způsobem. Spadne-li sekáči náhle kosa, je třeba pozorně sebrat posečenou trávu a vhodit ji do vody. Obyčejná tráva je unášena proudem, ale otvírací bylina jediná plave proti proudu. Stačí ji pouze zachytit. Tato rostlina, jak naznačuje již její název, otevře všechno, co je uzavřeno nebo uzamčeno, neodolá jí žádný zámek ani dveře. Je-li přiložena ke skále, v níž je ukryt poklad, skála se rozestoupí. Spoutaného člověka rázem zbaví okovů. Zloději si proto někdy nechávali zarůst otvírací bylinou do rozříznuté dlaně. Podle lidového podání kvete tato rostlina ohnivě rudým květem, který se rozvíjí jen o svatojánské noci, a její listy mají tvar křížů. Lehne-li si někdo náhodou na otvírací bylinu, vypadají mu všechny zuby. Šlápne-li na ni kuň, ztratí podkivu. Položena v kovárně na kovadlinu znemožní kováři kovat železo. O podivné moci a zázračné síle otvírací byliny se přesvědčil i autor proslulého herbáře Mathioli, který praví, že za svého pobytu v Benátkách viděl jakéhosi odsouzence k smrti oběšením, jemuž se otvíraly všechny dveře, jakmile se jich dotkl čarovnou rostlinou.

Květ kapradí

Slované věřili v zázračný květ kapradí, který činil svého majitele neviditelným a zprostředkoval mu všechna tajemství přírody. V pověstech se líčí jako květ z ryzího zlata nebo jako krvavý, zrak oslňující plamínek. Získat jej však nebylo snadné, protože kapradí kvete jen o svatojánské noci nebo v noci před Božím hodem velikonočním v době mezi jedenáctou a dvanáctou, podle jiných pramenů mezi dvanáctou a jednou hodinou. Odvážlivec, který se rozhodne tento květ získat, si s sebou musí vzít jeřábovou hůlku a hromničnou svíčku. Na místě učiní kolem sebe a kapradí kruh, aby byl chráněn před zlými mocnostmi, a pak čeká na zlatý květ. Zlí duchové se jej pokoušejí vyděsit bouří a zemětřesením, je slyšet střelbu a křik nebo hlas, který ho volá jménem, ale se zlou by se potázal ten, kdo by se ohlédl. Nakonec se za nesmírného řevu různých netvořů a oblud zjeví sám kníže pekel a ohnivé plameny hrozí spálit toho, kdo stojí v kruhu. Když však pekelné mocnosti shledají, že mají co činit s člověkem spravedlivým a neohroženým, zanechají marných pokusů, všechno zmizí a utichne a v okolí nastane klid. V tom okamžiku se na kapradí objeví zlatý květ, který je třeba setřást na podloženou bílou roušku.

Vypráví se, že jeden člověk přišel ke květu kapradí náhodou, když byl v noci na cestě domů překvapen lijavcem. Ukryl se proto pod mostem, kde rostlo kapradí. Poněvadž to bylo v noci před sv. Janem Křtitelem, kvetlo právě kapradí, jehož květ, aniž by dotyčný o tom věděl, mu spadl do boty. Když pak déšť ustal, vylezl tento šťastlivec ze svého úkrytu a k svému velkému úžasu spatřil v zemi poklad. Běžel proto rychle do vesnice, aby přivolal lidi, kteří by mu pomohli bohatství vyzvednout. Lidé, na něž volal, ho sice slyšeli, ale neviděli. Teprve za hodnou chvíli ho spatřili. Všichni pak běželi k udanému místu, ale nikdo už poklad nespátřil, protože čarovný květ kapradí cestou z boty zase vypadl.

Strom chuluppu

Sumerský kosmogonický mýtus praví, že na počátku světa, když se nebe vzdálilo od země, bůh An si přivlastnil nebe, Enlil zemi a Ereškigale bylo dáno podsvětí. Tehdy vyrostl na břehu Eufratu bájný strom chuluppu.

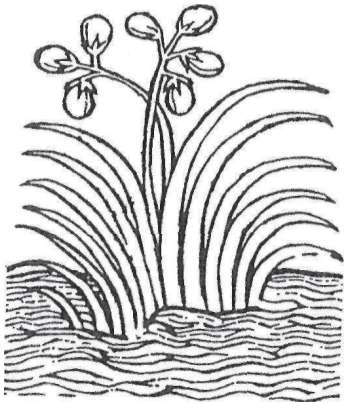
*Tenkrát byl jeden strom, strom chuluppu,
jenž na břehu svatého Eufratu zasazen byl.
Eufrat jej napájel vodou svou.
Z kořene jej vyvrátil jižní vítr, zlomil mu větvě
a na svých vodách jej unášel Eufrat.
Já, paní, na příkaz Anův se přiblížila,
na příkaz Enlilův se přiblížila,
svou rukou jsem strom uchopila a do Uruku odnesla,
do krásné zahrady svaté Inanny jsem jej odnesla.
Já, paní, pečovala jsem o strom rukama svýma, pečovala jsem o něj
nohama svýma,
já, Inanna, paní, starala se o strom rukama svýma, starala se o něj
nohama svýma.*

*Do šířky rostl strom, jeho kmen jsem rozetnout nemohla.
U jeho kořene vystavěl si hnízdo had, proti němuž jsou kouzla bezmocná,
v jeho větvích pták Anzu svá mládata odchovával
a v jeho kmeni divoká žínka si obydlí vystavěla.
Já, panna, jež stále volá, jež obveseluje srdce,
já, svatá inanna, prolévám slzy.*

(Strom chuluppu, verše 67-79 a 81-86)

Chrynostates

Tuto rostlinu, nazývanou také Chinistrates, Chynostates nebo Cinostares, zmiňuje Aibertus Magnus, Agrippa z Nettesheimu i další autoři. Je to charakteristická lunární rostlina, neboť s přibývajícím měsícem jí přibývá na hmotě listů i květů a s měsícem ubývajícím jí listy opadávají a snižuje se jejich váha. Vzhledem se podobá leknínu, který také roste pod vlivem Luny. Celá rostlina je výborným lékem proti všem očním chorobám a její květ, trhaný za úplňku, čistí ledviny. Prášek z ní brání spánku a je dobrý proti zimnici. Dáme-li její listy do nádoby,

ve které je kravské mléko, a pokryjeme nádobu kravskou kůží, ztratí všechny krávy z okolí mléko. Rostlina smíšená se šťávou z vavřínu a zakopaná do hnoje samovolně plodí červy.

Šahuárpeco

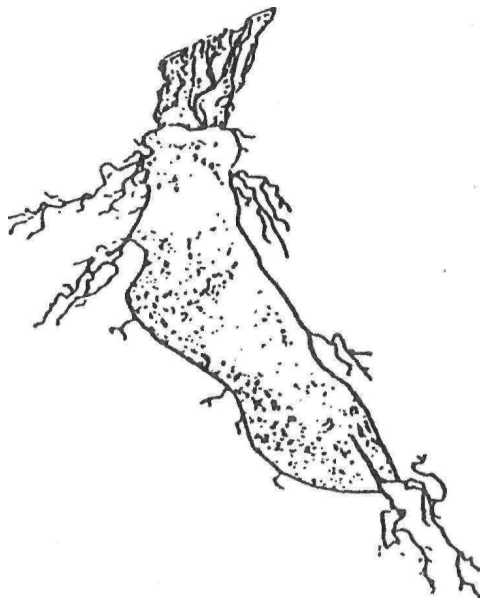
V korunách nejvyšších stromů tropického peruánského pralesa roste posvátná šahuán-peco. Šamany kmene Šipibo je považována za nejmocnější rostlinu pralesa a je využívána při šamanském zasvěcování. Tato parazitická rostlina, která dosud nebyla botanicky identifikována, má pouze tři velmi malé vějířovité rozprostřené listy. Sbírá se jen prostřední, nejdelší list. Rostlina šahuán-peco se vyskytuje velice vzácně, a ne každému, kdo ji hledá, dovolí, aby ji také našel. Ten, kdo se chce pokusit získat moc a sílu šahuán-peco, může její čerstvě utržený rozdrcený list promístit s tabákem a směs vykouřit, nebo vypít tabákovou šťávu spolu s odvarem z listu šahuán-peco. Člověk smí požit pouze jeden list této rostliny, a to pouze jedenkrát za život. Do dvanácti hodin se objeví asi po stejnou dobu trvajícím vize, kterými je kandidát zasvěcován do znalostí a schopností šamana. Obsah vizí je poměrně stereotypní:

„Je slyšet hlasité burácení hromu,“ vypráví jeden z mála šamanů, kteří byli prostřednictvím šahuán-peco zasvěceni, „a chvění se rozbíhá po celém těle. Objevují se oba hroziví duchové šahuán-peco v lidských postavách, a když jsem již pro sílící třesot zcela bezmocný, pohazují si se mnou sem a tam jako s míčem. Pak se objevuje velký zářící jaguár a vysává ze mne všechnu krev. Jsem úplně lehký a on mne po velmi dlouhou dobu vynáší vzhůru k nebi. Tak se šamani učí létat povětřím do velkých vzdáleností, vidět věci seshora a lidí v jejich pravé podobě. Nakonec mne jaguár zanesl k velkému lékaři, který mne naučil vyléčit sebe sama i ostatní lidi a poradil mi, jak se bránit útokům zlých čarodějů.“

Přestože charakter vizí připomíná šamanské iniciace pomocí jiných psychedelických rostlin, síla tajemné šahuán-peco je nezaměnitelná, jak se vyjádřil jiný šaman kmene Šipibo: „Šahuán-peco je silnější než charin-peco (jiný druh neznámé parazitické rostliny). Ó, jak je silná! Skoro se to nedá vydržet, je mnohem silnější než ayahuasca! Ó, jak je silná!“

Strom tobo

V Persii na vrcholu posvátné hory Kohi-Gabr jsou ještě dnes patrné zbytky zoroastrovského chrámu. Podle pověstí se na tomto místě soustřeďují magické síly a zdržují se zde zástupy mocných džinů. Ti z lidí, kteří nahoru vystoupili, se vrátili jako blázni nebo postižení. Nedaleko je ještě další hora, která je úzce spjata s magií. Na jejím vrcholu rostl strom tobo, strom věčné blaženosti. Podobal se prý stromu, který roste v ráji po pravici Alláhově. Místní lidé, kteří měli nějaká přání nebo obavy, předali je napsané spolu s ovocem jako obětinou

mágům kultu ohně. Za příslušných rituálů byly prosby spolu s obětinami předloženy duchům hory. Velká utrpení a křivdy předávali pak duchové stromu tobo, aby byli trpící od svého neštěstí osvobozeni.

Ďáblovo kopyto

V Africe v oblasti Konga se prý vyskytuje rostlina s kořenem červenohnědé barvy, který svým tvarem připomíná napůl lidskou a napůl kozí nohu. Tento kořen, je-li inhalován jako vykuřovadlo, má údajně silné psychoaktivní účinky. Západoafrické medicinmani ho prý používají jako boží orákulum. W. E. Tyler, který o ďáblově ko-

pytu pod jménem *Radix pedis diaholi* referuje, se však neodvolává na vlastní zkoumání, nýbrž na povídku A. C. Doylea Ďáblovo kopyto. Je tedy možné, že jde o pouhý literární vtíp.

Ophiusa

Elefantina, tajuplný ostrov na Nilu v blízkosti Asuánu, plný troskek staroegyptských chrámů, je domoviskem záhadné rostliny ophiusy. Její jméno v překladu znamená „rostlina hadů“. Ophiusa je olovnaté barvy a vůbec „nepěkného vzhledu“, takže člověk na ni nemůže ani pohlédnout, aby nepocítil nevolnost, jak nám sděluje Piinius. Odvar z ophiusy vyvolává u nešťastníků, kteří se jej napijí, takovou hrůzu z hadů, že mnozí ze strachu spáchají sebevraždu. Této vlastnosti ophiusy se prý využívalo pro potrestání hanobitelů chrámu. Od-souzenci byli donuceni vypít nápoj z ophiusy. Jako protijed působilo palmové víno.

Strom s obzvláštními plody

Řecký dějepisec Herodotos nám zanechal ve svých knihách dějin následující zprávu z Asýrie: „O řece Araxes jedni říkají, že je větší než Istroi, druzí tvrdí, že je menší. Leží na ní množství ostrovů asi tak velkých jako Lesbos. Jsou

obývané lidmi, kteří v létě vyhrabávají všelijaké rozličné kořeny a živí se jimi, ale v zimě pak žijí z plodů stromů, které sbírají postupně, tak jak dozrávají, a uchovávají je. Mají však k dispozici ještě jiné stromy, které nesou obzvláštní plody. Když se sejde více lidí pospolu, zapálí oheň, rozesadí se okolo něj, a hází plody tohoto stromu do ohně. Dým stoupající ze spalovaných plodů vdechují a opájejí se jím tak jako Helénové vínem. Tak jak jsou stále opojenější, přihazují do ohně další a další plody, až nakonec vyskočí a začnou tančit a zpívat. Toto se vypráví o jejich způsobu života.“

Rejstřík

- agáve 5, 6
 akácie 63, 64, 94,95,122
 akant 63
 aloe 16, 18, 26
 amarant 63
 andělíka 29, 156
 anýz 21, 23, 127
 arnika 21, 22, 26, 105
 árón 72, 100
 artyčok 21, 22, 105
Arundo donax 166
 asfodel 25
 astra 25, 26
 banyán 63, 64
 barvinek 127
 bazaika 18, 26, 29
 bedrník 153
Betula alba 99
 bez 18, 25, 98, 100, 101, 102-103, 122,
 147, 150, 152, 154, 155
 blatouch 25
 blín 25,48, 72, 80-81, 84,86, 87,96,100,
 117, 121, 127, 144
 bob 100, 101
 bodlák 23, 24, 25
 bohlav 25, 82-83, 84, 87, 127
 borovice 18, 22, 25, 26,54, 131
 borůvka 18
 brambor 23, 151
 brambořík 18, 25, 166
 brčál 100
 broskvoň 5
 brslen 18
 brugmanzie 72, 134
 brusinka 156
 brutnák 18,26
Bryonia alba 4
 břechtan 22, 45, 50-51, 64, 86, 87, 127
 bříza 18, 59, 98, 99-100, 101
 buk 18,26,59
 bukvice 100
 cedr 18,20, 24, 25, 30, 63,92, 127
 celer 23, 127
 cesmína 21, 130, 134
 cesmína paraguajská 72, 73
 cibule 18,24,93,94
 citroník 24
 cizrník beraní 105
Codonopsis pilosula 130
Crocussativa 130
Croton sanguifluus 164
 cypřiš 21, 25, 26,51,60,64, 92, 127, 147,
 153
 čajovník 21, 26, 72, 130
 čekanka 101, 122, 147,157
 čemeřice 25,26,84, 86,107, 125,129, 144
 Černobýl 26, 154
 česnek 18, 23, 24, 25, 125, 127, 129, 145,
 150
 čísteč 26,97
 damiana 66
 dangšen 130
 divizna 101, 153
 dobromysl 24, 26, 129
 dodecatheon 166
 drčnička 26
 dřín 18,92
 dříšťál 25
 dub 18, 21, 26, 32-33, 56, 59, 60, 64, 100,
 102, 122, 131, 150, 154
 durman 21,72,81,84,121,122
 dýně 26
 eleuterokok 129, 130
Erythroxylon co ca 8
 eukalypt 23
 fazole 26
 fenykl 26, 80
 fialka 16,18, 21,22,24,26,53-54, 61,99,
 127,129,148, 156
 fikovník 18, 24, 51-53, 59, 63, 64, 134
 fuchsie 26
 galgán 106
 guajak 105
 harmala 72
 heřmáněk 18, 26, 100, 105
 hlaváček 107
 hledík 18
 hlodáš 64
 hloh 58, 98, 100, 152, 154
 hnidák 101
 hořčice 23, 24, 25, 60
 hořec 22,24,26
 hrušeň 18, 24, 100
 hvozdík 24, 26
 hyacint 18,24
 chebule 92
 chmel 26, 127
 choroš 98
 chryzantéma 26
 chřest 25, 127
 chvojník 74
 ibíšek 66-67
 jabloň 21,26, 35-36, 59, 66, 67, 127, 131
 jahodník 26
 jalovec 19,23
 jasan 24, 59, 64, 99, 154
 jasmín 16, 25, 127
 jaterník 100
 ječmen 141
 jedle 131, 165
 jedlovec 23,26
 jednořadka 118
 jehlice trnitá 100, 101, 154
 jelení jazyk 100
 jeřáb 18, 26, 59, 105, 127, 167
 jetel 18, 147
 jilm 26, 150
 jinan 25, 130
 jírovec 18, 24
 jitrocel 24, 25, 26
 jíva 49
 jmelí 18,19, 26, 63, 99, 123, 131-132, 154
 kakaovník pravý 72,73
 kakost 100
 kaktus 18,23,26,64,69
 kalina 19
 kamejka 100
 kapara 93
 kaprad' 18, 25, 100, 127, 128, 134, 154,
 167
 kapusta 24, 26
 karafiát 100
 kardamom 22
 katha jedlá 75
 kávovník 26, 72, 130
 kdouloň 18
 kdou lovec 131
 kerblík 26
 kmín 23
 kokainovník 25, 73, 87
 kokořík 26
 kokoška 14, 15
 kola 72, 73, 130
 konikleč 24, 25, 100
 konopí 25, 72, 77-78,84,86,101,146,161
 kontryhel 25, 98, 99, 122, 152
 konvalinka 22, 26, 152
 kopr 18
 kopretina 18, 23, 24, 146
 kopřiva 18, 21, 23, 24, 64, 103, 122, 151,
 154
 kopytník 100
 koriandr 15, 17, 23, 29, 80, 87
 kosatec 19, 127, 129

kostival 22,23
 kozalec 25
 kozlík 26, 100, 151, 156
 krtičník 100, 104
 kručinka 105
 křen 26
 kukuřice 5, 26
 kulčiba 64
 laskavec 149
 leknín 25, 26, 33, 37,94, 151, 168
 lékořice 18, 22,24, 29, 86, 127
 len 18, 25, 101
 leuzea sa flórová 129
 levandule 19,20, 24, 26,29
 lílek 23, 26, 84, 85, 86, 127
 lilie 21, 23, 24, 25, 26, 37-39, 61, 62, 63,
 64, 66, 67, 126, 134, 147
 lípa 22, 55-56, 59, 157
 lipnice 19
 líska 23, 24, 101, 127, 140, 141, 150, 154
 lišejník 97, 102
 litík 161
 locika 21, 23, 77,127, 166
 lomikámen 21, 25
Lophophora williamsii 64, 69, 70
 lopuch 25
 lotos 30, 33-35, 36, 46,58, 63, 64
 lžičník 104
 maceška 26
 majoránka 22, 26, 126, 127
 mák 18, 20, 21,22, 25, 42-43, 46, 64,
 76-77, 84, 86, 87, 100, 103, 127
 mák vlčí 24, 26, 86
 malina 28,29
 mandloň 18, 60, 63
 mandragora 25, 26, 46-47, 64, 66, 72,
 79-80, 86, 96, 132, 133, 144, 152
 marhaník 18, 24, 39-40, 63, 134
 marulka 26
 máta 21, 23, 26, 100
 mečík 24
 meduňka 18, 29, 100, 106, 127
 meloun 26
 měsíček 21, 126, 127
 měsíčnice 18
 miřík 25, 26
 mochna 23, 24, 84
 mochna husí 100
 mořská cibule 26,27, 162
 muškát 25
 mydlice 26
 myrta 16, 24, 25, 26, 32, 53, 60, 149
 náprstník 25, 83, 127
 narcis 18, 25, 26, 128, 129
 nátržník 134
 netík 100
 netřesk 11, 100, 120
 ocún 26
 ohnice 23
 ochmet 131
 okřehek 23
 okurka 23, 26
 oliva 24, 30-32, 49, 59, 61, 63, 64
 olše 26, 106
 oman 22, 26, 29, 97, 123, 127, 155
 oměj 26, 84, 85, 152
 orlíček 18
 orobinec 24
 ořešák 59, 100
 ořechovec vejčitý 64
 osika 25,26
 ostružiník 153
 palma 24, 26, 54-55, 61, 93, 94, 161, 169
 palma datlová 54, 55, 59
 pampeliška 12, 19,25, 26
 papyrus 33, 43-44, 134
 paulinie nápojná 72,73, 87
 pelyněk 15, 18,22,25, 120, 125-126, 135,
 136,154
 pepřovník 23
 petržel 11, 12, 23, 87, 100, 101, 105, 127,
 147
 pilát 26
 pivoňka 18, 26,95,100, 101,134, 143, 144
 plamének 26

platan 25
 plavuň 26, 140, 142
 plicník 26, 100
 ploštičník 18
 podběl 24, 26, 104
 podražec 25, 26
 podzimka horská 105
 pohanka 18, 24, 26
 pokřín 79, 132
 polej 26
 pomněnka 150
 popenec 13
 pór 21
 posed 4, 18, 25, 132-133
 potměchuť 85, 155
 potočnice lékařská 104
 proskurník 25
 proso 26
 protěž 26,27, 159
 provázovka 102
 prvosěnka 21,22,26, 120, 148, 156, 166
 pryskyřník 26, 161
 pryšec 22, 25, 26, 129
 přeslička 24, 74, 100
 pšenice 19, 40-42, 66, 67, 105, 141, 154
Pterocarpus draco 164
 puškovec 26, 100, 101
 pýr 23
 rákos 93, 166
 réva 30, 39, 45-46,49, 51, 64, 132
 reveň 101
 rezeda 154
 rododendron 25
 rohovník 122
 rojovník 25, 72, 86
 rosnatka 22,25, 118-119, 154
 routa 18, 25, 26, 100, 105, 134
 rozmarýna 13, 14, 16, 20, 24, 26, 29, 153,
 159
 rozrazil 25, 104
 rozhodnice 129
 rulík 26, 82, 83, 84, 86, 87, 121, 129, 145,
 148
 růže 16, 18, 21, 24, 26, 29, 30, 36-37, 61,
 62, 63, 64, 126, 127, 148, 161
 růže šípková 36, 58, 98
 rýže 5, 18
 řasy 25, 118
 řebříček 26, 105,157-158
 ředkev 21, 25
 řepka 15
 řechicha 26
 řešetlák 18-19
 řimbaba 25
Salix viminalis 49
Salvia divinorum 124
 sasanka 37
 saturejka 24
 sedmikráska 21, 24, 25, 27, 28, 100, 158
Sium latifolium 161
 schizandra čínská 130
 slaměnka 152
 sléz 23, 26, 84
 slunečnice 24, 26, 54, 61
 smrk 100, 141
 sněženka 24
 sója 7,9
 sporýš 16, 18, 24, 25, 26, 122-123, 127,
 128, 129, 140, 152
 srdcovka 100
 stračka 99
 střemcha 155
 stulík 23
 světlík 26, 100
 svízel 22
 svlačec 26
 šafrán 18, 24, 80, 106, 130-131, 152
 šalvěj 7, 12, 13, 100, 123-124, 129
 šanta 127
 šeřík 25, 26, 131, 154
 šípek 24, 36, 58, 98
 špenát 22, 25
 šfavel 25,99
 štěrbá k 18
 šťovík 22, 25, 26

šuškarda 18
tabák 5, 7, 21, 25, 26, 75, 87, 89, 169
Talinum paniculatum 130
tamaryšek 95
tis 59, 105, 127, 152
tolika 161
topol 25, 26, 32, 86, 122, 146
toten 105
tráva 19, 24, 167
trnka 22, 23, 98, 127,
třapatka nachová 129
třešeň 101, 146
třezalka 18, 22, 26, 122, 153, 157
tulipán 18, 25, 37
tužebník 26
tykev 24
tymián 18, 19, 29, 107, 120, 126
usnea 102
vavřín 21, 24, 47-49, 53, 60, 64, 100, 106,
134, 149, 169

vilín 26
višeň 22, 155
vlaštovičník 101, 102, 105, 106
vodilka kanadská 104
vraneček 25
vrání oko 84, 85, 140
vratička 24, 154
vrba 23, 25, 26, 49, 51, 59, 66, 100, 103,
127, 150
vrbina 100
vřes 26
vstavač 120, 121, 156,
yohimbe 66
yzop 21, 100, 127
zázvor 23, 24, 28, 29, 100, 101, 106, 122
zelí 26
zeměžluč 107
ženšen 18, 66, 130
zlatobýl 127
zvonek 18

Bibliografie

- Agrippa von Nettesheim, Heinrich Cornelius: Okultní filosofie, díl II., Praha 1994
Akron, Banzhaf, Hajo: Der Crowley-Tarot, München 1992
Arrien, Angeles: Handbuch zum Crowley Tarot, 1991
BaháVlláhovy Desky, Praha 2001
Bajer, Jiří: Rostliny pro život, Praha 1991
Baloun, Jan, Jahodář, Luděk, Leifertová, Irena, Štípek, Stanislav: Rostliny způsobující otravy a alergie, Praha 1989
Bardon, František: Praxe magické evokace, Freiburg 1959, překlad 1989
Baťa, Leontin, Sýkora, Ladislav: Užité rostliny ve starověku, Praha 1945
Baudelaire, Charles: Báseň o hašiši, Praha 1991
Bias, Clifford: Rituál Book of Magie, York Beach 1982
Bible, Praha 1991
Biblická konkordance, Praha 1933
Black, Jeremy, Green, Anthony: Bohové, démoni a symboly starověké Mezopotámie, Praha 1999
Blažek, Z., Kučera, M., Hubík, J.: Léčivé rostliny ve sběru a kultuře, Praha 1956
Bor, D. Ž.: Napříč říší královského umění, Praha 1995
Bor, D. Ž.: Symbolika alchymie, Praha 1990
Botheroydovi, Sylvia a Paul: Lexikon keltské mytologie, Praha 1998
Boucher, Jules: Zednářská symbolika, Praha 1998
Brooke, Elisabeth: Léčivé rostliny a planety, Ostrava 1996
Conwayová, D. J.: Keltská magie, Praha 1997
Crowley, Aleister: 777 and other Quabalistic Writings, York Beach 1983
Crowley, Aleister: The Book of Lies, York Beach 1986
Cunningham, Scott: Magické rostliny, Praha 1994
Curdic de Tours, J.: Anatomia et Physiognomia Simplicium, Stuttgart 1659, v Kabelák, František: Herbarium spirituále siderum, ineditní rukopis
Curtisová, Vesta: Perské mýty, Praha 1998
DeKorne, Jim: Psychotropní šamanismus, Praha 1997
Delpirou, Alain, Lambrousse, Alain: Koka, kokain, koks, Bratislava 1993
Douval, H. E.: Bücher der praktischen Magie, Freiburg 1986
Doyle, Arthur Conan: Poslední poklona Sherlocka Holmese, Praha 1975
Diirr, Josef: Experimentální démonologie, Praha 1993
Eliáš, Oldřich: Magie a démonologie ve staré Babylonii, Pezinok 1997
Epos o Gilgamešovi, Praha 1971

- Faust, Johannes dr.: *Magia innaturalis*, Praha 1940
Filipský, Jan: *Encyklopedie indické mytologie*, Praha 1998
Frater Albertus: *Příručka alchymisty*, Praha 2000
Frazer, James George: *Zlatá ratolest*, Praha 1994
Gebelcin, Helmut: *Alchymie, magie hmoty*, Praha 1998
Gerald z Walesu: *Dějiny a místopis Irska*, Praha 1998
Gesenius, Wilhelm: *Hebráisches und aramáisches Handwörterbuch*, Leipzig 1910
Grant, Kenneth: *The Magical Revival*, London 1972
Griese, Otokar: *Mumiální hermetická léčba*, Praha 1908
Heller, Jan: *Starověká náboženství*, Praha 1988
Higgins, Reynold: *Minojské a mykénské umění*, Praha 1973
Homér: *Odyssea*, Praha 1940
Hopfner, Theodor: *Griechisch-ágyptischer Offenbarungszauber*, Lipsko 1921
Hopmanová, Ellen Evert: *Druidský herbář*, Praha 1996
Jenč, Filip: *Alkohol jako lék*, Praha 1998
Jirásek, Václav, Zadina, Rudolf, Blažek, Zdeněk: *Naše jedovaté rostliny*, Praha 1957
Jordán, Michael: *Encyklopedie bohů, ineditní rukopis*, Praha 1997
Kabala a kabalisté, Praha 1995
Kabelák, František: *Herbarium spirituále siderum, ineditní rukopis*, Praha 1936
Kabelák, František: *Magia nigrae*, Praha 1940, opis Kladno 1981
Kabelák, František: *Praktická spagyrie*, Praha 1940
Kefer, Jan (ed.): *Encyklopedie okultismu, filosofie a mythologie*, Praha 1932-40
Kefer, Jan: *Praktická astrologie*, Praha 1993
Kefer, Jan: *Syntetická magie*, Praha 1991
Kerényi, Caři, Jung, Carl Gustav: *Věda o mytologii*, Brno 1995
Klápšťová, Kateřina, Krátký, Čestmír J.: *Encyklopedie bohů a mýtů předkolumbovské Ameriky (Mexiko a Střední Amerika)*, Praha 2001
Kniha Mormon, Praha 1933
Kniha se sedmi pečetěmi
Korán, Praha 1972
Košenský, Josef L.: *Rostlinstvo v národních písních, pověstech, bájích a obyčejích*, Praha 1997
Kouzelné houby v Čechách, 1996
Lasenic, Pierre de: *Alchymie, její teorie a praxe*, Praha 1936
Lexa, František: *Staroegyptské čarodějnictví*, Praha 1996
Lexikon východní moudrosti, kol., Olomouc 1996
Luken: *Das klassische Heidentum*, Baderborn 1881
Luilus, Raymundus: *Pojednání o Páté esenci neboli O tajemstvích přírody*, Praha 1995
Mannicheová, Lise: *Starověký egyptský herbář*, Praha 2000
Marzell, Heinrich: *Zauberpflanzen und Hexentränke*, Stuttgart 1964
Mathioli, Petr, Ondřej: *Herbář aneb bylinář*, Praha 1929
Mavéric, J.: *Hermetické lékařství rostlinné*, Písek 1921
Moriz, K. R.: *Bájesloví Řekův a Římanův*, Praha 1910
Moučka, Ladislav: *Apokalypsa brána ráje*, Praha 2001
Moučka, Ladislav: *Šest dnů stvoření aneb světlo světa Beriah*, Praha 1997
Muller Ebelingová, Claudia, Rátsch, Christian, Storl, Wolf-Dieter: *Čarodějná medicína*, Praha 2000
Muller, K.: *Soudobý lékařský herbář květeny ČSR*, Praha 1936
Mýty staré Mezopotámie, Praha 1977
Nakonečný, Milan: *Lexikon magie*, Praha 1993
Nielsen, Greg, Polanský, Joseph: *Pendulum Power*, New York 1977
Novotný, Adolf: *Biblický slovník*, Praha 1951-56
Osvaid, Petr: *Herba mythologica*, Praha 1999
Ovidius: *Proměny*, Praha 1974
Papus: *Základové praktické magie*, Praha, nevročeno
Paracelsus: *Filosofie okultní*, Praha 1990
Paracelsus: *Archidoxa magica*, Praha 1991
Paracelsus: *Traktát Hypericon*, v *Časopis přátel duchovních nauk*, příloha č. 1, Olomouc, nevročeno
Paunggerová, Johana, Poppe, Thomas: *Neznámá moc luny*, Praha 1996
Pejml, Karel: *Člověk a rostlina - Kytice čarovných rostlin*, Praha 1938
Pejml, Karel: *Naše léčivé rostliny*, Praha 1943
Pejml, Karel: *Rostlina průvodcem člověka od kolébky ke hrobu*, Praha 1946
Petři, Heinrich, Beinert, Wolfgang: *Handbuch der Marienkunde*, Regensburg 1984
Piobb, Petr: *Formulář vysoké magie*, Brno 1991
Plinius Starší: *Kapitoly o přírodě*, Praha 1974
Pogačnik, Marko: *Elementární bytosti*, Olomouc 1999
Polívka, František: *Rostlinopis*, Olomouc 1896
Polívka, František: *Užitkové a pamětihodné rostliny cizích zemí*, Praha 1996
Popol Vuh, Praha 1976
Pražák, Josef M., Novotný, František, Sedláček, Josef: *Latinsko-český slovník*, Praha 1955
Presl, Jiří: *Drogová závislost*, Praha 1994
Pressová, Ludwika: *Stará Kréta*, Praha 1978
Profantová, Naďa, Profant, Martin: *Encyklopedie slovanských bohů a mýtů*, Praha 2000
Quincey, Thomas: *Zpověď anglického požívače opia*, Praha 1991
Rátsch, Christian: *Byliny lásky*, Praha 1997
Rátsch, Christian: *Enzyklopädie der psychoaktiven Pflanzen*, Aarau 1999

- Riedel, Ota, Vondráček, Vladimír a kol: Klinická toxikologie, Praha 1980
Rudgley, Richard: Kulturní alchymie, Praha 1996
Sédir, Pavel: Magické rostliny, Praha 1941, ineditní překlad
Schultes, Richard Evans, Hofmann, Albert: Rostliny bohů, Praha 1996
Smrž, Oskar: Dějiny květin, Chrudim 1923
Stach, Zdenko: Důležité naše i cizí jedovaté a léčivé rostliny, Praha 1938
Storl, Wolf-Dieter, Rátsch, Christian, Müller-Ebelingová, Claudia: Čarodějná medicína, Praha 2000
Studený, Jaroslav: Křesťanské symboly, Olomouc 1992
Valíček, Pavel, Hlava, Bohumír: Rostliny proti únavě a stresu, Praha 1992
Váňa, Zdeněk: Svět slovanských bohů a démonů, Brno 1990
Vergilius: Aenéis, Praha 1941
Veselý, Josef: Magická kuřidla, Praha 1998
Veselý, Josef: Magie, Praha 2001
Veselý, Josef: Můj život s netřesky, ineditní rukopis
Veze, Bose de: Hašiš, látky psychické a magické rostliny, Praha 1922
Vlčková, Jitka: Encyklopedie mytologie germánských a severských národů, Praha 1999
Voigt, Hermann R: Zum Thema: Kokain, Basilej 1985
Zalewski, C, L.: Herbs in Magic and Alchemy, Bridport 1999
Zamarovský, Vojtěch: Bohové a hrdinové antických bájí, Praha 1982
Zamarovský, Vojtěch: Bohové a králové starého Egypta, Praha 1979
Zentrich, Josef A.: Vybrané kapitoly z fytotherapie VII, Otrokovice 1984

Obsah

Magická komunikace s rostlinami.....	5
Kolektivní duše rostlin.....	5
Astrální kontakt s duší rostliny.....	9
Metody komunikace s rostlinami.....	11
Využití komunikace s rostlinami v magické praxi.....	15
Hermetické signatury rostlin.....	21
Polarita.....	21
Tři alchymistické principy.....	22
Živlové signatury.....	23
Planetární signatury.....	24
Zodiakální signatury.....	25
Využití analogií v praxi.....	27
Rostliny v symbolice a mytologii.....	30
Hlavní symbolické rostliny.....	30
Vegetabilní prvky.....	56
Rostlinné motivy v alchymii.....	61
Rostlinná symbolika v hermetických společnostech.....	63
Rostlinná symbolika v osobních vizích.....	66
Dary bohů a démonů.....	68
Stimulanty rostlinné říše.....	71
Opiáty v rostlinné říši.....	75
Rostlinné halucinogeny.....	77
Klasické psychoaktivní magické rostliny.....	78
Méně známé magické drogy.....	84
Zásady práce s magickými drogami.....	90
Magické léčení rostlinami.....	92
Historické podoby magického léčení.....	92
Mumiální léčba.....	99
Spagyrické léčení.....	103
Rostliny ve spagyrii.....	108
Základní principy spagyrie.....	108
Metody tradiční spagyrie.....	111
Metody moderní spagyrie.....	112
Spagyrické kuriozity.....	118
Magikova zahrádka.....	120
Klasické magické rostliny.....	122
Planetární rostliny.....	128

Stimulanty a harmonizátory.....	129
Pěstitelské kuriozity.....	130
Ochránce zahrady.....	132
Sklizeň magických rostlin.....	135
Obecné podmínky sběru rostlin.....	135
Astrologické podmínky sběru rostlin.....	135
Rituální sběr magických rostlin.....	139
Z historie sběru magických rostlin.....	140
Nebezpečí sklizně.....	143
Hlavní prvky rituální sklizně.....	145
Rostliny v pověře a lidové magii.....	146
Mýtické a bájně rostliny.....	159
Rejstřík.....	172
Bibliografie.....	177